

caste. Consultata igitur multitudine maris pro Neptuno, faemnas pro Minerva suffragia dedisse. Quoniam uero una plus inuenta est foeminarum, Minervam uicasse, atque ita ἀπό τῆς ἀθήνης, hoc est à Minerva Athenas appellatas, sed ob eam rem indignatum Neptunum emissis ingenti procella aequoreis fluctibus omnem Atticam regionem deuastasse commemorant, quem ut mulcerent Athenienses triplici supplicio mulieres afficere, ut nulla post eum diem Senatam ingrederetur, nulla earum proles maternum nomen acciperet, nequis eas Atheneas, siue Athenienses, sed atticæ uocaret. Tradunt Lucianam aliquando in ore Stesichori infantis cecidisse, mirabili auspicio summum eum poetam futurum, et cantus suauitate omnes, qui ante se fuerant superaturum. Horatius. Stesichoriq; graues cæmenæ. Hic Euphorbij, siue Euphemij filius fuit, siue (ut alij dicunt) Euclidis. uel Hyetis. uel Hesiodi. ex Himera Siciliae urbe. ex qua Himereus est dictus. Nonnulli eum in urbe Italiae Meturia ortum dicunt. Alij in oppido Arcadiae Palantio. inde profugum Catanam uenisse, eoq; in loco defunctum, et extra portam urbis sepultum fuisse, portamq; ab eo Stesichoriam nuncupatam. ætate quidem posteri or fuit Alcmane poeta. floruit trigesima septima olympiade, sextaq; et quinquagesima obiit. Mamertinus ei frater fuit, geometria peritus. Alterum quoq; fratrem habuit legum latorem, nomine Helianacta. Excellens ipse lyricus fuit, ut non immerito facundiam eius cantum Iustinæ (ut diximus) auspiciatum tradant. Extant poemata eius libri sex, et uiginti dorici scripti lingua. proditum est, cum carmen aduersus Helenam contumeliae plenum scripsisset, repente oculis captum fuisse. post hæc cum in somnio monitus Palmodiam scripsisset, laudes eius decantans, usum recepisse. ideo autem dictus est Stesichorus, quod primus saltare ad citharam instituit, hoc est choream ducere, antea Tisias uocabatur. Palmodia contrarius cantus est, et dici potest recantatio, siue recantus, siue retractatio, ὠδὴν enim græci cantum dicunt, πάλωρ rursus. à Stesichoro Stesichorium carmen appellatum, de quo in libro, quæ de metris scripsimus, diligentissime disserimus. Item à cano canor, quod proprie consonantiam quandam significat. Quintilianus. Vocis rationem Aristoxenus musicus diuidit, πρὸ μὲν καὶ μέλος ἔμμετρον, quorum alterum in modulatione est, alterum canore, ac sonis constat. À canto uero fit cantito frequentatiuum, et canus. et cantio, cuius diminutiuum est cantiuicula. et canticum, quod proprie significat elegantem cantum, atq; lasciuum. Quintilianus. Sit poeta lectio cum suauitate quadam grauis, et non quidem pro se similis, quia carmen est, et se poetæ canere testantur, non tamen in canticum dissoluta. Græci canticum Hymnum uocant. Item Psalmum. Sed proprie hymnus dicitur qui uoce naturali fit. Psalmus, qui aliquo musico instrumento, unde psalmodia deducitur, Canticum mistum, ut cum aliquis ad citharam, siue aliud musicum instrumentum canit. Hinc etiam psalterium instrumentum musicum uulgo notum. et psalteria fidiana. Psalmus autem ἀπό τοῦ ψάλλω deriuatur, quod significat canto. et cantator. et cantatrix. et cantilena. et cante, quo ueteres pro cantata usi sunt. Quoniam autem mos ueterum fuit, constanterq; in hanc usq; ætatem durat, ut uerbes quibusdam ad carminis similitudinem compositis homines utantur, quibus credunt se et eijcere deos posse. et cum eis colloqui, et tonitrua, ac tempestates prouocare. et serpentes contrahere. et morbos curare. et hostia sine clauibus aperire, et secreta scrutari, et amorem sibi conaliare, et alia huiusmodi in finita etiam contra naturam, factum est, ut canto aliquando pro incanto accipiatur. Virgilius. Frigidus in pra-

tantando rumpitur anguis. est autem proprie incantare uerbis solis, uel etiam rebus quibusdam adiunctis, aliquid supra naturam moliri. à quo incantatio dicitur, et incantamentum. Plynius. Quæstionis semper fuit, ualeant ne aliquid uerba, et incantamenta carminum. Vbi notandum est etiam carmina aliquando pro incantationibus usurpari. Virgilius. Ducite ab urbe donum mea carmina ducite Daphnin. incantamentum est lapide uulgari, qui iuxta flumina fert muscum sicum, carum tangere impetiginem, et eum, qui tangit, carmen hoc dicere φαίρει ναυθαπίδες, λίθος ἄσπιος ἢ μύς δὲ ὠνει, hoc est fugite cantharides, lupus ferus nos insequitur, quo facto, statim liberari hominem impetigine arbitrantur. Quod genus stultitiæ mirum profecto est ita in hominum mentis inuasisse, ut uiri etiam docti, et toti populi id uerum esse sibi persuaserint. quippe et i duodecim tabulis scriptum erat, qui malum carmen incantasset, et alibi qui fruges excantasset. Est enim proprie excantare rem incantatam alio carmine liberare, quod et recantare aliquando dicimus. Plynius. Non pauci et serpentes ipsos recantari putant. Aliquando tamen excantare pro excludere accipitur. Plautus. Nam credo, cuius cor excantare potest in urbium oppugnationibus. solebant ante omnia Romani sacerdotes carminibus quibusdam euocare deum, cuius in tutela id oppidum esset, promitteretq; illi eundem, aut amplio rem locum, cultumq; apud Romanos. Constatq; ideo occultatum in cuius dei tutela Roma esset, ne qui hostium simili modo aduersus eam agere possent. Note sunt Theocriti apud græcos. Catulli, atq; Virgilij apud nos amatoria incantamenta. Marforum cantu etiam in nocturna quiete contrahi serpentes uulgo prodiderunt. Homerus Vlysem scribit uulntrato femine profluuio sanguinis carmine inhibuisse ὠτειλὰν δ' ὀδυσσεὺς ἀμύμονος ἀντιθίω, δῖος ἔπειτα μέγας ἰπποδῆ δ' αἶμα κλαυὸν ἔειθε, hoc est uulnus uero Vlyssis optami, et deo simillimi ligauerunt perite, atq; sanguinem atrum inhibuerunt. Hesiodus. Ischadicos carmine sanari prodidit, hoc est eos, qui coxendicium morbum patiuntur. Morbus ipse Ischias appellatur. Cato affirmat luxatis membris carmen auxiliari. Luxata membra dicitur, quæ suis locis mota sunt, ut in feris ostendimus. Quid quod carmen ipsum ponit uerbis quibusdam compositum fictis, et nihil prorsus significantibus, quasi ridicula ista magis idonea sint ad deum mouendum. M. Varro. carmine sanari podagras asserit. Caesarem dictatorem tradunt post unum anapitem uehicali casum semper, ut primum coepisset, carmine ter repetito se curitatem itinerum accipari consueuisse. M. Seruilius Nonianus in metu lippitudinis duabus literis græcæ et ρ chartam inscriptam lino ad collum arcum ligatam ferebat. Mutia. Ter consul eadem causa uiuentem muscam in limteolo albo gestare collo suspensam solitus erat. Sed de his opinetur quisq; ut ei libitum fuerit. Nos certe uerecundia prohibemur, ne plura scribamus, non minus hæc deliramenta putantes esse, quam quod Orpheus, et Archelaus scribunt sagittas et uulnera corpore educitas, si terram non attingunt, subiectas cubantibus optinuum amatoriu esse. Quis enim non huiusmodi sagittarum magnum numen summa diligentia custodiret, si hoc uerum esse fuisset aliquando comperitum.

AD DOMITIANVM EPIGRAMMA
SEXTVM.

BELLIGER INVICTIS. Laudat Domitianum, quod in ludis eius uisa sit mulier in perimendo Leone id facere, quod fecisse Hercules tanto omnium gentium stupore prædicatur. Constat

Belliger inuictis quod Mars tibi fecit in armis
Non satis est Casar, facit & ipsa Venus.

Prostratu Nemces et vasta in ualle leonem,
Nobile et Herculeum fama canebat opus.

Pisra fides taceat, na post tua munera Casar
Hac iam feminea iudimq ac la manu.

Constat sane Domitianum (ut refert Suetonius) non modo uirorum pugnas, sed etiam foeminarum adidisse. Hanc muliebrem i uenando lasciuam carpit Iuuenalis. Cum Neuia thysiam si get aprum, & nuda teneat uenabula mamma. Item Papi. in syluis. Stat sexus rudis, insciusq; ferri, ut pugnas caput im probus uiriles. Credas ad Tanam, ferumq; Phasim Thermodonas calere turmas. MARS. Belli deus, de quo supra diximus. BELLIGER. Martis epitheton a gerendo bello, & per martem intelligit uirilem sexum, sicut per Venerem muliebrem in quo animaduertendum est, quod Venerem non Palladem nominauit, ut ostenderet lasciuie potius muliebri, quam uirtuti tribui uenationem, & recte sane Martem pro uirili sexu ponit, cum Mars a mare appellatus sit, quamuis aliqui a graeco deductum malint, quod est apus, & acantani, hispana gens simulachrum eius rads ornatum maxima religione colentes, Necum uocabant, quod eorum lingua marem significat, putabantq; Martem feruorem esse, quo animus exardescit, excitaturq; alijs ad iram, alijs ad uirtutes, nonnunquam ad teporalis furoris excessum, per quas res bella nascuntur. unde Mars frequentissime pro bello accipitur. BELLIGER. Mars, & Minerua a bello gerendo belligeri dicuntur, quemadmodum quod bello polleant, dicuntur Bellipotentes. Bellum proprie est dissentio, per quam arma mouentur. Vnde sociale bellum dicimus, & bellum Romanoru cum Ethruscis, aut Sannitibus, differtq; a praelio, quod praelium est ipsa in bello hostium congressio. Virg. Infantem fugiens media iter praelia belli. Aliquando tamen bellum pro praelio ponitur. Sallustius. In eo bello trecenti milites desiderati. Hinc & bellari pro pugnare usurpamus. Vir. Et pietis bellantur Amaones armis. bellum etiam bonum significat, estq; eius diminutiuum. Vir. Item cum eis bellum geras, ut bella omnia domum auferas, id est bona omnia. Et quoniam bonum aliquando pulchrum significat ut apud Terentium, forma, bona fortasse. bellum quoq; aliquando pro pulchro accipitur. Martia. Bellae, nouimus & puella, uerum est. Hinc belli homines aliquando boni, & prudentes. aliquando formosi, atq; elegantes dicuntur, unde Virg. belliores pro meliores posuit. uenio nunc ad ultimum testamennum, quod dicitur Physicon, in quo graec belliores, quam Romani nostri, & Virg. bellitudinem pro pulchritudine (ut Pompeius affirmat) a bellus fit etiam aliud diminutiuum bellulus, hoc est pulcherrulus. & bellulus blandientis uocabulum i eodem significatu. Plui. Cum imus ergo habitum bella bellatula. bonum proprie est, quod malo opponitur, generale nomen, & honesta simul, atq; utilia complectens: ut bonum animi. bonum corporis. bonum fortune. Hinc si bonum uirum diximus, probum intelligimus. Si bonum militem, fortem. si bonum imperatorem, prudentem. si bonum grammaticum, literatum. si bonum oratorem, facundum. si bonum iudicem, iustum. si bonum mercatorem, diuitem. si bonam faciem, pulchram. sic e contrario malum generale nomen est, & turpia simul, ac detrimentosa complectens. unde malum uirum dicimus, flagitiosum. malum militem, imbellem. malum imperatorem, im prudentem. malum grammaticum, rudem. malum oratorem, infacundum. malum iudicem, iniustum. malum mercatorem, inopem. malam faciem, deformem. Teren. Mala mens. malus animus. Cic. Auaritia magnum malum est. A bono bonitas fit, quod pro uirtute accipitur. Idem. Cum enim fidem alicuius hominis, bonitatemq; laudant. A malo malitia, quam graeci nauiax dicunt, hoc e peruersitas. Seneca. In hoc summa bonitas, in illo extrema malitia. Sed bonitas frequentius pro benignitate, & quadam ingenij simplicitate accipitur. Plyn. bonitas, ac simplicitas uxo-

ris. malitia e contrario, pro uersutia. unde malitiosum, callidum, ac uersutum uocamus. Ci. Virtus contraria est uitiositas. Sic enim malo, quam malitiam appellare, quam graeci nauiax appellant. Nam malitia certi cuiusdam uitij nomen est, uitiositas omnium. Est & alia bonitas non ex industria, sed ex natura proueniens. Cic. Quae & bonitate naturae multum assequuntur, & progressionem discendi. id est excellentia, & dote naturae. huic similiter contraria malitia est. Plyn. Quod modo caeli, modo terrae malitia facit. Varro. Id saepe malitia accidit soli. It e a bono benignus dicitur liberalis. beneficus. clemens. Vnde benignam terram dicimus, fructus abude reddentem. Plyn. de Aegypto. Nulla est benignior tellus, nullus ager feracior. A quo benignitas liberalitas. clementia. & benignae aduerbium, liberaliter. clementer. a malo uero deducitur malignus, hoc est asper, difficilis inuidus. auarus. Plyn. Homo malignus, & inuidus. Teren. Maligna multo, & magis procaz illico facta est. hinc maligna uia, quae angusta, atq; ardua est. Virg. Aditusq; maligni. Maligna lux, quae subobscura est. Idem. Quale sub incertam lunam, sub luce maligna. Malignus ager agricolis illiberalis, ac minime ferax. idem. Difficiles primum terrae, collesq; maligni. nonnunquam bonum pro bonitate accipitur. Nam cum dicimus de aequo, & bono, non de iustitiae rigere loquimur, sed quasi de bona aequitate. item malum pro malignitate. Seneca. imbecillum, infontemq; damnare summum est malum. item aliquando malum loco iteriectio nis ponitur, perinde ac si diceremus, Pro nefas. Gellius. Quae malum ratio ista est? A bono bene fit. a malo male. Bonus quidam pro magno accipitur. & bene pro ualde. Sal. Bona pars multum inde discesserat. Cic. Habetis orationem bene longam. Sic malum pro paruo nonnunquam ueteres usurparunt, sed frequentius male pro paruo. Virg. Heu male tum metes defendit Pamphius uuas. plerumq; tamen & pro ualde accipitur, sed semper in malam partem. Cicero. Addebat etiam, idq; ad rem pertinere credebatur scriptores illos male multatos. Idem. Quo neminem poenis oderunt. male multatos iquit, hoc est magna multa affectos, & poenis oderunt. Bona etiam reru substantiam dicimus, non (ut Pompeius existimat) quod bonis conueniat, sed quod utilia sint. bonum quippe utile dicitur, ut bonum est pecuniae parcere, bonum est festum, ac defatigatum grescere. Paulus iurisconsultus bona uocari affirmat, quae deducto aere alieno supersunt. prauum uero a malo sunt qui ita distinguant, ut prauum sit, quod ipsum quoq; laedit facientem. malum autem, quod alios tantum. Teren. Inepta leuitas patris, & facilitas praua. Sallu. L. Catilina nobili genere natus fuit, magna ui animi, & corporis ingenio malo, prauoq; A prauum sit prauitas. peruersitas. & prauae aduerbium. & uerbum de prauo, hoc est contumuo. prauum facio. At mala aliquando poma uocantur, & arbor ea producaens foemino genere malus. Nam cum masculino genere profertur, arbor e nauis, ita uocatus, quia in summitate similitudinem mali habet, uel quia malis quibusdam angitur, quorum mobilitate facilius uela leuantur. foramina uero, quae i summo mali finis recipiunt, haec dicuntur. Mala autem faciei pars est, de qua supra diximus, quod rotunda speciem mali praeseferat. a quo malitia, quasi maluctia cognominantur homines malorum magnarum, quiq; ora patientia habent. item maxilla, quasi paruae male, de quibus superius. Malea uero promontorium est Laconiae, neq; a malo deducitur, sed a Maleo rege Arguoru, qui in eo templum Apollini construxit, quod Maleoticum nominauit. Malea urbs fuit Thessaliae, a qua populi Malices dicitur, & mare uicinum maliacum. Malimnus Siciliae mons est. Deducitur autem malum, quando pomum significat a grae-

ais, qui malum μῆλον dicunt. Vnde melimela appellata, de quibus superius diximus. Et ueteres malum cotoneum, melum dixerunt. Et chamæmelon ab odore mali herba uulgo nota, quam medici recentiores barbare chamomillam uocant. ab Asclepiade anthomis uocatur. aliqui leuchanthenida nominant. alij leuchanthenium. alij earanthenida, quonia uere floreat. Nonnulli melanthon. genus eius, cuius flos purpureus, non candidus est, et foliorum, ac fruticis amplitudo mascula. Hieranthenis uocatur, ad calculos omnium efficacissima. bonæ fidei possessorem iurisconsulti dicunt, qui rem possidet non suam, quam tamen putat suam esse, et eum, qui uendidit uis uendendi habuisse. contra uero malæ fidei possessorem dicimus, qui nec rem suam possidet, et eam scit suam non esse, uerū tamen possidet, ac si sua esset. bene habeo, et male habeo, nec non bene habet, et male habet, quid si significant, supra ostendimus. bene uertere est in utilitatem uertere. et male uertere, in perniciem uertere. Teren. Dii bene uertant. Vir. Hos illi, quod nec bene uertat, mittimus hedos. nec bene uertat, inquit, hoc est male, et in perniciem uertatur. Tractum hoc putant ab Hectore, et Aiace. quia circa muros Troie de dicitur Aiace gladium Hector, quo se postea Aiace interemit. Hector uero baltheum accepit, quo postea circa moenia urbis tractus fuit. Item bene iudico. cæseo. opinor. existimo dicimus, et e contrario male iudico. cæseo. opinor. existimo, quæ ad me ipsum referuntur, rectumque consilium, aut error meum ostendunt. bene autem, uel male cogito referuntur ad alterum, si significatque beneficium. aut perniciam. non consilium, aut error. Plyn. Hoc tuo studio bene de te cogitantem liberaliorē reddes. Cic. Chartaginem diu male cogitantem non prius timere desinam, quam excusam cognouero. ad hæc benedico tibi dicimus, et maledico tibi. a quibus benedictus. et maledictus, et benedictia, et maledictia. item bene opto tibi. et male opto tibi. bene precor. et male precor. bene de te iudico, et male de te iudico. in quibus omnibus non consilium, aut error noster, sed uitium eius de quo agimus intelligitur. bene audio idem est, quod laudor. male audio, idem, quod infamior. item bene de te mereor bene tracto te. male de te mereor, male tracto te. beneficio quoque, et malefactio. unde beneficus liberalis dicitur. maleficus, perniciosus. unde maleficia mulieres dicuntur incantatrices, et ueneficia. et maleficia arbores. maleficia herba. maleficia serpentes, uenenosæ. item beneficentia, liberalitas. et beneficium, meritum. a quo beneficiarij uocabantur milites, gmuneris beneficio uocabant. sicut e contrario munifices appellabantur qui non uocabant, sed munus reip. facebant. et maleficientia, ac malefactum. non in gratitudo, sed damnum, iniuria. ficinus. Cæsar finitimus imperauit, ut ab iniuria, et maleficio se, suosque prohiberet. idem. Legati sibi dicunt esse in animo sine ullo maleficio per provinciam iter facere. Eodem modo benefacta, malefacta dicimus. et benefice, ac malefice aduerbia. item beneuolo tibi dicimus, hoc est amo te. et maleuolo tibi, odi te. A quibus beneuolus. et maleuolus. et beneuolentia, ac maleuolentia. De finitur autem beneuolentia inclinatio animi cum desiderio beneficiendi, et maleuolentia uoluptas ex malo alterius sine emolumento suo. maleuoli Mercurij signum, hoc est statuam appellabant, quia in nullius tabernam spectabat. bonum quoque, aliquando pro otio, et quiete ponimus. malum pro labore. Seneca. Delicatus homo, et bono semper assuetus. Virg. Assuetumque malo ligorem. Beneuentum Campania urbs cum eo colonia deduceretur, boni omnis gratia uocari coeptum, nam antea Maleuentum nunciabatur. hic Sannites habitare, omnemque eam regionem tenuerunt, quæ est inter picenum. Campaniam, atque Appuliam, ita appellati, a

sannio colle, in quo e sabinis uenientes confederunt, et eiusdem nominis oppidum edificauerunt. Est quando bene pro commode, et male pro incommode capiuntur, ut bene habito. et male habito. A bellus fit belle aduerbium. et aliud diminutuum bellulus. cuius aduerbium est bellulle. Plau. Nam nurus bellulle se habebat. a bello ergo, quod bonum si significat, bellus, hoc est hostilis dissensio secundum aliquorum opinionem deriuatur, quod boni gratia bella olim susciperentur, nec ad inferendam, sed ad propulsandam iniuriam, pacemque paradam. 10 Quapropter hostes etiam ab æquando dicti sunt. Hostre eni licet aliquando pro comprimere ponatur. Pacu. Nisi coercero proteruitatem atque hostero ferociam. Et aliquando pro offendere, cædere. Idem. Nunc id mihi molestum est, quod hostis uoluntatem tuam. proprie tamen æquare est. Plau. Cum promitto inquam hostre, ut contra memineris. Hostre inquit, hoc est æqua reddere. a quo hostimentum, æquamentum. Idem. Par pari datum hostimentum est, opera pro pecunia. et hostorum baculus, cum quo modius æquatur. Hinc hostem etiam peregrinum nominabant, quod suis legibus uiuens nobis æquus uideretur. 20 Ideo in duodecim tabulis legebatur, aut statutus dies cum hoste. sed hoc nomen a peregrinis iam recessit, et in eo qui contra arma ferret, remansit. a quo hosticus. et hostilis deducuntur, ut hostica arma. hostilis rabies. hostile odium. a quo hostiliter aduerbium, hoc est ad modum hostis. et hostica pax. id est hostium apax. et hostia, quæ dijs immolatur ob deuictos hostes, quæ et uictima a deuictis hostibus dicitur. eiusdem enim significationis sunt. Nam quod quidam asserunt hostias dici pecudes, quæ dijs immolantur, cum exercitum in hostes duamus. uictimas uero, quæ post uictos hostes sacrificantur, falsum esse manifestum est. Ouid. uictima quæ dextra cecidit uictrix uocatur, hostibus a domitis hostia nomen habet. Duo autem hostiarum genera erant. unum in quo diuina uoluntas per exta disquirebatur, de quo uirgilius. Mactat lectis de more bidentes. Idem. Pecudemque reclusis pectoribus inhians spirantia consilii exta. Alterum in quo sola anima deo sacrabatur. Idem. Hanc tibi Eryx meliorem animam pro morte Daretis persoluo. et hæc animalis hostia dicebatur. illa consultoria, in his duobus hostiarum generibus, quædam hostiæ iniuges uocabantur, quæ nunquam domitæ, aut iugo subditæ fuerant. idem. Nunc grege de intacto septem mactare iuuenos præstiterit, totidem lectis de more bidentes. Quædam eximia, uel quod eximerentur e grege, uel quod eximia specie, quasi offerenda numinibus eligerentur. Idem. Quattuor eximos præstanti corpore tauros. a quo eximum sacrificium constat appellatum fuisse. Erant et ambarnales hostiæ, quæ re diuinæ gratia arcum arma ducebantur ab ijs, qui pro frugibus facebant. idem. Hæc tibi semper erunt, et cum solennia uota Reddemus nymphis, et cum lustrabimus agros. Nihil enim aliud erat lustrare agros, quam arcum ire. unde nomen hostiæ acquisitionem est ab ambiendis aruis. Idem. Terque nouas arcum felix eat hostia fruges. Alij bellum per antiphra sin dictum existimant, quasi minime bonum. nonnulli a bellus deductum putant, quasi beluinum, quia beluarum sit perniciosa certatio. Nos bellum quasi duellum dictum existimamus. ita enim antiqui uocabant, quod duabus partibus deuictoria contententibus dimicatur. a quo perduelles hostes dicti. et perduellio, crimen læsæ maiestatis. item qui id crimen commisit. a bello uero fit bello uerbum. et depones bellor. et bellator. et bellatrix. et bellicus, unde rem bellicam, et tumultus bellicos dicimus. et bellona, quam duellonam quoque appellabant, hæc belli dea erat et Martis soror, cuius templum fuit exigua columna, super quam hastam iacebant, dum indi-

cebatur

abatur bellum. & duello duellas, pro bello bellas. Item belliger. a quo belligero belligeras. Ennius. Non cauponentes bellum sed belligerantes ferro non auro uitam certant utriq; bellipotens. & bellicrepa, genus ueteris salutationis a Romulo instituta, i qua cum armis saltabant. & bellicosus, ferox, quē ueteres etiam bellosum dixerunt. Cæcilius. Tatum bellum suscitare conari aduersarios contra bellosum genus. Belli portæ dicitur annor, quæ erant in templo Iani, & dum gesturi bellū Romani erant, aperiebantur, bello uero confecto, & rebus pacatis clauderentur. Vnde ianum claudere pro pacem facere ueteres dixerunt. Ouidius. Sanguine lentifero totus miscbitur orbis, ni teneant rigida condita bella feræ. Bellaria etiam aliquando ueteres dixerunt res bellis aptas (ut Pompeius testatur) ut potest arma sagittæ & similia quasi instrumenta bellica. item bellaria, siue quod ut illa belli, ita hæc mensarum instrumenta essent, siue a bonitate uocitarunt, omne mensæ secundæ genus, quæ græci ξίμουα, uel τραχημουα dixerunt, quæ ferè mellita esse consueuerunt. Vnde uina quoq; dulcora in antiquis comædijs liberi bellaria appellata sunt. Tanta autem fuit affinitas inter hæc duo nomina duellū & bellum, ut Quintilianus scribat quosdam pro bellis ausos fuisse dicere duellos. & ueteres duonum pro bonum scripsere. A bello composita sunt imbellis, hoc est timidus. ignauus. infirmus, quasi bello minime aptus. a quo ibellia pro ignauiā. Macrobius, ostendebat Antiochus Annibali in campo copias igenters, quas bellum populo romano facturus comparauerat, conuertebatq; exerant in signibus argenteis, & aureis florentem. inducibat etiam currus cum falabus, & elephantos cum turribus, equitatumq; frenis & ephippijs. monilibus, ac saleris præfulgentem. atq; ibi rex ontentatione tanti, ac tam ornati exercitus gloriabundus Annibalem aspiciat. & putat ne inquit satis esse Romanis hæc omnia? Turni Pœnus eludens ignauiam, imbelliamq; militum eius pretiose armatorum, Planè inquit satis credo esse Romanis hæc, & si auarissimi sunt. & debello, quod expugno. unde debellato: hosters dicimus uictos. et rebello, quod proprie significat repugno. unde rebelles dicuntur, qui i fide nõ permanent, & iussis potestatum repugnant. & rebellio, repugnantia. Rebellare uulnera, ulcera siue alia uita dicitur, quando se uel curata, repululant. Plyn. strumea herba est, quarursus sata, rebellare credunt herbarii, quæ curauerit uina. idem. in petigo casticis curabatur, nec nisi usq; in ossa corpus exustum esset non rebellante tædio. & bellua. immanis fera. quasi bellum gerens. a quo belluinus adiectiuum. unde belluinam rabiem. & belluinum furorem dicimus. item belluus, quo ueteres usi sunt, pro eo, quod est bellua similis. SÆUIT. Fortiter facit. Sæuius enim a seuius deducitur, quod proprie significat durum, & horridum. Et dicitur a græco σκωός, quod est importunus. Virgil. Cum seuius scopulo multa uix arte reuulsus. per metaphoram tamen aliquando pro irato accipitur. Idem. Et sæui ambobus Achille. & sæui accipitur pro irascor. Pacuuius. Quid commerus? quid in me seuis pater? Aliquando pro forti. Virg. Sæuis ubi æacide telo iacet Hector. & seuius, pro fortiter facio. Martialis. belliger inuictis quod Mars tibi sæuit in armis. nõ nunquam sæuis pro inimico crudeli. Virg. Sæuæ memorem Iunonis ob iram. & seuius, immanitatem exerceo. Linius. Cū post uictoriam quoq; i hosters sæuiret. Hinc fit seuitia, hoc est crudelitas, quæ & seuitudo dicitur Plau. Vmola. uirgæ. mole seuitudo mala fit peior. & sæue creduliter. itē sæuis pro magno. Virg. Non illi imperium pelagi. sæuimq; tridentē, sed mihi forte datum. idem de Aenea quem ubiq; piū induat, Maternis sæuis in armis. seuius uero sine diptongo pin-

quedo est cornigerorū dūtaxat, quæ in una parte dētata sunt, & quæ in pedibus talos habent. Bisulca uero, quæq; scissos pedes in digitos habent, & carent cornibus, non seuius, sed adipem habent, qui concretus est. & cum refrixit ficale frangitur, semperq; est in fine carnis sine sensu, quia nec arterias habet nec uenas. contra pingue inter carnem, autemq; est succo liquidum, quod etiam in aliquibus sine sensu esse manifestum est, unde sues uiuentes a muribus iradunt rosas. & L. Apronij cōsularis filio detractos adipēs fuisse, leuatumq; immobili, ac molesto onere corpus. Id pingue in sue laridum uocatur. A se uo seuosum dicimus, quod in star seui ungt. ab adipe adipatum, quod addito pingui factum est succosum, & pingue. unde adipatæ dapes dicantur. Cic. Ascuerunt suis artibus opimum quoddam, & tanquam adipatæ dictionis genus. a pingui pinguo uerbum. pinguesco. pinguefacio. pinguitudo. & pinguedo, quod miror Seruium scripsisse non esse latinum, cum eodocissimū uiri usi fuerint. Plyn. Omni pinguedine detracta i olla caro decoquitur. Quidam etiam in pinguate scripserunt pro signare. pingue aliquando pro facundo deponitur. Virg. Et pinguis hortos. Aliquando pro in pedito, & inepto. Cic. Quod ipsi Antiocho pingue uidetur, & sibi ipsum contrarium. item a seuius detracta a, & prima syllaba correpta fit seuerus, quod modo significat grauem, atq; censorium. Virg. Romulidus, Tatioq; seni, curibusq; seueris. Modo a speru truem. Idem. Qui tericæ horretis rupeis, montemq; seuerum. Aliquando tristem uitabilem. idem. inuidia infelix furias, amnemq; seuerum. Ab hoc fit seueritas, hoc est grauitas. & quedam toruitas naturæ, quæ & seueritudo dicitur. Plautus. Quid illud est quod illi caperat frons seueritudine, & seuerē aduerbium grauius asperere. Item asseuero, quod proprie est inter ipsa argumenta, probationesq; uim animi, motumq; quasi quandam seueritatem admisceo. Quintil. Altera rex asseueratione probatio est. Ego hoc feci. Tu mihi hoc dixisti. & o facinus indignum. ponitur tamen aliquando pro affirmo. item perseuero, quod est cum constantia animi, & quasi quadam seueritate continuo. ab illo asseueratio fit. Ab hoc perseuerantia. & perseueranter aduerbiū. NON EST SATIS. Non sufficit. Satis aduerbium est. & significat abunde, quantum opus est, & per apocopen sit dicitur, facitq; ex se comparatum satis, quod significat melius, quasi ultra id, quod opus est. Virg. Non ne fuit satis tristis Amaryllidis iras, atq; superba pati fistidia? Facit etiam ex se compositum satini hoc est satini. Teren. Satini fama es? Item cum pleriq; uerbis componitur, ut satisdo, satisfacio. sati præsto. a quibus satisfactio. satisfactio. sati præstatio, de quibus supra diximus. item satisfaccipio. a quo satisfaccipio. satisfaccipionem appellat Pomponius stpulationem, quæ ita obligat promissionem, ut ex promissores quoq; ab eo accipiatur. id est qui idem promittant. Satis autem accipere dictum est eodem modo, quo & satisfaccere, nam quia id, quo quis contentus erat, ei præstabat, satisfaccere dicitur est, ita quia tales, quibus contentus quis futurus esset, sic dabantur, ut uerbis obligarentur, satis accipi dictum est. Sata go quoq; a satis, & ago compositum est, significatq; proprie anxius sum, & qd uulgo dicitur satis habeo, qd agi. Teren. Nam hic Clinia, & si is quoq; suarum rerum satagit, attamen habet bene & pudice eductam. ignaram artis meretricæ. Affer uenuste Malium suram multum in agendo discursantem. salientem. manus iactantem. togam deiacentem. & reponentē non agere dixit, sed satagere. Quintil. Est hoc dictum per se urbane satagere, etiam si nulla subsit alterius uerbi similitudo. Satagitæ barbara uox, sunt autem populi in Asia scythica (ut testatur Herodotus) Satnois fluminus est phrygiæ. item a

satis, siue sat satio. saturo, quod est ex pleo, neq; ad gustum solū, sed ad omnes sensus attinent. Apulei. sed ille libidine exaturatus iacebat in grabatulo. Cicero. Iracundiam meam saturo tuo sanguine. Ab his sunt exatio. & exaturo, & satier. & satietas, ac saturitas. & satullo uerbum. Varro. Neq; in puluere coquam carnes, quibus satullem corpora. Veteres etiam pro satietas satias scripsere. Acius. Quorum crudelitatem nulla unquam explet satias sanguinis. Sallustius. Hi saltibus occupatis externorum a gros inuaserē frumentiq; ex inopia graui satias facta. Lucretius. Quid mihi iam proderit, satias iam me omnium rerum tenet. Terentius. Nam ubi me forte satias cepit, commuto locum. Lucretius. Quam tibi iam nemo fessis satiate uiuendi. a saturo satoreia uocata, quod nullum ferē condimentum sine ea fiebat, propter quod saturitatem inducere uidebatur. Herba est, quae & cunila dicitur. & origanum heracleoticum. Origano emula est, ita ut nusquam utrunq; in condimentis addatur. Plinius Satoreiam a thymbra non distinguit. Columella diuersas putat, sic enim scribit. et satoreia thymi referens, thymbræq; saporem. testudines, ut supra diximus, cum serpentibus pugnatæ cunila, quæ bubula dicitur, sese munire traduntur, propterea quidam in hunc usum panaceam uocant. Dioscorides secundum genus agreste origanum uocat. tertium othimin. Plinius quoq; origanum esse scribit, quod in sapore cunilam emulatur, pluraq; eius esse genera othimin, uel prasiori appellari non dissimile hyssopo. tra gorigano similis esse serpillio syluestri. item a saturo quidam satyram quasi saturam appellatam existimant ob carnis uarietatem, seu propter copiam rerū quæ ibi tractantur. Est enī satyra carmen maledicum, & ad carpenda hominum uitæ cōpositum, quale scripserūt Lucretius. Horatius. Iuuenalis. Persius. Alij a lege satyra dictam putant, quæ uno rogatu multa simul comprobabat. Alij a satyra lanæ, quæ referta multis, uarijsq; primitijs dijs offerebatur nonnulli a satyra cibi genere, quod uarijs rebus erat conditum. Quidam a satyris, quod in hoc genere carminis res ridiculæ, pudendæq; scribantur, quæ admodum proferri a satyris solent. sed illud uerius est satyram ideo hoc nomine uocatum, quod in antiqua satyra itro ducebantur Satyrorum persona, aut si quæ erant ridiculæ similes satyris, quemadmodum in attellana obscena, uerpesq; personæ. Duo quippe satyrarum genera fuisse constat. Alterum antiquius, tam a grecis, quam a latinis celebratum, quod sola carminum uarietate constabat, comædiæ penè par, nisi plus lasciuie habuisset. Alterum satyrarum genus recentius, quod soli latini excoluerunt, a pertam hominum reprehensionem continens, & acrem uitiorum obiurgationem. satyri autem quod in libidinem semper proni sint, a uirili membro nomē sumpserunt, quod ueteres greci σατυρ appellabant. Hi in desertis ethiopiæ sunt, quos ægypti uocant, sed præter figuram nihil habent moris humani. Ægypti autem tales sunt quales pinguntur, hoc est nudi. leues. caprinos pedes habentes. ueteres huiusmodi môstra pro semideis, siue pro syluestribus dijs coluerunt, quemadmodum Faunos, siluanosq; Faunos, ac satyros nemorum deos esse dicentes. Panas agrorum. Siluanos syluarum. Confunduntur tamen hæc omnia a poetis. Virg. Et uos a greslum præsentia numina fauni. Ouidi. Sunt mihi semidei, sunt rusticæ numina nymphæ. & Fauni, Satyriq; & Monticola siluani. Quos quoniam caelo non dum dignamur honore, quas dedimus certe terras habitare sinamus. Pomponius Mella ultra atlantem mauritanie montem scribit noctra persepe uisa lumina, & crepitus cymbalorum, ac fistularum cantus auditos, nec die repertum quenquam. Icaro pro constanti habitum hos faunos esse, ac satyros, & eius generis ani-

malia. A satyra sit derivatiuum satyrus, pro eo qui satyram scribit. & satyricus. Vnde satyricum carmen. & satyria aduerbum, hoc est acriter, & cum conuicio. Satyrum uero urbs calabriæ fuit non longe a Tarento, quamuis aliqui agrum in quo Tarentus cōdita est, satyrum uocari affirmant a satyris, quoniam lasciu, & in libidinem propensi esse dicuntur, siue potius a uirili membro, quod σατυρ uocari a ueteribus grecis diximus. Satyrion herba uocata est, folijs lilij rubri aliquanto minoribus, tribus non amplius a terra exeuntibus, caule leui. cubitali. nudo. radice gemina. cuius inferior pars, et maior mares genere dicitur. superior, ac minor feminas. Alij duo eius genera esse prodiderunt. Vnum longioribus folijs, quàm oleæ, caule quatuor digitorum. flore purpureo. radice gemina, ad formam hominis testum. alternis annis intumescente ac residente. Alterum, quod orchis cognominatur, & femina esse creditur ramosiore frutice cum internodijs radice fiscinis utili. Est & aliud genus satyri quod crategon appellat, semine lini maiore, duræ radice. cortice rubro. sapore subduli. quod in montosis traditur inueniri. Radix eius etiam si tantum manu teneatur uenerem stimulat, multo magis si bibatur in uino austero. arcticibus, & hircis in coitu se grioribus a uiribus datur in cibo. sarmatæ etiam equis, qui ob assiduum laborem pigriores ad coeundum fiunt, quod uinum profedanum uocant eam dare cōsueuerunt. Arsenogon quoq; & thelygonon sub satyri nomine comprehenduntur. herbae sunt habentes unas floribus oleæ similes, sed aliquanto pallidiores. semen uero ad similitudinem papaueris album. Thelygoni potu feminam gigni existimant, arsenogoni marem. ideoq; altera a foeminis, altera a maribus gignendis est dicta. quippe greci ἀρσενον mare, θήλειον foeminam, ἄρσενον uero gignunt dicunt. Alij utraq; oculo similem tradunt. Arsenogoni autem semen geminum esse testibus simile. Est & aliud genus crategoni spicæ triticæ simile multis calanis ex una radice manantibus, multorumq; geniculorum, quod in opacis nascitur, semine mulij, asper primo gustu, id si bibant ex uino ante coenam tribus obolis, in totidem aquæ cyathis mulier, ac uir quadraginta ante coceptum diebus uirilis sexus partum affirmant futurum item altera thelygonos est sola gustus lenitate, ab hac crategono differens, qua feminas simili modo procreari dicunt. sunt etiam qui scribant cyno forchin, uel cynosarcinam dia herbam folijs oleæ mollibus ternis. semipedis longitudinis in terra stratis. radice bulbosa. longa. duplici ordine. superiore, quæ durior est, & inferiore, quæ mollior. eduntur, ut bulbi colchi in uineis forte inueniunt. ex ijs. radiabus si maiorem edant uiri, mares generare dicuntur. si foeminae eam, quæ minor est, alterum sexum. In Thessalia molliorem in lacte caprino uiri bibunt ad stimulandos coitus. duriorum uero ad inhibendos. Hæc greci eodem satyri nomine appellant, & in totum omnem herbam, quæ huiusmodi canitricem uim habet. Vnde compositio quoq; medicorum ad excitandam libidinem excogitata diasatyrion uocata est. & satyriasis morbus, quando genitalibus dolor, ac pruritus ex nimia tentigine accidit. sed ne forte, quod de satyrio scripsimus, aliquid mirum uideatur, Tithymalli quoq; ramorum medullam habentes ad uenerem proniores fieri manifestum est. & Theophrastus grauissimus author scribit indum quendam in greciam genus herbae secum tulisse, cuius mira uis erat ad uenerem excitandam. Neq; enim edentibus solum sed etiam tangentibus, tantum libidinis ardorem iniiciebat, ut duodeno, & ultra, coitu sine intermissione uterentur. indus uero ipse qui magno, atq; robusto corpore erat, auditus sit publice affirmare, septuagena coitu aliquando se in libidine durasse. sunt qui sa-

turnum quoque a Saturno deductum existiment, quod saturretur
 annis, uel quia se in deuorandis liberis saturauit, quamuis alij
 a saturo potius saturnum appellatum uelint, quoniam peritiam
 ruris, et saturo omnium primus edocuit, rudemque ante fru-
 ges cognitas uictum in melius commutauit, alij a uirili mem-
 bro, quod ueteres graeci οὐρανὸν uocauerunt, quoniam saturnum
 cœli patris pudenda abscondisse commemorant. tradunt
 enim hunc cœli et Vestæ, siue cœli, et Terræ filium fuisse,
 et opim sororem suam sibi conuulso iunxisse, ex qua cum
 plures suscepisset liberos, omnes deuorasse, et mox euomuisse,
 abscondisse cœli patris uirilia, quibus in mare deiectis uenerem
 esse procreatam, quæ a spuma unde coaluit, Aphrodi-
 tes nomen accepit, quippe graeci ἀφροδίτην uenerem uo-
 cant, ἀφροδὶς spumam. Cerere præterea in manu fal-
 cem, hanc ei aliquando in Siciliam exadisse, unde oppido no-
 men dedit, quod drepanum uocatur. quippe graeci drepanon
 falcem nominant. Ouidius. Quisq; locus curuæ nomina fal-
 cis habet. ad hæc pulsus fuisse a filio de regno, uictumque
 esse in compediibus, quæ omnia licet fabulosa sint, tamen sunt,
 non sine ratione conficta. Cœli filium fuisse tradunt, quia pa-
 ter eius Uranus dicebatur. graeci autem οὐρανὸν cœlum
 uocant, siue quod Saturnus, cum regno potius potentissimus fa-
 ctus esset, mutatis parentum nominibus, patrem cœlum, ma-
 trem terram appellauit, ut hac nominum mutatione fulgore
 suæ originis ampliatet. Liberos autem ideo aiunt deuorasse,
 rursumque uomitu eiecisse, quoniam Saturnus tempus est, ideoque
 a graecis ἄπορος uocatur, cum ἄπορος significat. Unde Chronica
 appellantur, quæ de temporibus scribuntur. et chronica qui de
 temporibus scribunt. Plinius. Quod et ipsius Tymagoræ carmine uetusto
 apparet. Chroniconum errore non dubio. et Chronisimus tempo-
 ralitas, et quo nonnulli utuntur synchronus, cõtemporaneus, et Cronos uero
 Cronia Saturni fides appellata. A tempore autem per uices cun-
 cta gignuntur, absumunturque, et ex eo denuo renascuntur.
 Opim sororem in uero in uxorem duxisse, quia ops terra est,
 ex qua fruges omnes gignuntur, quarum ipse inuentor fuit,
 et quasi genuisse ex uxore uidetur. Abscondisse patris uirilia,
 eaque in mare proiecisse, et inde ortam uenerem, quoniam cum
 Chaos esset, non erant tempora, siquidem tempus certæ dimen-
 sio est, quæ ex cœli conuersione colligitur, tempus igitur cœ-
 pit, cum uasus est Saturnus, qui ideo ἄπορος, hoc est tem-
 pus dictus est. cum igitur semina rerum omnium post cœlum
 gignendarum de cœlo suerent, et uniuersa elementa, quæ
 non dum constituta erant, ex illis seminibus sunderentur, post
 quam mundus omnibus suis partibus absolutus est, orto iam
 tempore, quod Saturnus est, finis est factus procedendi de cœlo se-
 minum ad elementorum conceptionem. quippe quæ iam ple-
 ne fuerant procreata. Ad animalium uero æternam propaga-
 tionem facultas generandi ad uenerem ex humore translata
 est, ut per uitam maris, foeminaeque cuncta deinceps gignerentur.
 Falcem ideo in manu gerere, quod tempus omnia metit,
 et secat, siue quod isertionem, et surculorum, et pomorum
 disciplinam tradidit, hanc ei in Siciliam exadisse, quia sit ter-
 ra illa maxime fertilis. pulsus a filio de regno, quoniam tem-
 pora senescientia ab ijs, quæ postea nata sunt depelluntur. Vin-
 ctum ideo esse, quia certa naturæ lege inter se connexa sunt tẽ-
 pora, uel quia omnes fruges quibusdam uinculis, nodisque al-
 ternantur. Apollodorus tamen scribit Saturnum laneo uinculo
 per annum alligari solitum, et mense Decembri in die sibi
 festo solui, unde ortum esse prouerbiũ. Deos laneos pedes ha-
 bere. significari uero per hoc decimo mense semen in utero ani-
 mam, in uitam augeri, quod donec in lucem ueniat mollibus

naturæ uinculis detinetur. Tradunt præterea Tritonas cum bu-
 canis fistigio Saturni ædis suppositos, quoniã ab eius memoria
 usque in nostram ætatem historia clara est, et quasi uocalis, an-
 tea uero muta, et obscura, et incognita erat, quod ipsorum tri-
 tonum caudæ testantur humi mersæ, atque absconditæ. Saturnũ
 Romani etiam stercurum uocauerunt, quod omnium primus fec-
 unditatem agris stercore comparauerunt. A Saturno saturnius
 dictus, unde Iouem saturnium. et Iunonem saturniam, et
 regia saturnia dicimus. et saturnia oppidum. Virg. Ianiculũ
 huic, illi fuerat saturnia nomen, et regio. item saturnalia di-
 es saturno festus. a quo saturnalium, quod ad saturnalia per-
 tinet. Martialis. saturnalia ligulam misisse felibræ. saturna-
 lia a ueteribus mense Decembri uno die celebrari solebant.
 Is erat ad XIII. cal. Ianuarij. Postea uero in triduum pro-
 pagata sunt adiectis primum a Cæsare huic mensi diebus, de
 inde ex edicto Augusti, quo trium dierum ferias saturnalibus
 instituit, hoc est a XVI. ad XIII. cal. Ianuarij. sed sigilla-
 riorum mox adiecta celebritas in septem dies discursum pu-
 blicum, et lætitiã religionis extendit. hinc rursus detractis
 duobus diebus ad quinque dies saturnalia redierunt. erant au-
 tem saturnaliorum dies lætitiã pleni. Nam primo die ad ædẽ
 saturni conuiuio dissoluto saturnalia clamabantur. Bellũ his
 diebus sumere nefas habebatur, quoniam regni eius tempora
 felicissima fuerant, nullis bellis uexata, nullis infestata latro-
 nibus. quæ causa fuit, ut Romani ædem saturni ærarium esse
 uoluerint, quod nullum sub eo furtum in Italia fuisse com-
 missum, siue quia sub illo nihil erat cuius, quàm priuatiũ, nec
 signare solum, aut partiri limite campum fas erat, non dum
 quisquam seruitio, aut libertate discriminebatur. unde et poe-
 nas a nocentibus ijsdem diebus sumere piaculare erat, et tota
 seruis licentia permittebatur. Hic et pileos, quod signum, ut
 supra diximus, libertatis erat, capitibus gestabant, et cum do-
 muis epulabantur, quamuis hoc quidam institutum potius ue-
 lint, quia cum saturnus, et uxor eius ops, tam frugum, quàm
 fructuum repertores fuisse, dignum uidebatur, ut facti a-
 grorum iam ab hominibus coacto, et saturnalia atque opalia
 celebrarentur, et domini passim cum seruis uescerentur, cum
 quibus patientiam laboris in colendo rure tolerassent. sume-
 bant præterea omnes his diebus togis depositis synthesium bre-
 uem, ut supra diximus, uestem, et negotijs aptam. Martialis.
 Dum toga per quinque gaudet requiescere lucas, Hos poteris cil-
 tus sumere iure tuo. Item pileum quo uti aliã dimittat ruri,
 et militiæ solebant. Idem de pileo. si possem totas caperem
 misisse lacernas, Nunc tantum capiti munera mitto tuo. Mitte-
 bant præterea sibi inuicem munera, et quæ primo mitteban-
 tur, Xenia, quasi hospitalia, hoc est ad hospites missa uocaban-
 tur. Quæ uero remittebantur, Apophoreta. Hinc Martialis
 duos postremos libros epigrammatum Xenia atque apophore-
 ta appellauit, quod in ijs singulis distichis descripta sunt mu-
 nera, quæ saturnalibus mitti solebant. et disticha ipsa pro mu-
 neribus, hoc est pro Xenijs, atque apophoretis missa, quemadmo-
 dum superius latius disseruimus. Ratio autem mittendorum
 saturnalibus munerum hæc erat, ut uiderentur sibi inuicem
 gaudere, ac gratulari, et Saturno atque Opi gratias agere.
 quod fruges, fructusque ad uitæ cultũ necessarios percipissent.
 Solebant autem inter cetera munera Cerei, et sigillaria do-
 nari. Sunt autem sigillaria paruæ imagines fictilibus descri-
 ptæ, dicta a sigillis, hoc est paruus signus. Nam a signum fit
 diminutiuum sigillum. Est autem signum opus sculptile, et
 ad alicuius animalis effigiem formatum, unde signa et ta-
 bulas dicimus pro cælatis operibus, atque depictis. Proprie ta-
 men signum est paruã quædam significatio indicans totius rei,

qualitatem. Terentius. Num eius color pudoris signum usquam indicat? Hinc literarum notae signa dicuntur. Item nota genituae, & quae peccidibus inuruntur. Hinc duodecim signa caelestia, & quae in Zodiaco sunt appellata, quia notae quorundam animalium sunt, quae ad naturam solis iure referuntur. Quippe Aries mensis sex hybernos sinistro incubat latere. Ab equinoctio uero super dextrum latus. Sic sol ab eodem tempore dextrum, reliquo sinistrum ambit hemisphaerium propter quod Ammonem, quem Libyes occidentem solem esse existimant, Arietinis cornibus figurant, quibus maxime id animal pollet, ut sol radijs. Taurus uero ad solem triplici ratione uidetur referri, uel quia apud Heliopolim taurus soli consecratus erat, uel quia bos apis in ciuitate Memphis instar solis excipiebatur, uel quia in oppido Hermuthi magnifico Apollinis templo consecratus soli taurum colebant. Gemini autem, qui alternis moribus uiuere creduntur, profecto solem unum eundemque significant modo descendentem ad mundi infima, modo in summam altitudinem resurgentem. Cancer obliquo gressu nil aliud, quam solis iter ostendit, qui nunquam rectus incedit, sed semper obliquus, quia in se signorum uerteret ordo, maximeque in hoc signo a cursu superato incipit obliquus inferiora iam petere. Leo quidem non minorem cum sole similitudinem habet. Quemadmodum enim Leo impetu ac calore praestat caetera animalia, sic Sol caetera sidera. Leo pectore, ac priore corporis parte ualidus est, posterioribus partibus degenerat, sic solis potentia prima diei parte ad meridiem increstat, & prima parte anni a Vere in aestatem mox elanguescens deducitur, uel ad ortum, qui diei, uel ad hyemem, quae anni uidetur pars esse posterior. idemque etiam oculis patentibus, atque igneus semper cernitur, quemadmodum Sol patenti, atque igneo oculo terram perpetuo cernit, insatigabilisque conspectu. Virgo quae manu aristas fert, solis potentiam significat, quae fructus curat, & ideo iustitia creditur, quae sola facit nascere fructus ad usus hominum peruenire. Scorpius totus, in quo libra est, naturam solis representat, qui hyeme torpescit, & ea transacta aculeum rursus erigit, ut sua nullum naturae damnum, ex hyberno torpore perperisset. Sagittarius ex homine in feram per membra posteriora degenerans, quasi postremis partibus suis a superioribus in inferna detrusus, & tamen sagittam iacens, indicat tunc quoque uniuersorum constare uitam radijs solis, uel ab ima parte uenientibus. Capricornus ab infernis partibus ad superna solem reducens caprae naturam imitari uidetur, quae in pastu ab imis partibus semper prominentium scopulorum alta depascit. Aquarius ex eo maxime uim solis ostendit, quod non caderet imber in terras, nisi a calore solis humor ad superna traheretur, cuius refusio est aqua pluuialis. Pisces certe non aliquam solis similitudinem representant, sed duntaxat potentiam eius ostendunt, a quo uita non modo aereis, terrenisque animalibus datur, sed ipsae quae in aquis ab illius conspectu semota sunt, tantaque est uis eius, ut abstrusa quoque penetrando uiuificat. signum etiam uexillum dicitur, ab effigie animalium, quae in uexillis ferri consueverunt, ut puta aquilae, lupi, minotauri, equi, apris. Huius enim uti Romanae legiones consueuerunt. Sed C. Marius in secundo consulatu suo quatuor posteriora in totum abdicauit, solum aquilae signum retinuit. A signo signiferi dicti sunt, qui signa ferunt, hoc est uexilliferi. Signifer etiam a Latinis dicitur circulus, in quo duodecim signa sunt, qui graece Zodiacus appellatur, ab effigie animalium, quae in eo sunt. Graece enim ζώα animalia dicuntur. Item a signo antesignani dicti sunt milites, qui ante signa in acie constituuntur. Ab hoc fit uerbum signum, quod modo significat ostendo. Plautus. Hic meretricem

deperit. signat tamen se eam non amare. modo scribo. unde & subsignare, subscribere dicimus. modo imprimere. Virgilius. Et summo uestigia puluere signent. unde signare epistolam dicimus, hoc est annulo signum imprimere. et resignare, deletis signis aperire. a quo signatores. & resignatores, & signatio. ac resignatio testamentorum appellata. Dissigno, idem quod signum facio. & interdum cum nota ignominiae aliquid facio. A quo dissignatores dicti, qui ludis sinebribus praesunt, & in ipsis ludis multa noua, ac spectanda fieri solent. Hinc dissignatio pro contractione, siue conductione populi in unum accipi solet, quod contingit ei, qui aliquo flagitio omnium in se oculos uertit, & quasi designator in ludis sinebribus multitudinem continet. Terentius. Modo quid dissignauit. Resignare etiam ueteres dicebant pro resignere. & resignatum a muliere dicebatur, cum ob delictum iussu tribuni militum, ne suspendium ei daretur, in tabulas referrebat. item resignare pro claudere. Virgilius. Et lumina morte resignat. hoc est claudit. Quamuis physici, hoc aliter exponant. Dicunt enim pupillas quas in oculis uidemus, mortuos ante tri-duum non habere, quibus non uisus est summa desperatio uitae. Resignat ergo dixisse Virgilius, hoc est aufert signa luminibus. Quandoque etiam signo accipitur pro eo, quod est pecora signis noto. unde signata pecora dicuntur, quae notam habent iniustam, ab hoc uerbo composita sunt assigno. & assigno eiusdem significationis. Obsigno idem, quod signo. De signo notae significationis. item a signo fit insignis, quod modo accipitur pro magnus, ut insignis clades. Lucretius. Coccyus non curat caudam insignem esse, modo pinguis fiet. modo pro clarus. praestant. Virgilius. Insignem pietate uirum. Hinc fit insignitas, claritas. & insigniter aduerbium clare. aperte. summe. Apuleius. Homo insigniter malus. Item ab insignis insignia deducuntur, hoc est signa, & ornamenta ob uirtutem adepta. Unde insignia laudis, & insignia gloriae dicimus. Hinc fit insignire uerbum, quod est ornare, & aduerbium insignite, quod significat cum iudicio note. Cicero. Nec improbum notari, aut uituperari insignite possit. Item a signo sigillo, quod est signum imprimere. Hinc sigillatae litterae dicuntur, hoc est clausae & annulo impressae. Propter quod ueteres sigillare pro claudere usurparunt. Varro. Contra lex nimis impta est, ne filij patribus luci sigillent oculos. Sugillare uero est percussu carnem maculare, a sugendo dictum, quod succus, hoc est liuor deducatur. Hinc sigillati dicuntur qui ex percussione tumorem, maculamque contraxerunt. Plinius. Media taspian permissam alij sugillatis, ac liuentibus auxiliari debent. Nero Caesar claritatem ei dedit initio imperij grassationibus conuerberatam faciem illiensi sibi cum thure, ceraque, & sequenti die contra famam cutem synceram arcumferens. Idem, Cinis alij ex oleo, & gero illius, sugillata, aut liuentia ad colorem reducat. Ab hoc fit sugillatio, quae modo percussione significat, modo densationem. Nam & sugillare aliquando pro deridere accipitur. Linius. Legati grauiter ferentes se sugillatos esse, propter quod nonnulli deductum hoc potius existimant a graeco συγγιλαν, quod corridere significat. Quippe & de ipsis, qui signa percussione in facie gerunt, ridere solemus. item a signo signaculum, quod proprie significat signum alicui rei impressum, ut lateat quousque referentur. Item significo, quasi signum facio. a quo consignifico. & significanter. & significantius, hoc est exprimo. expressi. expressus. Item significatio, ac consignificatio. Cicero. Huius quae significatio doloris. Apuleius. Ea furoris consignificatione per-

territi omnes. Quidam etiam significantiam pro significatio-
 ne usurparunt. Si gnatam ueteres uirginem dixere, quasi insi-
 gnem uirginitate. Plau. Negat se puellam domum si gnatam re-
 uersuram. Sed, ut ad propositum reuertar, mittendorum cereo-
 rum, ac sigillariorum consuetudinem hinc ortam fuisse existi-
 mant, quod Hercules occiso Geryone, cum uictor per Italiā ar-
 menta duxisset, Ponte qui nunc sublicius dicitur, ad tempus in-
 structo, hominum simulachra pro numero sociorum, quos casu
 peregrinationis amiserat, in flumiū demisit, ut aqua secunda
 in mare deducta pro corporibus defunctorum ueluti patrijs se-
 dibus redderentur. inde ergo usum talia simulachra fingendi
 inter sacra mansisse, sed mihi illa uerior origo uidetur. Pelasgi,
 cum sedibus suis pulsī diuersas quondam terras petiissent, Ple-
 riq; eorum dodonam uenerē, et incerti quibus tandem locis ad-
 haerere, huiusmodi accipiunt responsū. *σειχατε μαιδμα
 νι σικαλωι σατυριου αλχι, τιδδ' α βορειθεντων κοτυλιου, ου νυ-
 εος, ο χαϊτα, ος αναμιχθειςτας δεκατιν ε κτι μεριτε φοβω, και
 κρηλας αδρ, και τυ πατρι τι μεριτε φωτα.* Ipsi ita interpre-
 tati sumus. ite querentes sicolorum saturniam terram. Hāc ab
 ortu ueniunt cotylen, ubi insula uehitur. Quibus commisit deca-
 mam committite phaebo Et capita inferno, et patri transmitti
 te lumen. Accipitq; respōdō, cum post multos errores tandem in
 latium peruenissent, in laca cotylensi, enatam insulam depre-
 henderunt. Amplissimus enim cespēs coacta compage uirguli-
 tis, et arboribus in insula licentiam compus iactantibus per
 omne mare fluctibus uagabatur. Hoc igitur quasi omne susce-
 pto has sibi predictas sedes esse didicerunt, pulsīq; i desolien-
 sibus incolis, atq; direptis regionem ipsi tenere decima praeda
 se candū responsū Apolline consecrata, crectisq; Diti sacello,
 et Saturno ara, illum humanis capitibus, hunc uirorum uicti-
 mi placare se existimabant, propter ora culum, in quo erat,
 και κρηλας αδρ, και τυ πατρι τι μεριτε φωτα. Saturni fe-
 stum saturnalia nominantes. Post haec Herculem ferunt cum
 Geryonis pecore per Italiam redeuntem suasisse illorum poste-
 ris, ut faustis sacrificijs in fausta mutarent offerentes Diti non
 hominum capita, sed oscilla ad humanam effigiem formata, et
 Saturni aras non mactatis uiris, sed accensis cereis excolentes,
 quia φωτα non solum uirum, sed etiam lumen significat.
 inde ergo inualuit consuetudo, ut et Cerei Saturnalibus missi-
 terentur, et sigilla arte fictili fingerentur, ac uenalia exponen-
 rentur, quae homines pro se, ac suis piaculis Diti, ac saturno sa-
 crificarent. Si gilla ipsa Oscilla dicuntur. De cuius uocabuli si-
 gnificatione malitiae in epie a linguae Latinae interpretibus dispu-
 tatae sunt, cum luce clarius sit oscilla, quasi parua ora dicta eē.
 quippe osculum proprie paruum os significat. Ouidi. de Da-
 phne. Videt oscilla, quae non est uidisse satis. Hinc osculum etiā
 pro basio ponitur, quia in basiendo labia constringuntur, et os
 paruum fieri uidetur. Ab osculum fit diminutiuum oscillum,
 sicut a tantulo, tantillum. Ponitur autem oscillum, sicut os, pro
 hominis effigie, hoc est pars pro toto. Martialis de effigie Camo-
 ni pueri. Hae sunt illa mei, quae cernitis ora Camoni. Hae pue-
 ri facies, primaq; forma fuit. Sunt tamen qui de cereis hāc ra-
 tionem tradant, ideo saturnalibus mitti, quia hoc deo principe
 a rudi, et tenebrosa uita, quasi ad lucem, et bonarum artium
 scientiam editi sumus, siue quia a quibusdam scriptum inue-
 nitur, quod cum multi occasione saturnaliorum per auaritiā
 pro clientibus munera ambitiose exigere, idq; tenuiores su-
 pra modum grauaret. Publicus Tribunus plebis legem tulit,
 nequid praeter cereos diuitibus mitteretur. Fictū uero, ac pla-
 centiarum in saturnalibus mittendorum consuetudo a Cyrenen-
 sibus sumpta est, qui dum rem diuinam saturno faciunt, fias re-
 antibus coronantur, et placentas sibi mutuo missitant. Mellis

et fructuum reuertorem existimantes saturnum fuisse. Cete-
 rum de saturnaliorum origine diuersae eorum, qui scripserūt,
 opiniones sunt. Quidam enim a pelasgis, ut modo scripsimus,
 ortum habuisse existimāt. Alij sacra haec ab Atheniensibus sum-
 pta affirmant. Quod Actius in annalibus hys uersibus uide-
 tur sensisse. Maxima pars graium saturno, et maxime Athe-
 nae conficiunt sacra, quae cronica esse iterantur ab illis, Eumq; di-
 em celebrant p agros urbersq; ferē omnes. Exercent epulis
 leti famulosq; procurant Quisq; suos, nostriq; itidem et mos
 traditus illinc iste, ut cum dominus famuli epulentur ibidē. Sūt
 qui saturnalia a Iano primo i stiuta opinentur. Hunc. n. regio-
 nem istam, quae nunc uocatur Italia, regno obtinuisse, et cum
 Camese, qui simili modo indigena erat, ita partipata potentia
 possedisse, ut regio Camelese, oppidum ianiculum uocaretur.
 Post haec ad Ianum solum redactum esse imperium, qui cre-
 ditur geminam faciē praetulisse, ut quae ante, quaeq; post tergum
 essent, intueretur, qd certe ad prudentiam, ac solertiam regis re-
 ferendū est. Hunc igitur Ianum, cū Saturnum eo classe puectū
 hospitio suscepisset, et ab eo pitiam ruris edoctus ferum illum
 ac rudem ante fruges inuētas, uictum in melius cōmutasse, re-
 gni eū societate donasse, et cū primus ara signaret, i hoc quoq;
 Saturni reuerentiā seruasse. ex una. n. pte capitis sui effigiem,
 et altera nauim, qua ille fuerat aduectus expressisse, quapro-
 pter longis postea t pibus durasse consuetudinem, ut in alexa lis
 su pueri denarios in sublime iactantes capita, aut nauim ex-
 clamarent. Oui. At bona posteritas puppim formauit in are,
 Hospitis aduenum testificata dei. Hos summa cōcordia unā re-
 gnasse, uianaq; oppida cōmuni opa condidisse. Propterea duos
 eis continuos menses a posteris dicatos, ut december Saturni sa-
 crum, Ianuarius alterius uocabulū possideret. Cū interea Sa-
 turnus subito nō comparuisset, excogitasse Ianum, quō gloriā
 eius auerget, ac primū terrā oēm, quae sub ditone sua erat, Sa-
 turnū nuncupasse. tum arā eū sacri tanq; deo erexisse, et sa-
 cra ipsa saturnalia noiāsse. Iano uero regnate ueteres tradide-
 runt oium domos religione, ac sanctitate fuisse nūntias, et ob
 id eū diuinos honores meruisse, introitusq; atq; exitus aediū ei
 fuisse cōsecratos. Sunt q; Ianum eūdē esse, atq; Apollinem, et
 Dianā, et utrūq; in hoc exprimi numerū. Quippe apud grae-
 cos Apollo colligatur, qd θοπαϊος, hoc ē ianitor uocatur, eiusq;
 aras ante fores suas celebrāt exitus, atq; introitus potestatem ei
 tribuētēs. idē Apollo apud illos ἀργαῖς nūcupatur, quasi ur-
 banis uijs praepositus. Nā uias, quae intra pomeria sunt ἀργαῖς
 graea appellant. Diana uero uiarū oium iudem tribuunt po-
 testatē. Sed apud nos Ianū oibus praesse ianuis ostēdit. Cum
 clauis uero, et uirga figuratur, quasi portarū oium custos, et re-
 ctor uiarū. Scribit Nigidius Apollinē Ianū eē, Dianāq; Ianū
 appositae. D. litera, qd saepe decorus cā fieri solet, ut i redhibetur
 redinte gratatur, et similibus. Ianum praeterea quidam scribūt
 ideo geminum ostendi, ut solem significet utriusq; ianuae caele-
 stis potentem. Nam exoriens aperit diem, occidens claudit, inuo-
 cariq; primum, cui cunq; deo res diuina celebretur, ut per eum
 uia pateat ad eum, cui immolatur quasi preces supplicium per
 portas suas ad deos transmittat. Hinc simulachrum eius fingi
 solebat manu dextera CCC, et sinistra LXV numerum te-
 nens ad demonstrandam anni dimensionem, quae praecipua est
 solis potestas. Alij Ianum uoluerunt mundum, hoc est caelum
 esse, Ianum quoq; ab eūdo dictum, quod mundus semper eat-
 unde et cornificus (ut Cic. memorat) nō Ianum, sed Eanū ab
 eundo noiāuit. Hinc et phoenices in sacris imaginem eius, ex-
 primentes, draconem finxerunt in orbem redactum, cau-
 damq; suam deuorantem, ut appareat mundum et ex seip-
 so ali, et in se resoluī. Quapropter et apud Romanos in

10

20

30

40

50

60

quatuor partes spectasse constat. Et C. Bassus in libro, quem de dijs composuit, Ianum bifrontem fingi ait, quasi superum, ac inferum ianitorem, eundemq; quadri frontem, quasi uniuersa climata maiestate sua complexum. in sacris quoq; saliorum carminibus deorum deus anni solebat. Præterea inuocabatur Ianus geminus ob eam, quam diximus causam. Ianus pater, quasi deorum deus, Ianus Iunonius, quasi non solum mensis Ianuarij, sed mēsum omnium in gressus tenens. Quippe in Iunonis ditione omnes calendæ esse existimabantur, propter quod Varro scribit Iano duodecim aras pro tot mensibus esse dicatas. Ianus consilius, à conseruendo, hoc est propagando genus humanum. Ianus quirinus, quod sit bellorum potēs. Ab hastâ, quam Sabini curim uocant. Ianus Patulcius, et Clusinus, quia bello Ianua eius patens, pace clauduntur. A Iano Ianua cum deriuatis ab ea deducatur, ut supra ostendimus, et Ianuarius, et Ianual libi genus, quod Iano tantummodo delibabatur. Sunt etiam qui Ianum ab hiatu dictum existimant, quem admodum superius diximus, Aliam saturnaliorum causam huiusmodi tradunt. Hercules ex Italia discedens nonnullos ibi reliquisse dicitur siue iratus, quod ab ijs incustoditum fuisset armentum, siue prudēs, uolensq; ut aram suam, atq; eadē ab incurSIONIBUS tuerentur. ij ergo cum à latronibus infestarentur, occupato edito colle saturnios se nominauerūt, quo ante nomine idem collis uocabatur. Et quia huius dei nomine senserunt se tutos esse, saturnalia ei instituisse feruntur. Sunt etiam qui scribant Tullum hostiliū, cum bis de albanis, de sabinis tertio triumphasset, Fanum saturno ex uoto consecrasset, et saturnalia tunc primum Romæ instituta. Constat etiam habuisse saturnum aram senaculum, ubi græco ritu capite aperto res diuina fieri solebat, quia primo à Pelasgis, deinde ab Hercule ita putant institutum. saturno Titanus, et qui Titan dicitur frater fuit, qui cum maior natus esset, et ideo regnare ipse uellet, uelut eorum mater, et Ceres, atq; Ops sorores suasisse saturno dicuntur, ne regno cederet fratri, quia facie deformior erat. Quod cum Titanus intellexisset sponte regno cessit, hoc tamen cum saturno pactus, ut omnem masculam prolem, siquam haberet, interimeret, quo saturno mortuo regnum ad suos liberos perueniret. Itaq; primus saturni filius necatus est. Postea Ioue cum Iunone genito sola Iuno saturno ostensa est. Iupiter saturno ignorante clam fuit educatus. idē post de Neptuno factum, et cum deinde Pluto, et Glauca simul orti fuissent, Glauca ad saturni conspectum ducta, Pluto cælatus fuit. Glauca dein de parnula moritur, interiecto deinde tempore cum Titanus esse saturno tres filios iam adultos intellexisset, filijs qui Titani dicebantur, secum ductis saturnum, et Opem comprehendit, et mœnibus diurnas, ac nocturnas custodias apposuit. Quod cum ad Iouis aureis peruenisset, Cretensium nō parua manu collecta, Titanum, et filios expugnauit. Parentes exemit uinculis, et regnum patri restituit, ipse in Cretam rediit. Verum ut est infida regni societas, Suspicari saturnus cepit, oraculo ēt (ut quidam uolunt) monitus, ne regno à Ioue expelleretur. Itaq; moliri filio insidias cepit, quod sentiens Iupiter patrem fugauit, regnum sibi uendicauit, misitq; armatos, qui illum per omnes terras persequerentur, et uel comprehensum ad se ducerent, uel necarēt. saturnus cum diu errasset, uix tandem in Italia locum, in quo lateret inuenit. Sed postea à Iano benigne, ut supra diximus, ex aptus regionem à latendo latinum appellauit. Viri genus indoale, et dispersum montibus alis composuit, legesq; dedit, latinumq; uocari Maluit, ijs quoniam latinusset uetus in oris. Verum quia Italia ipsa inferior ē, quæ Græciā in qua est mons Olympus, ubi regnauerat, feliū est illum ab ætherio, Olympo ad Italiam deuenisse. idem. Pri-

mus ab ætherio uenit saturnus Olympo Arma Iouis fugiens, et regnis exul adeptus. Sunt tamen qui latinum ideo dictum uelint, qd̄ inter præcipua Apēnini lateat. Varro autem à Latino latinum appellatum affirmat. Verū nos qdem à Latio potius latinum propriū nomen, quæ admodū etiam Latinos dictos existimamus. IPSA VENUS. Ipse muliebri sexus. ipse pronomen est aliquādo relatiuū. Vir ipse arduus, altiq; pulsat sydera. Aliquādo demonstratiuū, quādo. sc̄. cū alijs pronominibus iunctum eorum, accipit si gnificationem. idem. ipse ego paulisper pro te tua munera timbo. inuenitur tamen sepius me absq; alijs per eclipsum prolatū. et tamen eorū habens si gnificationem, quæ cū eo subaudiuntur. idem. Quæq; ipse miserima uidi. interdū ἔμφορον, hoc est ex pressionem alicuius rei latentis habet, ut hoc loco ipsa Venus. Ponitur enim ipsa maioris expressiōis causa, p̄inde, ac si diceret, et ipsa de qua minus credendum esset, Venus. Est enim Emphasis, cū ex aliquo dicto latens aliqd̄ eruitur. Duoq; eius genera sunt. Alterū qd̄ plus si gnificat, quam dicit. Alterū qd̄ etiā, id quod non dicit. iungitur hoc pronomen frequētissime cū tribus personis, ut ego ipse. tu ipse. ille ipse. Quod si ei addatur hæc particula me, quæ apud gr̄maticos syllabica adiectio dicitur, discretio si gnificatur, ut ipsemet, hoc est ipse solus, et non cū alijs. uel ipse per se, et nō per alios. quomodo et egomet. et tunc. et semet dicimus. Cum pronome aut̄ secundæ personæ idem fiat. Te syllabica adiecta, ut tute id fecisti. in obliquo uero casu pte quoq; particulam, idem facere manifestum est in quibusdam pronominibus. ut meapte. tua pte. sua pte. nostra pte. uestra pte. Ce quoq; syllabica adiectio est, sed cum ijs ferē iungitur, quæ in. C. uel. s. desinūt. ut hinc. siue hucane. siac. seu sicane. hisce. hosce. hæcane, et similia. ipse aliquādo pro similis usurpatur. unde et comparatiuū habet ipsior, et superlatiuum ipsissimus, hoc est similitior, et simillimus. Apud ueteres pro ipse ipsus scriptum frequentissime ad aduertimus. Teren. Ipsus est. item sapia pro ipsa. Enni. Quæ res sapia loco sese ostendat. Et ipsi ppe ipsi neq; alijs. ipsulces bratea dicebantur in muliebrem, uirilem uel speciem expressæ. PROSTRATVM NEMES, Ordo est fama canebat nobile, et herculeū opus. s. Leonē Nemes prostratū fuisse, et in uasta ualle. NOBILE. Notū, et per omnū ora uulgatū. Nobile enim aliquando ad dignitatem generis refertur. Cic. Neq; ego, si seriphius essem, neq; tu si Atheniēsis es, nobilis unquam fuisses. Sallu. Nobili genere natus fuit. unde pro digno, atq; excellenti in quacunq; re ponitur. Martia. Nobilis hæc esset pietatis rixa duobus. Nobilis inquit, hoc est excellens, et digna notitia. Aliquādo si gnificat notū. Teren. Mea est potens. proca. magnificat. sum puosa. nobilis. Virgil. Est locus Italie medio sub montibus alis, nobilis. Ab hoc nobilitas deducatur, hoc est generis, uel alterius rei excellentia, et dignitas. et nobilito uerbum, quod modo si gnificat decoro, dignitatem addo. nobilem, ac generosum facio. Apule. Quem non excellentia generis, sed mores uirtutesq; nobilitauerunt, modo notū facio. Cic. Ne eam male factis nobilitarem. idem. Nanq; eius uxor proca, ac petularis illius nobilitauit miserias. Ab hoc fit comparatiuum nobilius. et superlatiuum nobilissimum. item aduerbia. nobiliter. nobilius. nobilissime, et quæ contrariam si gnificationem habent, ignobile. ignobilius. ignobilissimum. ignobiliter. ignobilis. ignobilissime. et ignobilitas. Nobilis uero à nosco deducatur. à quo notus, hoc est cognitus. et notitia cognitio, quæ et notio dicitur, et notificatio, notum facio. à quo notificatio. Pomponius Nunc, te oro sirpem, ut euoluas, meorūq; genus notificas mihi. Præterea à nosco fit frequētatiuū noscator, a quo noscatabundus. et eorū passiuus noscor. et noscator. itē noticius diminutiuum est notula, si gnificat autem modo singularis

literas, aut Binas. ut. C. pro Caius. CN. pro CNEus. J. iuer
 sa litera pro Caia. Vnde per notas scribere dicimus uti fuerit
 nis scriptis, de qbus inferius dicemus. Vt q. continuoq; notas,
 et nota gentis inuunt. Aliqua do maculam. idem. Coeruleae
 cui terga notae. Vnde genituae notae dicuntur signa, cu qbus
 ex uero matru infantis e grediuntur. Hinc nota nonnunquam
 pro i gnomina ponitur. Sucto. Vt aris affectus notis. in quo si-
 gnificatio etiam signa usurpamus, quod apud graecos notam,
 hoc est signi significat. idē. Vt aletu Catulum a quo sibi uersu-
 culis de Mamurra ppetua signa imposita non dissimulaue-
 rat, satisfactentē eadē die adhibuit cornae. A nota fit uerbum
 noto, qd aliquando pro signo ponitur, hoc est signum siue no-
 tam appono. Aliqua do pro eo qd est ab alio dictate, seu luca-
 brata conscribo. Vnde q dicitur scriptor. q uero scribit notari-
 us appellatur. Aliqua do pro ai. aduerto, unde adnoto. et sub-
 noto. Mar. Et non sobria uerba subnotasti. item Conoto, qd est
 simul noto. hinc notator. adnotator. subnotator. notatio. adno-
 tatio. subnotatio. connotatio. itē a nosco nomen, q a per id qd
 nominamus, agnoscat. Est enim nomen propriū uocabulū sin-
 gulorū. Vir. Cui nota mille, mille nocendi artes. idem. Nomen
 aut refertur Priamus. Aliqua do tñ ponitur pro decore, et di-
 gnitate. idem. A uulsum; humeris caput, et sine noie corpus.
 Interdum pro generositate. idē. Aut pomis sua nota seruant.
 Quis do; etiā pro gloria. idē. Et nos aliq; nomenq; decusq;
 gestimus. item nomen apud gramaticos pars orationis, quae et
 appellatio dicitur. Nota etiā credita dicuntur, praesertim quae
 fierent animus, quonia nomina eorū, qui usuras soluturi erant,
 in calendario feneratoris scribebantur. et simili modo quicq;
 aliqd debebat. Quin. Na sigs argenti oē legauit uideri potest
 signatam quoq; penūā reliquisse. idē. etia quod est in nomi-
 nibus, dari uoluisse credunt. Iustitia. iii. institutionum. O lmi
 scriptura fiebat obligatio, quae fieri noibus dicebatur. Ea hodie
 nota non sunt in usu. Proprie tamē nomen, cu de homine loq-
 mur, est propriū gentiliū nomen hoc est, qd originē gentis, uel
 familiae declarat, ut Porcius Cornelius. Vnde per metaphorā
 nomen aliqua do pro gente ponitur. Vir. Nostrumq; in nomē
 itas. Hinc fit praenomen, qd noibus gentilijs praepositur,
 ut est M. Publius. Cognomen, qd unius cuiusq; propriū est, et
 noibus gentilijs subiungitur, ut Cato. Sapiens. in. n. ordinantur.
 M. Porcius Cato. P. Cor. Sapiens. A gnomē ē, qd extrinsecus ali-
 qua rone, uel cā quae sitū ē, ut A fricanus. Numantinus, et simi-
 lia. id aliqua do et cognomenū dicitur. Cic. Scipio ille cogno-
 mēto A fricanus. A noie etiam cognomines dicuntur, q eiusdē
 sunt nois, sicut ignomines, q laude, et gloria carent, quasi in
 gloria, et illudati. a quo ignominia, hoc est nois nota. idem.
 Censens iudiciū nihil ferre dā nato nisi ruborē, itaq; cum ois ea
 iud. no uerferetur, tantummodo in noie ai. aduersio illa igno-
 minia dicta est. Ab ignominia fit ignominiosus, hoc est dede-
 coris, et ignominiae plenus, et ignominiose aduerbiū, hoc est
 turpiter. Sunt tamen q cognomines a cognomine potius deduci
 existunt. item a noie fit noio uerbu, qd est appello. et a cog-
 nomine cognominio. et apud gramaticos noiatuus, q et
 rectus dicitur, et noiatim aduerbiū, qd modo significat per
 nota singulorū. Plyn. Cum uillio omnes noiatim assignati es-
 sent. Dicitur tamen et de uno. ut Tenens cruētum pugionē Brus-
 tus noiatim Ciceronē inelamauit. Et nomenclator a noie calā-
 do, hoc est uocando. is. n. dicitur nomenclator, qui per nota sin-
 gulos appellat. ut puta in foro reos, aut in conuiuiis, conuiuias.
 Apu. Et ad nomenclatore mox citati uenerunt. Sunt tamen qui
 nomen quasi notamen dictum uelint, uel a graeco, quod est
 ἰσμία, a quo ὀνομαστικός, hoc est onomatopoeia, hoc
 est nois fictio, dicta est, cu a sono aliquo, seu uoce nota fingi,

quae latine fictitia dicuntur, ut balatus ouiu. mugitus boum.
 barruus Elephantorū. grunitus suū, et similia. Itē a nosco fit
 notesco, qd est notus fio, a quo inotesco. Praeterea a gnosco, quae
 ita a plerisq; distinguuntur, ut a gnoscare dicuntur, olim notos.
 Cognoscere, prius inco gnitos. Vir. Et ueterē Anchisen a gno-
 uit amicu. Vt ar. Vt creor ne me quoq; dum reuetero, praeter ca-
 nem a gnoscat nemo. Vir. Vt enatu assiduo. et totū a gnomimus
 annē. Saepē tamen confunduntur. idē. inape parue puer risu
 cognoscere matre. Terē. ita miserimus sui fugtando, neq; me
 cognosceret. Aliqua do tamen cognosco pro audio ponitur. Vir
 g. Ni refugis tenuerisq; piget cognoscere curas. Aliquando pro
 intelligo. Terē. Eo pacto et gnati utā, et consiliū meū cogno-
 sces. Cic. Vnde autem sciatis, quam ex animaliu monimētis,
 aut bellicae res, aut ois reipu. disciplina cognoscatur. Ab a gno-
 sco fit agnitor, qui agnoscat. A quo agnitio. A cognosco uero
 cognitor, qui cognoscat. Vnde cognitio. Proprie tamen cognitor
 dicitur, qui litem alarius suscipit corā ab eo, cui datus est, sicut
 procurator, q absens noie actor fit. A cognosco fit recognosco,
 qd est opus cōpositum emendandi, aut limandi, aut reprehendē-
 di cā reuideo, et actus ipse recognitio dicitur. item a nosco fit
 ignosco, quod aliqua do significat ualde nosco, et disco. Nam
 in praeposito auget, ut in im primo. im pugno. Vt ar. Vos qui
 in theatrum uoluptatem auribus aucupatum concurrissis do-
 mo adeste, et a me quae feram, ignoscite, domum ut feratis et
 a teatro literas. aliqua do ueniam do. Nam in priuatiua praepo-
 sito est, quasi non agnosco errorem. Virg. ignoscenda qui-
 dem, scirent si ignoscere manes. Ab hoc fit ignosus, quod ali-
 quando significat inco gnitū, aliquando inscium. Neni. ignota
 uiris sumus, ut te scis. Nosco autem a graeco deductum est, quip-
 pe graeci γνώσκω dicunt cognoscere, γνώσκω cogni-
 tum γνώσκω cognitorem. γνώσκω notitiam, et γνώ-
 σκωτόν. nosce teipsum et προγνώσκω, praenosco. a quo
 προγνώσις praecognitio uocatur, et προγνώσις, id est
 prognostica signa, per quae aliquid futurum praecognoscatur.
 Hinc latini quoque ueteres non nosco, sed gnosco dixere, et
 gnotum cognitum. unde agnosco. cognosco. et ignosco de-
 fluxerunt. Sunt qui a gnosco gnoro quoque deductum pu-
 tant, quod ueteres pro scio usurparunt, ego a graeco potius,
 quod est γνώρις deriuatum existimo. Ab hoc fit gna-
 rus, hoc est scius. peritus, et gnare aduerbiū perite, quam-
 uis aliquando pro aperte reperitur. Apule. Qui gnare id
 nostris oculis contemplati sumus, et gnaritas scientia. Sallu-
 stius. Namq; alij fiducia gnaritatis locorum occulta fugi spar-
 si, alij globis eruptionem tentauerunt. Lilius Gnariguit pro eo
 quod est narrauit, et gnariuisse pro narrauisse usurpauit. item
 ueteres gnariter pro gnare scripsere, a quo fit compositum pro
 gnariter, quod significat audacter, strenue. Plautus. Aggrindi-
 ca prognariter. A gnoro fit ignoro, hoc est nescio, a quo igna-
 rus, quod proprie significat nescius. Cic. Neque enim tantae
 difficultatis eram ignarus. Virgilius pro immemor posuit.
 O socij, neque enim ignari sumus antemalorum, et alibi
 pro eo, quod est aliud disponens. Aut quis, nam ignarum no-
 stris deus appulit oris, item di gnoro, quod est signa im primo,
 ut fieri solet in pecoribus, ut di gnoscantur. HERCVLE
 VM OPVS. Ab ipso Hercule factum, quo nihil dia ma-
 ius potest, Hercules Iouis, et Alcmena filius fuit. Alc-
 menae Electris filia ea lege Amphitryoni nupsit, ut
 fratris sui occisi mortē ulcisceretur. Hic igitur cu aduersus Te-
 leboas Aetoliae populos pro Thebanis in expeditionem profec-
 tus fuisset, Iupiter sub specte amphitryonis, q Alcei Thebani
 filius fuit Alcmenā oppressit. Haec igitur ex Ioue qdē Hercu-
 lem septimo (ut aiunt) conceptum mensē. ex Amphitryone uero

10

20

30

40

50

60

Iphicium nono ante mense conceptum uno partu enixa est, licet uterq; dictus sit Amphitryonides. Iphicium Iolaum genuit, qui Sardiniam in gressus pallāteris dissensione incolas ad cōcordiam reduxit. Et e' noie suo celeberrimos in ea insula populos Iolēses appellauit. Nā ipsi insulae nomen dedit Sardus Hercule procreatus, cum antea sandaliois appellaretur ab effigie soleae, ut supra diximus, quam graeci σαρδάλιοι uocāt, Et ichnusa à similitudine uestigiū, quod graece dicitur ἰχνοσ. insula est in Ligustico mari ab oriēte patens clxxxviii. M. passuum, ab occidente clxxij. Circuū celxij. à Sardinia sardous deducitur adiectiuum nomen, unde Sardoum mare dicimus. Et Sardoniam herba quae in fontium defluuijs prouenit largius iusto Apiastro similis. Ea siq; uestiatur, neruos contrahit, et rictu deducit ora, ut qui moriuntur, ueluti ridētium facie intereant Sardanis uir Liduus fuit, qui Craxo suadere conatus ē ne persis bellum inferret. Sardana palus Assyriorum rex ultimus fuit, oīs generis luxuria deditus, in cuius sepulchro inscriptum est. Hæc habeo quæ edi, quæq; ex aurata libido hausit. Sardare ueteres pro intelligere usurparūt. Neui. qd̄ Bruti nec satis sardare queunt. Conceptioni uero Herculis nolūt unam noctem sufficisse, sed protractum à Ioue tempus, ut plus spatij ad nasciendū haberet. Luc. Thebas Alcunē, qua dum frueretur Olympi rector Luciferum ter iusserat Hesperon esse. Scribit Homer. cum Iupiter diē, quo proditurus in lucem erat, qui ceteris imperaret, caliculis prædixisset, cogitasse Iunonē id de Hercule dici. Quapropter in petra esse primo à Ioue, ut id ireuriando firmaret, dein inissa Lucina, quæ dea parturientium erat, dissiulisse Herculis ortum, et uxoris Steleni, quæ se primo iam mēse prægnās erat partum accelerasse, ex quo natus est Eurystheus, q̄ Mycenis xly annis imperauit, sem p̄ infestus Herculi. Et ob id frequēter eū impellens ad congregiendū cum monstris facile se periturū Hercule sperans. Hercules tamen in tantam fortunā, gloriāq; euasit, ut et in deos se relatus, et merito id nomen consecutus uideatur. quippe Hercules dictus est, quasi ἥρας κλιος, hoc est Iunonis laus, qd̄ Iunone persequente, maximam gloriā sit adeptus. Hoc autē ideo fictum à ueteribus constat, quia Hercule solē esse existimauerunt, qui uere heras, hoc est acris cleos dici potest. quæ enim alia acris gloria est, nisi solis illuminatio, cuius recessu penitus occultatur. Hinc apud Aegyptios creditur gigantes interuenisse, cum caelū expugnari uiderentur. Quippe gigantes nihil aliud fuisse credendū est, quam hominum quandam impiam gētem deos negantem, et ideo creditam deos è caelesti sede pelere uoluisse. Horum pedes in draconum uolumina desinebant, quod significat nihil eos rectum. nihil supernum cogitasse. totius uitæ eorum gressu, atq; progressu in inferna mergente. Ab hac gente sol pœnas debitas uel pestiferi caloris exegit. Hinc etiam memorant, cum Theron rex Hispaniæ aterioris ad expugnandum Herculis templū ageretur furore, exeratu nauium instructus uenisse ex aduerso Gaditanos longis nauibus prouectos, cōmissosq; prælio, cum adhuc æquo Marte pugna consisteret, nauers regias subito in fugam uersas fuisse, et mox improuiso igne correptas conflagram. A paucissimis, qui superfuere hostium, indicatū apparuisse sibi leones prioris gaditanæ classis superstantes, et radios, quales in solis capite pinguntur emittentes, ab ijs subito nauers suas exustas. Alexā dri ni præterea, quamuis Serapin atq; Isim summo cultu uenerentur, omnem tamen illam uenerationem soli se sub illorum nomine testantur impendere, uel dum Calathum capiti serapis infigunt, uel dum simulachro signum triacipitis animantis adungunt. medio enim eodemq; maximo capite effigies leonis exprimitur, dextera parte caput canis exoritur mansueta specie

blandientis, pars uero leua ceruicis rapacis lupi capite finitur. hæc omnia Draco cōnectit uolumine suo capite redeūte ad dextram dei, qua monstrū compescatur. Leonis capite monstratur præsens tempus, quia conditio eius inter præteritum futurūq; actū præsentis ualida, ac feruens est. Sed et præteritum tempus lupi capite signatur, quod memoria rerum transactarū rapitur, et aufertur. Canis blandientis effigies futuri t̄pis euentū significat, quo nobis spes licet incerta blanditur. T̄pa autem cui potius quam proprio obsequantur auctori? cuius uertice imprefus Calathus altitudinem syderis monstrat, et uim capacitatis ostendit. Isis autem proculdubio, uel terra est, uel natura rerū subiacens soli. Hinc est, q̄ continuatis uberibus corpus Deæ omne densatur, q̄ uel terræ, uel rerū naturæ alimento nutritur uniuersitas. Hercules magno, ac procerō corpore fuit. Quippe Plutarchus in eo libro quē inscripsit. Quāntum inter homines animi, corporisq; ingenio, ac uirtutibus intersit, Pythagorā philosophum tradit in re pienda longitudinis eius præstantia hūc modum seruasse. Animaduertisse enim curriculum stadij, quod est Pisis apud Iouem olympium, et Hercules pedibus metatum constat, pedes ducentos longum esse, et simili modo cetera quoq; stadia in terris graecæ ab alijs postea instituta, pedum quidē esse ducentorum, sed tamen aliquanto breuiora. Ex hoc ergo argumentatum esse Pythagoram Hercules corpus tanto alijs procerius fuisse, quanto olympicum studium ceteris pari numero factis esset excelsius. Quāntum uero robore, ac fortitudine ceteris hominibus præstiterit, in primis prouerbū illud indicium est, ultima quidem parte recens, ceteris antiquissimum. Quatuor hæc ex æquo impossibilia esse, uel Ioui fulmen, uel Heraculi clauam. uel uersum Homero. uel Federico feretro gloriæ rei militaris auferre. Primo quidem dum adhuc infans esset, et in cuius cum fratre iaceret insidijs Iunonis, quæ eū omnibus modis persequabatur, duo serpentes utroq; parente soporato ad eū deuorandum reptarunt. Quibus uisus perterritus Iphicium. stetit parentes excauit, qui ex pergefacti Herculem uidere manibus cepisse serpentes, atq; eos occidisse. Sene infantis ætas monstrata su pauit prius, quam nosse posset. gemina cristati caput, Angues ferebāt ora, quos contra obuius reptauit infans, igne os serpentū oculos remisso pectore, ac placido intuens arctos ferens uulnibus nodos tulit. Et tumida tenera guttura elidēs manu. Hinc Teumisium leonem adhuc penē puer occidit, eiq; pellem detraxit, qua postea semper pro pallio usus est. Teumisius à teumeso bootiæ exiguo monte dictus est, quem Antimachus graecus poeta multis uersibus ornauit. Flusius etiam, et regio est eodem nomine, et paruum oppidum in Thebanis finibus, ubi cum leo inauditæ magnitudinis terrori omnibus esset, ab Hercule extinctus est. Stantius, illius in speciem, quem per Teumisia tempe Amphitryonides fractum iuuenilibus armis, Ante Cleonæi uestitur prælia monstrū. Hic Leo à Ioue in caelum dicitur translatus, ut gloriæ Hercules consuleret, qui eum inermis occiderat, et qd̄ hæc prima Hercules iam adolescentis certatio fuerit. Eius simulachrum uirgini proximū est, ad cuius caudā septem aliæ stellæ ueluti in triangulo collocatæ uidentur, quas Berenices crines appellāt. Nā cū Ptolemæus berenicē Ptolemæi, et Arsinos filia sororē suā duxisset uxore nec multis post diebus in Asiā cū exeratu profectus fuisset, uouisse Berenicē tradit, si uictor Ptolemæus redisset, se crimē detorsurā, atq; eo uoto dānatā crinem in ueneris tēplo cōsecrasse, q̄ cū postridie nō appuisset, a gre id ferenti regi Conon mathematicus gratiam regis captans, dixit Ptolemæo crinem iter sydera uideri collocatum, et quasdam uacuas figura septem stellas ostendit, easq; crinem esse confinxit. Hanc Berenicem Callimachus scripsit equos alere solitam, et ad olym-

piā mittere. Alij Ptolemæū Berenices patrem tradunt aliquādo multitudine hostium territum fugā salutem quāsisse, filiam uero ascendisse equū, et addito suis animo profligasse hostes, & multos interfecisse. reliquos aut cepisse uiuos, aut in fugam conuertisse. Eratosthenes scribit hāc uirginibus lesbjjs, dotem à parentibus relictam, quam nemo soluebat, iussisse reddi. Nigridius hunc Leonem tradit à Luna iussu Iunonis in terra Arca dia, & regione Nemeæ educatum, & deinde in exitium Herculis dimissum, quē Hercules iussu Eurysthei cum claua, quam à Molorcho hospite accepit, interfecit. itaq; postea claua pro gladio, pelle pro scuto usum Herculem fuisse. Leonem uero à Iunone inter sydera relatum, qui ad oaxum spectans supra caput hydrae constitutus est. habet in capite stellas tres. in cruribus duas. in pectore unam. inter scapulas tres. in media cauda unam. in extrema alteram magnam. in uentre clarā unā, & infra alteram grandem. in lumbis unam. in posteriore genu unam. in posteriore pede clarā unam. Hic aestiuo circulo diuiditur medius. Aratus. Horrentisq; iubæ, & fuluum cerne leonem. Hunc ubi contigerit Phoebi uolentior axis, Accensa in caetero iam tunc geminabunt aestas. Tunc lymphæ tenues, tunc est tristissima telus. Post hæc Hydram apud Lernam paludē, de qua superius abunde disseruimus, extinxit. Sene. Quid sena lerna monstra numero sum malum Non igne demum uicit, & docuit mori. Leonem deinde, qui à nemeæ sylua nemeæus est dictus omnem eam regionem deuastantem, à Molorcho patre iuxta eam syluam habitante hospitio suspectus interfecit. Oui. His clisa iacet moles Nemeæ lacertis. Nemeæ sylua inter Cleonas, & Phliumtem, in qua Argui ob Herculis memoriam Nemeæa facta celebrare consueuerūt. Hinc regio omnis Nemeæa dicitur, eademq; Thēbina clia uocatur. Nemeæ etiam fons est, & mons. Virg. Et uastum Nemeæ sub rupe leonem. Sunt autem Cleonæ mediocre oppidum in uia situm, quæ ex argo Corinthum duat, distatq; ab Argo stadjs cxx à Corintho uero lxxx. Eius mania ab Homero celebrata sunt. Ab hoc Cleonæum dicitur. unde Leo nemeæus etiam cleonæus dicitur. Sui. Ante cleonæi uesitur prælia monstri. Lucā. ille cleonæi proiecit terga leonis. Phlius uero in medio Syconia, arguæq; terra est, ubi Diæ, sic enim Heben uocant, fanum religiosissime colitur. De qua hanc tradunt fabulam, Apollinem olim Iunonis nouerca in patris domo parasse conuiuium, eiq; lactuatis a gressibus apposuisse, quibus gustatis Iunonem, quæ ante sterilis erat subito concepisse, & postea peperisse heben. Hanc cū pulcherrimæ præstaret assumpsum fuisse à Ioue ut ei pocula ministraret, & iuuentutis deæ effectam. Tandem uero cum Iupiter, ac Iuno cum caeteris dijs apud Aethiopas cōmessarentur, hebe pocula ministrantem forte condisse, & quia remota uesibus obscæna corporis ostendit, apud omnes deos habitam fuisse ludibrio, ob quam causam expulsam fuisse à Ioue, & loco eius suffectum Ganymedem Laomedotis filium. Tandem uero cum Hercules in deorum numerum relatus esset, cō nubio ei uictam fuisse. Hom. hāc ex Ioue conceptam opinatur. Latini solius Iunonis filiam tradunt. Huiusmodi autē signemtorum hæc ratio traditur, Ioui, qui Apollinis pater est, duo signa in zodiaco tributa sunt, quæ ab astronomis domalia eius dicuntur. sagittarius & piscis. Atqui Apolline, hoc est sole in sagittario, quæ patris domus est, manente, & imminente iam hyeme, Iunoni hoc è aeri syluestres lactucae apponuntur, hoc est frigidi mensum. Quippe lactucae syluestres constat esse frigidissimas. A frigore igitur occupata terræ superficies calor omnis per naturæ contrarietatem, quæ græce Antiparistasis dicitur, in interiora se condens, calefacta terræ humiditate radices germinum, atq; plantarum humore replet. & hoc modo sole

sagittarium intrante efficit prægnans, quæ ante, hoc est autumni tempore sterilis uidebatur, deinde adueniente partus tempore nouo, heben parit, hoc est iuuentutem. Tunc enim arbores. germina. frondes. flores renouantur. & omnia reuerefcunt. Sic uere adueniente, quod humidum, ac calidum esse constat, dijs, hoc est caelestibus corporibus, quæ ut nonnulli opinantur, ex uaporum à terra surgentium humiditate pasuntur pocula, hoc est humores porrigere dicitur. Tandem uero ueniente Autumno, in quo sol incipit uersus hyemale solstitium tendere, hoc est ad Aethiopas, quæ uersus antarcticum circulum constituta sunt. dea iuuentutis cadit, hoc est deidunt frondes, & uirentia oia cessant. & sic Hebe dum deteguntur, quæ occultauerant frondes, nudari dicitur, et corporis obscæna monstrare, remoueturq; à ministerio, & sufficitur Ganymedes, qui ut supra diximus, Aquarij signum est, quia eo tempore pluuiosa est hyems, et humidos uapores syderibus abunde ministrat. Postremo ideo Herculi conuicta dicitur, quia iuuentus hoc est perpetuus uigor clarorum uirorum operibus semper iunctus est, quæ nec pereunt unquam, nec senio debilitantur, sed ut ad Herculem reuertantur. Dum forte cum hydra prælium cōmississet, Cancer magnitudinis à Iunone missus est, qui hydrae suppetas ferret. Hic pedem Herculis mordicus apprehendit, cuius uulneris dolore permotus Hercules cancerum interfecit. Eum Iuno trāsstellisse in cælum dicitur, & inter sydera colloasse, ut unum ex XII signis esset, quæ maxime solis cursu continentur. Hic medium diuidit circulus æstiuus ad Leonis exortus spectantem, paululum supra caput hydrae collocatum occidentem, ex orientemq; posteriore corporis parte. habet in pedibus dextris singulas stellas obscænas. in sinistro pede primo duas, in secundo duas obscænas. in tertio pede unam. in quarto primo unam obscæram. in ore unam. i. ea, quæ chele exterior dicitur, tres similes nō grandes. in sinistra similes duas, supra testam duas, quæ asini, siue aselli dicuntur. De quibus hæc fabula narratur. Liberum patrem, cum ei à Iunone furore obiecto mente alienatus esset, fugasse per Thesprotiam dicunt cogitantē ad Dodonæi Iouis oraculum peruenire, & quomodo ad pristinum mentis statum redire posset sciscitari. Sed ei intereundū occurrere paludē quandam magnam, quæ trāsiri pedibus non poterat. E' duobus itaq; asellis, q sibi forte obuiam processere, cepisse alterū, & ita esse trāsuctum, ut aquam oino non tetigerit. Sic ad Dodonæi Iouis templū ppuenisse. et mox liberatū, ut pro accepto beneficio gratus esse uideretur utrūq; Asellum inter astra collocasse. Quid à etiā tradunt asino illi, quo uectus fuerat, humanam uocē dedisse. itaq; mox de mēbri uirilii magnitudine orata iter ipsum, et Priapum fuisse, propter qd interfectum ab eo esse asinum, et à libero patre in cælo collocatū. Verū ut ostēderet se hoc tanq; deum non tanq; hoīem timidum, Iunonem fugientem fecisse. supra cancerum constituit, qui Iunonis beneficium inter astra fuerat collocatus. Sunt tamē q de asellis aliter sentiunt. Scribit enim Eratosthenes, quo tempore dij cum gigantibus cōfluxere, omnes deos à Ioue fuisse conuocatos. Venisse itaq; liberum patrem. Vulcanos. satyros. silenos. omnes asinis insidētes, qui cum hostibus appropinquassent, uisu gigantum mole perterriti, rudium oēs emisere. Quia uocis nouitate perterrefacti gigantes sese fugæ cōmississe dicuntur, et sic à dijs facile uicti fuisse. Quidam tradiderunt quādoq; omnia sydera, quæ nūc diuersos agunt cursus, à cancerū conuenerint, sic sub eodē posita uesigio, ut recta linea exire per orbis omnium possit, arsura terrena omnia, & orbis cōsagratiōne futurā, sicut diluuiū futurum, & generalem orbis inundatiōne, cū eadem syderum turba in capricornum conuenerit, illic solstitium, hic brumam confici. Cancer a græco dicitur, quippe græci uapni' rōt

uocant, hoc est *carcinum* qua uoce etiam Latini uentur. *Lucta* & *caranus* ardens. à quo *caranias* gemma, de qua supra diximus. & *cancer*, quod et *carcinoma* dicitur, à rubore *cancris*, siue quod ut *carnem* paulatim exedit, hoc plurimum per ignorantiam idem esse cum *cà greca* existimant, cum maxime inter se differant, hoc solo conuenientia, quod utrumque *carnem* exedit. *Cancer* uirtu est, quod non solum id corrumpit quod occupauit, sed etiam serpit, deinde alijs si gnis discernitur. Nam modo propter inflammationem rubor ulcus ambit, usque cum dolore procedit in *prioribus* *græca* uocant, modo ulcus nigrum est, quia caro eius corrupta est, idque uehementius est putrescendo intenditur, ubi uulnus humidum est, et ex nigro ulcere humor pallidus fertur, malique odoris est, *carunculæque* corruptæ. Interdum etiam nerui, ac membranae resoluuntur, specillumque demissum descendit, aut in latus, aut deorsum, fit maxime in superioribus partibus arca faciem, nares, aures, labra, *mamas* foeminarum. in utero autem, ac splene hoc nascitur. Circa locum aliquem quasi puncta sentiuntur, usque inæqualis tumet, interdum etiam torpet, arca eum inflatæ uene, quasi reuertuntur, hæcque pallent, aut liuent, nonnunquam etiam in quibusdam delitescunt, ractibusque locus, alijs dolore affert, in alijs eum non habet, et nonnunquam sine ulcere durior, aut mollior est, quam esse naturaliter debet. interdumque nullam habet proprietatem. interdum simile ijs est asprede quadam, et magnitudine, quam uocant *græca* *νοσθωμυκτα*. Est enim *condyloma* genus tuberculi, quod ex quadam inflammatione nasci solet, color etiam rubor est, aut leucula similis. Quibusdam etiam si id pressum est, quæ arca sunt incenduntur, et intume sunt, ob quæ pessimum id genus est, ferèque primum, quod *uocant* à *græcis* dicitur. Deinde ex eo id *carcinoma*, quod sine ulcere est, deinde quod *thymum* appellatur, id supra corpus quasi uerrucula eminet, ad eam tenet supra latus, subdurum, et in summo per asperum, idque summum colorem floris thymi representat. unde ei nomen est, ubique facile scinditur, et cruentatur. *Thymus* herba est uulgo nota, gratissima apibus, in Attica regione præstantissima. unde mellis attici toto orbe summa laus existimatur. *Thymus* lapideos campos in provincia *Narbo* nensi refertos fuisse constat, hoc penè solo reddito è longinquis regionibus pecudum millibus eò conuenientibus, ut thymo uescantur. A *carcano*, hoc est *cancro* *carcanodes* dicitur, quando uirtu *cancris* naturam sapere incipit, quasi *cancrum*. *Cangrena* uero non in omnibus partibus corporis fit, ut *cancer*, sed in prominentibus membris. in inter ungues, et alas, et inguina, ferèque in senibus, uel in his quorum corpus mali habitus est. Caro in ulcere, uel nigra, uel liuida est, sed siccæ, et arida, proximaque cutis plerumque subnigris pustulis impletur. Deinde ei proxima pallida, uel liuida, ferèque rugosa sine sensu est. Vltior in inflammatione est, omniaque simul serpunt. Vlcus in locum pustulosum, pustulæ in eum qui pallet, aut liuet, pallor, aut liuor in id quod inflammationem est, inflammatio in id quod intergrum est tran sit. inter hæc deinde febris acuta oritur, ingensque sitis quibusdam, et delirium accedit. Alij quamuis mentis suæ compotes sint, balbutiendo tamen uix sensus suos explicant, incipit affici stomachus, spiritus ipse fit foedi odoris, atque uirtuum quidem eius mali recipit curationem. Vbi uero penitus insedit insana bile est, plurimoque, et sub frigido sudore moriuntur. *Cancer* etiam dicebantur ab antiquis, qui nunc *cancelli* per diminutionem uocantur, hoc est opus subtili materia in trasuer sum compacta ad similitudinem retis factam, quod frequenter foramina habeat, qualia sunt, quæ in corpore efficiunt morbus. qui *cancer* uocatur. A *cancellis* fit *cancello* uerbum, quod est conado, dilatio. et aduerbium *cancellatim*, hoc est ad similitudinem *cancelli*. *Hercules* aprium *nuræ* magnitudinis *aradicæ* a gry

uastantem occidit (uel ut quidam sentiunt) uinum cepit, et detulit *Eurytheo*. *Seneca*. Solitumque densis hispidum *erymanthi* iugis *aradica* quaerere nemora *manalum* suum. Dicitur è hic aper *manalius* à *Manalo* *aradica* monte, quamuis et oppidum sit eiusdem nominis, quod et *manala* dicitur. Motes in *aradica* nominati sunt *pholoe* cum oppido *cyllene*. *lyceus*, in quo *licæi* *ionis* *delubrum*. *manalus*. *Artemisius*. *parthenius*. *lampheus*. *monachris*. *erymanthus*, quamuis, et *stinus* sit eiusdem nominis in *alpheu* defluens. A *Manalo* *manalius* deducitur, hoc est *aradicus*. unde *manalius* aper dicitur. et *manalium* *armen*, hoc est *magica* artes, et incantationes, quibus uti in *Aradica*, ac tota *Thessalia* maleficæ mulieres consueuerunt. *Virg.* Inape *manalios* mecum mea tibia uersus. Quippe in ea *æloga* imitatus est *Theocritus*, quæ *æloga* scripsit *pharmacuriam* appellat, in qua mulier induitur maleficis artibus puertens mentem amatoris, à quo spernebatur. Ad hæc *erua* *eneos* pedes habentem, et *aurea* gerentem *cornua* eiusdem *manali* nemo *ris* *incolam*, quam *curys* equare nemo poterat, ipse currendo, et su pauit, et cepit. Tum *stymphalidas* auers, ab ipsi nubi bus sagittis petijt, *eneasque* deiecit. *Seneca*. *Manali* *pnix* fera multo de core proferens auro caput deprehensa *curys* est. Idem. *Solutasque* penes condere obductis diè. *Petit* ab ipsis nubibus *stymphalidas*. *Martii*. *Aripede* *stymphalidas* *stymphalidas* *undis*, abstulit. *stymphalidas* quidam parum docti *harpayas* esse existimant. Sed id falsum esse, si quis *tragædiæ* *Senecæ* legerit facile, deprehenderit. *Harpayæ* *mostra* fuerunt, qualia describit *Virg.* *Tristis* haud illis monstrum, nec scenior ulla, pestis et ira deum *stygij* sese extulit *undis*, *Virginei* uolucrum *uultus*, foedissima uentris *Prolymæ*, *uncæque* manus, et pallida semper *Ora* *simæ*. Hæc *aradica* *stymphalidas*, hoc est à diripiendo dictæ sunt *harpayæ*. *Neptuni*, et *terre* *secundum* quosdam filia fuere. *Secundum* alios *Thaumantis*, et *Electræ* *ocæani* filia. Tres autem fuisse memorantur. *Prima* *Celano* à nigredine dicta *uocant*, quippe *græca* *κελευν* atrum dicunt. *Secunda* *Aello*, *aradica* *stymphalidas*. uoluo. uerto, quod *foedo* uolatu omnia peruertat. *Tertia* *Ocyete* quod *uoluo* uelox est, *πυρομαι* uoluo, quod. s. *alarum* uelocitate *nurum* in modum polleat. *Hesiodus* in libro, quæ *Theogonia* inscripsit, duas tantum *Harpayas* memorat *uocant* *stymphalidas* et *aradica* *stymphalidas*. *Homerus* unam addit, quam uocat *thyellam* *aradica* *stymphalidas*, quod est impetum facio, et *uoluo*, quod cum impetu omnia uoluat. Tradunt autem *harpayas* in insulis habitare, quas *strophadas* uocant. *Virg.* Accipit *strophades*. *græcis* sunt noie dictæ in insula *Ionio* in magno, quas *dira* *Celano* *Harpayæque* colunt alia *phineia* postquam clausa domus, mensaque metu liquere paratas. *Phineus*, à quo *Phineus* rex *aradica* fuit, qui *Harpalices* coniugis suæ filios occæcavit, cuius sceleris magnitudine permoti dii, oculis eum priuarunt, atque illi *harpayas* obiecerunt autum genus dirum, ac rapax, quæ et dapes, et reliqua omnia *faciebant*. *Virg.* cum *Iason* per ea loca cum *argenteis* transiens benigne ab eo exceptus fuisset, ut ei gratiam referret, *Zetum*, et *Calain* *Boreæ* ex *Orithya* coniuge filios inueniens *alatos*, et sagittandi arte præstantes aduersus *harpayas* misit, qui eas persequerentur, et à *Phinei* regno prorsum abigerent. *Hic* igitur cum illas usque in insulas *Plotus* percussit foret, ab inde ad moniti sunt, ne ulterius *ionis* *carnes* insequerentur. itaque retro conuersi duabus insulis, in quibus *harpayas* reliquerunt. *Strophados*, hoc est conuersionis nomen inposuere cum ante *plotæ* uocarentur. *Orithya* autem *Boreæ* coniux, filia fuit *Erythei* regis *Athenarum*, quam cum *Boreas* ob pulchritudinem adamasset, et frustra iungi sibi conuubio postulasset, ui raptam detulit in *Thraciam*. Eodem nomine uocata è regna

10

20

30

40

50

60

Amazonia, quae Marpesiae matri successit in regno. Ori-
 ebor vero urbs fuit inter Macedonia, atque Epeirum. Oryx ue-
 ro animal, quod in Aegypto nascitur, ex orientis contra stare,
 ac contrarij solis radios fertur, ex caprarum genere. à quibus-
 dam solus uocatur, ac contrario uesitur pilo, et ad caput uer-
 so. Stymphalides autem aues erant aquaticae in Stymphalo pa-
 lude tantae magnitudinis, ut solis radios obubrare dicerentur,
 omnem Arcadiam deuastantes. Stymphalus Arcadiae lacus est,
 ex quo Erasimus flumen erumpit in aruam terram. Quon-
 dam uero exitu non habebat, quoniã uadi foramina quaedam,
 quae Arcades terra uocant, obstructa erant, proptereaque exi-
 tum non habebat. itaque urbs ipsa, quae Stymphalum uocatur, et
 in lacu ripis quondam sita erat. postea ad quinquaginta stadia
 à lacu iussa est abesse. Iphicratem tradunt, cum Stymphalum
 obsidione circumdedisset, et frustrari conatus suos intelligeret
 exitum fluminis et lacus obstruere conatum innumerabilem spò-
 gas aduexisse, sed Iouis oraculo admonitum desistisse. à stym-
 phalo lacu Stymphalides aues appellatae. à Stymphalo oppido
 Stymphalium deducitur, sicut à Lacedaemone Lacedaemonius.
 Eadem quae de harpyiis, ac Stymphalidibus scribuntur, ficta es-
 se arbitror, ut de plerisque alijs aubus. Quis enim uera esse pu-
 tet, quae de Pegaso equo capite uolucris scribuntur? quae credat
 Cribphas auritos, et tantam rostri aduicacitatem hentes in Asia
 hinc Scythia, in qua aurum, ac gemmas affluunt, habitare, tantaque
 rabie deseuire in hoies, ut terram ipsam inhabitabilem faciant,
 et quasi geniti esse uideantur ad plectendam auaritia temeri-
 tatem, cum quibus arimasi dimicare dicuntur, ut lapillos iter-
 cipiant. Hos ueteres Romani picus uocabant. Plauti Picus diuites
 qui uere: moters colit. eos solos su po. cum proprie picus sit, q
 cognomento Martius dicitur, parua quidem auis, sed in auspi-
 cii magna, uncorum unguis, arborum cauatrix, et scandens, in
 subrectum felium modo. Tradunt si clauus, uel cuneus adactus
 quanta uilibeat in arbore fuerit, in qua nidum habeat picus,
 statim exilire cum crepitu arboris, cum clauo, aut cuneo inse-
 derit picus. huic aui nomen dedit Picus, quae Saturni filium fia-
 isse finxerunt. Ouidi. Picus in Ausonijs proles Saturnia terris.
 Virg. Fauno Picus pater, isque paritem Te saurine refert. fer-
 nor Pomonam deperisse pomorum dea, propter quod à Circe, quae
 amore eius ardebat, in picum auem esse conuersum. Cuius fi-
 gmenti ratio est, quia Picus rex latinorum, Fauni pater, et latini
 regis auis, auguriorum peritissimus fuit, et in primis, hac aue
 usus est auspicijs, eiusque nomen dedit, et ideo postea semper princi-
 palis latini in augurijs fuit. Martium ideo appellatum constat, quia
 Marti sacer est, sigdem proficiscentes in bellum non nisi auspi-
 cato urbem egrediebantur. Legimus in historijs Picum olim in
 capite L. Tuberonis praetoris Urbani iura pro tribunali red-
 dendis cõsedi se tam placide, ut manus prehenderetur. Respon-
 disse uates exitum in pio portendi, si dimitteretur. At si exani-
 maretur praetori. illum aut hoc audito protinus cõcepisse, nec
 multo post impleuisse prodigium. à picus picenium deducitur, regio
 Italiae, in qua est Asculum, quod Sabini, cum Asculum proficiscer-
 entur, in uexillo eorum picus consederit. Hinc picenium possessi-
 uum nomen deducitur, et picens gentile. à quo picentinus. Vi-
 ca licet femininum uideatur huius nominis picus, longe tamen diuer-
 sam significationem habet. Est enim auis magnitudine palumbae,
 alijs uario colore, et praesertim caeruleo depictis uerba proferens
 ad similitudinem humanae linguae. Mar. picia loquax certa dnm
 te uoce saluto, Si me non uideas eẽ negabis auem. Est et alia pi-
 ca sub uentre alba. su pius ni gra, quae uaria appellatur, longitu-
 dine caudae insignis, haec Vespasiani tpe ab Apemino uersus
 urbem terni uix coe pat, tam rara erat. nũc frequentissima est
 per omnem Italiam. Ea uero, quae de Tragopane dicitur,

quis facile uera esse sibi persuadeat. Maiorem Aquila esse, cor-
 nua in tibus curuata habentem ferrugini coloris, capite dun-
 taxat phanico, multo minus, quae de Sirembus feruntur, aues
 in india esse quarum tantu hoies mulcantur, quos somno grana-
 tos laceret. Minime uero, quod Democri scribit aues esse quis
 noninat, quarum confuso sanguine, serpens gignatur, quem q-
 cunq; ederit, alitum colloq; intellecturus sit. Home. gignus aui-
 um Scopos noninat, quarum Satyricos motus, cum insident à ple-
 risque memoratos, fidem mereri non arbitror, nec aues ipsas un-
 quam genitas esse existimo, sed ad Herculem reuertimur. Tau-
 rum ferocissimum, et oem Atticam regionem deuastantem, pemt.
 Sene. Taurumque centum non leuẽ populis mitum. Ouidi. uos ne
 manus ualidi pressis cornua tauri. Acheloum praeterea sin-
 gulari certamine su paut. hic Oceanus, et terra filius fuisse di-
 citur, Genino olim cornu in signis, sed superatus ab Hercole,
 quamuis in uarias sese figuras transformasset, uno cornu pri-
 uatus est. Certaminis cam hanc tradunt fuisse. Deianira filia
 fuit Oenei Aetoliae regis, cuius urbs regia Calydon erat, haec
 adeo forma, pulchritudineque praestabat, ut multos procos heret
 tandẽ Acheloo desponsata est primo, deinde Herculi. itaque nu-
 ptiarum gratia ortu inter eos est certamen, et superato Achelo-
 lo Herculi cessit. Haec aut de Hercule, et Acheloo hac ratioẽ
 ficta esse affirmant, quia Achelous flumen est à Pindo monte flu-
 ens, atque Aetolianam ab Aetolia dirimens, et Arternicam insu-
 lam assiduo terrae inuictu continenti adnectens. à quo para-
 chelous uocatur regio finitima flumini, quam amnis inundat.
 haec inundatio cum prisca tibus limites agrorum saepe confunde-
 ret, contentiones de terminis inter uicinos frequenter excitabat,
 cumque nulli essent arbitri nõ legibus, sed armis lites dirimeban-
 tur. Hinc ergo datus fabulae locus. Hercule singulari certami-
 ne Acheloum superasse, et uictoriae praemium re portasse, Deiani-
 ra nuptias cornu praeterea alterum eius confregisse, quae. Heros
 le Oeneo affinitate coniunctus factus aggeribus, et aquarum
 ductibus erectis flumini agris prius non sine graui detrimẽ-
 to sternentem com pesuit, et ex duobus alueis, quorum flexus
 cornua à poetis dicuntur, statuit alterum, quod quidam Coptae
 cornu esse dixerunt, quod admodum superius ostendimus, dona-
 uitque Oenio regi socero suo. Sophocles Deianiram sic loquentẽ
 introduxit. procius sanẽ mihi amnis fuerat Achelous. Qui me
 tri formis à meo petijt Oeneo patre. primo enim manifestus in-
 cessit taurus, deinde per uarias se flectens spiras draconem appa-
 ruit. Tum mole ualida bouis praese tulit frontem. Achelou cer-
 te ac reliqua flumina Tauris comparant ob mugitus, flexusque
 alueorum. Draconi propter torquentem se longitudinem. Boui
 similiter, propter boatum, et cornua. ab Acheloo achelous de-
 ducitur, quod modo possessiuum est nomen, modo pro aqueus
 ponitur. Vir. Poculaque inuentis Acheloua miscuit uinis. Qui po-
 pe ueteres aqua oem generaliter Acheloum nũcipauerunt, quod à
 graecis sumptum manifestum est, qui Acheloum pro aqua fre-
 quentissime usurpant. Cuius rei ratio est, quod Achelous in
 graecia, ubi tot ingenia floruerunt, omnium flumiuorum celeberrimus
 fuit, ob eas quas supra diximus causas. Quod autem
 Virgilius dixit, poculaque inuentis Acheloua miscuit uinis. mi-
 scuit inquit, hoc est miscenda posuit. Nam aquam uino miscere
 Staphilus Sitheni filius primus dicitur inuenisse. Praeterea
 Hercules Diomedem Thraciae regem dirum, ac sanguinarium
 hominem, qui equos suos aduenarum carne in Tyrida Thra-
 cia oppido pascebat, occidit, eumque iumentis suis epulan-
 dum apposuit. Sene. Quid stabula memorem diri Bistonij re-
 gis. Bistones enim Thraciae populi sunt, Bistonis stagnum, et regio.
 A Bistone Thraciae rege cognominata. Ouidi. Et tuta à bello
 Bistonis ora fuit. Hic bistonius deducitur, quod thracẽ significat.

fuit, & alter Diomedes rex Aetoliae Thidei, & Deiphila filius, qui fortissimus Danaum à Virgilio dictus est, quod Aeneam apud Troiam uicerit, & cum Hectore singulari certamine pugnauerit, martemq; ipsum (ut Home. tradit) uulnerauerit, et ut Virg. Venerem-hic cum post Troiae expugnationem in patriam reuersus, Aegialeu uxorem comperisset rem cum Cylleboyo Stheleus filio habuisse, pudore ductus in Appulia secessit, ubi regni partem cum Dauno sortitus est, & regio. quae in diuisione ei cecidit, Campi Diomedis appellati. item insula, quae in propinquo mari iacet Gargano monti opposita Diomede a nuncupata. Condidit in Appulia urbem, quam Argyrohi pppium uocauit, deinde dicta est Argyrrippa. à qua argyrippini nominati. item Sepiuntem à multitudine eiectionum fluctibus septiarum uocitatem, postea mutatis literis Sipontem. dein de etiam Sipontum dictam. ipse uero non longe post diem obiit in insula, quam supra diximus Diomedeam uocari, & in deorum numero est relatus, templumq; ei aedificatum, & sacra instituta. Socij uero marore defuncti regis absumpti, in auersu mutati sunt, quae ipse quoq; Diomedeae dictae sunt. Iuba catraetis appellat. dentes eis esse dicuntur, oculiq; igneo colore. caetero corpore candida sunt. Duos semper duces habet. Alter dicit agmen, alter cogit. Scroberis exatuant rostro, inde erate consternunt, & terra, quae ante fuit egesta, cooperiunt. Altera orientem spectant, quibus exeunt in pasua. altera occisum, quibus redeunt. Alium exonerat uera semper contrario flatu subuolant, & in sola diomede in insula uisuntur, fulicatum similes. Aduenas barbaros clangore dicuntur infestare. Graecis uero adulari uelut generi diomedis hoc tribuentes. Aedem quoq; eius quotidie pleno gutture madentibus pennis perluere, ac purificare consuetas tradunt. post haec Herculei Busirim Aegypti regem Nepaui, et Libya filium, qui oram omnem Nilo adiacentem latrocinijs infestabat, hospitesq; euectos dijs sacrificabat, occidit, & dijs suis immolauit, prouinciamq; omnem paratam, ac tranquillam reddidit. Ouid. Ergo ego foedatam peregrino templa cruore Busirim domui. Quidam uolunt hoc confictum esse. nec Busirim aliquem regem siue Tyrannum fuisse, sed terram ipsam esse inhospitam, atq; imporuosam, quauis enim portum habeat, eum tamen nequaquam patere, sed à bubulas custodi solitum, praedae semper, ac latrocinio indulgentibus, qui peregrinos quosq; ad ea litora appulsos soleant adoriri. In ijs locis est Busiris oppidum, à quo busiritica praefectura uocata est. Omnis qui ppe Aegyptus primo in praefectura diuisa fuit, quas illi Nomos uocant. Thebaica quidem in decem quae uero in Delta est, in totidem. quae est in medio, in sex decem. propter quod quidam scripserunt tot fuisse in Aegypto praefecturas, quot aulias Labyrinthus habebat, quae circiter sex, et triginta fuisse memoratur. Rursus praefecturae in toparchias diuidebantur. Item toparchiae in alias partes. Minimae portiones arua erant. ideo autem necessaria fuit tam diligens, & subtilis locorum diuisio, quia assidue Nili inundationes limites confundeant. nunc addedo. nunc minuendo. alias immutando nonnunquam delendo notus quasdam, quibus proprium ab alieno discernatur. unde iterum, atq; iterum mensurari eam terram oportebat, propter quod Geometriam ab Aegyptijs primo inuentam nonnulli prodiderunt, quem admodum Arithmetica à Phoenicibus ob mercaturas. Aegyptus prouincia est proxima Africa, introrsus ad meridiem recedens, donec à tergo praetendantur Aethiopes. Inferiorem partem Nilus dextra, leuaq; diuisus amplexu suo determinat canopico ostio ab Africa. ab Asia Pelusiaco. Quam ob causam inter insulas quidam Aegyptum posuere, ita se scindente Nilo, ut triquetram terrae figuram efficiat. Summa pars contermina Aethio-

pie Thebaeis appellatur. Canopus ostium Nili, & in eo oppidum est distans ab Alexandria stadijs cxx dictum à nomine Canopi, qui Menelai classem gubernauit, & ibi mortuus est, quo tempore Menelaus cum uxore ad templum Veneris Arfinoes, quod in Zephyrio promontorio situm est, nauigauit. Pelusium similiter Nili ostium est, & oppidum ibi situm. à quo uia est ad Casium montem in promontorii modum accumulatum, in quo magni Pompeij corpus iacere quidam existimant. estq; in eo Iouis Casij templum, nec procul hinc Dopeius interceptus fuit. Alexandria, à quo Alexandri, in Aegypto condidit Alexander Macedo iuxta Mareotim lacum, qui antea Arapotes nominabatur. Mettus est eam Dinocrates architectus mirabili ingenio quindecim millium passuum laxitate ad effigiem Macedoniae chlamydis orbe gyrate Laciniosam, angulo dextra, leuaq; procijs. Mareotis lacus ad meridiem urbem dextram Euripo est Canopico ostio mittitur. Scharnos patet in latitudinem. xl. affirmant. Scharnumq; stadia triginta esse. ita fieri longitudinis centum quinquaginta millia passuum, & tantundem latitudinis habere. Eratothenes tamen Scharnum quadraginta stadia esse asserit, hoc est quinq; passuum millia. Alij uiginti duo stadia singulis Scharnis dedere. Mareotis etiam pars Eperi est, in qua uinum optimum nascitur. unde mareotides uine dicuntur. Virg. Sunt & mareotides albae de Nilo satis superius discernimus. Multae eius oppida memorantur, praecipue quae nomina ostijs dederunt undecim. Nam alia quatuor falsa ora appellantur. Celeberrima septem sunt Canopicum. Bolbitum. Sebeniticum. Phanniticum. Mendesicum. Tanicum. Pelusiaticum. Aegyptum ab Aegypto Danaï fratre appellatam existimant. Ab Aegypto Aegyptus, et Aegyptiacus deducuntur. Item Aegyptini appellantur Aethiopes, quia Aegyptijs sunt finitimi. Hercules, cum audisset Antaeum terrae filium magno, ac proceri corpore in Libya esse, apud Lixum oppidum à flumine Mauritaniae eiusdem nominis ita uocatum, qui locus Antaei regia dicitur, robore, ac fortitudine nemini cedentem, ad eum quoq; domandum perrexit. Erat Antaeus aspectu, roboreq; terribilis. habitabat in spelunca, exesus undiq; rupes habente, & Leonum carne uescebatur. Cubile ei terrae erat, nullis herbis, aut paleis, aut ferarum tergoribus strata, sed simplex, ac nuda. Palaestra omnes supabat. Quoties membra labore defecta essent, tactu matris hoc est terrae, recreabantur, ac uireis resumebant. erat uniuersae prouinae infestus, & quoscuq; terra, marie uo aduentasse cognouisset, impie trucidabat. cum coigitur congressus Hercules depositus ab ipso Cleonae, ab illo Libya leonis tergoribus, et unctis promore palaestrae, atq; arena sparsis corporibus, fessum tandem luctando. & quasi femineam Antaeum terrae prostrauit, sed cum mox confirmatis tactu terrae uiribus surrexisset, & acutus, quam ante certare uideretur, situ pefectus tanto robore Hercules rursus illi brachia imcat. uerum Antaeus non expectatus amplius hostis uiribus, sponte cadebat plus continue uinum ex ipso casu accipiens. Quare tandem intellecta, standum est tibi o Antae Hercules inquit. Non sternere amplius, nec terrae, sed pectori nostro fixus haerebis. Quae cum dixisset, iunuenem alte sublatam, ac telluri sternere se conantem, arctissimo nexum uinculo, intra uulnas suas exspirare coegit. Ouid. Saenooq; alimenta parentis Antaeo Eripui. Lixum oppidum, de quo paulo ante diximus in promontorio situm est, quod Ampelusi- am uocant. Id Tingi quoq; appellatur, & ab Antaeo creditur conditum. Cuius rei indicium est parua Elephantino tergo- re execto, quae ibi longo tempore uisa fuit. ingens, & ob magnitudinem nulli habilis, quam locorum aetiae ab illo gestatam pro uero habebant, ideoq; eximie uolebant. Quidam etiam sepulchrum

se pulchrum eius ibi fuisse commemorant, et pedem cubitorum sexaginta, quem a fertorio nudatum, & rursus terrae demandatum ferunt. Tingis postea a Claudio Caesare cum coloniam fieret, traducta Iulia appellata. Quidam tamen lixum, ac Tingis diuersa fuisse opinantur. Item Hercules geminas colūnas in occidente posuit. quia enim ex oceano mare nostrum intrantibus, duo montes occurrunt, quorum alterum in Africa, Abilam uocant. alterum in Europa Calpen, hos quondam uictor peruenio iugo fuisse sinxerunt, sed Herculem diremisse colles, atque ita exclusum antea mole montium oceanum, ad quem nunc inmundat admissum Sene. Penetrare iussus solis aestiuis plagis, Et adusta medius, re gnaq; terret dies, Vtrinque montes soluit abrupto obice, Et iam uenti fecit Oceano uiam. Aliqui tamen hos montes procul spectantibus geminas colūnas uideri dicunt, & exinde datum fabulae locum. Alij, quod de colūnis scribitur, non fabulam, sed historiam esse putant. Est in oceano ad mare nostrum ingressu prope ferē erumpentem Betim Hispaniae sinuen insula, quae Gadis dicitur. nonnulli Erythraea, quoniam Tyrj ab origine eorum orti ab Erythreo mari ferēbantur. Alij Aphrodisiam quidam Iunonis insulam uocauerunt. distat a Calpe se pingentorum quinquaginta stadiorum interuallo. parua quidem insula, sed uirorum dignitate excellēs, in qua equestri ordinis graditanos quingentos in uno censu numeratos aliquando fuisse compertum est in uno, ac per exiguo oppido, quod Gadum uocabatur, quae res nulli italicum urbium contigit praeter Patavinus. Addidit postea Balbus Gaditanus uir triumphalis alterum oppidum, quod Neapolim uocant, deinde ex utroque deducta est Didyma urbs omni genere uoluptatum abundans. In hac insula tradunt Geryones olim habitasse, de quibus mox dicemus. habet enim pascha laeta, et herbam, quae greces, & armenia paschantur, licet semisiticam, mirum tamen in modum animalia impinguat. Casēū multum, aquam immiscendo perficiunt, quoniam hac ferū non habet. genus praeterea hominum lasciuum. nam & ioculatores, ac saltatrices, ac tibiam inde ad urbem usque consuebant. et haec artes praecipue in hac insula discabantur. Est & alia Gadis insula minor habens oppidum cuius Romanorum, quod Iulia appellatur. de Gadum ergo aedificatione talia narratur. Tyrj olim oraculum sciscitantibus responsum fuisse, ut ad Herculis colūnas Coloniam mitterent. Eos igitur, qui spectandi gratia missi fuerant, ubi ad fretum, & Calpes angustias peruenere, orbis terminos esse ratos, quod laborum Herculis meta fuisse, Gades ibi occupasse, & in altera earū urbem adactum, templum uero Hercules ad orientem condidisse. Hinc colūnarum Hercules nomen propagatum. quidam colūnas Hercules eas esse dicere, quae intra Hercules adē in Gaditana insula erant ex aere, octo cubitorum, in quibus sumptus in constructione templi factus, erat in scriptis. Proficisci uero ad eas solebant, qui nauigationem absoluisent, Herculi sacra facientes, & sic uenari se adeo existimantes, ibiq; maris et terrae finem esse a sacerdotibus instruebantur. Mos praeterea ueterum fuit colūnas, aut aliud aliquid huiusmodi ponere, quo uel fines expeditionum suarum, uel res fortiter gestae intelligerentur, quemadmodum Rhegyni turrim quandam super fretum locauerunt, & aliam turrim huic oppositam Siculi, quae uocant Pelori, & quae philenorū arae dicuntur, in media quodammodo Syrtium tellure posita sunt. in Isthmo quoque corinthiaco columnam quādam locatam fuisse memoriae proditum est, quam Iones, dum Atticum, & Megarensem a grū occupassent, commūiter constituerunt. Simili modo, qui illis ē peloponneso electis prouinciam in potestatem suam redegere, alteram columnam erexerunt ē parte, quae Megara spectabat, ita iscri

ptam, hac non peloponnesus, Tonia est. at qui Alexander Macedo in extremis Indiae colūnas, quasi finem Indiae expeditionis erexit, Herculem, ac liberum patre imitatus, quos aras struxisse historiarum scriptores posteritati tradiderunt. quoniam uero monumenta huiusmodi uetustate fatiscencia deficiunt, fit ut nomina ipsa in locos, ubi sita erant, siue promontoria sine, siue scopuli, siue insula transferantur. Quae propter simile uerum ibi esse uidetur, a principio quidem duas colūnas, quasi laborum suorum metas, siue rerum a se ibi gestarum monumenta ab Hercule positas fuisse. Postquam uero illae uetustate defecerunt, uel duobus, quos diximus montibus, uel duabus propinquis insulis huiusmodi nomina remissa fuisse, quas recte Pindarus portas Gaditanas appellauit. Scribit Polybius Gadibus in templo Herculis fontem esse aquae dulcissimae, cui fluxus maris contrarius esse uideatur. etenim quoties mare augetur, fontem deficere. dum uero refluit, aqua compleri. Cuius rei causam affert huiusmodi, quod spiritus, qui ē cauernis terrae in supernas partes exhalat, dum terra in accessu maris fluctibus opitur, egressi prohibetur, ideoque ad interna reuersus fontis meatus occludit, propter quod necesse est aqua deficere, in reflexu uero maris, detecta iam, ac nuda terra spiritum meatus suos liberos habere. itaque non impeditur amplius saturigine fontanam aquam uberim fluere. Incola hoc, ut fieri solet, non naturali ratione, sed Herculis miraculo erubuit. Arborem quoque Gadibus fuisse commemorant, quae ramos ad terram usque incuruatos haberet, frondens, ac mucronis speciem gerentes, longitudine cubitum, latitudine quatuor digitos excedens. eius arboris ramos siquis excidisset lactis magnam copiam emittebat. radice ex ipsa inuicium humorem exudabat. fructum praeterea ferebat gustu suauissimum. Gades quatuor diuē insulae sunt, ut supra ostendimus, utraque tamen tam singulari numero Gadem, quam plurali Gades appellamus. a quo gaditanus deducitur. unde puellas gaditanas dicimus libidinosas. prociaces. saltatrices, & nimia lasciuia in cantilenis, ac choreis gestientes. Tales enim uenire ē gadibus, & Didyma, quod supra diximus, oppido solebant ad urbem. Item uiri dicebantur. gesticulatores. Sarraceni. Mart. Quod de gadibus improbus magister. Idem de puella gaditana. Tam tremulum crissat, tam blandum prurit, ut ipsum masturbatorem fecerit Hippolytum. Idem, Nec de gadibus improbis puellae uibrabant sine sine prurientes. Idem, Facundos mihi de libidinosus. Legisti nimum Sabelle uersus, qualers nec didymae sciunt puellae. Hercules mala aurea ex hortis hesperidum tulit dracōne, qui ea die, nocteque per uigil custodiebat, interempto. Seneca. Post haec adortus nemoris opulenti domos, aurifera uigilis spolia serpentis tili. Lucretius, Abstulit arboribus pretium, nemo riq; laborem Alades, passusque impes sine pondere ramos, Reet tulit argolico sielgentia poma Tyrano. De hac fabula, oibusque ad ea pertinentibus satis, superque superius differemus. Huc dracōnem uasto corpore tradiderunt, inter duas arcas a Iunone in caelo collocatum, quod Iuno, cum ea Iupiter uxore duceret, inuenisse terram dicitur aurea mala ferentem, cuius rei stupore pmotus, a terra petiisse, ut huiusmodi arbores in hortis suis fereret, qui erant iuxta Atlantem montem. Satis itaque ibi arboribus, cum fructum ferre cepissent, & filiae ex ijs mala frequenter decerpere, hunc dracōnem adhibuisse custodem. quae autem hic dracō sit, illud indicio est, quod supra eum in caelo Hercules simulachrum ordinat. nonnulli tamen hunc dracōnem a gigantibus Mineruae obiectum scripsere, cum eos oppugnaret. Mineruam uero sic, ut obiectus fuerat contortum in caelum iecisse, & ad ipsum caeli axem fixisse. itaque adhuc implicatum corpore uideri, quasi nup ad sidera perlatum, quippe arcum minorē corporis sinu facto ita concludit, ut penes pedes eius tangere ui-

deatur, caudæ autem flexu caput maioris attingit, at pite suo, quasi reducto archicum circulum contingens corpore, quasi in sphaeræ speciem cōplicatus. Nam, si quis diligenter animaduertit, facile poterit intueri caput Draconis ad maioris ursæ regionem caudæ collocari. habet in utroq; tempore singulas stellas. in oculis quoq; singulas. in mento unam. in toto corpore reliquo passim claras decem. itaq; in totum sunt quindecim stelle. Hercules ad hesperidas tendentis se quidam comites fuisse dicuntur, q; postea iuxta Aethiopas hesperios habitauerunt, Phaurusi dicti, qui aliqñ Mauris per desertā miscuntur nigretibus a Nigre flumine ita appellati uicini. Hercules Geryonem aduersus se uenientem bello superauit, sublatumq; ei e grege u pecus abduxit in Græciam. hunc fabulæ ferunt trigeminum, hoc est triplicis naturæ fuisse. Alij triformē. Hesio. Triapitem, hoc est trium capitum, et fulguris filium. Sed ueritas historia hęc Geryonem in ea parte Hispaniæ, quæ etiam insulis constat, regē fuisse, duosq; habuisse fratres simili modo Geryones dictos. tanta uero inter se concordia uixisse, ut cum tres eēt, una omnes anima regi uiderentur. In ijs præterea, quibus imperabat locis, tantam, ut supra diximus, pabuli lætitiā esse, ut nisi per abstinentiam interpellata sagina fuerit, pecora corrumpantur. Hinc armenta Geryonis, in quibus solis ea tempestate opes eximabatur, tantæ famæ fuisse, ut Herculem ex Asia prædæ magnitudine illexerint. Nec bellum Herculi sua sponte Geryonem intulisse, sed cum armenta sua abduca uidisset, amissa bello repetisse. Seneca. Inter remotos gentis hespericæ greges pastor triformis littoris cartesii peremptus, acta prædæ e ab oatu ultimo notum citheron pauit Oceano pecus. Cartesii litus hispanum appellat, in quo freti angustiæ sunt. in monte enim, quæ supra diximus Calpena appellari, Carteia oppidum est, Cartesios a græcis dicta, quæ transuerti olim ex Africa Phœnices habitauerunt. A Carteso cartesius deducitur. A Geryone uero fit geryonæus. Plau. Qui mihi intromissisti in aedibus quingentos ocos cum senis manibus genere Geryonæo. Tradunt autem fabulæ Herculem poculo in Hispaniam nauigasse, unde nationem quandā hominum fuisse prope Heracleā ab Hercule constitutam Cyclicariorum, composito nomine ἀπό τοῦ κύλικος, quod poculi genus nos una litera inuicem calicem dicimus. Cic. Quod hic calix mulsus impingendus est, ut plora re se desinat. Ego tamen existimo non poculo Herculem maria transuictum (ut fabulæ narrant) sed nauigio, cui scypho nomen fuit, a cuius poste a similitudine poterium uas, Scyphus sit uocitatus. Virg. Et sacer impleuit dextram scyphus. Sic enim scyphus Herculi tribuitur, ut cantharus Libero patri, qui et ipse a nauis nomen sumpsit. Virg. Et grauis attrita pendeat cantharus ansa. Item carchesium Ioui. Est. n. carchesium quoq; poculi genus. Virg. Hic duo rite uero libas carchesia Baccho. Tradunt Iouem, quoniā cum Alcmena concubuit, pretiū ei cōcubitus carchesium aureum dedisse, quāuis Plautus inuictum nomen relinquēs, paterā in amphitryone datam affirmet. Cū longe utriusq; poculi figura diuersa sit. Paterā n. ut et ipsum nomen testatur, planum, ac patens est. Carchesium uero procerum, ac circa mediā partem compressum, ansatum mediocriter ansis a summo ad infimum pertingentibus, et huic quoq; a naualis re nomen inditum esse manifestum est. gpe naualis ueli pars inferior pterna uocatur, circa mediā ferē partem trachelon. Summa uero pars carchesium nominatur. unde in utroq; ueli latus diffunduntur, eaq; Cornua uocantur. Hercules deui et a Amæonum regina, ablatum ei balteum Eurystheo tulit. Sene. Non uicat illum cœlibis semper tori regina gentis uidua thermodontiæ. Tradunt olim apud scythas duos reges inuenes Ilinum, et solophitum per fictionem optimatum domo pul-

fos igentem iuuentutem secum traxisse, et in Cappadociæ ora iuxta annē Thermodonta confedisse, subiectosq; Thermiscyras occupasse. Thermiscyra Cappadociæ campus est, qui partim pelago alluitur, partim uersus montanam regionem arboribus plenus, et irriguus est, cum undiq; fluenta saturant, e quibus omnibus flumen unum maiorem in modum auctum nomine Thermodoon tonum campum percurrit. Hic igitur, cum p multos annos inuenes cum Scytharū multitudine confedissent, prædari semper, ac spoliare finitimos assueti, tandem conspiratione populorum per insidias trucidantur. Horū uxores, cū uiderent exilio additam orbitatem, ceperunt arma. finesq; suos submouentes primo. mox et inferentes bella defendunt. Nubendi quoq; finitimos animum submouerunt, seruitutē id non matrimonium appellantes singulare oīum seculorū exemplū ausse. sine uirō administrare remp. immo et cum contemptu uirorū tueri, et ne feliciores alijs aliæ uiderentur, uiros gong; domi remanserant, interficiunt. Vltionem quoq; occisorū conūgam excidio finitimorū consequuntur, tum pacē armis quasieta, ne genus interiret, finitimorū cōcubitus quasiere. Si uires nascerentur, mox trucidabant. Virgines uero educabant non otio, neq; lanificio, sed armis. equis. uenationibus exercentes, in fantum dexteriores m̄ nullas inurebant, ne sagittarū iactus impediretur, propter qd Amæones sunt dicta. a enim priuatiua particula est, μάδος mammam significat. Duæ ijs regnæ fuere, Marthesia, et Læpeda, quæ maiore Europæ partem subegerunt. In Marthesiæ locū filia eius successit Orithyia, cui præter singularem belli scientiam eximia seruitate in oē æuum uirginitatis admiratio fuit, et sororē habuit Antiope. post Orithyiam Pantesilea regno potita est, cuius Troiano bello inter fortissimos uiros, cū auxilium aduersus Græcos ferret, magnæ uirtutis documenta extiterit. hæc se curim bellicā priā oīum dicitur inuenisse, interfecta deinde Pantesilea, exerataq; absumpto, pauca, quæ in regno eius remanserant, ægre se aduersus finitimos defendentes, usq; ad tempora Alexandri magni durauerunt. Harū, siue Municia, siue Calestris regna cōcubitu Alexandri per dies. xiiij. ad sobolem ex eo generandā obtento, reuersa in regnum breui tempore cum oī Amæonum nomine intercedit. claræ iter alias Amæones Menalippe, atq; Hippolyte fuisse memorantur. thermodontiæ autem dictæ sunt amæones a Thermodote, siue Thermodoonte flumine (utroq; enim modo dicitur) qd ortū ad castellum, quod uocant Phamariam, præter radices montis labitur, qui dicitur amæonius, qd in ijs locis amæones imperauerunt. Thermodoon etiam Cappadociæ oppidū est, et simul alia quinq; illustria. Amæonius Thermiscyra, quæ prius Onyza, poste a Cæsaria est dicta. Sotira. Amasia. Camara. Cappadociæ prouincia est a Cappadocæ amne nomen trahens, ante Leucosyria dicebatur. unde Cappadocæ Leucosyri. hæc gentium omnium, quæ potum arcolit, præcipue intro uersus recedit latere leno utraq; armenias. et Comagenem simul trāsit. Dextro pluribus Asiæ populis arcū fusa, ad Tauri iugū, et solis orius attollitur. præterit Lycaniam. Pisidiam. Ciliciam. V adit sup tractum Syriae, Antiochia partem regionis alterius in Scythiam pertendens. Ab armeniā maiore diuisa, Euphrate amne, Maζacam sub argeo sitam Cappadocæ matrem urbiū nominabant, qui argus cum nuda libus iugis arduus, ne aestuo quidem tempore pruinis creat, indigenæ habitari deo credunt. Sunt præterea in Cappadocia flumina Hilar. Salus. Lycus. Iris. Oppida uero insignia, Archelais Claudij Cæsaris Colōia. Neocæsaria. Sebastia. quæ sebastopolis, Melita a Semiramide condita, haud procul Euphrate, et Diocæsaria, atq; Magnopolis. Euphrates amnis est notus, qui Armeniam maiorem (ut diximus) a Cappadocia diuidit.

uidit. Hercules Cacus claua ictum interemit. Cacus fabulæ tradunt Vlacni filium fuisse, ore ignem euomentem, & in uastis speluncis habitantem, uastum corpore prædæ, ac latrocinij semper intentum, cuius soror Caca uocabatur. Virg. Hic spelū ca fuit uasto submotu recessu, Semihominis Caci facies quæ dira tegebat Solis in acensam radijs, semperq; recenti Cæde tepebat humus, foribusq; affixa superbis. Ora uirum tristi pendebant pallida tabo. Huic monstro Vulcanus erat pater, illius atros Ore uomens igneus magna se mole ferebat. Seruius honoratus grammaticus ideo Vulcani filium Cacu existimat fictū esse, quia adiacentia omnia ferro, igniq; uastabat. Historio graphi uero Cacu ferunt locum habitasse, cui Salinae nomen erat, ubi trigemina deinde porta facta est. cum cum a Marsorum rege ad Tarconem Tyrrenum legatus uenisset, et Megale in custodia a Tarcone fuisse traditus uincula fregisse, & simul cum castro rediisse ad regem, nec multo post a plioribus præsidij reuersum, arca uulturum, & Campaniam regnū occupasse, sed cum attractare et ea auderet, quæ in Arcadium iura concesserant, duce Hercule, qui tum forte ad ea loca peruenerat, oppressum fuisse. Megalen uero a Sabinis receptum augurandi sciendam eos docuisse. T. Lilius fabulam simul, atq; historiam complectens (ut est mos eius) in primordijs urbium cū humanis diuina coniungeret, Herculem scribit in ea loca, ubi nūc Roma est, interepto Geryone boues mira specie abegisse, ac propè Tyberim fluiuium, quem armentum ante se agens nādo traiecerat, loco herbido, ut quiete, pabuloq; & boues, et se ipsum fessum reficeret, procubuisse. Ibi cum cibo, potuq; grauatim sapor oppressisset, pastorem eius loci acolam nomine Cacus, ferocem uiribus, pulchritudine boum capram, auertere eā prædā statuisse. Sed quia si agendo armentum in speluncā compulisset, ipse uestigia querentem dominum eō deductura erant, auersos boum pulcherrimos caudis in speluncam traxisset. Experrectum deinde ad primam auroram Herculem, cum grege oculis perustrato partem abesse intellexisset, uersus proximam speluncam perrexisse, si forte eō uestigia ferrent, quæreret, sed cum uestigia omnia fors uersa uidisset, nec in partem aliam ferre, confusum, atq; incertum animi, ex loco infesto agere armentum statuisse. Cum uero boues quædā ex ijs, quæ in speluncam actæ a Caco fuerant ad desiderium, ut fieri solet, relictarum nudissent, conuersum Herculem ad speluncam properasse, quem cum prohibere aditu Cacus conaretur, claua ab Hercule ictum, & pastorum fidem nequicquam inuocantem oculum fuisse. Constat sane Euandrum e Deloponne so profugum, ea tempestate, hæc loca tenuisse, Quippe Tauinus benigne exaptum eum mediocri turba populorum & agris, & monte, quem ille postea Palatium appellauit, benigne donauerat. Venerabilem uirum miraculo literarum. uenerabiliorē diuinitate credite Carmentæ matris. Is tum Euander conuersu pastorum arca aduenam cædis manifestæ reum facto, postq; facinus, et sanoris causam audiuit habitum, formamq; uiri aliquanto ampliore, angustioremq; humana inuens, qui nā eēt rogauit. Vbi uero nomen, patremq; & patriam cepit, salutauit eum, & prædictum sibi olim a matre fatidica dixit impleturum eum celestium numerum, & aram eo in loco edificandam, quā opulentissima olim in terris gens maximā uocaret, eiusq; ritū coleret. Dedit tum dextram Herculem, et accipere se omnia, impleturumq; fate dixisse ara condita, atq; dicata. Ibi tum primum boue eximia capte de grege sacrum factum, adhibitis ad ministerium, da peniq; Potitij, ac Pinarij, quæ tum familia maxime inelytæ ea loca incolabant, Sacellum Herculis in boario foro fuisse manifestum est, in quo argumenta conuuij, et Latiniæ maiestatis eius longo tempore durarunt. eod. n.

neq; canibus, neq; muscis in gressu erat. siquidem dū uis ratio nem sacrificij libaret. Magnam deum dicitur iprecatus, clauam uero in adiu reliquisse, cuius olfactu canes resiegebant. Sunt qui uelint non nudum proditas boues, quæ in speluncæ erant, sed Cacam sororem Caci fuerunt indicasse, utriq; a prauitate, siue potius a deformitate nomen impositum. uanos enim malus est. uanos mala. Item cacos de formis. unde catosyntheton de formis compositio interpretatur, & cataphaton turpis locutio, ut cum dicimus, & doriat castra. et catethos malus mos. Hinc fit caco uerbum, quod si significat ex cresco, seu uentris onus depono. Nam hoc quoq; & dictu, & factu fœdū est. A quo cator catrix. & catio. Mart. V entris onus misero, nec te pudet excipis auro, Basse bibis uitro, carius ergo cacos. Item a caco, caturio. Idem. Canaturit V acerra, non caturit, sed de hoc diximus superius. Cacus non a cando deditur, sed a sono, quem facit, dum feruet. uas est, in quo pulmentarium coquitur. Paulus iuriconsul. Non multum interest inter cacabum, & ahenum, quod supra focum pendet. hoc aqua ad potandum calefit, in illis pulmentarium coquitur. cacula uero κακὸ τῶν καλῶν, hoc est a lignis deriuatur, quod sustinibus, clauisq; ligneis ad telā domitorum armari soliti sunt. Sunt enim caculæ serui mulinam. Plu. V ideo caculam militarem, Hercules centauros nuptiarum die hippodamen Pirithoo auferre uolentis acri bello superauit. Quid. Nec mihi centauri ponere resistere. sunt tamen qui non hoc die solum pugnasse cum centauris Herculem uelint, sed etiam alijs. Nam cum Euryus centaurus ab Oeneo Calydonum rege forte hospito susceptus fuisset, Deianiram filiam eius simulac uidit, petijt sibi dari uxorem Oeneus, quā uis illam iam Herculi spondebat, uim tamen centauri timens, huic se eam traditurum promisit, quapropter orto inter Herculem, atq; Eurytum nuptiarū die bello, Hercules debellato centauro uictor euasit. centauri Ixionis, & Nubis filij fuisse dicuntur, media parte homines, media equi. Quippe Ixionem tradunt Phlegæ filium a Ioue in caelum assumptum Iunonem de adulterio ausum interpellare, quod cum ab uxore Iupiter intellexisset, opposuisse illi nubem sub Iunonis effigie, cum qua congressum Ixionem Centauros genuisse, deiectum deinde a Ioue in terras, cū inter mortales gloriaretur se cum regina deorum rem habuisse, fulmine ictum, & ad inferos demersum fuisse, ubi rotæ plenæ serpentum alligatus assidue uolutatur. Quid. Voluitur Ixion, & se, sequiturq; fugitq;. Seruius uero grammaticus hanc quoque fabulam de centauris narrat, cum quidam Thessalus rex bobus Oestro ex agatatis, satellites suos ad eos reuocandos ire iussisset, illos cū cursu pedestri non sufficerent, equos ascendisse, eorumq; uelocitate armentum assessorum stimulis agitando ad stabula reduxisse. hinc κακὸ τῶν καλῶν, quod pungere est, & stimulare, centauros dictos. & quoniam uel currendo uelociter, uel dum equi eorum in transitu Penei fluminis potātes capite inclinate tenerent, unum esse animal uidebatur, datum huic opinioni locum, ut semi equi, & semi homines essent, sic Seruius, & alij quidam, dum fabulam reducere ad historiam uolunt, maiorem ipsi fabulam confinxere. Veritas autem historię hoc habet Centauri populi sunt Thessaliæ secundum Pelium montem habitantes, dura sanè, & agrestis natio. hi primi pugnare ex equis inuenerunt, cum ante equis uehi Bellerophon, frenis, & ephippijs uti Peletronius inuenissent. Hinc igitur datus fabulæ locus, & a stimulando calatibus equo cētaurus appellatus est, propter quod & hippocentaurus, hoc est equi stimulator est dictus. his proximi erant alij populi Lapithæ, & ab alijs Laphitæ a Laphita Apollinis filia nominati, iuxta Othryn montem eiusdem prouinciæ habitantes, cum

quibus assidue bella gesserunt, sed aduersus hos Ixion primo, deinde Pirithous filius profecti ex eo loco expulerunt, & simi- li modo e' Pelio monte centaurus, quos ad Ethias compulere. Laphitis autem campestris concesserunt. A' centauro centauri on deducatur, herba est, de qua supra diximus. Alij phædum centaurum huc fuisse existimant, qui aruspiciæ doctissimus fuit. Itaq; ad aram cum hostia uenire Iouis uoluntate figuratur. Nomina centaurorum, qui magis insignes fuerunt, hæc sunt. Chiron Saturni, & Philyræ filius. Ixiones uero, & nubis filij Eurymus. Amicus. Gryneus. Rheus. Orneus. Lycidas. Me- do. Pifenor. Thamas. Mermeros. Pholus, qui suscipisse Hercu- lem hospito dicitur. Luca. Hospes & Aladæ magni Phole, Næ Pholoe mons est Arcadia syluosus. Item proprium nomen mu- lieris. Virg. Cressa genus Pholoe. Menelaus. Abas. Nessus. Eu- rynomus. Areus. Imbreus. Ceneus. Aphidas. Phereus. Lycus. Cronius. Dictis. Elops. Bianor. Herlinus. Lycetus. Hippasos. Rhipheus. Thereus. Demoleon. Phlegæus. Hylas. Iphinous. Danis. Dorylus. Cyllarus, qui amantem habuit Hyllemonem Centauram ambo forma, ac decore præstantes. Phæbi comes. Thoniis. Teleboas. Pyretus. Ocelus. Eri gryppus. Astylus. Nes- feus. Oditer. Stipholus. Bromus. Antimachus. Helinus. Pyæ- gnus. Latreus. Monychus. Thessalia Græcæ promicia est, ex una parte Bœotiam, ex altera Macedonia habes. hæc et Hæ- monia & Pelasgi dicitur. Homerus uero Thessalos Argopelas- gos appellat. in hac natus est Græcus rex. A' quo græci. græ- cia. græcisco, hoc est græcus imitor. & per græcor, quod est epu- lis, & potationibus inferno, quod est græcorum proprium. Titinius. Hominem impium nunc ruri per græcatur. Itē Hel- len Deucalionis, & Pyrrha filius. a' quo Hellenes appellati. Deucalion quippe Thessaliæ imperauit, cui uxor fuit Pyrrha filia Epimethi patris huius Deucalionis, horum tempore (ut Aristoteles refert) ingens imbrium illuuius maiorem partem populorum Thessaliæ assumpsit. paucis, qui ad montum cal- mina sese receperant, conseruatis, inter quos Deucalion Parnas- sum petierat, rariibusq; ad se confugetes per summa Parnassi iugæ benigne fouebat, propter quod dictus est genus humanū reparasse. Ex quo poetæ finxerunt hunc, & uxorem eius Pyr- rham, cum aquæ decreuissent, ipsiq; soli superstites eēt, iāq; ætate prouecti, perrexisset ad oraculum Themidos, quæ Deam ijs rebus præesse existimabant, quæ fas essent, nam græci di- uis dicunt fas, & in templo eius, quod in Bœotia erat iuxta Cyphisum amnem, deam, quomodo instaurari genus humanū posset, consuluisse. Respondisse autem deam facile id fieri posse, si materna ossa post terga iactaret. itaq; Deucalionem pro ma- tre terram interpretatum esse cunctarum rerū parētem. Ter- ræ uero ossa lapides esse, itaq; iactatis ab utroq; post terga lapi- dibus, quos Deucalion miserat, uirilem. quos uero Pyrrha mu- liēbrem faciem sumpsisse. Iuuen. Ex quo Deucalion nimis tol- lentibus æquor nauigio ascendit montem, sortesq; poposcit, pau- latimq; anima caluerunt mollia saxa. Et maribus nudas osten- dit Pyrrha puellas. Constat autem Deucalionē ex Pyrrha qua- tuor filios suscepisse. Amphictiona, & a' quo græci Hellenes ap- pellati sunt, Helena. Item duas foeminas Protogniam, & Me- lantiam. Fuit & aliud diluuium hoc maius, tempore Ogy- gis Thebanorum regis, qui Bœotias Thebas edificauit citate- mille, & quingentos annos ante urbem Romam conditam. Itē aliud diluuium antiquissimum omnium maximū, in quo nul- li euaserunt, nisi qui in arca fuere. Ab Ogyge ogygius deduci- tur. Vnde ogygia moenia Thebana sunt dicta. Ogygia etiā in- sula est maris Phœnicij. in Thessalia sunt montes quatuor, & triginta, quorum nobilissimi Pieria, parens, domusq; musarū. Pellion & ossa gigantum bello memorati. Ab ossa ossæus de-

ducatur. Ouidius, Eufus in ossæ uillosis pellibus urse, hic mons centaurorum stabulum fuit, tantaq; in eo pinorum co- pia esse traditur, ut ex inflexione ramorum se penumero toni- trua represententur. Luca. Quantus piniferæ, Boreas cum Thaus ossæ Rupibus incubuit, curuato robore pressæ Fit sonus, aut rursum redeuntis ad æthera syluæ. Item Pindus, et Othrys Laphitarum sedes. Item Olympus, cuius usq; adeo uer- tex attollitur, ut summa eius cælum ætolæ uocēt, propter quod poetæ cælum olympum uocant. Dictus est autem Olympus, quasi ὄλος ἄκατων, hoc est totus fulgens, quia solem clarum habet, nullisq; unquam nubibus fuscatur. Lucretius, Nubers excedit Olympus in eius cacumine aram fuisse com- morant Ioui dicatam, in qua si qua de extis remanebat, nec dif- flabantur uentosis spiritibus, nec pluujs diluebantur, sed uol- uente anno talia reperiebantur, qualia fuerant relicta, & om- ni tempore ab aurum corruptione uinducatur, quicquid deo semel tibi consecratum fuisset. Literæ quoque in anere scri- ptæ usæ sunt usq; ad alterius anni cerimoniam incorruptæ p- manere. Ab olympo olympus deducatur. & olympicus. & Olympia, quæ urbs erat inter ossam & olympum. Olympia etiam ludi erant, qui in honorem Iouis olympici apud Pisam, & Elidem græcæ oppida celebrabantur, hoc est gymniciam certamen, quod quinto quoque anno fieri solebat. unde olympias dicitur quatuor annorum spatium. & exinde tempora ab olympiadicis computare cœperunt, ita numerantes olympia- dis primæ. aut secundæ. aut centesimæ. anno primo. uel secun- do. uel tertio. uel quarto. Constat sane Aeschylus Atheniensium iudicis secundo anno primam olympiadem actam, quam Iphi- tus filius Praxionidis, siue Hæmonis simul cum gymnico certam- ine instituit. ab hoc tempore græci de temporibus historia ue- ra esse credunt. Nam ante (ut cuique usum fuit) diuersas sen- tentias prouiderunt. Primus autem olympiacum certamen in- stituit Hercules in honorem Pelopis. A' quo usque ad primam olympiadem anni. ccccxxx. supputantur. Item ab olympis olympicus deducatur, ut olympiacum certamen. & olympio- nias, hoc est is, qui in olympico certamine uictor euasit. quip- pe uix græcæ uictoria dicitur. Item Olympias. et Olym- piadorus nomina propria. Est etiam alius mons Olympus in Gallogræcia, alius apud Mysios, ad cuius radices est urbs Pru- sa ab Annibale (ut ferunt) extructa. Alius est secus mare ru- brum, haud longe ab Heliopoli oppido, qui oriente sole usq; ad horam quintam diei flammæ emittit. Olynthus uero urbs fu- it sithoniæ iuxta Atticam, quæ cum ab Atheniensibus ad Phi- lippum defecisset, ab illis deinde euersa est. Pisa & Elis Arca- diæ oppida fuere. Ab his uenerunt, qui Pisas in Italia condi- dere, a' Pelope (ut putant) ita nominatis, de quo Ouidius, Ha- quam pene Pelops Piseo concidit axe, dum spectat nullus Hippodamia tuos. A' Pisa Arcadiæ Pisei dicitur. A' Pisis Ita- liæ Pisani. Quidam etiam a' pisa pisum dictum existimant le- guminis genus notum. Cuius caules sparguntur in terram, nisi habeant adminicula. hoc enim abundare ea urbs proditor. A' pisum uero Pifones appellati, sicut a' lente Lenuli. a' ciere Ci- cerones a' faba. Fabij. Quidam tamen Pifones a' pisendo poi- us dictos existimant. A' pisa etiam, siue pijo, quod græci nois dicunt, quidam deductum esse Pisistratum existimant prop- rium uiri nomen. Fuit hoc nomine Hippocratis filius Athenarū tyrannus, cui ob summam eloquentiam Atheniensis se, & li- bertatem submisere, quo tempore Romæ Seruius Tullius re- gnabat, quamuis Solon ipse quoque summus orator e' contra- rio pro libertate staret. Idem primus apud Athenas Bibliothecam instituit. sunt prætereā in Thessaliā flumina, iter quæ cla- ritate excedit Peneus ortus iuxta Gomphos inter ossam, & olympum

Olympum per nemorosam conuallē defluens, collibus dextra, leuāq; molliter curuis, non paruo spatio nauigabilis. in eo cursu Tempe uocatur quinque millium passuum longitudine, et ferme sex latitudine pulcherrimus ager, amoenus gramine. referus arboribus canorus auium concentu. iugis dextra, leuāq; leuiter sese attolentibus. Fama est omnem hanc regionem quōdam sita gnasse, cum litus cam pis altius, et coniuncti inter se montes aquae exiunt non præberent. Sed secutis postea terræ motibus, uel (ut quidam uolunt) Neptuno, ut alij, Hercule auctore ossa ab Olympo diuisa, abruptisq; litoribus, exisse Peneum in mare, et hanc felicissimam regionem sicam reliquisse. de qua Ouidius. Est nemus Hamonia, prærupta quod undiq; claudit sylua, uocant Tempe, per quæ Peneus ab imo effluit in Pindo fumosis uoluitur undis. Qui ab Hercule hoc factū uolunt inter cetera eius facinora hoc numerant. Seneca.

Emitte tecum dirutus qualis iugis
Præcepto citato flumini quærens iter,
Quondam stetit saxa, cum uasto impetu
Patere tempe. pectore impulsus tuo
Huc mors, et illuc cecidit, et rupto aegere
Nona currit Thessalus torrens uia.

Hinc ab usue loca quæcunq; amœna, nemora præsertim, atq; aquas habentia Tempe uocamus. Virgilius, Spelunca, uuiq; lacus, ac frigida Tempe. Thessalia præterea sunt pharsalica campi in quibus ciuiliū bellorum detenuerunt procellæ, à Pharsalo oppido appellati, quod situm est in ripa fluminis Oenipei. A Pharsalo pharsalij dicti. De oppidis uero Thessaliæ egregia sunt Phthia. Thebæ. A quibus deducuntur Phthiotæ. Larissæ. Thebani. Thebæi. Thebais regio. Thebais Statij poetæ opus, in quo de Thebis tractatur. Thessalia autem à rege Thessalo ibi regnante appellata est. A Thessalia Thessalus dicitur. et Thessalicus. et Thessalonica urbs insignis, patria Theodori Gaza, qui ætate nostra inter utriusq; linguæ doctissimos uiros principatum sine dubio tenuit. nunc uero immatura morte indignissime rapuit iure defletur ab omnibus. Ab hac Thessalonices dicuntur. Hercules Nessum Centaurum sub specie officij Deianiram coniugem sibi rapere uolentem occidit. Nessus inter cent. uiros celeberrimus fuit, hic cum Laphitharū manus asinu euasisset, in Calydonium profugit a gry, et iuxta Euenum amnem confedit. ubi cum Deianiram Oenei filiam uidisset in eius amorem maiorem in modum exarsit. contigit autem non multo interiecto tempore, ut per ea loca Hercules cum Deianira transiret. Sed, cum Euenum nimis tum imbribus tumentem transire non possent, Nessus operam suam in traduenda in alteram ripam Deianira pollicatus ē. Quod cum Hercules laudato cent. auri officio permisisset, factum est, ut ipso adhuc natante, illis autem iam flumen egressis Centaurus opportunitate nactus fugere cum Deianira mira celeritate contenderit. Quod conspiciens Hercules sagitta fugientem transfexit. hic postquam se sauciū, et eo uulnere periturum intellexisset, uestem uenenato cruore in spersam dono Deianiræ dedit, in ea uim esse affirmans, qua à quibuscunq; amoribus auertere Herculem posset. Hanc igitur cum credula diligenter custodisset, sentiens tandem post eos, quos referimus labores, Herculem Tolen Euryti Aetoliæ regis filiam, quæ Eurytis ab eo appellata est, deperire, medicatam uestem illi transmisit, sperans se hoc modo coniugis animam à pellicis amore diuertere, quem admodum posterius dicemus. Calydon uero à quo ager calydonius, Aetoliæ oppidum est septem millium quingentorum passuum spatio à mari distans, per quod Euenus fluit. Lucanus, Et Melea græam maculatus sanguine Nessi. Euenus Calydonia fecit. hunc fluiuum post Nessi mortem Centaurum poetæ ap-

pellarunt Melea græa autem icarico Calydo uocatur, quia Meleager huic urbi imperauit, filius Oenei Calydoniæ regis. Sic enim à Calydone urbe ea regio appellatur, à qua et Calydonides dictæ. Ouidius, plangunt se matres Calydonides. est et in Britania Calydonia sylua ingens, et e' continenti illuc nauigantibus primo occurrens, à qua Britannicum pelagus Oceanus, et Britani aliquando Calydonij uocantur secunda syllaba longa, et tertia breui, ubi cum de Aetolico agro intelligimus, secunda syllaba breuis est, et tertia longa. Mart. Quinte Calydonios Ouidi uisere Britannos. Ouidi. Huius opes Calydon quamuis Melea gron haberet. è Calydonia sylua Britannia ingenter, ac sæui ursi mittebantur. Mart. Nuda calydonio sic uisce ra præbuit urso. à Calydone Aetoliæ etiam Calydonis deditur. Ouidius, Tradidit Aonius pauidam Calydonida Nesso. Aetolia Græciæ prouincia est in tertio sinu Europæ. Epeiro. Acarnania. et Locris finitima, ab Aetolo Maris filio appellata, cum ex Elide à rege Salmoneo simul cum Epeo, et Pisanto eiectus ad eam habitandam uenisset. Aetolus. et aetolicus ab eo deducuntur, unde Aetolorum agrum. et aetolicum dicimus.

10 Hercules undecim filios Nelei occidit, totamq; eius domum, patriamq; euerit. Neleus Neptuni filius fuit ex Tyro nymphe filia Salmonei regis, ex qua Peliam quoque huius Nelei fratrem natu grandiore genuit. Sed Neleus, cum à Pelia fratre è Thessalia pelleretur, Pylum in Laconia edificauit, in qua Messeniorum quondam naualia fuerunt. hæc urbs antiqua Pylos dicebatur, sed ea diruta, cum aliquā diu cultoribus uacua fuisset, secundo ab Atheniensibus edificata est, quo tempore cum Eurymedonte, et Stratocle in Siciliam nauigabant, ut aduersus Lacedæmonios murum interponerent. Ab hac urbe Nestor Pylus est dictus. Ouid. illius attractu Pylus iuuenescere posset. idem. Crede mihi Pylus Nestore maior ero. Hic Nestor Nelei filius fuit ex Chlora uxore, ex qua similiter genuit Chronium. Perichymenon. Agerochum. Peronem. et septem alios filios. Sed Hercules in ultionem Epeiorum aduersus Pylus profectus, domum eius, patriamq; euerit, et filios omnes peremit, Nestore solo superstiti. Vnde apud Ouidium sic loquitur Nestor, Bis sex Neleidae sumus conspecta iuuentus Bis sex hercules ceciderunt me minus uno uiribus. inter alios autem Perichymenon Neleidem, cui (ut Ouidius inquit) posse sagittas sumere, quas uellet, rursumq; reponere sumptus Neptunus dederat Nelei sanguinis auctor, cum in aquilam se uertisset, et faciem eius rostro, ac unguibus lacerasset, sagitta in altum uolantem transfexit. idem, Tendit in hanc nimium certos Tirynthius arcus, At que inter nubes sublimia membra ferentem, pendentemq; ferit, lateri qua iugitur ala. Tirynthius Hercules dictus est, quasi argiuis, quod in ea prouincia gesta eius maxime claruerunt Argos et Tirynthis duo Græciæ clarissima oppida fuerunt. Home. Qui tenere argos, Tirynthisq; mœnibus altam. Tirynthis Cyclopiū arte, atque opera arce, et mœnibus munitam fuisse commemorant. hos è Lycia à Proeto uocatos fuisse, qui septem numero erant, quos gasterochiras, hoc est uentri manus appellabant, quoniam manuum artificio uiuebant. A Neleo enim fit neleides patronymicum, et neleus possessiuum. Ouidius, Nelei sanguinis auctor. Nestor (ut Homerus tradit) cum quinquaginta nauibus è Pylo aduersus Troianos nauigauit, quamuis ætate iam prouectus, et trecentesimo uitæ suæ annum agens. Ouidius, Annos uixibus centum, nunc tertia uiuitur ætas. Iuuenalis, Rex Pylus magno sic quicquid credis Homero, Exemplum uitæ fuit à Cornice secunda. Hoc autem fictum est de Nestore, quoniam arce nonagesimum annum uixit, quæ sunt tres ætates. qui ppe ætas aliquando unius, aliquando triginta, aliquando centum annorum spatium

significat, ut supra diximus, quemadmodum annum quidam ita determinant, ut unus sit aestate, alter hyeme, alij quadripartitis temporibus, ut Arcades, quorum anni trimestres fuerunt. Quidam lunae sensu, ut Aegyptij, apud quos etiam singula milia annorum quidam uixisse produntur. Cuius rei plerique ignari pro historijs fabulosa conscribunt, ut Anacreon poeta Argantonio Tartesiorum regi centum, & quinquaginta annos tribuit. Cynira Cypriorum CLX. Theopompus Epimenidi Cinosio CLIII. Hellanicus quibusdam in Aetolia Epeorum gentibus ducentos. cui aspuatur Damiates memorans Pictorum quendam ex ijs praecipuum corpore, uiribusque etiam trecentis uixisse. Xenophon impetrim quendam scribit ad sexcentos annos, & filium eius ad octingentos peruenisse. de Galeno tamen medico exploratum est centum, et quadraginta annos eum uixisse. Tanta in cibo, potuque abstinentia usus est. Nunquam enim ad sacietatem comedit, aut bibit, nec crudum quicquam unquam gustauit, odorificum semper anhelitum spirans, & sine aliquo morbo sola senectute defecit. Masimifam sexaginta annis regnasse indubitatum est. Gorgiam Siciliae centum octo uixisse. Q. Fabius maximus sexaginta tribus annis augur fuit. M. Valerius Coruinus centum annos impleuit. Cuius inter primum, & sextum consulatum quadraginta sex anni fuerunt. Tantumdem etiam uixit Metellus pontifex. Et ex foemina Liua Rutilia XCVII annos excessit, Statilia Claudio principe ex nobili domo nonaginta nouem. Terentia Ciceronis CIII. Clodia CXV enixa etiam quindenies. Lucretia minima centum annis in scena pronuntiavit. Samulla quoque centum decem annis uixisse testatur Asconius Pedianus. in Tmolus montis cacumine, quod uocant Tepsin centum quinquaginta annis uiuere homines nonnulli prodiderunt. Tmolus mons est Lydiae antea Tymolus appellabatur. utibus constitus, ex quo profuit Pactolus annis ramenta auri uehens, & ideo Chrysothoas dictus. Abundat et croco. Virg. Nonne uides croceos ut Tymolus odores, India mittit ebur? Lydia prouincia est Asiae, quae flexuosius Maeandri annis recursibus persusa super Ioniam procedit, Phrygiae ab exortu solis uicina, ad septentrionem Mysiae meridiana parte Cariae aplectens, a Lydo filio Atys, & Tyrrheni fratre cognominata, cum ante Maonia uocaretur. quippe Lydus huic prouinciae imperauit. Tyrrhenus uero e Maonia discedens in Italiam uenit. quippe Atys unus ex Herculis, atque Omphales prognatus, cum ob sterilitatem, famemque emittere populum cogere, et duobus filijs sorte iacta Lydum quidem regni successorem instituit. Tyrrhenum uero cum maiori populi parte abiire iussit, qui tandem occupata ea parte Italiae, quae ad mare inferum sita est Tyrrheniam uocauit, et mare ipsum Tyrrhenum, quous aliqui uelint mari hoc nomen inditum, uel quod Tyrrheniam alluit, uel quod Tyrrheni nauatae in hoc se deiecerunt. pisum tyrrhenum constat tubam primum oium inuenisse. Quoniam n. tyrrheni fere omnes praedus, ac latrocinis uiuebant, tubae sonitu facile conuocabantur. Tyrrhenia postea a sacrificijs, quibus maxime ea gens dedita erat, Thusciana appellata est. Graeci enim θεῖον sacrificare dicunt, uel a thure, quo maxime in sacrificijs utimur. constat sane a Tage, et Thusciana aruspicianam repertam. Lucanus. Sed conditor aris finxerit ista Tages. Nam primum eius inuentorem scribit Phynius Delphon fuisse. Sunt et qui Thusciam a Tusco Herculis filio appellatam uelint. & ideo sine aspiratione scribi debere. A Thusciana thuscus deducatur possessiuum nomen. et Romae Vicus thuscus, quod ibi habitauerint Thusciani, qui recedente ab obsidione Porfenna rege ibi remanserunt. et Thusciana oppidum thusciae prope Tarquinios. a quo Thuscianenses. thusculum uero oppidum latij. a quo Thusciani. Sic appellatum e,

quod aditum difficilem habeat, quasi τὸ σκῆλον, hoc est fitignis. uexans, quoniam in praer alto, atque arduo monte erat situ. Thus autem a tundendo deductum putant, quia glebae tunduntur, cum quibus dicitur fluens de arboribus coalescere. ideo sine aspiratione censent scribendum. Alij cum aspiratione scribunt, & ἀπὸ τοῦ θυῶ deriuant, quod est sacrificio. Thus in Arabia nascitur, cuius felicitas, ac beatitudo cognomen est. Sabora urbs est Arabiae in monte excelso. A quo octo mansionibus distat regio eorum Thuri fera, Sabba appellatur, de qua superius diximus. Sabaei ditissimi sunt sylvarum fertilitate odorifera. auri metallis. agrorum riguis. mellis, ceramque prouentu. spectat haec regio ortum solis aestiui, undique rupibus inuisa, & a dextra maris scopulis inaccessa. Id solum e rubro lactem traditur. sylvarum longitudo est schaeorum uiginti, latitudo dimidium eius. Attolluntur colles alti, decurruntque in plana, arbores sponte natae. terram argillosam esse conuenit raris fontibus, ac nitrosis. Attingunt & Minaei pagus alius, per quos thus uno tramite angusto euehitur. Hi primi commercium thuris fecere. A quibus & Mineum dictum est, nec praeter hos Arabes, alij thuris arborē uident. Trecentas non amplius aut esse simulas, quae ius per successiones id sibi uendicent, & ob id sacros uocari. Arbor est Terebintho similis. teres tamen, & enodi trunco fruticans. Bis anno metitur. Primo circa ortum flagrantissimo aestu inciditur arbor, qua maxime uidetur esse praegrans, et ubi tenuissimus tenditur cortex. Laxatur plastra non adimitur. profuit inde spuma pinguis, quae concreta densatur. quibusdam in locis reges palmea exapit, alibi area arcu pauit. Illud est purius, hoc ponderosius, quod in arbore haesit, ferro depectitur, ideo corticosum. sylvia, & si certis portuibus diuisa est, mutua tamen innocenta est tuta, neque ullus saucias arbores custodit. nemo furatur alteri. Aut uno legitur partus aestiuis, hoc purissimum, candidumque est. Secundo metitur uere corticibus hyeme incisis. Rursum hoc exit, nec comparandum priori. illud Carpheonum uocatur, quia graeci καρφηῶν torridum dicunt, hoc Erythronum, quippe ἐρυθρῶν rufum significat. quod ex eo rotunditate guttae pependit. Masculum uocatur, cum alijs nunquam fere mas nomenetur, ubi non sit foemina. Tribuerunt hoc religioni, ne in eo foemineus sexus usurparetur. Quidam putant masculum a spece testis dictum, sicut mammosum a mammarum similitudine uocamus, cum haerente priore lacryma, alia mox secuta se miscuit. Visi sunt aliquando singula haec manum implere, & pondere tertiam partem minae, hoc est triginta nouem denariorum pondus excedere. graeci tali modo stereogoniam, & Atoniam appellant illud a soliditate. Nam στερεῶν solidum uocant hoc, quia non sit diuisum, nec in minutas partes concisum, ἀτόνῳ enim indiuisum dicitur. E contrario minorem uocant Orobia a similitudine uiciae, quae a graecis ὀροβός nominatur. micae an cussu elise mammae nuncupantur. Alexandro magno in pueritia sine parsimonia thura aris ingerenti Paedagogum Leonidem dixisse ferunt, ut postquam thuriferas gentes deuicisset, tali modo supplicaret, quous obrem Alexandrium Arabia positum thure onustam nauim illi misisset, exhortatumque esse illum, ut large deos adoraret. Thus collectum Sabotae camelis conuehitur, digredi uia capitale est. ibi decimas deo, quae uocant sabon, mensura non pondere accipere sacerdotes solebant. inde per Gebanitas portatur, quorum caput Thomna est, distatque a Gaza nostri litoris Iudaeae oppido MDXXXVII millia passuum, quod diuiditur in duas, et quadraginta mansiones. Camelorum. probatur Thus candore amplitudine. fragilitate. arborē, ut statim ardeat. & frietur potius, quam dentem recipiat. a thus Thureus deducitur. & thuribulum uas, quo thus adoleatur. & Thurifera

rum a thure ferendo. & thurifico thure suffio. Quidam thur
 nabatheum uocant, q̄ nabatha regio est ab Arabia inapiēs,
 eamq; intra se continens, quae usq; ad mare rubrum ex latere
 dextro, p̄scum ex sinistro, indicūq; ex superiori parte proten-
 ditur, nomen habens a Nabath primogenito Hismaelis. A na-
 bathea fit nabatheus adiectiuū. Inue. & quos de posuit Naba-
 theo bellua saltu. A Lydo ē urbs Lyde appellata est. Nā Lyn-
 dius oppidū est in insula Rhodo, ubi sacra Herculis maledictis,
 & execrationibus celebrari solebant. A Lyndo Lyndij, fuit
 & altera Lyndus in Dorica regione. Erat in Lydia praecleara
 urbs Sardij tm̄ multitudinis numero declinata. A qua sardi-
 nia iurisdictio dicebatur, in qua conueniebat Macedones Ca-
 dueni. Philadelpheni. & ipsi in radice Tmoli Cogamo flumini
 appositū. Itē sardonix gēma de qua supra diximus. Estq; ali-
 quā famini generis. Persius, Et natalia tandem cū sardōyce al-
 bus. Aliquā masculini. Inue. In manibus densi radiant te studi-
 ne tota sardonycet. Quidam et sardonycū scripserunt. idē, Ar-
 guit ipsorū, quos litera, gēmaq; priiceps sardonycus. sed ut ad
 Nestorē reuertamur, uir bello praeclearus fuit, bellū aduersus
 Epior Achaia populos, q̄ postea Helij dicti sunt. Oppida uero
 Helis, & Epie, nūmo adhuc patre adolescentis gessit, Cū cent uir-
 tus in nuptiis Pirithoi pugnavit, eloquentia adeo excelluit, ut
 ex eius ore melle dulcor siuere dicebatur oratio. Habuit uxore
 Eurydicē Chymeni filia, ex qua septē filios, & unicam filiam
 Homerus noiāt, quāuis & alias filias uideatur habuisse. Anti-
 lochū natū maiore in bello troiano amisit, cuius mortē magno
 maerore, et multis lacrymis profecutus ē. Hor. At n̄ ter auo fun-
 ctus amabile plorauit omnes Antilochū senex annos. Inue.
 Rex Pylus, magno si quicquam credis Homero,
 Exemplum uitae fuit a cornice secunda,
 Felix uiderum, qui per tot secula mortem
 Disiulit, atq; suos iam dextra computat annos.
 Quisq; nouum toties mustum bibit oro parum per,
 Attendas quantum de legibus ipse queratur
 Fatorum, & nūmo de flumine, cum uidet acris
 Antilochi barbā ardentem, Nam querit ab omni
 Quisquis adest socio, cur hāc in tempora duret,
 Quod facinus di gnūm tam longo admiserit aeo. Propertius.
 Non ille Antilochi uidisset corpus humati,
 Diceret, aut o mors cur mihi sera uenis. Home.
 Εὐχὴ δὲ μὴς φίλος ὅς οὐ μὴ κεραιρὸς καὶ οὐ μὴ μωρ
 Ἀντίλοχος πρὶ μὴν θεῶν ταχὺς ἦδὲ μαχρὸς. hoc est, hic
 iacet meus carus filius iustitia, fortitudineq; praeclearus Antilo-
 chus, cursu celer, pugnator acerrimus. Secundo filio Nestoris no-
 men fuit Pysistratus, quē idem Hom. in tertio Odyssae inducit
 Germani mortē acerbissime desidentem. Tertius dictus est Ta-
 simenes. Quartus Ecephrō. Quintus Stratius. Sextus Perse-
 us. Septimus Anthos, Filia uero Polyaste. a Nestore nestorides
 patronymicū, & nestoreus possessiuum nomen deducuntur.
 Hercules Albion, & Beergon Neptuni filios uicit. iter Massi-
 liam urbem Galliae a Phoenisibus posita, et Rhodanū flumen
 a Rhoda oppido Rhodiorū nominatū, qd̄ ex alpiibus se rapiēs
 per Lemnū lacū progreditur. signū est opere, ac nome-
 ne isigne, cui assidet fossa mariana, superq; Campus lapideus.
 Ad hāc locū appulso quondā Hercule Albiō, & Beergos Ne-
 ptuni filij, in pedire eius transitum uoluerunt. Cum qbus con-
 gressus Hercules, cū desiciantibus telis in discrimine se esse in-
 telligeret, patrem orasse dicitur, ut sibi tela subministraret, &
 ab eo mox imbre lapideo adiutus fuisset. Hinc Campo nomen
 inditum, in quo adeo multi Lapides passim, & late iacent, ut si
 quis conspiciat, facile credat pluuisse. in ostio uero Rhodani ab
 Herculis nomine, q̄ Graecae Ἡρακλῆος dicitur, Heraclea oppi-

um. a quo heracleotes, et heracleoticus aedificatū, institutūq;
 ut per Iouem lapideū iuraretur, qd̄ iusurandū religiosissimū
 habebatur. Hinc apud Aeschylū Prometheus ita loquitur. Ad
 fortem Ligurum & timoris insciū exercitum, peruenies. Vbi,
 ut te desituant tela, in fitis est datum ibi ne lapidem qdem ul-
 lum capere ē terra fitis erit, t̄a mollis est, & t̄a lubrica; ille lo-
 cus, sed cum te spectabit egentem opis Iupiter, Miserebitur tui,
 nebulāq; intendens, & imbrem, rotundorū lapidū, totum inū
 dabit solum, cum qbus Ligurū protinus nastabis exercitum.
 10 Distat Campus lapideus a mari circiter XII millia passuū.
 Estq; ad arcuū effigiem rotundus. Lapidibus magnitudo est,
 quae manum impleat, sub lapidibus latissimum gramen exor-
 ritur ad pedicū pastus uberrimus, in medio scaturigo est salsa-
 rum aquarū. Aristot. Huiusmodi Lapides a terrae motibus, quos
 βρασσοι, hoc est ebullientes appellant eiectos in plana, & ad
 curua loca prolapsos fuisse existimat. Alij locum hunc putant
 aliquā lacum fuisse, poste a terrae motu, aut alia causa defecisse,
 ipsoq; ibi huiusmodi lapides assiduo fluctu stagni attenuatos
 reperiri, quasi fluminalē glareā, aut litoreos lapillos. Rhodanus
 20 sane tria ostia habet, duo libycā dicuntur, alterum Hispani-
 cē, alterum Metapmū. tertium uero, qd̄ amplissimum est, a Mas-
 silia massilionum nūcupatur in Massilia arce Apollinis Del-
 phici, & Ephesiae Dianae templum conditum fuit. illud quia Io-
 nico nomini cōe est, hoc quia Phoenes, cum ē natali solo cōmi-
 grarent dixisse nauigationis principē aiunt, ut a Diana ephes-
 sia cursum aufugiantur. itaq; Ephesum profectos, quomodo a
 dea imperatam assēquerentur, percūtos fuisse. porro Aristar-
 chodā matronae apparuisse in somnis Deā, & ut accepto a sacris
 quodā simulachro, una cum Phoenisibus nauigaret, imperas-
 se. cursu igitur perfecto, et colonia aedificata, mox Ephesū quoq;
 30 erectum, & Aristarchā summa ueneratione habitū, ac tem-
 pli sacerdotem designatam. Deductūq; poste a alijs colonijs, eū-
 dem ritum sacrorū ab omnibus fuisse seruātū. a Massilia masi-
 liensis deducatur. & massilitanus. qui ppe massiliensū Rem p-
 dicimus. & massilitana uina. Hercules Hesionen Laomedon-
 tis filia a monstri marini discrimine liberauit. Laomedō rex
 Troianorum fuit a Ioue originem ducēs. Qui ppe Dardanus
 Iouis ex Electra filius fuit Hic Erichthonij genuit, qui filiū
 habuit Troē. Hic regionem, quae ante a Dardano Iouis, &
 40 Electrae filio siue (ut Sallustio placet) a rege Dardanorum Mi-
 da, qui Phrygiā tenuit, Dardania dicebatur, Troiā a suo nomi-
 ne uocauit, filios habuit Assaracum, & Ilū, qui urbem Regiā
 a se Ilion nominauit. Huius filius fuit Laomedon Priami pa-
 ter, Qui, cū urbem ab Illo patre aedificatam cingere moenibus
 uellet, Apollini, & Neptuno, id negotij dedit, pactus mercedē,
 quā mox aedificatis moenibus se soluturū iureiurādo affirma-
 uit. uerū perfecto opere cū Laomedon mercedem, q̄ pactus fue-
 rat, nequaquā exolueret, irati Dū Neptunus quidē a quarum
 illum, Apollo pestilentia Troiano a gyro imisit. Quae propter
 50 duplici calamitate affectus Laomedon de remedio oraculum
 consuluit, r̄sum est nō aliter placari deos posse, q̄ si singulis an-
 nis uirgo Troiana Ceto dilaceranda exponeretur. Institutum
 itaq; uirginem quotānis exponi, eamq; sorte eligi. sed cū tandē
 fors in Hesionen Laomedontis filia accidisset, & iā scopulo al-
 ligata, immanis belluae aduentum praestolareur, transiens for-
 te per eā regionem Hercules liberaturū se filia Laomedontis pol-
 licitus est, si equos diuino semine procreatos, quos habere eum
 constabat praemiū liberationis sibi traderet. Hic igitur in mo-
 dum pactione facta, & fide mutuo data, Hercules interfecta bel-
 60 lua, uirginem liberauit. Sed cū Laomedon seruare pactionē re-
 cusasset, idignatus Hercules aliud isigne facinus peregit. etenim
 non multo iteriecto tempore cū exercitus in Troiam uenit, pro

uinciam omnem ferro, igniq; uastauit. Ilium cepit. Et in praedam militibus dedit, Laomedontē occidit. Priamum eius filium captiuum duxit, qui postea auro a uicinis redemptus fuit, ideoq; *εὐδὲ τοῦ ἀπλάστου*, hoc est a redimendo nomen obtinuit. Hic instaurauit Ilium (ut Cicero testatur) filios quinquaginta habuit, decem, et septem iusta uxore natos. Assaracus uero illi frater Capim genuit, ex quo natus est Anchises, ex Anchise Aeneas. Ouidius. *iiii. fastorum.*

Dardanon Electra quis nesciat Atlantide natum.

Salicet Electra concubuisse Iouem.

Huius Erychthonius, Troes est generatus ab illo,

Assaracum creat hic, Assaracusq; Capim,

Proximus Anchises, cum quo commune parentis

Non dedignata est nomen habere Venus,

Hinc factus Aeneas. A Laomedonte Laomedonteus. et Laomedontades deducuntur. Alij Hercule tradunt, nō ob negatum sibi a Laomedonte equorū pramiū aduersus Troianos bellū gefisse, Sed quod dum Hylā puerū a se dilectum per orbem anxius quaeritaret, Troiano portu a Laomedonte prohibitus fuit. Hylas Thyodamantis filius fuit, eximia pulchritudine adolescēs, quem Hercules uehementer amauit, et cū Argonautis nauigās secum duxit. Sed cum Argonautae in Mysiam uenissent, Hylam tradunt ad propinquum lacum, siue (ut alij uolunt) fontem aquandi gratia nolente quidem, sed tamen pra amore non prohibente Hercule, perrexisse, et a Nympha ob pulchritudinem raptum. Quidam uero non raptum a Nympha, sed cum urnam tenens hauriendi gratia inclinauerit, in lacum decessisse affirmant. Quam opinionem secutus uidetur Iuuenas. Et uultum quā sitis Hylas urnāq; secutus. Hunc Hercules cū anxius aliquā diu expectasset, mox illo non redeunte totam regionē quaeritando, et nomen hylae frustra clamando peragravit. Vir. His adiungit Hylā nauae quo fonte relicto clamassent, ut littus Hyla Hyla oē sonaret. Hercules Lacinū praedonē extremā Italiae orā, quae magna graecia dicitur, rapinīs, ac latrocinis infestus occidit, et in promontorio eius loca, cuius an orā duae insulae sunt, quarū altera decem nullibus passuum a terra distans Dioscorō, altera Calypsus, et ab Homero Cygia dicitur, templum Iuioni aedificauit, quā lacinā a noie occisi praedonis uocauit, templūq; ipsum, et promotoriū lacinū. id templū maxima in uenerandō habitū fuit, et loci plenissimū extitit,igentibusq; ac frequentissimis donis refertū. Hercules (ut Homeo testatur) Iuonis papillā telo trifido uulnerauit, quā ab Eurystheo hāc deā oīum laborū suorū cām esse cognouerat. Trifidū telum dicitur trifidum, hoc est tres acies habens, et a tribus partibus findens. et Bisulcum animal, quod non solidas, sed fissas ungulas habet. Plinius, Sues quibusdam in locis solidas habet ungulas cornigera fere bisulca. et disulcus porcus, cum in ceruice fetas diuidit. Sulcus enim proprie uocatur quicquid in longitudine aculeatum est. Virgilius, Et linguis micat ore trifidus. Hinc sulcare proscindere est. et sulcus ipsa proscissio terrae. Vnde tertio. quarto. quinto sulco serere dicimus, id est ter. quater. quinquies arando. Plinius, Quarto feri sulco Virgilius existimatur uoluisse, cum dixit, ipsa seges demum uois respondet auari Agricola, bis quae solem, bis frigora sentit, hoc est quae bis per aestatem, bis per hyemem aratur. Idem, Spissius solum, sicut plerumque in Italia quinto sulco feri melius est. Aliquando sulcus pro fossa ponitur, quando et ipsa quaedam terra proscissio est. Virgilius, Ausim uel tenui uitem committere sulco. Ab hoc fit sulcatus aduerbium, quod significat per sulcos. Pomponius, Ceteri praeterea sulcatis concisam faciem. Papillam pro mamma usurpant. Proprie autem Papillae mammarum capi-

tula sunt, dictae, quod Papularum similes sint. Papula pustula est. Eius duo genera. Altera est, in qua per minimas pustulas cutis exasperatur, et rubet, leuiterq; rodit, tarde serpit, idq; uitium maxime rotundum incipit, eademq; ratione in orbem procedit. Altera autem est, quae graeci agria, hoc est fera appellatur, in qua similiter quidem, sed magis cutis exasperatur, exulceraturq; ac uehementius eroditur, et rubet. Interdum et pilos remittit, quae minus rotunda est, difficilius senescit. nisi sublata est, in i petiginem uertitur, sed leuis papula, et si ieiuna salua quotidie defricatur, senescit. maior comodissime murali herba tollitur. Papulae sudorum, oleo lentiscino curantur. Virg. Ardentes Papulae, atq; immundus olentia sudor Membra sequebatur. Mirū est Seruū alioquin honoratum gramaticum, quid papulae sudorum essent ignorasse. quippe papula Caribunculū interpretatur, cum papulae sudorū lenissima tubercula sint. Caribunculus uero pessimū uitium sit ex inflammatione proueniens. Ex omnibus enim, quae iterius aliqua corporum parte nascuntur, non aliud carbunculo peius est. Eius haec notae sunt, Rubor est, superq; eum non nimum pustulae imminet maxime nigrae, interdum subliuida, aut pallida, in iis sanies esse uidetur, infra color niger est, ipsum corpus aridum, et durius, quam naturaliter appareat. Circaq; crusta est, eaq; inflammatione angitur. Neque in eo loco leuari crusta potest, sed in inferiori carni quasi affixa est. Carbunculus a candenti carbone dicitur est, propter inflammationem, quemadmodum carbunculus gemma propter colorem. Nam carbo notae significationis. A quo et uirico nomen deductum. Est etia carbunculus uitium in uitibus, atq; arboribus, cum quodam, quasi uredinis carbone uuae, et fructus exuruntur. Solet id accidere uuis III, et VI Idū Augusti, sub decreto illo uis sydere, quod canalicam diximus appellari. unde carbunculae uuae dicuntur, et ipsa res carbunculatio uocatur. Non est malum aliquod huic comparandum, non grandines, non procellae, nec quaecumq; inquam annonae iulere caritatem. A gro rium mala sunt illa, carbunculus late patens regionum, nec aliquod huic rei remedium est, praeterquam doctrinae, intelligendo scilicet, quando id malum futurum sit, et fructus prioris anni comparando, ac diligenter seruando. Quod Democritum philosophum memorant fecisse, qui cum ex ratione syderum futuram olei caritatem intellexisset, essetq; tunc oleum propter spem oliuae uilissimum, in toto tractu oleum parua pecunia coemit, cunctis admirantibus, quod ei sciebant paupertatem, et quietem doctrinarum in primis cordi esse, animūq; ab omni spe quae sitis alienum. Sed postea causa apparuit, et inges diuitiarum cursus, auidae dominorū poenitentiae mercedem restituit, contentus ita probasse, opes, cū sibi uellet, nō defuturas. Hoc idem Sestium postea Romanum Athenis fecisse comperit est. Sunt tamen qui tradant tres canculos uiuos cremari in arbutis debere, ut carbunculi non noceant. Alij Siluri carnem leuiter urī, unde fiat uentus, ut per totam uineam sumus dispergatur. Varro scribit, si fiducula oaxū, quod autumnū imitium est, una picta consecretur inter uiteris, minus nocere tempestates. Papilla etiam tribus Romae fuit, quae a genitrice uocabulum traxit. A Papilla fit ex papillo uerbum, quod significat usq; ad papillam denudo. Plautus idem comexum in humero leno ex papillato brachio, hoc est usque ad mammam denudato. Hercules coelum humeris sustinuit. Tradunt enim, cum Gigantes aduersus, deos pugnarent. deos omnes in unam caeli partem concurrisse, tantūmq; ponderis adiecisse, ut caeli uinam mutari uideretur. Quae propter Herculem cum Atlante caelo humeros supposituisse. Alij Herculem affirmant fissis oculis Atlante, et humerum mutare aspiciente, tandem caelum sustinuisse.

aequore essent, quod dum miratur, omnis piscium multitudo subito se mergit in mare. Obsupuit Glaucus, dūq; causam eius rei mente agit, dubius nutu ne alicuius dei, an gustu herbarum, quas nullū unquā aīal attigerat, id actū esset, decerpere manu gramē cepit, paulatimq; gustare. Quo factō, mente statim alienatus alterius uitae desyderio sese in mare proiecit, sed miseratione deorū maris, in regni confortiū assumptus, extrema parte corporis in piscis caudā mutata, barbā naturali colore in uiridē. Reliq; corporis in caeruleū, qui et glaucus color dicitur. Fuit et alius Glaucus, q; primus ferri consolidaturā inuenit. Cuius patria. alius ex Potnia urbe. Itē alius Hippolichi filius, a quo Ioues nati sunt reges. Cum ignis Scylla glaucam sperneret, et ē cōtrario Circe mirū in modū illum deperiret, suasisse Glaucō Circe dicitur, ut spernentē se Scyllā missam faceret, sibiq; in amore rēderet. Sed, cū remouere eum a Scyllae amore nō possit, i fecisse aquas ueneficijs, q; bus lauari Scylla cōsueuerat. is locus erat in freto siculo paruis gurgēs, ueluti in arcum sinuatus, id faciēte saxo, qd a Zancle propinquo Siciliae oppido Zancleū dicebatur. Zancle Pelopōnesi oppidū fuit uarijs temporibus clarū in regione Messēnia, in qua ipsa Messēnia aut in Sicilia urbē condiderūt in Pelori sinu ubi ad orientem maxime lectitur, quā ē suo noīe dixerunt Messanā. Nā prius id quoq; oppidū Zancle dicebatur a loci curuitate. Curua. n. Zāclia uocant, eratq; Naxiorū opus, qui sunt iuxta Catanā. Postea cū Mamertini natio cāpana eō colonos misissent, ipsi quoq; Mamertini potius q; Messānos sunt uocati, et cū ager eorū uini feracissimus sit, Mamertinū uinum non Messanēse appellatū est. Martia. Amphora nestora tibi mamertina senecta si detur, qd uis nomē habere potest. A Messāna qdam Messalā dictū putant, propriū uiri nomen, q; Messānam Siciliae urbē uicēperit. Ab eo Messalina nomē mulieris. Haec barbati Messalae consobrini Claudij Caesaris filia fuit, quā cū Claudius in matrimoniu excepisset, nec diu post comperisset super caetera flagitia, atq; dedecora. C. Silio ē nupsisse dote inter auspices consignata, supplicio affecta. Haec libidinosissima fuit, et saepe mutata ueste lupanaria celebravit, quinetiā cū scorto famoso aliquē certauit, et superatā a se meretricē gloriata est, inter diē, et noctem quoq; et uiginti passā concubitus affirmavit praeterea sese labore potius fessam, q; concubitu satiatā desitisse. Inuē. Et lassata uiris, non dū satiatā recessit. Eo igitur cum Scylla sese ab aestu recepisset, usq; ad mediā alium submersa aīaduertit ueluti canes unguibus suis admotas, fœdo latratu oīa complectens, et primo qdem separata esse haec monstra a suo corpore existimauit. Mox uero cū ab ijs fugere conaretur, intellexit uērem qdem, et superiores partes sibi uirginis remansisse, reliquū uero corpus in foetidissimos canū rictus esse mutatum. Coluisse itaq; hūc locum dicitur Circe sem p infessā, qd in socijs Vlyssis ostendit et pro uirgine monstrū fuisse. Oui. Altera Scylla maris monstrū medicamine Circes, Pube premit rapidos, inguinibusq; canes. Virgilius aliter eā descripsit. Prima hominis facies, et pulchro pectore uirgo Pubetenus. Postrema immani corpore prius, Delphinū caudas utero cōmissa luporū. Vbi obiter dicendū pristim aliquē nauim esse oblongam, a forma pristū marinarū ita appellatā, quā longissimi corporis sunt, atq; angusti. idē. Vlocem Menestes agit acri remige Pristim. Longissimi uero corporis esse Pristes declarat Plinius, qui in mari indico balneas quaternum iugerū reperiri scribit. Pristes ducenū cubitorum. Haec ita appellatae sunt a sectione undarū. Sandūt enim mirū in modū fluctus propter tenuitatem. Graeci autem πρῆσι sectionem, πρῆσιu sectionē nominant, ex quo facile est irridere ineptias eorū, qui Pristim, non Pristim scribūt, et per X aliquē scribi posse asseuerant. Sed,

ut ad Scyllam reuertamur, ob eā causam datus est huic fabulae locus, qd in freto siculo saxū est ingens in superiori parte humanam effigiem habens. in inferiori uero plures reflectos scopulos sub radiabus caeuerosos, intra quos dum aestuosum mare ingreditur, ab ijs refractum tumultuādo repraesentat latratum canum, et ululantes lupos. Homerus Scyllā scribit latratum emittere catuli nuper editi, aspectu horrendam esse XII habere pedes VI capita, singulis capitibus os ingens esse cum tribus dentium ordinibus, nigra plenis morte. Morari in caua spelunca medio, capita exeretem in profundissimū mare, pisciantemq; et delphinos, ac balenas deuorantē. Sunt etiā qui Scyllam tradant cum Neptuno aliquē concubuisse. propter qd iratam Amphitrite sparsis ueneno aquis, in qbus lauari uirgo consueuerat, in canē eam mutasse. Heracle uero cum superato Geryone ex Hispania reuenteretur, quoniam boues quosdā sibi ex armento subtraxerat, eam occidisse. Sed a patre mox ciuitam fuisse restitutam. Amphitrite Neptuni uxor fuit. Cuius nuptias cum a principio fugeret, uirginitatem seruare cupiēs, misit ad eā Neptunus Delphinū, qui uaria per loca quae sitam tandem ad radices Atlantis inuenit, et ut Neptuno iugeretur, persuasit. Hinc poetae maris deam esse dixerunt. et pro ipso mari usurpare consueuerunt. Ouid. Nec brachia longo Margine terrarum porrexerat Amphitrite. Ob hanc causam Neptunif mulachra facientes Delphinum sub pede eius constituebāt, tanquam huic deo gratissimum. ideo etiā hic Delphinus in caelum sublatus fuit, et inter sydera collocatus, non longe ab Agla signo, capite penē rostrum Pegasi equi contingens, oritur cum Sagittarij posteriore parte, occidit, cum uirgo exorta est a capite. habet in capite stellam unam. supra caput ad uerticem uersus alias duas. ab ea, quae in uētre uelut pennae uidentur, stellae tres. in scapulis unam. in cauda duas. Sunt in tonon nouem. ideo hoc signū musicum uocant a nouē musarū numero. Sunt tamen qui de hoc Delphino aliter scribāt, Tyrrhenos. quosdam nauicularios, cum liberum patrē puerum quondā recepissent, ut naxum cum comitibus transueherent, et nymphis nutribus redderēt. spe praedae inductos nauē auertere uoluisse. Liberū uero, cū id suspicatus fuisset, comitibus suis, ut symphonia canerent iussisse, quo cantu adeo oblectatos Tyrrhenos, ut saltare et ceperint, et nimis lasciuēdo sese in mare proiecerit, quo factō, omnes in delphinis esse conuersos. Cuius rei memoria cū mādare Liber pater posteris uellet, unū eorū inter sydera collocasse. Alij tradūt hūc esse Delphinū, q; Arionē uexit. Arion nobilis cytharædus fuit ex insula Lesbos. oppido Methymnae. Perandro Corinthiorū regi per artus artis gratiā cū i petrata a rege uenia in Italiā profectus cantando grandē pecuniā cōparasset, Corinthū reuertē statuetes, Corinthios nauitas, tanq; sibi notiores, elegit. Hi ergo Arionē accēpto, cū in altū nauigassent spe praedae cōsiliū de eo necando ceperūt, quare intellecta, Arion omnē pecuniā, resq; suas omnes illis tradere, et uitā tm orare se dixit. Quarū precum eatenus miserae sunt nauitae, ut ab inferēda ei suis manibus necē tēperaret, iuberēt tū, ut sese statim praecipitē daret in mare. Tū ille pteritus, et oī uitae spe destitutus id unū postremo obsecrauit, ut priusq; mortē oppeteret, uelut mēta sua sese iduere, et fides sumere, carmēq; cōsolatoriū canere permetterēt. Quare a nauitis i petrata, ac more cinctus, atq; amictus, stansq; in summa puppi, et cathara simul, ac uoce canens Delphinos ad se audiēdū prouocauit. Tū uero in mare se deiciens ab uno eorum ex captus, et ita, ut erat amictus, ac catharā tenens, Tænarū, qd oppidū est Laconiae a Tænarō promōtorio ita appellatū, peruectus est. Hinc relicto Delphino Corinthum petijt, talemq; se Perandro regi, qualis Delphino uectus fuerat, ostendit, re omnem ordine narrauit.

Quod cum rex nō facile crederet, custodiri Arionē diligenter, nauis uero p̄quiri, & ad se duci iussit. Qui cum uenissent, et perisset proculdubio Arionem crederet, qđ de eo essent a rege interrogati, in Italia esse, ac bene se habere responderūt, felicitatē ei, ac pro noto succedere. inter hæc Arion cum fidibus, & indumentis, cum quibus se in mare deiecerat, iussu regis productus est, quo uiso obstupescit nauē in facias ire non potuerūt. Hinc duo simulachra ærea apud Tænarū facta sunt. Delphinus uehens, & homo insidens. Delphinus piscis est, uel potius maris bellua oīum non modo marinorū, sed etiam terrestriū animalium uelocissimus penē uolucrē æquans, & nisi multū in fra rostrum os illi foret, medio penē in uentre, nullus piscium celeritate eius euaderet. Sed affert moram providentia natura, quia, nisi resūpini non corripiunt, quæ causa præcipue uelocitatem eorū ostendit. nam cum fame concitati surgentem in uada piscem persequēdo diutius spiritum continere, ueluti arca emissi ad respirandum emittant tanta uix exilientes, ut plerumq; uela nauium transuolent. Iuncti agunt uera coniugia, pariunt catulos decimo mense. interdum binos nutriunt uberi bus, sicut balæna. Gestans fetus infantia infirmos, & adultos quoq; comitantur, magna erga paruos cūitate. Adolescenti celeriter, & decem annis ad summam magnitudinem ueniūt, uivuntq; tricenis, quod cognitum est aliquorū catulis præcis. Occubantur tricenis diebus circa canis ortum incognito modo, quod certe mirandū esset, si spirare in aqua negrent (ut sentit Aristot.) qui neq; hūc, neq; aliqđ animal sine pulmone spirare posse affirmat, quasi non possint pulmonis uice alia alijs spirabilia inesse uisera, ita uolente natura, sicut et pro sanguine ali quibus aliū humorem inesse conspicimus. Nā in aquas penetrare hūc uitalē spiritum qđ miretur, cum uideat in terrā quoq; tanto spissiore penetrare, ut talpæ, & cætera animalia de fossa ostendunt. Spirare certe pisces duo illa iudicia esse uidentur. Primum quod a stuo calore quædā eorū anhelatio nominatur. Secundo quod bullantū aquarum sufflationem se penumero uideamus. Sed, ut ad Delphinos reuertamur, Lingua est ijs contra naturam aquatiliū mobilis pro uoce, gemitus humano similis, dorsum repandū. Rostrum simū, qua de causa nomen. Simonis agnoscare oēs dicuntur, multæ uerū musica arte, præsertim Symphonice cantu, hominem nō ex pueris, obuiam nauigijs uenit. Puerorū amore ducitur. Ap̄pion uidi se scribit apud Puteolos Delphinum puerū uero modo amatē. a quo Simon uocatus uenire ad eum solebat, & penna aculeos uelut magna condens, ne dilectum sibi corpus laceraret, præbere ascensu dorsum, receptumq; egris modo insidentem per magnū æquor ad triginta millia passuū deferre, ad qđ spectaculum Roma, atq; omnis Italia concurrebat. Postea uero cum idē ille puer a Delphino amatus morbo perisset, Delphinum sæpe ad solitum litus adnare uisum, ubi postquam puerū, qui in primo uado ad uentum eius operiri consueuerat, nusquā uidit, desiderio contabuisse. & ipsum quoq; esse exaiatum, ac in pueri sepulchro ab ijs, qui rem cognouerunt, humatum. Alius in Africa litore memoratur fuisse ex hominum manibus uescens, præbensq; se tractandum, & alludens nantibus, ac sæpe dorso uehens, qui semel a Flauiano proconsule Africa unguento perunctus odoris nouitate fluctans, & ferē semianims per aliquot deinde menses latuit. Alium quoq; delphinum in Ialiso urbe uisum memorant, qui amore pueri captus, dum abeūtem in litus uide sequitur, in arenam inuectus expirauit. Puerū hūc Alexander magnus Babyloni Neptuni sacerdotio præfēct, amorē illū nummus propitiū fuisse interpretatus. In eadē urbe Ialiso aliū quoq; puerū a Delphino longo tempore amatū ferunt, Hermiam nomine, quē cum aliquot millibus passuū intra mare ue

xiisset, repentina procellæ fluctibus fuisse exanimatū. Eum tamen usq; in litus Delphinū reduxisse, & ueluti causam lenitentem non reuersum amplius in maria, sed in sicco expirasse. Hoc idem & Naupecti accidisse scribit Theophras. Est in provincia Narbonensi, & nemusensi a gro stagnum, quod Latera appellatur, ubi cum homine delphini societate piscantur, & capi se permittunt cum cæteris piscibus, nihil de futura liberatione dubitantes. Peracta captura in partē prædæ uocantur. cū etiā non piscibus tantum, sed inrita panis, ac uino satantur, ipsi quoq; inter se publica societas est. Capto quodā a rege Carria, alligatoq; in portu delphino ingens reliquorum multitudo conuenit, ueluti quadā animi maestitia miserationem petens. donec dimitti uinctum rex iussit. iam uero & paruos semper aliquis grandior comitatur, ut custos. Visq; etiā aliqđ defunctum portare, ne laceraretur a belluis. De prælio eorum cum Crocodilis superius differuimus. Sicilia sanē infula Italia est oli continēs, et a gro Bruto adnexa, mox inter fusio mari siculo auulsa ob hoc græci Rhegyo nomē dedere, ut supra ostēdimus, quasi auulso, hinc etiā Sicilia ipsa quasi sicilite, hoc est execta uocata est, et nō a siculo duce (ut qđā putant) nūcupata. Vir. Hæc loca ui quondam & uasta conuulsa ruina, Tantum æui longinqua ualet mutare uetustas, Dissiluisse ferunt, cum protinus utraq; tellus Vna foret. A græcis Sicania dicta est. nā Sicilia nomen a nobis sumperunt. Sicanijs putant Hispaniæ populos fuisse a Sicari flumine appellatos, de quo Lucan. Hesperios inter Sicaris non ultimus annis. Hi in Italiā quondā appulsi eam expulsis aboriginibus tenuere, sed mox ipsi quoq; ab eis dēdē ex pulsī, in sulā Italia uicinā occupauerūt, & a suo nomine Sicaniā nūcupauerunt. ab alijs triquetra uocatur, quod trianguli figurā habeat huiusmodi Δ. Triquetra. n. figuram ueteres Triangularem uocabāt. Dicitur etiā Trinacria, qđ tria acra hoc est tria cacumina habeat. Tribus. n. promontorijs in diuersa procurrat Pachynū uocatur, qđ græciam spectat, et a crassitudine aeris nomen habet impositum. Græci. n. τριπέδι pingue appellāt. Lilybæū quod in Africa Libyen a qua Lilybæum. Pelorus, quod in Italiā uergens Scyllæ aduersum est. Causa nominis Pelorus gubernator illic ab Annibale conditus, quē profugus ex Africa & per ea loca Syriā petens, quia procul intuenti uiderentur continua esse litora, et non peruiū pelagus, prodinum se arbitratus occiderat. Frenum siculum angustum, atq; anceps alterno cursu modo in thufum, modo in Ionū pelagus insiuit, artox. uorticum. et Scyllæ, ac Charybdis scuita in elyū Scylla saxum est (ut diximus) Charybdis mare periculo sum nautis, qđ contrarius fluctuū cursus collisionem facit, & raptā quæq; absorbet. et reijcit. Oui. Et uomit epotas saua charybdis aquas. Sene. Quod rapax hausit, reuomit charybdis. Fuit autē Charybdis uetula quædā uoracissima, quæ q; boues Hercules furata fuerat, ab eo in id mare proiecta fuit, qđ est alterū Hercules facinus, deditq; huic loco nomen, et ueteres nūc quoq; exercet rapinas. Fuit et altera Scylla Nisi Megarēsiū regis filia, cuius patriā cū Minos obsideret, et statū fatisset, urbē capi nō posse, quousq; Nisus purpureā, quā habebat, amā conseruaret, Scylla Minois amore capta, capillū patri absidit, patremq; et patriam hostibus prodidit. Sed a Minoe tandem spreta, ac pro nibilo habita, lamentabili questu, & multis lacrymis exanimata defecit, & in auem sui nominis mutata est. Ouid. Filia purpureos Nisi furata capillos, Puppe cadens nauis facta refertur auis. Scylla etiam piscis genus est, quo maxime abundat Liris amnis Campaniæ Minturnensium urbē interfluens. Martia. Cæruleus nos Liris amat, quem Syluamaticæ protegit, hinc Scyllæ maxima turba sumus. Ab hac

scylla loca ipsa, in quibus hi pisces capiuntur, scylla dicitur. Ciac. Hac lege tribunina decem uiri uendent agrum campanum. Accedet ei mons Gaurus. accedent scylla ad Minturnas. A scylla uero monstro scylacæum deducitur Atheniensium colonia in ultimo Italia. Ab Atheniensibus, dum conderetur scyletium dictum, a quo sinus scylacæus qui ad hipponiatem sinum isthmum facit, quem Dionysius maior munire mœnibus cogitauit. Virg. Cauloniq; arces, et naufragium scylacæum. A Sicilia fit Siculus paucorum syllabarum quam primitiuum, quod raro usu uenit, ut ab Hispania Hispanus, A Lauinia Lauinus. Item Sicilis. Virg. Sicalides musæ paulo maiora canamus. Item Sicaliensis. Hoc autem differt Sicaliensis a siculo, quod Sicaliensis dicitur, qui alibi orti in Sicilia uersantur. Siculi uero, qui e Sicilia sunt, sicuti Corinthienses ex eo dici cœperunt, ex quo Coloni Corinthum sunt deducti, cum antea Corinthij dicerentur, sic Romanenses, et Hispanenses negotiatores dicimus, qui in alienis ciuitatibus negotiantur. Mar. Ne Romam si ita decreueris Hispanem librum mittamus, sed Hispanum. sed iam ad Medusam, et reliquas Gorgones ueniamus, hæ Dorcas in insulas in Oceano Aethiopi sitas habitasse dicuntur, contra Hesperidum hortos, uno tantum oculo, quo uicissim, prout cuiq; necesse erat, utebantur, alioquin corporum forma, et crinibus aureis insignes, quapropter et ab agilitate nomen habent. Quippe greci πορδὸν aglem dicunt. agrorum præterea ubertate diuites erant, et tam omni ex parte similes, ut una discerni ab altera non posset. Nihil uni accidere poterat, quod non esset omnibus commune. Ouidius. Finibus extremis Libyes, ubi feruida tellus Accipit oceanum demisso sole calentem. Squallebant late Phorcynidos arua Medusæ. Idem duas tantum sorores fuisse commemorat. Cuius in introitu geminas habitasse sorores Phorcydas unius sortitus luminis usum. Sed de Medusa priuatim tradunt, quod dum sola circalitus uagaretur, Neptunus pulchritudine eius captus complecti eam uoluit. Sed cum illa hoc animaduertens fugere cœpisset, secutus est Neptunus usq; ad templum Mineruæ, ibiq; uiolato de lubro, cum ea concubuit. Quam iniuriam, cum graui, et ini quo animo Minerua tulisset, Medusæ crinibus, quibus maxime Neptuno placuerat mutauit in angues, deditq; ut omnes eâ aspicientes in lapides uerterentur, quod ob eximiam eius pulchritudinem fictum esse nonnulli existimant. Hanc postea Perseus Iouis, et Danaes filius, Mercurij talaribus, et falcatto ense accipit, item scuto Palladis, ut æræ repercussio effigie eius uidere impune posset, ex improviso, cum ipsa, anguesq; sopiti essent, adortus, uno ualidissimo ictu peremit, ex cuius cruore mox natus Pegasus alatus equus phibetur, qui inde ad Heliconem Bœotiae montem euolans, et pede saxum feriens τρυγὴν hoc est fontem aperuit, a quo Pegasus est nominatus, et ab eo fons ipse Hippocrene, siue Pegasus, siue Caballinus dicitur. Aratus, et pleriq; alij hunc equum Neptuni, et Medusæ filium dixerunt. Fons ipse musis est datus. Pegasus in cœlum euolauit, ibiq; inter sydera constitutus est, archicum arcuum spectans pedibus æstiuo orbi aduixus, extremo ore caput Delphini tangens, et Aquarij manum dextram ceruici suæ adiungens. A Gorgone Gorgoneus deducitur. Ouid. Gorgoneas tetigisse domos. Item Gorgonia, de qua supra diximus. Gorgoneum caput extincta Medusa Pallas in clypeo semper gestauit, ut formidabilior hostibus uideretur. idem. Gorgoneum crinem turpis mutauit in hydros. Nunc quoq; ut attonitos formidine terreat hostes. Pectore in aduerso, quos fecit sustinet angues. A pegaso pegasus deriuatur. Item Pegasus Thessaliæ opidum, quod postea Demetrias dictum est. Propter quod na-

uis longæ argonautarum Pegasus nuncupatur, quod Iason, qui eâ edificauit, et princeps navigationis extitit, fuit filius Aesonis fratris Peliae regis Thessaliæ. Ouid. iamq; fretum Minyæ Pegasus puppe secabant. Hinc etiam pegasus sinus in Thessalia est appellatus. Iasonem sane constat primum nauem longam edificasse, quam et pristina appellant. idem. Primaq; ratis molitor Iason. etenim nauis primum in Græciam ex Aegypto Danaus aduexit, cum antea ratis nauigaretur, hoc est connexis inuicem trabibus. Vnde Poetæ plerumq; rates pro nauibus usurpant. Virg. Disiectiq; rateres. Hinc tantum ueteres quadrantem dixere, quod in eo, et triente ratis fuerit effigies, quemadmodum nauis in asse. inuenta autem rates produitur in mari rubro inter insulas ab Erythra rege. Sunt tamen qui uelint nauis Mysos et Troianos priores excoctasse in Helle ponto, cum aduersus Thracas transirent. Alij in britannico oceano primo inuentas putant corio arcusutas in Nilo ex papyro, et scypro, et harundine fiunt. Biremem Erythraei in uenerunt. triremē (ut Thucydides affirmat) Amocles Corinthus. Quadraremē (ut Aristoteli sentit) Carthaginenses. Quinqueremē Nesichthon Salaminius, Sex ordinum Zenagoras Syracusanus. Ab ea ad Decremē nesigton. Ad duodecim ordines Alexandrum magnum instituisse commemorant. Ad quindecim Ptolemæum Soterem. Ad triginta Demetriū Antigoni. Ptolemæum Philadelphum. Ad quadraginta Ptolemæum Philopatorē, qui Triphon cognominatus est. Ad quinquaingenta longitudine (ut Plutarchus refert) ducentorum octogentum cubitum, latitudine quadragennum, et octonum, in qua remiges fuerunt usq; ad quatuordecim millia, nauis quadringenti. armatorum tria millia, sed hæc nauis, ut magna molis ostentationi potius quam usui fuit. Onerariam Hippus Tyrius inuenit, quæ a gestandis oneribus dicta est. Et ob id tarda, quemadmodum Actuariæ nauicula celeritate præstans est, ita appellata, quod facile agi possit. Sallu. His Actuariæ naues circiter triginta decem onerariæ erant. Onerariam nauem etiam corbitam nominant. Plau. Tardiores, quam corbitæ sunt, et in trisquillo mari. Luc. Poliphemo maius brachiū, quam malus nauis in corbita maximus ulla. Corbitas autem dictas tradunt, quod in malo earum summo, pro signo corbes solerent suspendi. Lembum Cyrenenses. Est autem lembus breuis nauicula piscatoria. Plau. Dum hæc agitur lembo aduehitur nauis pater pauillulo. Vir. Non aliter, quam qui aduerso iuxta flumine lembum, Remigio subigit. Hinc et Lemnuculus dicitur. Sallu. primo indicat per noctem Lemnuculo piscandum. stlebus uero pro graui, et terdo a ueteribus usurpabatur. Luc. Atq; equū pedibus stlebum. item Horia. Plau. Mea opera laborant et rate et horia. Eius diminutiuum horiola. cymbam Phœnices, ipsa quoq; parua nauicula est in medio lator. Cicero. Cymbarum ante pedes multitudo pro se quisq; quod ceperat, afferebat. Hinc cymbam piscatoriam dicitur. A franius. Tum conscendo cymbam piscatoriam, uenio. Iactur anchora. inhi-bent leuiter. Ab huius similitudine cymbium deriuatur poculi genus procerū, ac nauibus simile. Virgil. Cymbiaq; argento perfecta, atq; aspera signis. Quidā tamen cymbiū dictum existimant, quasi assimbium, uoluntq; ligneū poculū esse ex edera, quæ greci uiaor appellat. Celocē Rodij, id quoq; breue nauigū est a celeritate appellatū. Var. nauis remiuagā mouet celocē. Plau. Vñ sumā? quē iteruertā? quō hāc celocē cōferā? Hæc et celotum uocant. et oxyam arcerū Cyprij. Nauis hæc est asiana prægrandis. Plau. Cum pericantor portitores, et quæ nauis uenerit ex Asia, negant uenisse. Cōspicatus sum interrim circarum, quo maiorem non censeo. Myoparonem Tyrhæni genus nauiculæ est piraticæ. Ci. Nā cum quæretur ex co-

quo scelerē in pulvis mare haberet infestum uno myoparone, eodem inquit, quo tu orbem terrarū. Sall. Et forte in nauigando ab hori ima grandi phaselo uectā a ceteris deerrauit, maris; placido a duobus prædonum myoparonibus arcuuenta. Paro quoque genus nauis est. A quo myoparo. Varro. Iamque duo parones habebant instructos. Phaseliū campani uelox nauigium, atque oblongum, quale stagnāte nilo in ægypto usurpāt. Hora. Fragilemque mecum soluat phaseliū. Lintres Germani arca danubium habitantes. Sūt autem nauiculae ē cæuatis arboribus facte. Virg. Cauat arbore lintres. Scaphasillyriū nauiculae sunt, quae maiores nauers conseruuntur. Sall. Magna industria perquirebāt eum per tot scaphas, quas ad hostia percontantur miserāt. Ab huius similitudine scapha dicitur nasa, quae sordidū, et purgandi uentris causā fuit. Vlpia. Scapha habitū uentris causā nō puto argento legato contineri. Tuue. Et ride possis scaphiū cum sumitur aruus. Hinc et parua ad piscandū nauicula piscatoria scapha dicitur. Est autē hoc nomen a grecis sumptum apud quos σκάπη alueus dicitur. Itē concauitas, fossura. nam et σκάπην fodere est. σκαπὸν fossor. Vnde scapus appellatus siliqua, in qua semina continentur, ut fabae. papaueris. Et similia. Hinc etiam scabo deducitur, quod si significat confero, et quasi unguibus sordio. A quo scabies, quae et psora dicitur. unde scabiosus, et scaber asper, quod scabies asperitatem in cute faciat. Virg. Exesa inueniet scabra rubigine pila. Hinc scabrities, asperitas, et scabre, aspere. Et squamae, quibus coriū piscium et quarūdā serpentium tegitur. Vnde desquamio. et exquamo uerba, hoc est squamas detraho. Vnde exquamat, et desquamati pisces dicuntur, quibus squamae sunt detractae. Ab harum similitudine lorica riu quoque cathenulae squamae dicitur. Virg. Quae pellis ahenis in plumā squamis auro conferta tegebat. idem. iamque adeo rusticū thora. a indutus ahenis, horrebat squamis. A squama squamosus deducitur, squamis plenus. Et squalleo, quod proprie significat plenus sum. idē. Per tunicā squalletem auro latus haurit apertū. Quicquid enim nimis incalcatum, oblitumque; aliqua re erat, ut in ceteris uisentibus horrorē a crebritate, atque asperitate squamarū, squalle ueteres dicebant. Hinc postea tractum ut corpora incalca, et ueluti squamosa alta congerie sordium squalle dicitur. Vnde squalor in gnatio, sordes. squalidus sordidus. Vterque squalam etiam pro squalida dixere. Ennius. Elauere lacrymis uestem squalam, et sordidā. Squarrosi etiam a squamarum similitudine dicti sunt, quorum cutis ad assiduam illuuiem exurgit. A scapto etiam scapientisula uocatur locus in Macedonia, in quo fodi argentum solebat. Lucr. Quales ex pirit scapientisula subter odores. Item Scaptia urbi. a qua scapta tribus uocata est. Sunt qui a scapto scalpo quoque deductum existiment, quod simili modo significat sordio. Scalpune gallinae pedibus, homines unguibus. A scalpō fit scalpū, eiusdem significationis. Plau. Vbi erat haec defossa, occipit scalpū unguibus, et scalpū nōrum instrumentū cuius diminutiuū est scalpellū. Et auriscalpū instrumentum ad scalpūriendas aures. et scalpō quod graeci dicunt σκάλω. a quo scalpū. scalpū. et scalpūle, quod scalpū est. itē in scalpō. et ex scalpō composita. Stlatā sardi, genus nauis latū magis, quod altum. unde a latitudine nomen hēt. Vterque. n. dictionibus ab l. inapientibus praepone. st. literas solebant, sic stlatū, latum. stlitibus iudicandis pro litibus iudicandis dicebāt. A stlata stlatarius deducitur. sicut a scapha scapharius. A classe classarius. Aliquā stlatarium dicitur, quod mari portatū est, quasi Selata aduectum. Codicarias nauers latū. h. e. te tudicariae dicitur quod et tudicabus, hoc est lignis grossioribus facte sine. Varro. Quod antiqui plures tabulas coniunctas codices dicebāt. Etia

in tyberi naues codicarias appellamus. Sall. Et quā ibi naues codicariae per hyemem occultae fabricatae aderant. Prosumas bruti. id quoque genus nauis est leuis speculatorij. Plau. De nocte ad portū promectus sum prosumia. Ceca. Qui pro gubernatore se gerens propere uertit prosumiam, haec et gegetore a non nullis uocantur. Pontones ij, quae circa Carceos et Pontinam paludem habitabant. Naues sunt, quibus in traiciendis amnibus utuntur. Apule. Et, si nado non poterunt, pontonibus transibunt. cassis. nuctuarias. medias, Mediam placidas sicili. gulos genus nauis parui et rotundi. remeculos. Lenij. Ratarias, quae a ratiū similitudine appellatae sunt, Tarentini. Ciclarū, et Catascopiū, qui Diomedis quondā insulam coluerunt. Syderū obseruationem in nauigando phoenices. remum copae, hoc est instrumentum, quo naues aguntur, et quasi nauis pes. A quo remiges dicuntur, qui remos agunt. Et remigo, remos ago. Et remigum ipsa agitatio remorū (et ut ita dicā) remigatio, quod aliquando per metaphoram de auibis dicitur. Virg. Remigo alarum. Et ab eo compositum Eremigo, quod si significat enauigo. emetior. Plynus, Circa castrum quoque multa oceani litora explorata, paruoaque breuius, quae totus hinc, aut illinc septentrio eremigatus, et remulco, quod proprie est remigando a scapha graeciorē nauis traho, quod aliquando non necessitate gratia fit, sed ut nauis quietus agatur. Hic remulco quoque; aliquando dicimus molli, ac leui tractu ad progressum mulcare. Sienna. si quae celeriter solui poterat, in altum remulcando trahitur. Item in eadem significatione remulco. Et promulco agi nauis dicitur. unde qui dam utrunque a remulcando, ac promulcando existimant deducitum. Remi latitudinem plateae. nam principio tereti remouebantur. Et remillum a remi similitudine repandum dicitur. Remus etiam lorum significat, quod continet tubam. Sunt et qui remo remis deriuant a remo existiment. Remere enim re petere est. Ennius. Riros, cum posque remant. Alij remere putant dictum, quasi remeare uela Icarus. Malum, hoc est arborem nauis, et antenā, hoc est lignum per transuersum in malo positum, in quo uelum alligatur. a circumtendendo sic nominatum, Dædalus. hippagium, hoc est uectionem equorum, a quo et naues ipsae, quibus eque uehuntur hippagies dicuntur. secundum quosdam, salamannij, secundum alios athenienses. Teclis longis Tasiij. antea ex prora tantum et puppi pugnabatur. 40 Rostra addidit Piseus, hoc est partem illā ex porrectam a protra, atque acutum ad similitudinem rostri auium, a quo naues, ipsae rostratae dicuntur. Dicitur tamen rostrum non modo de auibis, sed de reliquis quoque animalibus et ipso homine. Plynus. Et magis rostrum. Plau. Adusque rostrum hominis. A rostris nauium quas Romani deuicta, ac profligata Antiatum classe ceperunt. Rostra dictum est templum ante curiam, quod ibi rostra a hostibus capta fixa essent, ut superius ostendimus. Anchoram Rhuscā, quod uocabulum a graeco deriuatur ἄγκυρα. Sed apud nos ueteri consuetudine aspiratur. Ab hoc 50 anchorarij dicuntur nauae, qui demittendi ac leuandi anchoram curiam habent. Et funes anchorarij quibus anchorae demittuntur, ac leuantur. Hircius. Storias autem ex funibus anchorarijs tres fecerunt. Eupalmus eadem bidetem fecit, alij postmodum, et tertium dentem addidit. Harpagonas Anacharsis inuenit, telum est in summitate aduncum, quo nauigae capiuntur ἀπὸ τοῦ ἀπὸ κερ, quod est rapere. Vnde harpya. et harpastum, de quibus alibi diximus. Harpago uerbum, quo ueteres usi fuerunt pro rapio. Plau. Hei misero mihi aurum mihi inus harpagatum est. Et harpe ensis falcatius, quo usum fuisse Perseum poetae prodiderunt. Lucius. Harpē alterius monstri iam caede rubentem. Et Harpalus nomen propriū uiri. Et Harpalice, proprium mulieris. sic enim dicta est fi-

lia Harpali regis Thracum Amazōnum regina, quae patrem a Getis captum liberauit. et Harpasa oppidum Asiae. Malum Pericles Atheniensis. aliud genus est teli, quo naues harpago-ribus raptae tenentur, a manus humanae similitudine appella-
ta. Admiracula gubernandi Thyphis. Classe primus omnium Minos depugnauit. Classis multitudo nauium est, quem admo- dum supra ostendimus. Hercules (ut Homerus scribit) in bello quod aduersus Pylon Nestoris patriā gessit, Plutōnem, qui Ne- stori & fratribus suppetias tulerat. uulnerauit. Seneca. Hic qui rex populis pluribus imperat. Bello cum peteret nestoriā pylon, tecum conferuit pestiferas manus, telum tergemina ca-
spide perferens, Effugit tenui caspide saucius. Et mortis domi- nus pertinuit mori. Scribit praeterea Homerus Paonem medi- cinae artis peritissimum, Plutōnem ab Hercule uulneratum li-
berasse. Hic herbā inuenit, quae ab eius nomine dicta est Pao-
nia. Alij pentorbon nominant a quinque granis, quae fert erui-
maginitudine. ὀππων. n. graeci eruum dicunt. Alij glycy-
fiden a dulcedine nascitur opacis montibus, caule inter folia di-
gitorū quatuor ferentem in cacumine ueluti graecis nucea qua-
tuor aut quinque. Medetur fauorū in quiete ludibrijs. Paonia
etiam regio est, postea a regis nomine dicta Emathia, pars
Macedoniae, a qua Paones populi. Poniturq; aliquando paonia
pro Macedonia, sicut Emathia, cuius litoralis regio iuxta
Sithoniam, et Themopontum pallene uocatur, in qua urbes fue-
runt Aphytia. potidea. Neapolis. Aegae. Therambum. Sciona.
Meda. & Sana. Hanc patriam prothei Oceani filij, summi na-
tis, qui aegyptijs postea imperauit fuisse testatur. Virgil. Hic
nunc Emathiae portus, patriamq; reniuit pallenem. Fuit etiam
pallene oppidum Achaiae. Pluto Saturni filius fuit ex Opi cō-
iuge quem admodum supra diximus. & frater Iouis, atq; Ne-
ptuni, qui cum ad regni diuisionem uenissent plutoni, qui na-
tu minor erat, & Agesilaus uocabatur, pars occidentis obtigit se-
cus inferum mare. Ioui qui primus erat, plagae orientis, Neptu-
no in insula. Hinc datus fabulae locus, ut Ioni imperium caeli Ne-
ptuno maris, plutoni inferiorum obtigerit. Statius.
Dux herēbi populo posebat crimina uitae,
Nil hominum miserans, iratisq; omnibus umbris.
Sunt furiae circum, uariaeque ex ordine mortis,
Seraeque multisonas exercet poena athenas.
Hunc fingeant currum habere trium rotarum, quem tres
eque ducebant, & carnem triapitem nomine Cerberum, stupe-
de immanitatis, et colubris iubas labēnibus horrēdū. Seneca.
Hic seuis umbras territat stygius canis,
Qui terna uasto capita concutens sono,
Regnum uictur sordido tabo caput,
Lambunt colubrae, uiperis horrent iuba,
Longusq; torta sibilat cauda draco.
Par ira formae, sensit ut motus pedum,
Attollit hirtas anone uibrante comas.
Dicitur est autem Cerberus quasi creoborus, hoc est carnem uo-
rans. quippe graeci κριος carnem, βορὴν edacem dicunt.
Dirum praeterea aspectu esse Plutonē, & oibus formidabilē,
ac Iouis tantum uulniam habere sed fulminantis. Domum ei esse
in secessu Tartari obscurā, et liuentibus semper umbris, ac di-
ra caligine opacā. Faedam praeterea paludem nomine cocy-
tum, ubi semper luctiferi bubonis gemitus, & aliarum dirarū
auium turpissimus ululatus auditur. Sene. Palus inertis faeda
cocytū iacet. Hic uulnū, hic luctifer bubo gemit, propter quod
a cocycae uae, quam uulgo cuculum uocant, quidam Cocytū
appellatum uolūt, cuius uox quoque cocytus dicitur, ex accipitrū
genere est, modico tempore astat uisa, postea nō cernitur, pro-
pter quod sunt qui eam putent figurā mutare. sola accipitrū un-

guens habet nequaquam adūcos, nec capite ijs similis est, sed tā-
tum colore. Rictum potius colūbi habet. Quinctia absimitur
ab accipitre, sola omnium auis a suo genere interēpta, cum alio-
quin nulla sit tam rabiosa bellua, cui nō imago sua sancta sit.
procedit uere, occultatur amica ortu, semperq; Parit in alie-
nis nidis maxime auis, quae curuata uocatur, maiori ex parte sin-
gula oua, quod nulli alteri auis accidit, raro bina. causa subijcē-
di pullos existimatur, quia se scit cunctis auibus inuisam esse,
nā paruae quoque auiculae eam in festant. itaq; nō fore tutam ge-
neri suo stygē opinatur, nisi se fellerit, idcirco nullū facit nidū.
Educat ergo subditum foetū tanquam suū. ille natura auidus
praeipit reliquis pullis abos, propter quod magis pinguis semis ni-
tore in se nutricem conuertit. Gaudet illa eius specie, et se se quod
talem pepererit, admiratur, suos cōparatione illius ueluti alie-
nos dānat. Absimūq; etiā se in spectante patitur, donec ipsam
quoque iam uolūtā potens corripit. Nulla hoc tempore auis sua
uitate carnis ei cōparatur. Postquā per se uiuit mutat sapore.
Sunt et qui Cocytum ἀρὸ τοῦ κωνίου deductum putant, quod
apud graecos gemo si significat propter gemitū animarū. Vir. Cō-
tinuo audite uoces, uagitus, et ingens infantiumq; animae stien-
tes in lumine primo. Nec procul hinc partem fusi monstrantur
in omnem, Lugentes campī sic illos nomine dicunt. A cocyto
palude & Pluto ipse cocytus dicitur. & proserpina Cereris fi-
lia, quā in insula Sicilia raptā uxore duxit. Iuue. Tanta secre-
ta coluerunt orgia tēda Cecropiā iussi baptae lassare cocytō. a
qua cocytina sacra dicta sunt. Hora. iulius ut tu riseris cocytina,
Vulgata sacrū liberi cupidinis. Sed quā testimonij Iuuenalis
adduximus, in quo interpretes eius multa inepie, ac pueriliter
differuerūt, opere praetū esse existimauimus eū locum ex pone-
re. Dānat hoc loco poeta uiros sui temporis ita molles, lasciuos
atq; effeminatos, ut non pudeat eos et muliebrem uestem indue-
re, et frontē ornare redimiculis, & colla monilibus angere, et
quo nihil diū faedius potest, praetereius, fasq; sacris Bona dea
interesse cietis et mulieribus, quibus solis sacrorū locū ingre-
di licebat. Erat n. bona dea, quā ueteres Faunā, siue Fatuam,
siue (ut alij uolūt) Sentā dixere. Hāc Varro scripsit tentae pu-
dicinae fuisse, ut nemo illā dum uixit praeter uirū suū mas uide-
re, nec nomen eius audierit, p p quod illi in operto mulieres sa-
crificabant. & bonā deā noiabant. Quidā putant hanc Pro-
serpinam esse, et idcirco ei porca rē diuinā fieri, quia segetem
quā Ceres mortalibus tribuit, porca depasta est. Mares ergo
inquit Iuuenalis nūc bonae deae sacrificia p soluit. ipsi litant.
ipsi porcam imolant. ipsi uina offerūt mulieres non patiuntur
intrare, sed eas abigūt, & facessite hinc exclamāt. Nō esse uo-
bis hic amplius licet, nō tibi as, aut choreas ex exere, et ut factū
addāt autoritatē, talia iquiūt sacrificia coluerūt mares Athe-
nis, noctu exercētes Cocynas arimonias, hoc est sacra Proser-
pinae. Orgia q ppe sacra sunt, quae Dijs immortalibus fiūt ἀρὸ
τῆς ὀργῆς, hoc est a furore, quia sacrificiātes diuino quodā fu-
rore corripit uidentur, uel (ut quidā putāt) ἀρὸ τοῦ βίαι in τοῖς
ὀργῆσι, quod in montibus sacra facere Dijs solebāt ueluti loci cae-
lo propinquitibus, ut in olym po monte. Hinc abusiue sacra li-
beri patris dicta sunt orgia, in Thracia primo ab Orpheo in-
stituta. hāc principio a solis mulieribus, quae menstrua patre-
tur, celebrari statuit, quo eas tā faedi, ac pniciosi morbi tpe a ui-
ris separaret. Postea ut ratio pudoris haberetur, ceteris quoque
mulieribus idem indulsit. Sed hoc loco Orgia pro sacris po-
nit Iuuenalis. Quae cocyto, hoc est Proserpinā exhibebantur,
quam eandem cum Bona dea esse diximus. Celebrabantur
autem Proserpinā sacra Athenis nocturno tempore a so-
lis mulieribus, crimibus passis, & ad tedarum lumina,
nec fas erat alicui uiro introire. Horatius. O rebus me-

is non infideles arbitrae, nox & Diana, quae silentium regis. Arctura cum sit sacra. Statius. Lex procul ire mareis, iterat praecipua uerū dūctor, in aarsumq; uiris indiciatur antrū, Nec satis est, stat sine dato metuenda sacerdos, Exploratq; aditu nequis temerato oberret. & Proserpina ipsa Cecropia dicebatur. Eusebius. Proserpinam Sicani regis filiam fuisse. et ab Orō rege molossorum tempore Eleusij Atheniensium regis rapta mater eius, dum illam quaeritaret Triptolemo Atticae regi imperiū tradidit. Eleusio rege patre eius occiso, artemq; ferendarum frugum, & currum ei tradidit. Triptolemus uero oppidum edificauit, quod ex patris nomine Eleusium, & sacra Cereri quoq; instituit, quae graeci Thesmophoria appellant, Latini dicunt Cerealia. Thesmophoros quippe Cerēs, hoc est legifera dicitur, quia ante frumentum inuentum homines sine lege uagabatur. illo uero inuēto abiecta feritas fuit, et ex agrorum diuisione primo nata sunt iura. Ouid. Prima cerēs unco glebam dimouit aratro, Prima dedit fruges, alimenta q; mita terris, Prima dedit leges, cereris sunt omnia munus. Quod uero polluit proserpinā sacris, Viri quoq; ad ea accedere soliti sunt, testatur Hora. Inulcus ut tu iu seris cocytia uulgata, hoc est tibi quoq; & alijs maribus iam nota. Baptae huiusmodi uiri dicebantur, qđ tincti, fucatiq; sacris interessent, in star mulierū dicitur. n. inficere est. tingere. fucare, & βάρηαι tincti dicuntur. Vnde mox poeta addit. ille su pericliū madida filigine tinctum Oblitua producit acu, pingitq; trementes. Attollens oculos. Lassare autem inquit precibus fatigare, ut est, Deorq; in uota fatigant. Hora. Prae qua fatigant uirgines sancta minus audientem Carmina uestam. Propertius. Et defessa choris Calliopea meis. Sed ut ad propositum reuertamur, lethen quoq; flumen apud inferos esse prodiderunt, cuius latices si quis gustauerit, omnium praeteritorū rerum obliuiscitur. idcirco ἀπὸ τῆς ἀλθῆς, hoc est ab obliuione nomen habet. Datus autem huic fabulae locus est, quia morientes rerum omnium obliuio subrepat. Constat sane hunc amnē in Africa circa extremum syrtium cornu Berenician urbem alluere, quae Berenice nuntiat Ptolem. eo tertio nupta, & in maiori syrte locatus, sed eum apud omnes summa est ad ea loca inferna exundatione prorū perit. Sene. intus immenso sinus placido quiete labitur lethes uado, Demitq; aras, ne ue reme. do amplius pateat facultas, fle xibus multis grauem, inuoluit amnem. Lucanus. Quā iuxta Lethes tacuis praelabatur amnis infernis, ut summa trahens obliuia uenis. ab hoc fit lethaeus. idē. Non me lethaeae coniux obliuia ripa immemorē fecere tui. Item lethargus ἀπὸ τῆς λήθης, hoc est ab obliuione deriuatur, morbus est, quem latini torporē appellant. Prouenit ex pituita humidiorē, frigidiorēq; cerebrū madefacit. Accidit in eo morbo obliuio rerum omnium. Differt a ueterno, de quo supra diximus, qđ genus morbi graeci νόμος appellant, qđ nec Lethargicum sequitur necessario somnus, neq; comaticum, siue ueternosum obliuio. Cognatae alioquin sunt & gitudines. Quidam etiam hinc lethum, cum mortem significat deductum putant, quod morientes, ut diximus, omnium obliuione capiuntur. Sed falsum est. Nam letum a leo deriuatur, quo ueteres usi sunt, pro deleo, quoniam mors omnia delet. Ab eo fit letale, hoc est mortiferū. ut letale uulnus. letalis plaaga. letale uenenum. Item letiferum. et letificum, quibus poetae uentur. A leo uero fit deleo, a quo delecte dicitur non solū, quod delectur, sed etiam quod delet. Varro. Si displicet tibi tam magnum, sumam spongiam delectilem. Item delectibile, qđ delectari potest, cuius contrarium est indelectibile. Eleo quoq; ueteres pro eo, quod est maculo, usurpauerunt. Lucil. Si hic uestimenta eleuit luto ab eo risum magnum ad cathinum imprudens subij

cit. & eleuiem pro purgatione. idem. Vt eleuiem facere peruenit uelis. Sunt tamen qui letum non a leo deductum, sed per antiphrasin dictum uelint, quasi minime letum. Quippe epitheton mortis tristis est, quod est lato contrarium. Latus autē a lato deriuatur, quia qui leti sunt, hoc est qui gaudium aspectu promunt, dilatare quodammodo faciem uidentur. hoc. n. differt letor a gaudeo, quod letari extrinsecus est. Gaudere intrinsecus. Est ergo proprie letus, qui hilaritatem, quam intus habet etiam uultu ostendit. Virg. imperio lati parent. idem. Et letus eois currus equus, sed quia natura ita comparatum est, ut quae bona corporis habitudine sunt, alacriora, quae uero debili tristia sunt, ideo fit, ut quae pingua, & fertilia sunt letata uocemus. Hinc letas segetes dicimus. i. pingues. Vir. Quid faciat letas segetes. & letum legumen, hoc est fertile. idem. Vñ prius letum siliqua quassante legumē. Letum etiam aliqñ uocamus, quod nos letos facit, sicut tutū locum, qui nos tutos reddit, sic letata prata. letam domum. letam porticum dicimus. Sic letamē appellamus simum, quod a grum faciat letum, hoc est pinguem, & fertilem. A lato letabundus deducitur. & letor. & late aduerbium. & letabunde. Item letitia, quae ita a quibusdam definitur. Letitia est exultatio animi gaudio effertiore, propter euentum rerum expectatarum. A ueteribus etiam letitudo dicebatur. Accius. Alacrem reddidisti, ac me ex ciatisti ex luctu in letitudinem. idem. Quanta in uenando affectus est letitudine. item leto uerbum, quod est letum facio. Liuius. iam ne oculos specie letauisti optabili. Accius. Vt te triplicia letarem bono. Item letifico, letus fio, Sifenna. Vtrum ne Diu cultu erga se mortalium letiscant, an su pernae gentes humanae negligant. Item letifico, letum reddo. Plautus. ita meū cor haec anus letificauit modo. Gaudium uero ita definitur. Gaudium est affectio animi alicuius praesentis boni opinione concepta. A quo fit gaudeo uerbum. Plautum. Gaudiloquium posuit pro eo, qui cum gaudio loquitur. & gaudiolum diminutuum. quidam gaudium a greco deriuatum putant, diciturq; quasi gaurium. Graeci enim γαῦρον letum dicunt. Praeterea acheronta alium inferorum amnem commemorant dictum ab a priuatiua particula, & χείρων, quod significat gaudens, quasi sine gaudio. Seneca. At hinc tumultu rapitur ingenti ferox, & saxa fluctu uoluit acherō inuius remigrari. Seruius scribit acherontem locum esse non longe a Baais undique montibus septum, adeo ut nec orientem nec occidentem solē possit aspicere sed tantum meridiē. Quod autem ignibus plenum fingunt, haec ratio est, quia omnia uicina huic loca sciant aquas calidas. ac sulfureas. sine gaudio, quod hydromantiam, siue sciomantiam, hoc est diuinationem, quae fit aqua uel umbra, ibi maxime exercere solebant, quod sine hominis nec nō poterat fieri. Quippe Aeneas illic occiso Miseno sacra impleuit. Vlysses uero occiso Elpenore. Virgil. Quando hic inferni ianua regis dicitur, & tenebrosa palus Acheronte refuso. hinc propinqua cum palus acherusia uocata. Item. Acherusia specus iuxta Euxinum, de quo paulo mox dicemus. Nos Acheronta legimus flumen esse in brutijs nō longe a Consentia oppido. a quo oppidani acherontini sunt dicti. ab acheron etiā acherontius deriuatur. Itē aliud inferorū flumen, qđ Phlegethon dicitur, flammis aestuantibus rapidū, unde ἀπὸ τοῦ φλέγω, quod est ardeo deriuatur. Vir. Quae rapidus flammis ambit torrentibus amnis tartareus phlegethōtorquetq; sonantia saxa. Ab hoc fit phlegethontius. Postremo aliam quoq; apud inferos paludem esse, quae Styx dicitur, poetarū carminibus celebris, hoc nomen aliqñ ἀπὸ τοῦ στυγῆος deditur existimant, quod est timeo. odi, quod terrori oibus sit, aliqñ ἀπὸ τοῦ στυγῆος, quod maestum, tristēq; significat. De his

aquis multa poetæ finxerunt. Quippe cocytum stygis filium esse dixere, ex eo Phlegethonta genitum, huius filium esse lethen. Stygem uero Acherontis, & terræ filiam secundum aliquos, secundum Hesiodum Oceanus & Tethyos, ex eaq; et Palante natos esse Zelum, atq; uictoriam. Quoniam uero uictoria in bello ggãteo Ioui opem tulisset, concessum ei à Ioue honoris gratia, ut Dij per matrem eius, hoc est per Stygiam paludem iurarent, nec tale iuramentum esset uiolare. Si quis deorum uiolasset, centum annis à neclare abstineret, & numinis maiestate esset priuatus. Virgilius. Stygiamq; paludem, Dij cuius iurare timent, & fallere numen. Homerus. *ναὶ τὸ κατεβό μιν ἄρον συγῶς ὕδωρ, ὅς τε μέγιστος ὄρκος, ὃ γ' ὄρκος, τεπέλει μακάρων θεῶν.* Sed hæc de Styge idarco ficta sunt, quia Styx fons est ad Nonacrin Archadiæ è saxis profluens, exitiosus animalibus. Eius aqua uenenum est præsentissimum, epota illico necat. esse piscers paruos in ea tradit Theophrastus, letales et ipsos. Noxiam putant esse nimio frigore ut pote cum profluens ipsa statim lapidescat. Traduntq; etiam æs, ac ferrum ea erodi, et sola mule unoula contineri. Cætera uasa nullo modo eam uim ferre posse, sed statim frigoris magnitudine dirumpi. Antipatrum hoc uenenum consilio (ut quidam putant) Aristotelis, Alexandro regi tradunt dedisse. Est & alia palus in ægypto iuxta memphim, quam ueteres Stygæ uocauerunt. A Styx deducitur stygius. Seneca. Hic sæuis umbras territat Stygius canis. præterea Erebum quoq; fluuium esse inferorum dicunt. poniturq; interdum pro obscuriore parte inferni. Virg. Imas Erebi descendit ad umbras. Idem. Et magnos Erebi trans nauimus antris. Varro Erebo natã noctem affirmat, cum inquit. Erebo creatam fuscis criminibus noctem inuoco. Orcus quoq; amnis apud inferos esse memoratur, sed ego ut eundem hunc esse cum Styge existimem, auctoritate Homeri adducor, qui fluuiũ esse Thesaliæ ostendit ab inferis manantem, & in peneum de fluentem quem nec peneus recipit, sed olei modo supernatantem breui spatio portatum abdicat, nec pœnaleris aquas, dirisq; genitias, argenteis suis miseri permittit. ideo autem Orcus nomen impositum, quia per hunc Dij iurare consueverunt. siquidem græci ὄρκος dicunt, quamuis aliqui ab orco potus dictum iusturandum uelint. Orcum uero ab urgendo, qd̄ in mortẽ urgeat, quasi græcæ uocis à latinis deducantur. hinc & pluto ipse, & inferorum sedes orcus appellatur, quæ alio nomine dicitur Tartarus, & in multitudinis numero neutro genere tartara ἀπὸ τοῦ τάρταρον, quod est turbare. Ab eo fit tartareus. Seneca. Ut uincla tulerit dura tartareus canis. Vete res etiam tartarinum dixerunt horrendum, atq; terribile, Plutoni diuitiæ nomen dederunt. Quippe παῦρον græci diuitias dicunt. Quapropter & à nobis Dis, hoc est diues appellatur. Quippe terrenam omnem uim, atq; naturã Diti patri dedicatam putabant, quod diuitiæ omnes è terris oriuntur, & in terras recidunt. Claudianus. semperq; tenemus, quæ superi tenuere semel. idem, in pontificum libris Dispatet. Tellumon. Altor. Runfor. Cocytus nominabatur, quem admodum proserpina dicebatur Tellus nutritrix. Libera. Orca, et ut supra diximus, Cocytus. Hæc Iouis & Cereris filia fuisse existimatur, quæ cum ueneris ignes despiceret, astu eius à Plutone amata, & rapta est, ciqu; conuubio iuncta. hanc cum diu Ceres quæfisset, compiumq; tandem haberet indicio Arethuse eã apud inferos esse, nec spes ulla de reditu superesset, quod tria grana mali punia degustasset, impetrauit à Ioue, ut sex menses cum uiro, alios sex cum matre moraretur. Quod ideo fictum est, quia Proserpinã Lunam esse constat, quæ per duodecim signa Zodiaci annuo cursu graditur, quorum ex superiora, sex inferiora censentur. Verum hæc quidem quæ supra de inferis me-

morauimus, non sine ratione ficta esse manifestum est. Quippe obliuionis fluuium nihil aliud esse constat, quàm errorem animæ naturæ suæ obliuiscens, et solã in corpore uitam esse putantis. phlegethontem ardorem esse irarum, et cupiditatum, Acherontem quicquid fecisse nos, dixisse uel pœnitet. Cocytum quicquid homines in luctum, lacrymasq; compellit. Stygem quicquid humanos animos in gurgitem mergit curarum. Vultur præterea immortale iecur tundens nihil aliud intelligitur, quàm tormentum conscientie obnoxia flagitio uisera interiora rimantis. nemo enim nocens se iudice absoluitur. illi uero epulis ante ora positæ fame excruciantur, quos acquirendi desiderio magis, ac magis in festat. illi rotarum radijs districti pendent, qui nihil consilio præuidentes, nihil ratione moderantes, nihil uirtutibus explicantes, sed sese, omnesq; actus suos fortuna permittentes fortuitis casibus semper rotantur. ingens saxum uolunt uij qui in efficitibus, laboriosisq; conatibus terunt uitam. Attra silex, lapsurãq; semper, & cadenti similibus illorum capitibus imminet, qui arduas potestates, & infauitiam semper Tyrannidem ambiunt, nunquam sine timore uicturi. Hercules eiectus atq; occiso orchomeniorum tyranno libertatem urbi restituit. Orchomenus Thesaliæ mons est minilus ante dictus, à quo Orchomenum oppidum quondam ditissimum, ac potentissimum. Constat enim Thebanos olim huic ciuitati tributum soluisse. Dixerunt autem minyem orchomenon à minyatium natione, qui eo colonos è minyis misere. unde argonautas minyas dictos esse manifestum est. Hanc igitur urbem, cum Erginus per Tyrannidem oppressisset ab Hercule regno eiectus, et extinctus fuit. Ab orchomeno orchomenius deducitur. Orchomeniorum quoddã rex Eteocles fuit, qui primus gratiarum templum extruxit. nonnulli scripserunt Orchomenum quondã in Campestri regione situm fuisse, sed stagnantibus postea aquis, ad Acontium montem rursum edificatum. Pontus acrolæ, q̄ Achæi cognominãtur, Orchomeniorum coloniæ sunt. Nã cum post Troiæ captiuitatem Salmeno dux in eã regionem acti erroribus fuissent, eam deinceps habitauerunt. Fuisse & ad Caryston orchomenum alteram historia prodiderunt. hæc & Euboicæ urbs est, & in insula una ex Cycladibus in Euboico mari, in qua Titani regnasse dicuntur. Hercules anquem in Lydia iuxta Sagerum fluuium homines plurimos interficientem, & prouinciam omnem deuastantem, interemit. propter quod factum à regna Omphale, quæ tunc ibi regnabat, multis ornatus muneribus Argos est remissus. A Ioue uero anquem manu tenens in caelum est translatus. & Ophiuchus, hoc est anguinenus est dictus. Quamuis alij Ophiuchum esse Esculapium uelint, ut supra ostendimus. alij Canobonta getarum, qui tunc in Thracia erant, regem. hic enim cum eo tempore rerum potiretur, quo primũ semina frugum mortalibus tradita fuere, Triptoleum quem Ceres ipsius in pueritia nutritrix curru donauerat arcum uentem terras ut serere a gros doceret, et tradita sibi semina iter mortales patiretur, suscepisse hospitio dicitur, insidiasq; ei, ut interficeret struxisse & ne fugæ se tradere posset draconem, qui currum ducebat, peremisse. Verum Cereris consilio eius cognito statim eò aduolasse commemorant, & altero dracone iuncto currum Triptolemo reddidisse. Getarum regem multis malis affecisse, atq; in eius rei memoriam serpentis effigiem in caelum transtulisse. Sunt etiam qui tradant Triptoleum Thesalorum regem, cum regiam à se edificatam tegere conaretur, Cereris templum à maioribus suis erectum diruisse, propter quod indignatam Cererem obiecisse ei sterilitatem & famem nouissime etiam draconem, qui totam prouinciam deuastaret. Tandemq; uita functum in caelum transtulisse ita à dracone arcum plexum, ut aeterna affia pœna uideatur. nullo quoq;

nulli quoque hunc ophiuchū Phorbantem esse existimant. Trio
 patris filium, qui subuenisse quondam Rhodijs dicitur. Nam cum
 insula eorum in iudua serpens copia occupata foret, ideoque
 Ophiusa uocaretur, eo profectus omnem illam belluarum pesti-
 feram multitudinem occidit. Quapropter ab Apolline eius
 insule præsides serpentem manu tenens, inter sidera locatus ē.
 Rhodis Lycæ insula est pulcherrima, distans ab Alexandria
 aracter quinque septuaginta octo passuum millia. Vocata est
 ante Ophiusa. Asteria. Edria. Trinacria. Combrina. Petosia.
 Et ab Atabiro rege Atabiria. A Rhodo rhodius. rhodiensis.
 Et rhodiacus deducuntur. Colossū habuit in iudua magni-
 tudinis, de quo supra diximus. Hercules aquilam quæ ieano-
 ra Promethei exedisse fertur, sagittam iterum. V eteres cum deo-
 rum ceremonias summa diligentia administrarent, totas hosti-
 as adolere in sacrificijs solebant. Quem sumptum cum ferre
 pauperes non possent, Prometheus, qui ob miram ingenij ex-
 cellentiam finxisse ē terra hominem existimatur, precibus a
 Ioue dicitur impetrasse. itaque cum seruari ea consuetudo cœpisset,
 Prometheus tradunt duos aliquando tauros immolasse,
 quorum ieanora, cum i ara adoluisset, reliquam carnem ex
 utroque tauro in unum compositam tergere alterius bouis textis-
 se, ossa uero separatim collecta reliqua pelle oculasse. Tum op-
 tionem Iouis dedisse, ut quam uellet partem, absumeret. Ioue
 uero insidiarum ignarum, et utrumque taurum sua pelle te-
 ctum esse existimantem, eam forte partem elegerit, in qua ossa
 sub tergere latebant. iracundiam ergo fraude detecta ignem morta-
 libus eripuisse, ne atro in posterum usus foret, quando coqui,
 aut terreri igne non posset. At prometheum pari calliditate
 usum absente aliquando Ioue ad eius caelestem regiam perue-
 nisse, et subreptum ignem, ac in ferulam coniectam tanta ce-
 leritate in terras deiecit, ut uolare potius, quam currere uide-
 reatur, iactando semper ferulam, ne spiritus uaporis interclusus
 in angusta lumen extingueret. hinc consuetudinem inter
 mortales inualuisse, ut lætarum rerum nuntij currendo no-
 ua perferant, et in ludis olympicis Athletæ lampadē iactan-
 do currunt. Verum Iouem, ut dignam mortalibus gratiam
 referret, mulierem a Vulcani fabricatam eis tradidisse, omni-
 rerum genere a dijs donatam, et ex argumento Pandoram ap-
 pellatam, prometheum uero in monte scythia Caucaſo ferrea
 cathena uinxisse, Aquilamque addidisse, quæ ieanore eius assidue
 reuolante perpetuo pasceretur. Hanc Aquilam quidam ex
 Typhone, atque Echione genitam prodiderunt, alij ex terra et
 tartaro. nonnulli Vulcani factam manibus. Et a Ioue anima-
 tam. post hæc prometheum, ut sibi Iouem conuiliaret, hac arte
 usum fuisse. Iupiter amore Thetidis conspecta eius pulchritudine
 forte exarserat, quod sentientes parca, quarum prouidentia nõ fallitur,
 cœnerunt. Quicunque Thetidi conuubio iunctus
 esset, eius filium patris gloriam longe superaturum, hoc
 cum forte intellexisset Prometheus, Ioui renuntiasse fertur, quod
 uerius, ne quod ipse Saturno patri fecerat, a filio patereur
 omnem de Thetide cogitationem deposuit, et ne ergo Prometheum
 parum gratis uideretur, uinculis eum liberauit, quibus
 ad triginta millia annorum huic pœnae deditus fuisset, ut
 Aeschylus scribit. Et ut liberationis eius perpetua memoria foret,
 facta ex utraque, hoc est saxo, ad quod alligatus fuerat, et
 ferro, ex quo cathena constabat, annulo, digitem eius sinistra
 manu minimo proximum anxit, quæ prima annuli inuentio
 fuisse memoratur. Ad huc igitur Prometheus adhuc Caucaſo
 ferre rupi alligatus, cum forte Hercules ab Euryſtheo ad hor-
 tos Hesperidum missus locum ignarus diuertisset, uiamque ab
 eo fuisset edoctus, Aquilam ieanore siue (ut alij uolunt) cor eius
 assidue depascentem sagittam peremit. Ob quam causam a mor-

talibus institutum tradunt, ut imolatis hostijs ieanora in deo-
 rum altaribus consumerentur, quod hoc modo prouiseribus
 promethei uiderentur exsaturari. hæc sagitta ob eius facinoris
 memoriam translata in cœlum fuit inter duos arcus, a su-
 num atque equinoctialem, si gno aquilæ supposita, et ob eo ar-
 culo diuisa, qui utroque polo ad cancerum, et capricornum sub-
 iectus peruenit. Huius acumen ad pegasorum pedum regio-
 nem spectat, altera pars uergit ad humeros ophiuchi. Occidit
 uirginis ortu. oritur cum scorpione. Habet in totum stellam qua-
 tuor. unam in principio. alteram in medio. reliquas duas eo i-
 loco, quo ferrum solet affigi. Quidam tamen hanc sagittam
 non Herculis fuisse existimant, sed Apollinis, qua Cyclopes i-
 terfecit, qui sulmen Ioui fabricauerunt, quo Esculapius fuit in-
 terfectus. Sagitta id genus iaculi est quæ arcu emittitur, a quo
 sagitari fit, hoc est sagittam iaculari. Et sagittarij, qui arcu i-
 bello utuntur. Arcus siue arqus (utroque enim modo scribitur)
 id instrumentum est, quo sagittas iaculamur. A cuius simili-
 tudine caelestis arcus trijs dicitur. a quo arquatus. Et arcubali-
 sta, de quibus supra diximus. Et arquites. sic enim antiqui uo-
 cabant arcu præliantes, quos nunc sagittarios nuncupant.
 Epitheton arcus est ithyreus. ithyros enim arcus. Et ithyreas
 sagittas dicimus, hoc est parthicos arcus. Et parthicas sagit-
 tas, quod parthi præcipue arcibus et sagittis utantur in præ-
 lio. ithyra enim urbs est in Tauro monte parthiam uersus, a
 qua ithyreus. Virg. ithyros taxi torquentur in arcus. Luca-
 nus. ithyris curfus fuit inde sagittis. item arcus in edificijs
 fornix appellatur. Cicero. Iam enim atriolum, et arcus du-
 os abfoluerat. Fornix autem a seruo (ut quidam putant) di-
 ctus est. Furuum ueteres obscurum dicebant. Sunt autem loca
 in arcum edificata subobscura. Ab eo fit fornicor uerbum,
 quod est meretricor, quoniam meretrices in fornicibus habitare
 consueuerunt. Ab hoc fornicator. Et fornicatio deducuntur, hoc
 est meretricator. Et meretricatio. Nec me latet a quibusdam
 de Prometheo etiã aliter scribi. Eum scilicet Iapeti, qui ex Ti-
 tano et Asia coniuge genitus est, filium fuisse, summo ingenio
 uirum. itaque hominem e terra formasse, quem cum forte Mi-
 nerua ostendisset, admiratam hominis ingenium deam, sponte
 ei promississe, siquid e caelo ad operis perfectionem optaret. Cui
 uero Prometheus respondisset non posse se iudicare, siquid a-
 pud superiores huic rei necessarium esset, nisi cœlum uideret, e-
 leuatum a dea fuisse, et omne cœlum oculis perlustrasse. Vbi
 cum conspexisset caelestia corpora flammis animata esse, suo
 quoque operi igneam animam immutare cogitasse. Itaque ferulam
 clam votis phœbei curru adhibita ignem furto subtractum
 ad inferos detulisse, eoque pectori ficti hominis applicato anima-
 tum fecisse. tulisse id grauiter deos, Mercurioque iussisse, uti pro-
 metheum Caucaſo alligaret. tum aquilam, siue uuluum ad
 hiberet, quæ cor siue ieanore illius perpetuo laniaret, præterea
 Pandoram in terras misisse, quæ inter reliqua deorum mune-
 ra, morbos quoque et maciem, et febrem, aliaque malorum gene-
 ra mortalibus inferret. Ouidius. Siue recens tellus, seductaque
 nuper ab alto Aethere cognati retinebat semina cœli. Quam
 satus Iapeto misit simulalibus undis, Finxit in effigiem mo-
 derantem cuncta deorum. Horatius, Audax Iapeti genus igne
 fraude mala gentibus intulit, post ignem ætheria domo sub-
 ductum macies, et noua febrium terris incubuit cohors. Hæc
 ideo de Prometheo quidam ficta esse commemorant, quod cum
 ei bonorum Iapeti patris, quia natu maior erat, successio debe-
 retur, studiorum tamen dulcedine tractus, illam Epimetheo
 fratri cessit, et duobus paruis filijs Deucalione et Iside de-
 relictis in Assyriam contendit, ubi cum aliquandiu isignis ea
 tempestate Chaldeos audisset, mox Caucaſum petijt. In cuius

uertice aliquot annis commoratus longa meditatione atq; ex pe-
 rientia astrorum cursu, & uictorum ac fulgurum ratione per-
 cepit, iterum ad Assyrios redijt, eosq; Astrologiam, & fulmi-
 num procratationes, mores praeterca, & ea quae ad civilem sta-
 tum pertinent docuit, rudemq; & agrestem populum, ac fe-
 rarum ritu uiuentem, ita reformauit, ut uisus sit nouum quod-
 dam, & magis cultum, ac civile hominum genus producere.
 Caucasus mons est altissimus, asperq; & ihospitalis Indiam,
 a Scythia dirimens i finibus Assyriorum. Virgilius. Nec tibi
 diua parens generis, nec Dardanus auctor p̄fide, sed duris ge-
 nuit te cautibus horrens Caucasus, Hyrcanaeq; admorunt ube-
 ra tigres. Est autem pars Tauri montis. Taurus uero ab Eois
 ueniens litoribus Chelidonio promontorio determinatur. im-
 mensus ipse, & innumerarum gentium arbuter. Dextro late-
 re septentrionalis, ubi primum ab indico mari exurgit, leuo
 meridians, & ad occasum tendens, mediamq; distrahens Asi-
 am, nisi maria occurrerent, quae ueluti de industria a natura
 rerum opposita uidentur, ne terras opprimat. Resilit ergo ad
 septentrionem, flexusq; immensum iter querit. Hinc phoeni-
 um, hinc ponticum mare est, illinc cassium, & hircanum, cō-
 traq; Maotium lacum torquetur. itaq; collisus inter haec clau-
 stra, flexuosus ad cognata Riphoeorum montium iugis euadit,
 nullis & nouis semper nominibus quocinq; fluit, insignis.
 Imaus prima parte ductus, mox Edigis. Paropanisus. Circius.
 Cambades. Pharthariades. Choatras. Oreges. Oroades. Ny-
 petes. Taurus, & ubi quoq; se exuperare uideatur, Caucasus,
 ubi brachia quasi maria tentaturus emittit. Sarpedon. Corace-
 sius. Gargus iterumq; taurus etiam ubi dehiscit, & sese popu-
 lis aperit, portarum tamen nomine sibi uendicans unitatem,
 quae alibi armenica, alibi cassia, alibi alia uocantur portae,
 siue Armenica Cassia. Cilicia. Pila. Quinetia contractus,
 & maria quoq; effugiens, plurima gentium nomina hinc atq;
 hic fortatur, a dextera hircanum. Cassium. a leua pariedrus.
 Mojschicus. Amatonicus. Coraxicus. Scythicus appellatur. A
 tauro anitaurus. taurius. & tauricus deducuntur, de quibus
 superius diximus. A caucaso caucasicus. Virg. Caucasusq; re-
 fert uolucres. A prometheo prometides penultima producta.
 Hercules Theseum mortuo Pirichoo pauitantem ab inferis ad
 superos reduxit. Theseus Athenarum rex fuit, Eggi & Ae-
 thrae filius, uir robore, fortitudine, & rerum gestarum glo-
 ria usq; adeo insignis, ut inter Hercules connumeretur. Cum
 adhuc penè adolescens esset, ab Eurystheo cum Hercule aduer-
 sus Amatonas missus, uictor redijt. & hippolyten Amatonu
 reginae sororem, quae bello capta ei in sortem praedae concessit,
 duxit uxorem. Tum Chreontis Thebani regis superbum
 reuadit imperium. & ut funeralia officia exhiberi occisus in
 bello regibus possent, effect. Taurum ab Eurystheo Atticae ter-
 rae immensum, & omnia uastantem, apud Marathonem in-
 terem. hic campus est Atticae prouinae in quo Miladaes co-
 pias omnes, quae persarum ducem secutae fuerant, non expe-
 ctatis lacrae demoniorum auxilijs, quae tardius ob pleniluni-
 um uenere, funditus deleuit. a quo taurus ipse a Theseo in-
 terfectus marathoniensis est ductus. est etiam Marathon oppidum
 iuxta Tricorythum, & Rannem urbem, in qua clarum Ne-
 mesis templum fuisse memoratur, & statua eius, quod Diodo-
 ri opus fuisse commemorant, uel (ut alij putant) Agacriti pa-
 riy cum phidiae operibus contendens. Scyronem latronem ho-
 spites, dum in scopulo residet, aut lauare sibi pedes, aut se ado-
 rare cogentem, & sic incautos praecipitantem in mare, occidit.
 cuius ossa in scopulos conuersa feruntur, quae adhuc Scyronia
 saxa uocantur. Sunt autem in attica regione simul cum oppido
 eiusdem nominis, non longe a Megaris iuxta mare ita sita,

ut transitum non relinquunt. Supra ea uia est, quae in Atti-
 cam ab isthmo ducit. Adeo autem saxis haec uia immnet, ut
 in multis partibus praecipitum transeuntibus minetur monte
 aspero, atq; difficili in altum porrecto. Hinc Athenienses Cau-
 rum uentum ab ijs locis flantem, seuum, ac procellosum, Scy-
 ronem appellant. Secundum scyronis saxa murae rupes pro-
 rumpt in pelagus Nisae portum efficiens, quae megarensum
 emporium fuit. Ex ijs saxis (ut fama est) Ino cum Melicerte fi-
 lio sese protecit in mare, quae Cadmus, & Hermonis filia fuit,
 & cum Athamanti Aeoli filio nupsisset, eiq; Learchum, &
 Melicertem peperisset, uidens ab insano patre Learchum oc-
 cisum, sese praetimore cum Melicerte e Scyronis saxo praeci-
 pitum dedit. Sed ambo in marinos deos a Neptuno sunt con-
 uersi, illa in Leucotheam, filius in Palemonem. Ouidi. Leu-
 cotheaq; deum cum matre Palamona dixit. Latini Leucothe-
 am nuncuparunt Albumam, siue albam deam. Palemonem
 uero Portunum. Aristonidas artifex, cum ex primere uellet
 Athamantis fierorem, learchum filium praecipitare uolens,
 & praecipitato illo residentis poenitentiam, ferrum, & aes ma-
 scuisse dicitur, ut rubigine eius per nitorem aeris relictae ex-
 primeretur uerecundiae rubor. Quod signum longo tempore
 in pretio habitum fuit. Leucothea a candore dicta est. **10**
 uer enim graeci album dicunt. unde leucargillon uocamus
 genus argillae albae. Leucas insula est contra sinum ambrati-
 um sita iuxta epeurum habens montem altissimum, & Augu-
 sti contra M. Antonium, & Cleopatram uictoria memorabi-
 lis. a qua leucadius deducatur. Leucas etiam oppidum est in
 Acarnania parte Epeuri olim Meritum uocatum. Scyros au-
 tem insula est in mari aegaeo, una ex cycladibus lycomedis re-
 gis patria, in qua Achilles puellari habitu educatus est, & fi-
 liam eius Deidamiam praegnantem reddidit. A quo scyrias
 deducatur. Ouidius. Scyrias Aemonio iuncta puella uero pro-
 custen quoq; latronem Atticae regioni infestum & hospites cru-
 delissime trucidantem interemit. Idem. Vidit & immitem
 Cephesias ora procaste. Ora Cephesias attica regio dicitur, q̄p-
 pe Cecrops Athenarum conditor, omnem eius regionis multi-
 tudinem i duodecim urbes digessit. Cecropiam. Tetrapolin-
 Epatriam. Deceleam. Eleusin. Aphidnam. siue ut alij uolunt
 pluratiuo numero Aphidnas. Thericam. Brauron. Cytheru.
 Sphreatum. Cephesiam. Phalerum. Sed Theseus postea has om-
 nes in unam Atheniensium ciuitatem congregauit. Cephe-
 sia a cephisio flumine uocata, quod a Trinemis originem du-
 cens per plana deuehitur, quousq; Phalerum in greditur pe-
 lagus, Magnaq; ex parte torrentis instar labitur, astate per-
 exiguis. e etiam cephisia fons atticae. sicut Larine. Callihoe-
 Nemeae. Crunos. Helenen Castoris, atq; pollucis sororem, exi-
 mia pulchritudine uirginem, palastra ludentem rapuit. haec
 Iouis & Leda filia fuit. etenim iupiter cum Leda Tyn-
 dari regis uxorem deperiret, in cygni effigiem conuersus can-
 tu uirginem non modo, ut ad se ueniret, sed etiam ut sibi blan-
 diretur allexit. Praegnans itaq; facta ouum peperit, ex quo
 Castor, Polluxq; & Helena nati sunt. Quamuis aliqui Pol-
 lucem tantum & Helenen natos uelint. Castorem uero ex-
 tyndaro fuisse mortale. Alij duo oua a Leda uno partu edi-
 ta, ex quorum uno castor, & pollux, ex altero nata fuit He-
 lena, & Clytemnestra, quae Agamemnonis uxor fuit. Castor
 igitur & Pollux aduersus Thesei matrem illo absente profre-
 cti Aphidnam oppidum, in quo helena erat, in captam depo-
 pulati sunt, matrem thesei captiuam duxerunt, Helenen so-
 rorem recuperarunt, & Menelao Lacrae demoniorum regi de-
 derunt uxorem. Quam cum Paris postea sparta in captiua ra-
 puiisset, ortum est bellum Troianum, in quo Castor, & Pollux
 cum reliquis

cum reliquis græcis interfuerunt, cum antea simul cum cæteris argonautis Colchos profecti fuissent. ab Helena Helene in sula uocata est, una ex Sporadibus, quæ adiacet Sunio promontorio terræ Atticæ, & uille nobilis, quæ eiusdem Sunij nomine appellatur. Hæc in sula deserta, & aspera est, longitudinis spatium VII millium. Hanc Home. Chrytaen uocat. Helena autem appellata est, quia in ea primum Paris cum Helena dicitur concubuisse. Nascitur ibi frutex dodrantibus ramis humi se spargens, folio simili serpilli. Helenum dicitur, quod ex Helene lacrymis putatur nauum. fauere creditur formæ, autem mulierum in facie, reliquosq; in corpore nutrire in corruptam. uenerem conciliare. & hilaritatem inducere in uino potam, plinæq; illum effectum, quem habuit Nepenthes illud prædicatum ab Homero. αὐτὴν ἄρειος οἶνος βάλλει φάρμακον. ἰδὲν ἔτιονοι νηπιυβίεσσι ἄχολοῦντι καὶ ὦν ἐπιληθὸν ἀπαταται, hoc est statim uero in uino posuit pharvacium, inde bibebant, sine tristitiaq; sine ira; malorum obliuionem omnium. Nepenthes enim adiectiuum est, ex ἦ, priuatiua particula & πινος, quod tristitiam significat. Quidam existimant id pharvacium herbam fuisse, quam buglossam uocari superius diximus, de qua sic scribit Galeus, καὶ τῆς οἶνος ἐμβάλλομαινον, ἀπρὸς οἶνον αἰτίον εἶναι κερίαται, hoc est. & uinis impositum letitiæ causa esse existimatur. Cæstor equo clarissimus fuit. Pollux inter pugiles maxime excellent. Quidam uolunt eos bello troiano interfuisse, sed Lacedæmonem reuersos in cælum fuisse translatos. Cicero Spartanæ sepultos affirmat Homerum fecit. Ouidius tradit cum phæben & sororem eius Leuappi filias Lynæo, & idæ fratribus desponsatas rapuisse, bello ab ijs impentis fuisse, & in eo caesorem a Lyco interfectum, in quem cum pollux impem fecisset, eum occidit. idem ab ida ipse passurus, nisi da non ei a Ioue fuisset, ut lædi non posset. Addunt eum postea a Ioue impetrasse, ut sibi fas esset immortalitatem cum fratre in partu; itaq; ambos in cælum translatos geminorum signum efficere, & equos in eorum tutela esse. Quidam scribunt hos ex omnibus maxime fratribus in iudicia inuicem beneuolentia coniunctos fuisse, quod neq; de priuatiua contenderint unquam, nec rem ullam nisi communicato cõsilio gesserint. propterea Iouem quidem inter notissima sydera eos constituisse. Neptunum uero equos ijs, quibus uiuunt, donasse. & potestatem ut naufragijs auxilio essent concessisse. pollucem scribit Home. concessisse fratri dimidium uitæ, itaq; alternis diebus eorum quæsiuere. Gemini ab auri gæ dextera parte supra orionem collocati uidentur, ita tamen ut orion inter murum & geminos appareat cõstitutus. capite eorum a reliquo corpore diuiduntur eo circulo, qui æstatem definit, ita ut complexa inter se corpora tenentes directi a pedibus occidant. Exoriuntur inclinati, quasi iacentes, sed qui cancro proximior est, habet i capite stellam unam claram in dextero cubito unam. in utroq; genu singulas. Alter uero in capite unam. in sinistro humero unam. in dextero alteram. in utraq; manu singulas. in sinistro pedem unam. quæ Tropus a quibusdam appellatur. præter hæc Theseus Minotaurum interemit. & Athenas turpi seruitio liberauit. Minos de quo supra diximus, inter alios filios habuit Androgeum præclaræ indolis adolescentem, qui ab Atheniensibus & megarensis per inuidiã occisus est, quod palestra cæteros superaret. Quapropter suscepto a Minoe aduersus hos populos bello, primo megarenses subegit, Deinde Atheniensis sibi tributarios fecit. & in Androgi memoriam pueri Atheniensis Minotaurum capiti obijcere. Sed Theseus in cretam profectus Ariadnen Minos & pasiphæes filiam i sui amorem allexit, datiq; illi fide, quod eam sibi uxo-

rem duceret, & Hippolyto Phædræ sororem eius copularet, ab ea edoctus est, quomodo Labyrinthum intrare. Minotaurum superare, & filo ducto inde exire posset. Quapropter huius peractis noctu cum Ariadne, & phædra nauem in gressus, in Chium (ut quidam uolunt) ut alij in Naxon insulam nauigauit, ubi Ariadne dormiente relicta, ipse cum phædra abiit. Cum uero ex pergefacta Ariadne discessum eius intellexisset, questu atq; ululatu fœmineo omnia complens, a Baccho ea forte transeunte amata, & in coniugem ducta est, ex qua Thoantem filium Lemni postea regem suscepit. Nec multo interiecto tempore, cum bacchus subiugata India filiam regis indorum amaret, cupiens mærorem quem ex ea re Ariadne suscepit lenire, Coronam eius quam Vulcanus a se fabricatam ueneri. Venus autem Ariadne dono dederat, in cælum transtulit. Quidam scripserunt hanc coronam ex uero, & indias gemmis compositam fuisse, quarum splendore Theseus e tenebris Labyrinthi ad lucem peruenerat. Alij hanc coronam dicunt Theseo a Neptuni patris uxore datam, & ab eo donatam Ariadne. Hæc sinistro humero ab archetophylæa penè contingitur, & Engonasi coniungitur calce dextri pedis. Cancro & Leone ex oriente occidit. cum scorpione exoritur. habet stellas nonem in orbem dispositas, & ex ijs tres clarius cæteris lucentes. Chium insula est in mari Aegæo, quod ita nominatum est, quia scopulus quidam in eo inter Te num & chium speciem capræ habet, quæ a græcis αἴε appellatur. cernitur quasi repente in medio mari exiliens. A dextera parte Andrum nauigantibus ex Achaia dirus, ac pestifer. chium primam syllabam correptam habet, cum substantiuum est. Quando uero primam habet productam, est nomen adiectiuum. Hinc chij dicuntur, qui ex chio insula sunt. & chia uina uocantur Arusia, hoc est quæ in Arusio eius insule promontorio nascuntur. Naxos autem insula est in eodem mari, una ex cycladibus. Hoc uero nomen habent, quis ἠνυλλοὶ græci arcum dicunt. Hæc uero insule a promontorio geresio circa delum in orbem sitæ sunt. prima earum andrus dicitur, cum oppido eiusdem nominis, a quo Andrius. Dicta est antea cauros. postea antandros. Item Lassa. Nongria. Hydrussa. epagris. ab hac mille passus distans Tenos cum oppido, quam propter aquarum abundantiam Aristoteles Hydriam appellatam dicit. aliqui ophiussam. Cæteræ Myconæ cum monte dimasto. Scyros cuius paulo ante mentionem fecimus. Siphnus quæ antea Eropia, & Actis appellata est. Seriphus. Prepesinthus. atanos & quæ omnium cycladum clarissima in media sita est, Apollinis templo, & mercatum celebrata. Delos, quæ diu fluctuata (ut prodicitur) motum terræ non sensit, usq; ad M. Varronis ætatem. postea bis concussam memorant. Hanc Aristoteles ita appellatam prodidit ἀπὸ τοῦ δηλῶ, quod est aperio. manifesto, quoniam repente apparuit enata. Hinc delius. & delia. & deliacus deducuntur, eandem quidam cynthiam. alij Oriygam. Asteriam. Lagiam. cerham. Mydiam. cynethum. pyrpilem ita dictam, quod ignis primo ibi repertus fuerit. angitur quinq; millibus passuum, & cyntho monte in altum assurgit, a quo Apollo Cynthius dicitur. & Diana cynthia & Propertius amant suam ob pulchritudinem cynthiam uocauit, cum antea hostilia diceretur. orygam autem ideo cognominatam tradunt, quia in ea primum cornices sunt uisæ, quod genus uis græce dicitur ὄρυξ. Iupiter cum latonam compressisset, sororem quoq; eius nomine Asteriem uitare conatus est, quæ deorum miseratione in auem conuersa est, quam nos corniciam uocamus. at iupiter sese in aquilam, ut eam raperet, uertit. Illa uero rursus deorum miseratione in lapidem transmutata.

est, qui diu sub aquis latuit. Tandem uero precibus Latonæ a Ioue in summam aquas deductus est. cum interea iuno Latonam grauidam persensisset immisso contra illam phytone serpente per omnem terrarum orbem persecta est, donec errando ad sororem perueniens ab ea suscepta est. Ouidius. Errantem accipit tunc cum leuis insula nabat in hac ergo insula Latona Dianam & Apollinem peperit, qui eam errare amplius nequaquam passi fuere. Fuit & ortygia alia circa si-
 10 aliam ex opposito plēmyrii Sialie amnis. Virgilius. Sicanio prætentæ sinu iacet insula contra plēmyrium undosum nomen dixere priores ortygiam, alpheum fama est huc Elidis amnem occultas egisse uias subter mare qui tunc ore Arethusa tuo siculis confunditur undis. Coturnix parua auis est, semper ante ueniens, quàm grynes, & cum uenit ad nos terrestris potius, quàm sublimis. aduolat simili modo non sine periculo nauigantium. cum appropinquant terris siquidem uelis sæpe occurrunt, & hoc semper noctu, merguntq; nauigata uisstro non uolunt humido. salicet & grauiore uento, aura tamen uehi uolunt propter pondus corporum, & uires paruas aquilone ergo maxime uolunt ortygonetra duce, quam uulgo coturnicum regem appellant, maiorem aliquanto, ac nigriorem, sic dictam, quod dux sit, ac moderatrix coturnicum,
 20 *ōrtuē enim coturnix est uētrōs mensura.* primam coturnicum terræ appropinquantem accipiter rapit, semperq; hinc remeantes comitatum sollicitat, proxima ortygiæ Rherene est, quam alij celadusam uocant, alij arremuten. postea Syros. Olearius. paros cum oppido Marmore nobilis, quod parium dicitur, hanc primo plateam. postea minoia uocanturunt. post hanc Naxus cum oppido, quam strongilem, deinde Diis, mox Dionysiada a uinearum fertilitate. alij sialiam minorem, aut callipolim appellant. ut. a Naxo deducitur Naxius. idem Thefeus Athenienses uagantes prius, atq; dispersos in patriam reuocauit, & mores ac leges ciuitati dedit, ignominiose postea per signo testatum, lege ab ipso lata eiecitus idem aduersus cēturos in nuptijs Pirithoi pugnauit. Foedera primus inuenit. arcyonem, qui omnem atticam regionem latrocinijs infestabat, immani ferocia, & membrorum robore curuantem trabes, & altissimas pinus ad terram trahentem, apud Eleusin Atticæ urbem, a qua eleusinus deducitur, interfecit. Ouidius. Cercyonem leuitem uidit cerealis Eleusis. Ocidit ille ferox magnis male uiribus usus, qui poterat curuare trabes, & agebat ab alto, ad terram late sparsuras corpora pinus. pirithoum tanta animi constantia dilexit, & ab eo dilectus est, ut primum inter amicorum paria numerentur. Idem. Et cum pirithoo felix concordia Thefeus. propter quod cum pirithous defuncta Hippodame uxore animo proposuisset aliquam a Ioue genitam sibi coniugio iungere, nec alia tum iouis filia nominarentur, præter Helenen, quæ tum a Thefeo rapta fuerat, & proserpinam Ditis uxorem, descendereq; ad inferos ad rapiendam proserpinam propterea statuisset, Thefeus deserere amicum in tanto periculo noluit. Simul itaq; profecti ad inferos. Pirithous a Cerbero, de quo supra diximus, extinctus est. Thefeus inuare cum uolens ipse quoq; in uitæ discrimine fuit. Ad extremumq; captus, & a Dite apud inferos detentus est. Quod cum forte ad Herculis aureas peruenisset, qui tum forte superato Ceryone cum igenti præda ex Hispania reuertebatur, ad iferos per specum tanaro propinquum profectus est, & liberato Thefeo, ac Cerbero capto, & triplia cithæna de uincto per eundem specum ad superos reuersus est, & cerberum Thefeo captiuum dedit. Tanarus mons est Laconie. a quo Tanarum oppidum Amyclis propinquum. Sub eo rupem esse ferunt, per quam est iter ad inferos. Seneca. Spartana

tellus nobile attulit iugum. Densis ubi æquor Tanarus syluis premit. Hic ora soluit Ditis inuicti domus, hi atq; rupes alta, & immenso specu igens uorago faucibus uastis patet, latumq; pandit omnibus populis iter. Quidam non per Tanarum redisse Herculem, Thefeumq; cum Cerbero dicunt, sed per Acherusiam. hæc specus est iuxta Heracleam urbem ab Hercule conditam in litore maris Euxini, quod a Thraaco Bosphoro incipit. hinc enim ingens sese aperit pontus, nisi ubi promontoria sunt huc, atq; illuc longo, rectoq; limite extensus. Cætera sinuatus. Sed quia contra minus, quàm ad leuam & dextris abscessit, mollibusq; fasisq; donec angustus utring; angulos faciat, inflectitur, ad formam Scythica arcus maxime incuruus. breuis. atrox. nebulosus. raris stationibus. non molli, neq; arenoso litore circumdatus, uianus aquilonibus. Et quia nõ profundus est fluctuosus atq; feruens, olim ex colentium sauo ad modum ingenio Axenus, hoc est in hospitalis, post amercio illarum gentium mollitis aliquantum moribus dicitur Euxinus, hoc est bene hospitalis. Ouidius tamen ob frequentes procellas falso ita nominatum affirmat, Euxinus falso nomine dicitur habet. idem. Quem tenet Euxinus mendax ægno-
 20 ne pontus. E spumis cerberi canis cum ab Hercule extractus ab inferis fuit, Aconicum natum fabulæ prodidere. ideoq; apud Heracleam ponticam maxime inueniri, ubi monstratur eius ad inferos aditus, exitusq;. herba est, immo uenenum omnium uenenorum ocysimum. qui ppe tactis duntaxat genitalibus foemini sexus animalium, eodem die tradunt mortem inferre. hoc ueneno interem ptas a Calphurnio bestia dormieters uxores M. Cæcilius acusatior obiecit, usq; est atroci peroratione in dignum illum, quo calphurnius furtim uxorum suarum genitalia tinxerat. Folia habet Cyclamini non plura quatuor, ab radice leniter hirsuta, raditem medicam marino Cammaro similem. propter quod quidam Cammaron appellauerit. Galenus medicus duo genera Aconiti ponit, alterum pardalianches, quod carnes eo tactæ gustatu pantheras necant, alioquin illos situs repleturas, alterum Lycacton, quod eodem modo lupos interminat. item radix incuruatur paulum Scorpionum modo, qua re & scorpion aliqui appellauerit. Nec defuerunt, qui Myctonon nominare maluerunt, quoniam è longinquo uires odore necat. Nasatur in nudis catibus, quas græci aconas uocant. & ideo aconitum uocauerit, nullo ne puluere quidem iuxta nutriente. Alij ex eo uocatum Aconitum putant, quoniam uis ea huic in morte est. qua contibus ad ferri aciem deterendam, statimq; admota uelocitas sentitur. cautes siue cotes, siue eos proprie saxum dicitur asperum, atq; abruptum. item lapis quo ferrum acuitur. cuius diminutiuum est cotacula, quamuis primitiui sui significatum non seruet. Cotacula enim non is lapis est, quo ferrum acuitur, sed quo fit aurum atq; argenti experimentum. Quippe ductum in eo, ac perfrictum aurum, signum facit, per quod statim quantum in eo argenti, uel æris sit mirabili ratione comprehenditur. hic lapis quondam non nisi flumine ocho, quod in india montibus ortum hyrcaniam fluit reperiri solebat (ut Theophrastus fatetur) Nunc uero passim reperitur, ab alijs Heraclius, ab alijs Lydius appellatus, modicus quidem, & raro quaternas uncias longitudinis, binasq; latitudinis excedens, pars quæ caelum spectat melior est, quàm quæ terram. Verum quod nos caudem, siue cotem dicimus, græci uero nominant, in utroq; significato. Hinc cotes, siue aconas olearias, & aquaticas dicimus, quod illas ad ferrum aciedum oleo, has aqua madeficiamus, & decotes appellamus togas attritis, quasi cotibus detrita, atq; consumpta sint. illud admiratione dignum è, quod aconitum, cuius tam pestifera uis est, humane
 30
 40
 50
 60
 tamen

tamen saluti plurimum confert dono quodam providentiæ, quæ nullum uoluit esse malum, in quo non aliquid boni in-
 esset. Misceatur aconium medicamentis oculorum. Scorpionum
 iñibus in uino calido datum aduersatur. Ea est natura, ut homi-
 nem occidat, nisi inuenerit, quod in homine perimat. Tunc
 pugna non est, cum uenenum in uisceribus reperit. Miracu-
 lum certe est, cum per se ambo duo ista uenena exitiaria sint,
 in homine commori, ut homo super sit. illud quoque stupendum
 torpescere scorpiones aconiti tactu, et uictos se satiri, auxilia-
 ri tamen eis elleborum album, tactuque eius primum uigo-
 rem statim redire. et pantheras, quæ carnes Aconito infectas
 gustarint, gustu excrementorum hominis statim à morte libe-
 rari. Ita ferarum quoque perniciosarum remedia parens natu-
 ra perduxit. Hercules Alcestem quoque ab inferis ad uirum re-
 traxit. Alceste admeti regis coniux fuit et filiarum peliæ
 Thessaliæ regis formosissima. Hæc uirum suum usque adeo dile-
 xit, ut in graui morbo cum oraculo Apollinis didicisset, non
 posse eum aliter mortem euadere, nisi aliquis pro eo morere-
 tur, uoluntariam ipsa pro salute uiri mortem subierit. Iuuenalis
 spectant subeuntem sita mariti Alcestem, at qui Admetus
 pristina saluti restitutus, et uxoris mortem indigne ferens, ab
 Hercule impetravit, ut eam sibi ab inferis reduceret. Reuer-
 sus autem ab inferis Hercules, cum Lycum humili ortum ge-
 nere Thebarum imperiū occupasse, et Megeræ coniugium
 inuulsi compersisset, eum occidit. postremo cum post tot exan-
 clatos labores, exatūare tamen adhuc Iunonis inuidiam nō
 potuisset, eius dea imperio in ferocem artus Megeram uxo-
 rem, et paruulos, qui cum ea erāt filios occidit, à quo dictus
 est, Ἡρακλῆς μακρόμυρος, hoc est Hercules ferens et
 τὸν μακρόμυρον, quod ferere est, à quo et Mænades dictæ
 sunt mulieres, quæ bacchi sacra celebrabant passis capillis
 ferentium more huc atque illuc cursitantes. Iuuenalis. Crinemque
 rotant ululante priapo Mænades. sed illud stupore dignum ui-
 detur, quod tot uirorum fortium, tot monstrorum uictor, et to-
 tius orbis dominator, ab una se uinca muliercula passus sit. Spon-
 ponderat huic uxorem Eurytus Oechaliæ rex iolem filiam,
 quam postea suam filij tradere deneget. Quapropter in-
 dignatus Hercules ipsum, ac filios interemit, et oechaliam ur-
 bem euertit, quæ in Laonia erat et ab oechalio flumine qui
 propè eam fluit (ut Homerus testatur) ita appellatur, unde et
 ea pars Laonia quæ Thessaliæ propinqua est oechalia ap-
 pellatur. Virgilius. Ut bello egregius idem discebat urbers,
 Troiamque oechaliamque; ut duos mille labores sustulerit. Io-
 lem uero rapuit, quam usque adeo ardentem amauit, ut ea omnia
 eius causa pateretur, quæ olim sub Omphale regina Lydiæ
 passus fuerat. Quorum mentionem Statius facit. sic Lydia cō-
 iux Amphitryoniaden exutum horrentia terga pendere. Si-
 donios humeris reddebat amictus, Et turbare colos, et tym-
 pana rumpere dextra. Ouidius de Iole. In greditur late lato spe-
 ctabilis auro qualiter in Scythia tu quoque cultus eras, Dat uul-
 tum populo sublime sub Hercule uicto, oechaliam uiuo stare
 parente putes. Sene. Fortem uocemus cuius ex humeris leo do-
 num puella factus, et claua excidit. Fulsiq; pictum ueste
 Sydonia latus. fortem uocemus, cuius horrentes comæ maduere
 nardo. Laudem qui ignotis manus. Ad non uirilem tympani
 mouit sonum mira ferocem barbara frontem gerens. sed hæc
 Iolen filio suo tradidit uxorem, ne se uita functo uidua rema-
 neret. Quippe Deianira, cum Herculem ioles amore arden-
 tem cognouisset, recordata muneris, quod à Centauro accepe-
 rat, et eo dato alienaturam se ab Iole coniugis animum, et
 sibi conalituram existimans, Nesi uestem pestifero sangui-
 ne intinctam clam ei transiit, quam cum se imprudens

Hercules induisset, uenationi indulgens resolutus in sudorem
 corpore uenenatum sanguinem paulatim ebibit, quo facto ob
 doloris magnitudinem pene in rabiem uersus, rogo in Oeta
 monte constructo sese flammis iniicit, et sic uita functus est;
 anno ætatis suæ quinquagesimo secundo. Oeta mons est inter
 Thessaliam, et macedoniam. rogo. morte. et sepulchro Her-
 culis insignis, abundans elleboro. à quo oetaus deducitur, Vn-
 de oetæa regio. Mons ipse ab oriente, ac Thermopylis in occi-
 dentem usque in sinum ambracum extenditur, et quodammo-
 do per lineas rectas scandit montanam regionem. A parnasso
 usque pindum pars in Thermopylas uergens proprie oeta uoca-
 tur, Longitudinis circiter triginta stadia, celsitudinis immen-
 sa, Longe autem excelssissimus est ad thermopylarum tractū.
 ibi enim cacumen eius attollitur, ac in rupes acutas, præcipi-
 tesque finitur. paruum et angustum uiatoribus à litore locros
 ex thessalia petentibus relinquens transitum, quem Pylas, hoc
 est portas uocant, et Thermopylas, quod ibi sine Therma,
 hoc est calide aquæ magno in honore, ut potè que Hercules di-
 catæ sunt. iuxta est callidromus flumini, et olyras, quem fibu-
 le dicant Hercules rogam extingueri conatum esse. Hercules
 filios (ut quidam tradunt) septuaginta reliquit, E quibus cla-
 riores ex eam. Geontadem. Thiriomachum. et Dyoonta ex
 Megera Creontis Thebani regis filia natos. Ithoneum ex pa-
 phyra. à quo Ithone urbs Bootiæ in qua regnauit. Est etiam
 Ithone Macedonia oppidum antiqua Mineruæ sedes. à quo
 et ipsa Minerva aliquando Ithone uocatur. Cromin, quem
 equos habuisse Thraces constat, quos Hercules occiso Dionede
 adduxerat humanis carnibus uesci solitor. Status. Mox Cro-
 mus hippodamum matrem interioris ad orbem iuribus hercule-
 is, et toto robore patris axe tenet prehensio. Idem. Postremū
 discrimen, erant cromus asper, et asper Hippodamus. Hic cū
 adrasto rege in bellum Thebanum profectus est. Aglem, quæ
 poetæ cum Tirynthia pube in bello Thebano fuisse mem-
 morant. Tirynthios Achaos dicunt. Tirynthia enim appella-
 uerunt Achaia oppidum iuxta Argos, et non longe à Myce-
 nis, à quo Hercules, quod ibi alius, atque educatus sit, Tirynthi-
 us est uocatus. Hylum ex Deianira. Sene. Si uera pietas Hyl-
 le querenda est tibi iam perime matrem. Hic cum cæteris fra-
 tribus, qui defuncto Hercule superstites fuerunt, ab Eurystheo
 rege pulsus Athenas confugit, ubi benigne à ciuibus exceptus
 pietati templum erexit. postea ab Aepalio rege, quod quondam
 regno pulsus, auxilio Hercules restitutus fuisset, in filium ado-
 ptus est, et quia natu maior erat, suæque institutus. itaque et
 ipse quam posteri eius longo tempore in successione Pindi im-
 perium tenuerunt. Pindus Thessaliæ urbs fuit à pindo mon-
 te ita appellata, iuxta quam eiusdem nominis fluminius labitur
 in Cephissum decurrens. Eandem nonnulli Acyphantem uo-
 citarunt. sardum, à quo supra diximus sardiniam insulam
 nuncupatam, cum è Libya ad eam habitandam cum multitu-
 dine colonorum uenisset. Cyrnum, à quo insula in mari Ly-
 gustico Cyrnos appellata, cum antea Teraphne diceretur, no-
 stri Corsicam uocant. longa passuum CL millia, Lata maio-
 re ex parte L Circuiter CCCXXII millium, distans à uadis
 uolaterranis LXII millibus passuum. à corsica corsicum dici-
 mus, à cyrno cyrneum. cyrnea tamen uasis uinarij genus est.
 Plautus. Cadus erat uini, inde impleui cyrneam. Nam cadi
 uasa sunt quibus uina conduntur. Varro. Supra decem millia
 cadum hæredi reliquit. Virgilius. Vina bonus quæ deinde ca-
 dis onerarat Aestes. à cado semicadium. cadi dimidiū. Dio-
 dorum cuius mentionem facit Iosephus, et ab eo scribit So-
 phona natum, qui in Africa regnauit, ex cuius nomine Afri
 Sophaci appellati sunt. Gelonum, à quo geloni scythiæ popu-
 t ij

li nomen sumpserit. Hi propinqui sunt Agathyrus, qui & ipsi ab Agathyrso altero Herculis filio nominati sunt, utriq; pingere se solebant. Virgilius pictorq; gelonos. Hi praetera cum per desertam scythica discurrunt, sitientes equorum suorum uenas aperiant, sanguinemq; epotant. Idem profuit intensos astitus auertere, & iter ima ferire pedis salientem sanguine uenam, Bisaltae quo more solent, acerq; gelonos, Cum fugit in rhodopen, aut in desertam gargarum. Et lac concretum cum sanguine potat equino. Geloi uero campi in Sicilia sunt apud flumen gelam. a quo & gela urbs nomen habet. Adem. Campiq; geloi. Scythen (ut scribit Herodotus) a quo scythia nominata regio septentrionalis, de qua i ferus dicemus. Tlepolemium ex Astyochia, quam ex Ephyre Peloponnesi urbe rapuerat. Hic (ut Homerus scribit) cum iam adoleuisset Lycaminum auniculum suum Marte progenitum, & patre suo carissimum iam senem iter fecit. propter quod fabricatus nauibus patria profugus, non parua manu iuuenum collecta, Rhodum petiit, & ea insula occupata Rhodiensibus imperauit. Vnde postea in bellum Troianum cum nouem nauibus profectus est. *Ἡμετέριος Ἰσθμὸς Ἰσθμὸς Ἰσθμὸς Ἰσθμὸς*, hoc est, Tlepolemiusq; Heraclides, ampliusq; magnusq; e Rhodo nouem naues duxit. Rhodiensium su perborum. Ephyre olim dicta est, quae unnc Corinthus dicitur arcem habens, quae uocatur acrocorinthus, in medio ferè peloponnesiaci isthmi sita. Isthmos graeca uocant angustias peninsularum, inter quas nobilitate Peloponnesiacae praeferruntur. Quippe peloponnesus, quae Aepie primo, postea pelasgia dicta est inter duo maria, Aegeum & Ionium Platani folio similis propter angulosos recessus, arcibus CCCCLXIII millium passuum colligitur. Angustiae sex millium sunt, ubi erumpentia e diuerso, quae dicta sunt maria, hinc Corinthiacam, illinc saronicum sinum efficiunt, olim querno nemo re redimitum, unde nomen habet. Quippe ueteres graeca saron quercum nominabant, Legrae hic angustiarum termini, longo & anapiti nauium ambitu, quae propter magnitudinè plusstris transuehi non possunt. Quam ob causam per fudere nauisibili alueo angustias Demetrius rex. dicitur Caesar. Caius princeps. Domitius Nero Tentauerit in fausto omnium incepto, ut docuit exitus. Corinthus primo a Sisypho latrone. Aeoli filio ferunt condita fuisse, & Corcyrā nominata, deinde aucta Ephyrā uocata est, postea euersa, & a Corintho Heracles filio instaurata, Corinthus appellata est. Peloponnesus uero a pelope uocata quasi pelops insula, quoniam pene insula est. Pelops tantali regis phrygum filius fuit, cuius pater ut diuinitatem ex periretur, cum dys quasi carnem aliam epulandum apposuit, a cuius esu cum caeteri dii abstinuissent sola Ceres pueri humerum depasta est. Quapropter dii reuocato ad uitam pelopi eburneum humerum addiderunt. Tantalum uero ad inferos deitum hac perpetua poena afficere, ut infra se amnem dulcissimam aquae semper ad infimum usq; labium fluentem haberet. Supra autem arborem suauissimus pomus onustam os pertingentem, quae tamen perpetua fame, ac siti uexatus contingere non posset. Nam quoties os potandi gratia declinabat, demittebatur amnis, diffundebatq; quoties uero gustare pomum nitebatur, attollebatur arbor, nec se tangi ferebat. Tantalus iouis filius proditur fuisse ex plote nympha, phrygiae rex qui aduersus Troium Dardaniae regem bellum gessit, quod filium eius Ganymedem ueniantem a se rapit reddere uolebat. Fuitq; Agamemnonis & Menelai auus. a quo tantalides patronymicum deducitur. a pelops uero fit Pelopeus, unde fabula de eo scripta pelopeia dicta est. Iuuenalibus. Praefector pelopeia facit Philomela tribunos. Fuit & alter

Tantalus corinthiorum rex piissimus. item alter Thyestes filius ex Merope atrei coniuge, quem Atreus occidit & patri apposuit epulandum. a Corintho corinthius & corinthiacus ducuntur. Vnde corinthiacum sinum dicimus, & as corinthium, quod ex omnibus maxime laudatur. & ab ephyra dicitur ephyræum, & ephyreum. Virgilius. Ephyræq; ara. Ex omni autem ære maxime laudatur corinthium, quod casus fecit, corintho cum atperetur, incensa. Miraq; aras hominum affectatio fuit. Quippe uerrem tradunt non alia de casu proscriptam fuisse, quam quod corinthius se ei cæsurum uasis negauerat. postea tamen omnia uasa ex ære elegantia corinthia sunt appellata, propter quae tanto in pretio apud ueteres fuerunt. æris metalla, ut argenti quoq; atq; auri pretium transenderint. Quippe trullæ atriclinia. fulera. salina. atndelabra ex ære fiebant, quin etiam statuae columnæ. lumina. & ualuae in templis. legimus etiam SP. atrulium olim camillo pro crimine obiecasse, quod hostia ærata haberet in domo, & Romæ porticum duplicem a CN. Octauio, qui de perse rege trium phauit ad arcem flaminium factam, appellatam fuisse corinthiam a capitulis æris columnarum Thessalium, cuius mennonem fecit Homerus. Hic duos filios habuit, cum quibus aduersus Troianos cum caeteris graecis profectus est. Alteri nomen Phidippus fuit. alteri antiphos. Homerus. *ἄντιφωστος καὶ ἀντιφωστος ἠντιφωστος*, hoc est, hos autem Phidippus, & antiphos duxere duo Thessali filij herculi regis auentinum ex Rhea. Virgilius, Satus hercule pulchro pulcher Auentinus. Hunc turno aduersus Aeneam suppetas uisisse commemorant. Thelephum ex Auge Nympha (ut Sophocles refert) qui i sylua a matre expositus, a cerua lactatus est, deinde grandior factus, Cetijs imperauit. cumq; troiani belli tempore i auxilium troianorum uenisset, dum u lyxsem in se quitur truncum, quem in uinea forte inuenit, praepeditus, ab Achille uulneratus est, quo uulnere cum indies magis crescente dolore debilitaretur, Apollinem de remedio consulit, qui respondit liberari eum non posse, nisi rursus ab Achille uulneraretur. itaq; rursus congressus, & eodem loco uulneratus, incolumus domum reuersus est. Ouis uulnus Achilleo quae quondam fecerat hosti, uulneris Auxilium pelias hausta uulit. Quod ideo fictum est a poetis, quia ut Plinius refert, Achilles ferri rubigine Telephum proditur sanasse, siue id aerea, siue ferrea cuspide fecerat. ita certe depingi a ueteribus solebat, ex ea decedens gladio. Vis enim huius rubiginis est ligare, siccare. restringere. itaq; alopetias illita emendat, & scabritias genarum, pustulasq; totius corporis cum cera, & oleo myrtae. huius Telephi filios tradit fuisse Eurypylum, & Cyparissum. Eurypylus in Co insula regnauit, quae insula est i carij maris, urbemq; habet eiusdem nominis. Homerus. Eurypyliq; urbem Co, equore asq; calydnas. Ex hac insula fuit Hippocrates medicus, a qua Cois est dictus. Item Pamphile mulier Platis filia, quae prima rationem texenda bombicariae uestis inuenit, unde uestis ipsa Cois est uocata. firma est Nisyrum quoq; alteram insulam haud multum ab hac remotam huius insulae fragmentum fuisse. Quippe Nepennium dum polybodem gigantem persequeretur frustum e Co insula tridente auulsisse, in eumq; iecasse, eiusmodi uero fragmentum insulam mansisse, appellatamq; esse Nisyrum, in ea gigantem ipsum fuisse sepultum, in urbe quae eodem nomine Nisyrum appellatur, Homerus. Qui Nisyro habet alsam. Carpatonq; casumq;. Carpatos eiusdem maris insula est, ex-celsa ducentorum stadiorum arcuum habens, quatuor olim insignis urbibus, a qua mare ipsum carpathium dictum. Et ad septuaginta stadia Casos altera insula propinqua est ambus

ambitus octoginta stadiorum, in qua oppidum eiusdem nomi-
nis Casos, alius quoque propinquas habens paruas insulas, quae
Casiorum dicuntur. item alias insulas, quae Sporades, quasi
sparsim sitae dicuntur. haec sunt Hellene. phocaea. Hecaria.
Schimus. polegrados, et a Naxo decem, et septem millia
passuum latus, quae nomen mari dedit, ante uocata Doliche,
et maris, et Ichthycusa sita ab exortu solstitiali Delo quin-
quaginta millia passuum propinqua. Samo trigintaquinque,
et ab ea feresium CXII millia passuum, et praeter has
Cyarus cum oppido arcuatum duodecim nullium passuum, di-
stans ab andro sexaginta duobus millibus passuum, in quam
mittere in exilium noxios Romani solebant. Iuuenalis. Au-
de aliquid breuibus gyaris, et carcere dignum, et Atelos
unquento nobilis a Callimacho Agathusa appellata, et Me-
lor cum oppido, quam Aristides Nimbuda appellat. Aristo-
teles Zephyriam. Callimachus Mimallida, Heraclides Siph-
num. et Aetiam, haec insularum rotundissima est, item aliae
complures, de quibus alibi differemus. Quidam Telephum
simul cum Theuthrae ei regioni imperasse tradunt, quae
Theuthrae et Caico proxima est Teuthras Cilicam, et
Myrorum rex fuit. a quo Theuthraea urbs. et Theuthraea
regio iuxta pergamum. Caicus flumen est Mysiae pergamum
praeterfluens per campum, qui caicus appellatur. et in Elai-
ticum sinum desiliens. Eurypides scribit Augem uirginem ab
aleo patre, cum ab Hercule uitiata deprehendisset, in ur-
na cum Thelepho filio impositam in mare demersam fuisse,
sed palladis providentia urnam ad caica ostia deuectam a
Theuthrae exceptam fuisse, hanc Augem conuubio sibi un-
xisset. Thelephum pro filio educasse, eumque regni successorem
instaurasse, ex hoc ergo natum Eurypylum a Neoptolemo cae-
sum in bello fuisse. Homerus. ipse Neoptolemus telo traiecit a-
cuto, magnanimum heros Eurypylum, quem Thelephus o-
lim progeniit, multi arcum caedere sodales caeci, ad exitium
ob multibria dona ruentes. cyparissum uero alterum Thele-
phi filium a phaebo amatum tradunt. hic cum ceruum nym-
phis sacrum, in delitijs haberet, eum forte humi sub umbra
stratum iaculo imprudens occidit, ob quam rem tanto dolore
affectus est, ut nulla phaebi consolatio retrahere eum a fletu
posuerit, sed tandem supernum illud munus adeo petierit, ut
omni tempore lugere sibi fas esset, itaque in sui nominis arbo-
rem conuersus est, ex qua lacrymae perpetuo manant. ideo
Diu sacra est, diraque, et atra, et sine steris a poetis nuncupa-
tur, ramusque eius poni ante funerem domum solebat, ne quis-
quam per ignorantiam ingrediens pollueretur. Est natu mo-
rosa. fructu superuacua. bacis torua. folio amara. odore uio-
lenta, nec umbra quidem gratiosa. met. et tantum aspectu
non repudiata. Ouidius. Metas imitata cypressus, propter
quod conifera dicitur, ut supra ostendimus. Eius duo genera
Metas in fastigium conuoluta, quae et faemina dicitur, et spar-
gens extra ramos, quae mas appellatur, quae stuosissima in sa-
tus ratione, ex ijs a pud ueteres sylua erat, propter quod nul-
go dotem filiarum antiqui plantaria appellabant. patria
huic creta est, unde primum Tarentum translatae fuit, a
quo cito Tarentinam appellat. Sucus non regerminat, pro-
pter quod Diu quidam sacram uolunt. Horatius Ob id inui-
sam uocat. De hac Ouidius. Lugebisque alios, aduersisque dolenti-
bus inquit. Durat hoc lignum aetate longissima. Valua ex eo
fuerunt in templo Ephesiae Dianae, quae post quadringentos
annos nouis similes uidebantur, et Romae simulachrum Io-
uis et cypressi usum est in arce, a condita urbe sexcentesimo
primo anno diatum, usque ad Traiani tempora integrum du-
rans. Vocatur arbor ipsa modo cyparissus, modo cypressus.

Virgilius. Aeriae quercus, aut coniferae cyparissus. idem. Et te-
neram a radice ferens siluane cypressus. Ab ijs cyparissi-
mus. et cypressinus deducuntur. et cyparissia herba, de qua
supra diximus. et cyparissia, ignes prodigiosi similitudine
cypressorum. postremo filios habuit Hercules Lydum, et la-
mrium, ex Iole Eurypiti regis filia, et ex Lydo Larrium geni-
tum prodiderunt. Fuit autem Hercules propter eximiam uir-
tutem, et res ab eo praeclearissime gestas, tum quod Iouis filius
erat a patre in caelum translatus, et is est qui Engonasis dicitur,
hoc est genu innixus. Quippe apud graecos γένυ γε-
nu uocatur. Est enim supra draconem collocatus sinistra ma-
nu pellem leonis, dextra clauam tenens, quasi eum conetur in-
terficere. draco caput habet erectum, hercules dextro genu si-
nistro pede capitis eius dexteram partem nititur opprimere,
dextra manu sublata, quasi feriturus, sinistra proiecta cum
pelle leonis, ut quam maxime dimicans uideatur. Aeschylus
tamen in traegedia quae Prometheus inscribitur, non Hercu-
lem cum dracone pugnantem hunc esse scribit, sed cum ligu-
ribus dimicantem. Quippe eo tempore cum tela ei decess-
sente, diuersis uulneribus affectum, ingenuclasse sese et Io-
uem, quem admodum supra diximus, orasse, ut sibi assisteret,
quo facto magnam lapidum imbrem statim pluisse, quibus
hostes sunt fugati. itaque ionem similitudinem pugnantis inter
sydera constituisse. Quod etiam sensisse uidetur Aratus. Dex-
tro namque genu nixus, diuersaque tendens brachia, suppliciter
pansis ad numina palmis serpentis capiti figit uestigia. Sena-
positus est inter duos arcus arcticam, et aestiuam, dextro
genu arcticum arcum finiens, sinistro caput draconis oppri-
mere conatus, humeris ueluti aestiuum arcum sustinens, occi-
dens capite prius, quam reliquo corpore ad terram deuenit,
et cum totus occidit, quasi pendere pedibus ex arctico circulo
uidetur, exoriens autem pedes prius, quam reliquum corpus
ostendit. habet in capite stellam unam. in sinistro brachio
unam, in utroque humero singulas clare lucentes. in manu si-
nistra unam. in dextro cubito unam. in utroque latere singu-
las. sed clariorem in sinistro. in dextro femore duas. in pede
unam quae dicitur clara. in sinistra manu quinque, quas non-
nulli pellem leonis appellant. Quidam etiam stellam hercu-
lem religiosissime colunt, sed et omnis aegyptus augustissima
eum religione ueneratur, perpetuo fuisse asseuerantes, et sa-
ne alij quoque ante eum, ut quidam putant et post eum Her-
cules fuisse. V arro. tres et quadraginta Hercules nominat.
Veruntamen omnes, qui robore, ac fortitudine praestiterunt
hoc nomine ab Hercule almena filio appellatos fuisse affir-
mat. poeta eum ob corporis proceritatem poliphagum, hoc est
multi cibi, et multibibum, hoc est multi potus fuisse asse-
runt. Unde est prouerbum ἡρακλῆς ἐβίβηται, hoc est
hospes est Hercules, quoties tarditatem alicuius significare no-
lumus. Quod ij qui Herculem hospitio suscipiebant, tarde ei
conuiuio surgere cogebantur. Hinc eum, cum adhuc infans es-
set, ob nimiam auiditatem multitudinem lactis appetisse com-
memorant, nec continere in ore potuisse, quam ob rem ex ore
profusum arcum in caelo designasse, candido colore, quem
lacteam uocant. Alij tradiderunt dormienti Iunoni suppositum
herculem fuisse, et illam insciam lac infanti praebuisse,
sed cum expergefacta rem cognouisset, reicasse eum a se, et
ita profuso lactis splendorem inter sydera apparuisse, sunt ta-
men, qui hoc non cum hercule, sed cum mercario Maiae filio fa-
ctum uelint. Alij dicunt quo tempore ops Saturni lapidem
pro partu obduci iussisse Saturnum lac ei praebere, quae cum
ubera pressisset, profuso lacte hunc arcum esse signatum.

Nos ideo lacteum appellatum hunc circulum existimamus, quod eius desinatio uelut ex ubere aliquo sata cuncta lactescant. Hercules nodum inuenit inexplicabilem, cuius nec initium, nec finis agnoscat, et ab eo herculeus nodus appellatur qualem esse in caduceo superius ostendimus. Ab hercule herculeus deducitur, quod modo posse sui nominis significationem retinet, modo pro forti, et robusto accipitur, ut herculeus homo, herculea uis, modo pro magno et immenso, ut herculeum opus, et herculea sollicitudo. Hercules etiam morbus dicitur comitialis, quod hercules eum morbum passus sit. Unde et sacer est appellatus, et maior morbus propter grauitatem, quoniam homo subito concidit, et spumæ ore mouentur, morbusque ipse aut recens consumit, aut durat usque ad ultimum uitæ diem. Et lunaticus, quod eum, qui interlunio natus est, hunc morbum ferè pati comperimus est. Comitialis autem icarico est dicitur, quod hoc morbo laborantes in comitiis maxime detegi solebant, interrumpebanturque comitia quod die aliquis concidisset. Serenus est subiti species morbi, cui nomen ab illo. Quod fieri nobis suffragia iusta reuocet. Sæpe etenim membrum atro languore caducas Concalium populi labe horrenda diremit, ipse deus memorat dubiæ per temporalumæ. Conceptum, talis quem sæpe ruina profudit, erant autem comitia conuentus populi a simul itando ita appellata. Differentque comitium a conalio, quod comitia sunt, cum uniuersus populus conuenit. Concalium, cum populi pars aliqua adesse uideatur hinc calata comitia uocabantur, quæ pro collegio pontificum haberi solebant, aut regis, aut flammium in augurandorum causa. Ex istisque alia curiata erant, alia centuriata. curiata per licetorem curiarum procalari, hoc est conuocari solebant, centuriata per cornicem. Item curiata cum ex censu, et ætate. Centuriata cum ex regionibus, et locis consistebant. Item comitia loca ipsa dicebantur, in quibus stans populus Romanus suffragia ferre consueuerat, hæc et septa uocabantur in campo martio inclusa tabulatis ad similitudinem ouilium. Unde et septa aliquando pro ouilibus ponuntur. Virgilius. Quamuis multa meis exiret uictima septis. Et ouilia pro septis. Lucanus. Et miseræ maculauit ouilia Romæ. Septa etiam uocata, quæ ad inale opponuntur, ut supra diximus. A sepiendo autem septa dicta. Sepire tenere est, et impedire, A sepiæ notissimo pisce deductum, quæ emisso cruore atro occultat iter, atque impedit, quamuis sepiæ sit etiam scopolus iuxta Atheniensium litus, ut Herodotus scribit. a sepio sit sepes, quæ obiecta introitum prohibet. et conspectus, quod ueteres etiam conspici dixerunt. et circumsepius notæ significationis, et præsepe de quo supra diximus. et sepelio. a quo sepulchrum, sepultura, de quibus inferius dicemus. Item sæpe aduerbium, quod significat frequenter, quod quæ frequentia sunt quodammodo sepe facere uideantur, scribiturque per diphthongum, ut a sepe ablatiuo differat. Ab eo sit sæpius. et sæpissime. Item sæpenumero, et per sepe. Item spissum a sepium densitate. Spissum enim proprie densum significat. Cicero. et si principia tarda sunt, exitus tamen ipsi spissi, et producti esse debent. Hinc spissitas. et spissitudo pro densitate. et spisse aduerbium dense. et spisso uerbum densum. A quo fit compositum in spisso. Aliquando per antiphrasin spissum pro tardo accipitur. Unde perspisso aduerbium, quod significat tarde. Plautus. Quia quod bene promittunt aruspices, perspisso euenit. id quod mali promittunt presentaneum est. item a sepio præsepio, hoc est sepe ante facio. et circumsepio, hoc est facta sepe arcando. et intersepio claudo. iter impedio. Quintilianus. His textis ne uniuersi mellis effluat pondus, intersepta opera clauduntur, hoc est circumsepta, uel qua

effluere mella poterant septa. A comitio comitiales dies appellati sunt festi, in quibus conuenire populus Romanus solebat ad suffragium ferendum. item comitiales homines a morbo Comitali dicti, qui eodem morbo laborant. Plinius. Fel testudinum naribus illitum comitiales erigit, atollitque. Ab eo fit comitaliter aduerbium. idem. Folia heliotropij contractionibus medentur, etiam si id comitaliter accidat, hoc est etiam si contractiones fiant ex morbo comitali. Contrahuntur enim nerui hoc morbo, propter quod græci Epilepsiam uocant. hoc est correptionem. et epileptici dicuntur, qui eum morbum patiuntur. Hippocrates τῆν εὐνοσίχωνον εἶναι μὴ πᾶσι τῆν ἡλικίαν, hoc est coitum esse breuem epilepsiam. id est comitalem morbum. Corruptum hoc morbo bis fuisse in rebus agendis Iulium Cæsarem tradunt, multos præterea magistros, et ingenio, et rerum gestarum gloria excellentes uiros eodem laborasse. Cuius rei causam Aristoteles longissimo problemate conatur inuestigare. Sanari uero hunc morbum existimant, iugulati hominis calido sanguine epoto. ita sæpe misera auxilia tolerabilia faciunt miseriora mala. item ab Hercules Herculides fit patronymicum nomen. et græci uocant heraclides, et heraclius. Heraclides etiam proprium nomen est. Quatuordecim enim Heraclides nominantur ingenio, ac doctrina insignes fuisse. Primus Heraclides ex ponto Eurypthonis filius uir diues, qui Athenas profectus Spenisippum audiuit, et Platonem imitari conatus est, utebatur molliori ueste, adeoque elatus incedebat, ut Attici pro pontico pompicum nominarent. scripsit Dialogos plures, et tragœdias, patriam electo, atque occiso tyranno liberauit. draconem longo tempore nutriuit, mortuusque eundem necessarius suis mandauit, ut corpus occideret, draconemque supra lectum poneret, quo eum putarent ad deos migrasse. Secundus Heraclides huius conatus fuit, qui pythias nugas conscripsit. Tertius Cumanus, qui libros edidit de arte rhetorica. Quartus Alexandrinus persicarum rerum scriptor. Quintus Barzileites dialecticus, qui aduersus Epicurum scripsit. Sextus medicus Tarentinus. Septimus poeta. Octauus sculptor phocensis. Nonus epigrammatum scriptor argutus. Decimus Magnesianus, qui mythologica scripsit. Undecimus Alexandrinus grammaticus. Duodecimus Ephesius rhetor. Tertiusdecimus Astrologus. Quartusdecimus Bizantius, qui philosophiam corinthi docuit. item ab hercules heracleon herba, quæ et timalos a boeotij uocatur et nympha, et ropalona nascitur in aquosis, folijs magnis, et in summa aqua, et alijs ex radice prodeuntibus, flore lilio simili, et cum desierit capitum papaueris. Laudatissima in orchomeno et marathone Boeotiae nascitur. Tradunt hæc ex Deianiræ sanguine procreata. Nam cum deianira ob Zelotypiam ex heracleem, centauro uestem ei misisset, cuius uis pestifera in furorem actus Hercules sese in rogam deiecit doloris impatientia. perata Deianira sese illius claua interfecit, quam græci ῥόπαλον uocant. Ex eius sanguine mox nata est herba, quam diximus, radice clauæ simili, itaque a nymphea nympha appellata est. ab hercule, ex quo quem Zelotypia exarserat, heracleon a claua quam græci ropalon uocant, ropalon est appellata. ideo eos, qui succum eius bibunt, duodecim diebus coitum, geniturisque priuari affirmant. Fructum huius herbe boeotij madona uocant, et radicem sole siccant, quam genituram per quietem exeuntem, et alui fluxum reprimunt. Galenus. ἡ τριζα τὰ τῆς τῆς ῥοῦ μῆλα καὶ ἀπὸ ῥοῦ μῆλα κατὰ τοὺς δειπνοῦ μούς. est et alia herba, quæ heracleon syderion dicitur. et ipsum ab hercule inuentum caule tenui digitorum quatuor altitudine. flore puniceo. folijs coriandri. iuxta amnes, et lacus nascitur, et oia uulnera ferro illata efficacissime sanans. ite heracleon aliud ab

aliud ab eodem inuentum tradunt, quod origanum heracleonem syluestre nuncupari diximus, quoniam est origano non dissimile, estq; e panacis genere, de qua superius differuimus. Apollinaris quoque inuenta ab Hercule memoratur, quae apud Arabas alteram siue alteragenum, apud graecos hyoscyamos, hoc est faba porcina appellatur. plura eius genera. Vnum nigro semine, folijs pene purpureis. spinosum. uulgariter candidius, et fruticosius, altius papauere. Tertij semen cotoneis fere simile, omnia insaniam gignunt, et capitis uertigines. Quartum genus molle, lanuginosum, pinguis ceteris, candidi seminis in maritimis nascens hoc reciperet medicina. Vnus feminus, et per se, et suaco expresso. Constat etiam folijs mentem corrumpi si plura, quam quatuor bibantur. fit et ex semine oleum, quod et ipsum auribus infusum terriat mentem. mirifice tamen contra uenenosum prodest, adeo constat etiam uenena prodesse. item ab Hercules Hercule, et hercle, et mehercules. et mehercule iurandi aduerbia. Solebant autem uiri soli per Heruleum iurare, nec unquam per castorem, e contrario uero mulieres: per castorem iurabant. per Heruleum autem deicare eis non licebat, cuius rei ratio erat, quod herculano quoque sacrificio abstinebant mulieres. quoniam cum Hercules boues geryonis per agros Italiae duceret, sitienti aliquando, et aquam a quadam muliere petenti, responsum est, se aquam non posse praestare, quod foeminarum dea quam graeci diu iuraneia uocant, celebraretur dies, nec ex eo apparatus uiros gustare fas esset. propter quod facturus Hercules sacrificium, detestatus est praesentiam foeminarum, et positio, ac pinario sacrorum custodibus iussit, ne unquam mulierem intrare permittent. Nusquam igitur inuenire est apud probos scriptores, aut mehercules foeminiam dicere, aut Meastor uirum. Aedepol autem, quod iusiurandum per Pollucem est, et uiro, et foeminae commune fuit. Quamuis Maro affirmet antiquissimos uiros, neque per castorem, neque per pollucem deicare solitos, sed id iusiurandum fuisse tantum foeminarum, paulatim tamen inscitia antiquitatis iurare uiros per pollucem coepisse. Quidam Aedepol dictum uolunt quasi per aedem pollucis: item pol. et perpol. et similiter castor, et meastor, et per castor, quasi per aedem Castoris. Causam cur uiri per Castorem, et pollucem non iurent, sed tantum foeminae, hanc quidam esse affirmant, quod helenes sororis suae gratia id fecerint, quod uix frater pro fratre fecisset, merito igitur mulieres eorum testimonium implorare uisae sunt, qui in genus suum sese tam propitios exhibuissent. illud quoque in sacris Hercules obseruatum est, ut non cubando, sed sedendo epularentur. Cornelius Balbus apud aram maximam obseruatum, ne lectisternium fiat. Custoditur in eodem loco, ut omnes aperto capite sacra faciant, quod fit nequis in aede dei habitum eius imitetur. Nam ipse in aperto capite est. Fuerunt autem Romae aedes duae Victoris Hercules, una ad portam Trigeminam. Altera in foro Boario. Maro ideo uictorem Hercules putat cognominatum, quod omne genus animalium uicerit. Alij tradunt M. Octauium herrenum prima adolescentia tibianem fuisse. Postea uero arti suae diffusum in situ isse mercaturam. et re bene gesta decimam Hercules perfoluisse. Postea cum nauigans hoc idem ageret, a praedonibus circumuentum fortissime repugnasse uictoremque recessisse. Apparuisse ei in somnis Hercules, et sua opera seruatum docuisse. Proinde Octauium in petrato a magistratibus loco aedem ei, et signum sacrasse, uictoremque in asis literis appellasse, dedisseque ei epitheton, quo simul et ueterum uictoriarum, et nomine memori continetur. Quidam etiam Heraclitum ab Hercule deductum opinantur. Fuit Ephesius philosophus elisonis,

sive (ut alij dicunt) Herationis filius animo nimis elatus, et omnes contemnens. Homerum dignum dicebat, qui de certaminibus eicaretur, et colaphis caederetur. Nullumque praecceptorem habuisse sese, sed per se omnia didicisse gloriabatur. Scripsit de rebus et ijs, quae ad deos pertinent. Librumque in templo Dianae reposuit, obscure scriptum, ut soli docti possent intelligere, ne si in uulgi notitiam deueniret, contemptui haberetur. Accedere ad Darium Persarum regem benigne eum inuitantem noluit, uerum in montana secessit, ubi herbas tantum depascens, incidit in morbum aquae intercutis, propter quod in urbem aliquando reuersus sciscitabatur medicos per enigmata, an posset ex imbre siccitatem facere, quibus minime intelligentibus praesepit ingressus Bubulo fimo se chyuit, ratus se eo calore siccare humorem posse. Sic annum aetatis suae sexagesimum agens, interijt. Fuerunt et alij quatuor Heracliti. Primus poeta Lyricus. Secundus Halicarnasus summae uir elegantiae. Tertius Lesbios, qui macedonum scripsit historiam. Quartus uir ridiculus. Heracleae quoque quinque fuisse legitur praeceteris insignes, una in radiabus Oetae montis, in plano sita, quam Asaris flumen abluit. Alia in propontide, quae prius Perinthus uocabatur, in qua Amphitheatrum fuit, unum e septem spectaculis orbis terrarum. Tertia in Ponto Baetiorum Colonia. Quarta de qua supra diximus. iuxta Rhodani. Quinta in Campania Italiae, quae et Herculeum dicta est, incumbens mari iuxta Pompeios, et promontorium habens mirum in modum uentis afflatum, quos uocant Etesias, propter quod saluberrimum ibi esse aerem constat. hanc urbem tenuere Osci, sicut Pompeios, quos Sarnus amnis abluit. Postmodum thurci, et pelagici, dein de Samnites, erantque nolae, et nuceriae emporium, non longe a monte Vesuuio, qui amoenissimus agrus incolitur, excepto cacumine, id magna ex parte planiciem habet, sed in fructuosum est, et cinere satens caeuosa praese ferens antra plena adustis lapidibus, ut facilis coniectura sit, ea loca quondam arsisse, sed defecisse flammam cessante materia. Duo praeterea in Italiae portus ab Hercule nomen sortiti sunt. Alter in brutijs iuxta hipponem locrorum oppidum, quod postea obtinuerunt Romani, et mutato nomine Vibonem ualentiam appellauerunt. Ad hunc locum Proserpinam e Sicilia ad legendos flores uenisse existant, quoniam amoenissima regio est, et floridissima prata. hinc apud matronas consuetudo inualuit, ut collectis ex floribus coronas texant, quoniam diebus festis emptis gestare, uito datur. Alter in Liguria sinibus, ac Thurciae, qui dicitur portus Hercules Monaci, non longe a populo uia sinus est, in quo tumulus sublimis. ubi aedificatum est oppidum, sub quo portus Hercules Monaci, siue portus Monacicus. habet enim templum Hercules cognomento Monaci, quoniam is in eo habitat solus, est quippe statio quaedam non multarum, nec magnarum nauium capax. Fecit Polyeletus Sicyonius Ageladis discipulus nobilissimus artifex Hercules, qui Romam translatus fuit Anthemum a terra sustinentem, et Myron Eleutris natus alter Ageladis discipulus Hercules alterum, qui ob nobilitatem operis apud Cyrcum maximum in aede Pompeij magni collocatus fuit. et Eurycrates Lysippi Sicyonij filius Hercules Delphis, omnes ex aere. At Zeusis heracleotes Hercules infantem pinxit dracones strangulante Alcmena matre coram pauente, et Amphyrione admirante. hic nobilissimus pictor fuit, cum quo cum Parrhasius alter excellens pictor in certamen descendisset, detulit uias pictas tanto successu, ut in Scenam aues aduolarint. At Parrhasius linteam pictum traditur detulisse, ita uerita

te re presentata. ut Zeus alium iudicio tuens flagitarit, remoto tandem linteo picturam ostendi, intellectoq; errore palmam concessit ingenio pudore, quoniam ipse auerit sefellisset. Parrhasius autem se artificem pinxit & Parrhasius Herculem in tabella, quae cum Rhodi esset, ter fulmine ambusta, nec unquam obliterated, hoc ipso miraculo auxit. item Ulysses nobilissimus pictor, qui se Abrodictum, quod graecis significat delicatam, atque elegantem cognominauit, Herculem Lyndi fecit, talem a se hunc pictum assuetans, qualem sepe in quiete uidisset. Apelles quoque qui pictura omnes superauit, Herculem auersum pinxit, qui Romae in Antoniae templo uisus est, cuius faciem ostendere potius ars, quam proniter uidebatur. item Artemon Herculem pinxit cum Deianira lasciuientem, & alterum Herculem, ab oeta monte exuta mortalitate confensu deorum in caelum euntem. item Laomedontis circa Herculem, & Neptunum historiam, quae tabellae inter eas, quae in portibus Octauiae fuerunt, nobilissima habitae sunt. At Niacearchus pinxit Hercule tristem insaniae poenitentia per quam uxorem, & filios occiderat, sed in maxima admiratione fuit Herculem ex marmore statua a Mnestrato facta, quam uiuam iudicare spectantium oculi cogebantur. Visus etiam fuit in Pantheo Agrippae templo Romae Hercules e marmore humi stans singularis admirationis, ad quem poeni omnibus annis humana uictima sacrificare consueuerant, ita omnes artifices hunc maxime inter omnes deos eligeant, quem perpetua memoria celebrem toto orbe reddere conarentur, quin & Corinthijs uasis imprimi a ueteribus solebat. Martialis de Hercule corinthio. Elidit geminos infans, nec respicit anguis. iam poterat teneras hydra timere manus, & etiam figulinis operibus. idem de Hercule fictili. Sum fragilis, sed tu moneo ne sperne sigillum. Non pudet Aladen nomen habere meum. LEO NEM NEMES. Leonem syluae Nemeae, de quo supra diximus. Leo generosissimus est omnium animalium, tum praecipue, cum colla, armoq; uelint iuba, quod etate accidit ijs, qui e leone concepti sunt. Nascentur quippe ex Pardis, qui iubis carent, praesertim in Africa, ubi propter penuriam aquarum ad paucos annos multitudo ferarum conuenit, ideo multi formes ibi animalium partus inuicem sese miscantibus diuersorum generum animalibus. Unde ortum est illud prouerbum. Semper aliquid noui Africam afferre. Alexander magnus noscendi naturas animalium desiderio inflammatu Aristotelis philosopho in omni disciplinarum genere excellenti, scribendi de ijs prouinciam delegauit, et aliquot millia hominum in totius Asiae, & Graeciae tractu parere iussit, quibus uenatus, aucupia, piscationes cura essent, quique uariarum armentum, aluearia, piscinas, auaria haberent, nequid usquam genitum ab eo ignoraretur. Hos igitur percunctando quinquaginta illa de animalibus praecleara uolumina scripsit. in ijs ergo Aristoteles tradit Leenam primo factu quinque annos parere. Secundo quatuor, ac per singulos annos uno minus. Postquam uero unum tantum peperit, sterile scire. Atqui factus ipsos initio informes, ac minimas carnes esse magnitudine muscellarum, nec nisi bimestres moueri, semestres uix ingredi posse. In europa autem inter Acheloum tantum, de quo supra diximus. & Nestum Thraeciae amnem iuxta Abderam fluentem, & Pangui montis ima ambientem, ubi Diomedes hospites suos equis apponere solebat, leones reperiri, sed longe praestantiores ijs, quos Africa, & Syria nutrit. Leonum duo genera esse compactile, & breue crispioribus iubis, hos timido res esse, quam longo simpliciq; uillo, illos uulnerum esse contemptores. Vrinam maris crure sublato reddere quemadmodum canes hanc grauem odore esse, nec minus halitum. Ra-

ro hoc animal potare, uesci alternis diebus. Post saturitatem aliquando triduo ieiunare. in mandendo quae possint solida deuorare. Quando alius grauatius, insertis in ora unguibus sponte protrahere. idem etiam facere post saturitatem, quando est fugendum, longitudinem uita eorum ex eo apparere, quod pleriq; dentibus defecti reperiuntur. Polybius scribit in senecta ab ijs hominem appeti, quoniam ad persequendas feras non suppetant uires. Tunc obsidere Africae urbes, eaq; de causa crucifixos se uidisse, ut caeteri metu similis poenae absterrentur a noxa. Leones tantum ex feris clementia uentor in supplices, prostratis parant. Vbi sauiunt, in uiros priusquam in foeminas fremunt, infantes non attingunt, nisi in magna fame. Eorum animi index est atuda, sicut equorum aures. Vm summam in pectore habent. Satiati innoxij sunt. Generositate in periculis maxime ostendunt, steruentes tela, & se terrore solo diu tuentes, ac ueluti cogi, ad sauiendum sese testantes. Vrgente canum, ac uenatorum magna uentemptim resistunt caeduntq; in campis. Vbi uirgulas, ac syluas penetrauerint, acerrimo cursu feruntur, quasi turpitudinem latebris tegentes. Vulnera mira obseruatione percussorem no uerunt, & in quantalibet multitudine appetunt. Eum uero qui tela quidem miserit, sed non uulnerauerit, correptum steruant, nec uulnerant. Morientes humum mordent, & dant lacrymam leto. Cum pro catulis foeta dimittant, aciem desigunt in terram, ne uenabula expauescant. Carent dolis, nec limus inuentur oculis, nec ita uideri uolunt. Timet tamen tam ferox animal rotarum orbis arcumactes, et curus inanes, et cristas, canisq; gallinaceorum, sed maxime ignes. Aegritudinem fastidij tantum sentiunt, in qua medetur eis contumelia, et annexarum eis simarum lasciuia in rabiem agit. Gustatus deinde sanguis remedio est. illud quoque admiratione dignum, quod condito in corporis uagnas unguum microne gradiuntur, & aduersis falculis curunt ne refringantur, hebetenturq; ungues, quos non nisi appetendo prouidunt. idem quoque & paridi, et pantherae faciunt. Plurium leonum simul pugnam primus Romae edidit Scauola Publij filius in edilitate curuli. Centum iuatorum. Primus omnium L. Sylla, qui postea dictator fuit, in praetura. post quem Pompeius magnus habuit in arce CCCXV. Caesar dictator quadringentos. Capere eos quondam difficile fuit, et non nisi foueis. Principatu Claudij Caesaris casus rationem docuit tam generoso animi mali certe ignominiosam, pastoris gentili sago contra irruentis imperum obiecto, quod spectaculum mox in arenam translatum est, tanta illa feritate supra quam dici potest turpescente, capite quamuis leui iniectu aperto. ita ut ligent non repugnans, uelut uis omnis constet in oculis. Ex quo fit minus mirum, quod dicitur a Lysimacho simul incluso iussu Alexandri strangulatum leonem. iugo subdidit eos. primusq; ad curus strangulatum leonem. iugo subdidit eos. primusq; ad curus bello auili malo quodam praesagio, quod etiam generosi spiritus possent iugum subire. Primus leonem tractare ausus est, & ostendere mansuetum Hanno Carthagenensis, propter quod damnatus fuit, quod nihil non persuasurus uir tam artificij ingenij uideretur, & male ei credi libertas, cui feritas usque adeo cessisset. Extant clementiae leonum complura exempla. Mentor Syracusanus in Syria, cum forte Leoni obuiasset, sese suppliciter uoluntati, & quancunq; fugeret se opponenti, labentiq; ueshgia quasi adulari uellet. licet initio perterritus, animaduertit tandem in pede eius tumorem, uulnusq;. & extracto furculo cruaatu animal liberauit. Heli quoque natione Samus in Africam naue delatus, cum forte iuxta litus minaci hiatu leonem conspexisset, arborem fugi pe-

tij, libero patre inuocato, ut precipuus uotorum locus esse so-
 ler, ubi nullus est spes, sed nec fugienti, cum posset, fera instite-
 rat, et procumbens ad arborem, hianu quo terruerat, miserat
 nonem querebat. Osis frustum audire morsu adhaerere
 demibus, et cum ob id pasci non posset, inedia simul, ac dolore
 cruciabat. Descendit tandem ille ex arbore, et fragmentum
 ex ore leonis euulsi, quem tradunt quandiu nauis ea in litore
 stetit, retulisse. Sanno gratiam uenationis partem quotidie affe-
 rendo, ob quam causam libero patri templum in Sanno Helpis
 sacrauit, quod graeci σωτήριον των δεινόντων, idest salua-
 toris templum Dionysij appellauerunt. Sed longe mirabilis est,
 quod Apion, qui Polyhister appellatus est, sese Romae in arce
 maximo uidisse testatur. in ijs ludis inquit leonum immanitas
 admirationi fuit, inter quos unus erat corporis impetu, et ua-
 sitate, terrisq; ac sonoro fremitu, et turis, comisq; ceruicium
 fluctuantibus, qui animos, oculosq; omnium in sese conuerte-
 rat. introductus quoq; inter alios plures ad pugnam bestia-
 rum Dacus quidam fuerat, feruus uiri consularis, cui Andro-
 dus nomen erat, hunc ille leo ubi procul aspexit, repente quasi
 admiratus subsistit. Deinde sensim, ac placide ueluti noscitur
 bundus ad eum accessit, tum caudam in statum adulantium canum
 clementer, ac blande mouens, hominis sese corpori adiungit,
 cruraq; et manus eius propè iam exanimati mentis lingua de-
 mulcet. Androdus inter illa tam atrocis feræ blâ dementia amis-
 sum animum recuperat, paulatimq; oculos ad contuendum leo-
 nem refert. Tum quasi mutua recognitione facta ueluti Letos,
 ac gratulabundus leonem atq; hominem uisos fuisse. Qua re
 maximus populi clamores fuisse excitatos, Aersitumq; à Cae-
 sare Androdum, et causam cur tam atrox bellua sibi uni pe-
 perasset, interrogatum. ibi rem miram, et uix credibilem An-
 drodum narrauit. Cui prouinciam Africam pro consulari im-
 perio dominus eius teneret, inq; eius, quotidianis uerberibus
 ad fugam coactum se fuisse, et ut à domino terrae illius prae-
 side ratiore latebra forent, in arenarum solitudines concessisse,
 eo consilio, ut si abus de fuisset, aliquo modo mortem oppeteret.
 Tum medio, ac flagranti sole specum quandam natum remo-
 tum, ac lateantem in eam se recondidisse, nec multo post ad eam
 uenisse hunc leonem, pede uno debili, atq; cruento edentem ge-
 minus, et dolorem, ac cruciatum uulneris prae se ferentem. Ter-
 riam sese, ac pause factum primo aspectu. Sed postquam intro-
 gressus leo habitaculum illud, ut re ipsa apparuit, suum deli-
 tentem conspexit, mentem ac mansuetum ad se accessisse, sub-
 lamq; pedem, quasi petendae opis gratia porrexisse. ibi str-
 pem ingentem uestigio pedis eius inherentem euulsi, conce-
 pitq; sanem expressisse, et sine ulla iam formidine exiit as-
 se, ac detersisse cruorem. Quo facto leuatum dolore leonem pe-
 de in manibus eius posito reuoluisse, et paululum indulgisse ge-
 ni. Postea uero ex eo die totum triennium se, et leonem in ea-
 dem specu, eodèq; uictu uixisse. Quippe leonem è feris quas
 uenabatur optimora mēbra ad specum ferre solitum, quae ipse
 quoniam ignis copia non esset, meridiano sole torrens epula-
 batur. Sed ubi eum uita illius ferina molesta cepit, leone ue-
 natum profecto specum reliquisse, et tridui uiam permensum
 usum à militibus, atq; apprehensum fuisse, et ad dominum ex
 Africa Romam deducit. Hunc statim rei capitalis damnand-
 um, obiciendumq; bestiis curauisse, percepisse se iam hunc
 quoq; leonem olim suum fuisse captum. et Romam pductum,
 gratiam ergo sibi beneficii, ac mediane retulisse. Quae cū An-
 drodus narrauit, dimissum statim à poena absolutum fuisse,
 leonemq; ei suffragis populi donatum, quem postea a loro tenui
 reuinctu per urbem ducere uisus est, donantibus passim ipsum
 ete, Leonem uero omnibus uario flore spargentibus, ac simul

clamantibus, hic est leo hospes hominis, hic est homo medicus
 Leonis. Leones in Syria nigri nascuntur (ut tradit Aristoteles)
 et in Aegypto, qui formica dicuntur, de quibus supra diximus.
 Leones coeunt aueris, quem admodum Lynxes. Cameli. Elephan-
 ti, et Rhinoceros, et Tigrides. A Leone terrestri marinus quoq;
 leo appellatus è, ex cancorum genere, de quo supra diximus.
 item Chamaleon, quasi paruus leo. Nascitur in india fœna, et
 magnitudine lacerti, nisi crura essent rector, et exaltiora, late-
 ra uentri iunguntur, ut piscibus, et spina simili modo. Eminent
 rostrum simile Suiulo. cauda prælonga in tenuitatem desinens,
 et implicans se uiperinis orbibus, unguis adunci, motus tardi-
 or, ut testudini corpus asperum, ut Crocodillo, oculi i recessu ca-
 uo prægrandes, et corpori cancolores nunquam eos operit, nec
 pupilla moui, sed totius oculi uersatione circumaspicit ipse ac-
 cessus hâti semper ore. Solus animalium nec cibo, nec potu ali-
 tur, nec alio, quam aeris alimēto. Circa caprisicos ferus, aliogn
 innoxius, et coloris natura mirabilior. Mutat namq; eū sub
 inde et oculis, et cauda, et toto corpore. Redditq; semper quæ
 cunq; proxime attingit, præter rubrum, candidumq;. Ouidius
 id quoq; quod uenti animal nutritur et aura, Protinus assi-
 milat textu quoscunq; colores. De functo pallor est. Caro in at-
 pite, et maxillis, et ad commissuram caudæ admodum exi-
 gua, nec alibi toto corpore. sanguis in corde, et circa oculos tan-
 tum. Visera sine splene hybernis mensibus latet, ut lacerta. De
 mocrius philosophus periciliare uolumen de Chamaleone edi-
 dit, plenum mendacijs, nec alia causa legēdum, quàm ut ad ri-
 sum exatentur, inter cætera uim eius esse maximam scribit con-
 tra acapitrum genus. Detrahere enim superuolantem ad se, et
 uoluntarium præbere lacrandum cæteris animalibus. Caput
 eius, et guttur, si roboreis lignis uratur, magnorum imbrum,
 ac tonitruum concursus facere. lingua si uiuenti ex empta sit ad
 iudiciorum euentus pollere. Cauda flumina, et aquarum im-
 petus sisti. Ab hoc, et Chamaleon herba appellata ob uarietate
 foliorum. Mutat enim cum terra colores, hic niger, illic uiridis,
 alibi cyaneus, alibi croceus, et alijs coloribus. Duo eius gene-
 ra marem dicunt, cui stros purpureus est, Fœminam cui uioleace-
 us. Vno nascuntur caule cubitali. crassitudine digitali. Quidam
 byphonem nominat, quod à bobus deuorata angina eas necat.
 Graece quippe βους Bos dicitur. φόβος mors. Alij cy-
 non uocant, quod factore eius riani è canū auribus decedat.
 uior enim canis est. όλερ factore. Chamaleonem qui-
 dam Ixion uocant, quod quibusdam in locis uiscum gignit al-
 bum sub alijs foliorum maxime circa canis ortum. Apud grae-
 cos enim ιξός uiscum dicitur. Cum hac herba idem Demo-
 critus scribit sinistrum pedem Chamaleontis torreret in fœno,
 additoq; unguento in pestillos digeri eos in ligneo uase conditos
 praestare, ut qui gerit, omnino sit inuisibilis. A Leone etiam leō-
 tophonus dicitur, de quo supra diximus paruum animal, nec
 alibi nascens, quàm ubi leo nascitur, quo gustato statim leo expi-
 rat, ita et corpus eius adustum aspergiant alijs carnibus polen-
 tæ modo, et ita leonibus insidiantur, ac etiam cinere necant.
 Non immerito igitur hoc odit leo, uisumq; dilaniat, et citra
 morsum exanimat. ille contra urinam spargit prudens. hanc
 quoq; leoni pestiferū esse. et leōtopetalon herba, quam alij rho-
 padion uocat, folio brassicae caule semipedali. leni. cuius semē,
 i cacumine in siligs acris modo, radix rapae similis. grâdis. ni-
 gra, nascitur in aruis. Radix aduersatur omnium serpentium
 generibus, ex uino pota. nec alia res celerius proficit. Et leonto-
 podion alia herba, quam et lithoron. et dorypetron. et toto-
 petron uocant caulibus ueluti rosae capita sustinens, nascitur
 in campis pestri, et graali solo. Semen eius lymphaticæ somnia fa-
 cere dicitur. et os leonis alia herba florem faciens purpureum

600

pulchrum. Columella, Narcissiq; comas, & hiantis saeva leonis ora feri. Item à leo leana, quae & lea dicitur. Virgilius, Catulorum oblita leana. Lucal. irritata lea iaciebant corpora saltu. & leoninus. & leo. leontius. leogorus. leodamus. Leocrates sculptor insignis. Leocrinus. Leonides nobilis Sparta, deinde Lacedaemoniorum rex, qui aduersus Xersem penè incredibilia egit. Item Leonides alius pædagogus Alexandri. Leotheses. Leostratus. Leochares propria nomina. Item Leopardus, qui ex leone, & panthera natus est, uel ex pardo, ac leana nigris maculis leoninam pellem distinguētibus. Pardus animal est, cuius foemina pardalis dicitur, & panthera, quasi tota fera, quippe τῆν γρᾶν totum dicitur. ὄπισθον fera. Seuiores in hoc genere sunt foemina, quam mares. Numerose in Hircania, minutis orbiculis super picta, ita ut oculatis ex fuluo arcibus, uel coerulea, uel alba distinguatur tergi supellex, & earum colore mirum in modum quadrupes omnes sollicitatur, sed capitis toruitate terrentur. Quapropter occultato capite reliqua dulcedine inuitatas corripiunt, discernuntur à maribus solo candore. A nostris uariae appellantur. Sunt qui tradunt ijs in armo similem lunæ esse maculam crescentem in orbem, & pari modo cornua causantem. Primus Scaturus adilitate sua uarias centum quinquaginta in urbe ostendit. Deinde Pompeius magnus quadringentas decem. Diuus Augustus quadringentas uiginti, hoc solum ex omnibus animalibus odoratum esse affirmant. A pardali pardalianches deducitur, hoc est aconitum, quod Hyrcani hoc gramme carnes (ut diximus) illinunt, & per semitarum compita spargentes exhibent, quarum fauces hoc cibo hausto Angina obsidentur. item à pardali camelo pardalis, animal, quod nabin Aethiopes uocant, collosum equo. pedibus, & cruribus boui. Camelo capite, albis maculis rutilum colorem quadam pantherarum similitudine distinguētibz. Primus Caesar dictator Circensibus ludis eam Romæ ostendit. Postea frequēter uisa est aspectu magis, quam feritate conspicua, & ob id à quibusdam ouis appellata. Camelus notum animal est, pascitur inter armenta in oriente, duo genera sunt bactriae, & arabia. Differunt, quod illi bina habent tubera in dorso, uulgo nunc Dromedarios uocant, hi singula, & in pectore alterum, cui incumbant. Dentium superiore ordine carent ut boues, exercentur dorso, ut iumenta, & equitatu in prælijs uelocitate equos excedunt. Sed sua cuique mensura est, sicut uires tactis poplunibus prosternunt sese, atq; ita onerantur. Postquam quod satis est acciperunt, surgunt, nec ultra assuetum procedunt spatium, nec plus instituto onere recipiunt. Odiū aduersus equos naturale gerunt. Sitim quatri duo tolerant, impleturq; cum bibendi occasio est, & in præteritum, & in futurum. Aquam prius conculcatione obturbant, aliter non gudent potu. Uiuunt quinquagenis annis. Multi etiam centenis ueneris rabiem & ipsi sentiunt, propterea etiam faeminas castrant. ita fortiores negato coitu fiunt, et bello aptiores, colorem habent pullum, atq; nativum, ob id uulgo pullum colorem camelinum uocant. PROSTRATVM. Victum. prostrigium. extinctum. Sternere proprie est de statu deijcere, & quasi in terram extendere. Virgilius, Sternitur infelix Acron. Idem. Strata iacent passim sua quæq; sub arbore poma. Hinc prosternere fit, quod aliquando est in terram deijcere. Apuleius, Puellamq; reluctantem tandem prostravit. Aliquando uincere. prostrigare. extinguere. Sallustius, Prostratisq; militibus fugæ se dedit. Sternax quoque equus dicitur, qui exortit, ac in terrâ deijct sefforem, hoc est ferrox. asper. Virgilius, Et sternacis equi. Per metaphoram sternere aliquando pro extendere capimus. à quo fit in sternere. Vnde sternere, atque in sternere humi tu petas. frondeis. flores, aliaq;

huiusmodi dicimus. Hinc stragula dicta opertoria lectorum, ubi & discumbere solebant, & quiescere. Varro. Ac quicquid in sternebant, à sternendo stragulum appellabant. Hinc etiam equorum opimentum instratum uocatur. Et quoniã sternendo fit, ut id supra quod sternimus, hoc est extendimus aliquid, tegimus, Sternere aliquando pro tegere, atque implere accipitur. Vnde sternere equos dicimus, hoc est in stratis tegere. Sternere lectos cooperire. Sternere humum, floribus implere. Virgilius, Sternitur omne solum iaculis in qua significacione consterno quoque accipitur, dum tertia est coniugationis. Idem. It stridor, & alte consternunt terram concusso stypite frondes. Quando uero est primæ coniugationis, pro deijcere duntaxat accipitur. Sallustius, Quia uictoria elati hostes nostri territi, atque animis consternati discessere. Idem. Equi sine rectoribus exterriti, aut saucij consternantur. Hinc consternatio delectio animi dicitur ex aliquo subito metu. & externo, quod ueteres usurparunt pro eo, quod est dementem facio. Pacuius. Sed etiam miseram, quam frequens luctus externauit. item quoniam sternendo, hoc est extendendo & id, quod extendimus, & id supra quod extendimus, complanamus, atque componimus, fit ut sternere quoque aliquando pro componere, ac complanare usurpemus. & stratum dicimus complanatum, atque compositum. Vnde stratum mare dicimus. Virgilius, Et omne tibi stratum silet æquor. & stratus uias, siue quod complanatae sint, siue quod lapidibus tecta. idem. Miratur portus, strepitumq; & strata uiarum. item, quia iacendo quodammodo extendimur, fit ut eos etiam se sternere dicamus, qui se ad iacendum collocant, ut quiescant. Idem Sternunt se somno diuersæ in littore l'hoce. Hinc sternere dicimus dormire. Persius. Sternimus indomitum quod despumare falernum Sufficiat, quanta dum linea tangitur umbra. A sterno etiam fit substerno, à quo & substratum. item sternuo, à quo sternuto frequentatiuum. Vnde sternutatio, et sternutamentum. & sternutatorium medicamentum, à quo ad sternuendum excitamur. Etenim qui sternunt quodammodo toto corpore extenduntur, licet enim sternutatio à capite præcipue fit, fit tamen sternuendo quadam totius corporis extensio, quod in alijs corporis eruptionibus non accidit. Nam cum tres partes principales nostri corporis sint, caput. thorax. & aluus, flatusq; alui exspiratio sit. ructus uentriculi. sternutamentum capitis, solo sternutamento ferè totum corpus extenditur. ideoq; nõ modo caput, sed reliquas etiam partes bene ualere indico est. Quamobrem moribundos interdum sternutatorio excitare solemus, tanquam si hoc effici nequeat, nulla amplius sit spes salutis. Vnde consuetudo inualuit, ut sternutatio ueluti bonæ ualeitudinis indicium sacra habeatur. & sternutantes salutemus, ac bene eis precemur. Quod Tiberiū quoque Caesarem alioquin tristissimum, & plenum semper sollicitudinis hominem etiam in uehiculo exegisse tradunt. & aliquos constat nomine quoque consultare religiosius putasse. item à sterno stramen, & stramentum, quod solo quiescendi gratia sternant. Vnde lectus. & lectica à legendis, hoc est colligendis stramentis, atque herbis, ex quibus fierent, dicta sunt, quamuis aliqui à grecis potius deduci uelint, qui λιντορον lectum dicunt, uel quod fangatos ad quiescendum alliciat. A lectus, & lectica diminutiva fiunt lectulus, & lecticula. Suetonius. A caena in lecticulam se lucubratoriam recipiebat. item à lectus lectistermiū, cū sacrorū gratia lecti in tēplis sternebatur ad discumbēdū, siue etiam pnoctandū. item à lectica lecticarij, q lectiam ferebat. Itē à sterno, siue stratu stratumino deriuatur, qd est stratu firmo. Ply. Maiores, potēioresq; si sit occasio silite,

nel glareâ sterni, ora utrinq; lapidibus stratuminiari, & alio
 superinze. Sternio autem à græco deducitur, qd̄ est σπῆρμα,
 A quo spora strata dicitur. Hinc lithostrata uocata sunt
 pavimenta, quæ exiguis lapillis sternuntur, de quibus supra
 diximus: item à sternio strages deducitur, quod significat cladē.
 depulsionem. profligationem. iacturam. Quippe ueteres ster-
 no, & fligo in eadem significatione accipiebant. Linius. ipse se
 in terram fligit cadens. Acius. Nec perdolescit fligi socios mor-
 te. Ab hoc composita sunt affligo, quod significat proprie
 sternio, & in terram extendo. Plinius, At cænis ille horribentibus
 pro tonam corpus uillis ingenti primum latratu intonauit, mox
 in ceruicem assultans, contrâq; belluam exurgens, hinc & il-
 line artificio diminatione, qua maxime opus esset infestans, atq;
 euitans, donec assidua rotas uertigine afflixit, ad casum eius
 tellure conuulsa. Cæsar, Neq; siquo afflicta casu fuerint, exige-
 re sese, atq; eleuare possunt. Per metaphoram tamen affligere
 aliquando pro perturbare. angere. uexare accipimus. Celsus.
 Corpus uarij morbis afflictum. Sene. Vt animum uarijs
 curis afflictum oratione leuiorem. infligo. incuto. infero. Pro-
 fligo. deijco. depello. perdo. Vnde profligatum exercitum dici-
 mus. hoc est prostratum. deiectum. afflictum. pditum. & pro-
 fligatas res, hoc est perditas, & ad cladem perniciemq; dedu-
 ctas. Confligo. dimico. Confligere enim proprie dicitur, qui
 dimicando se inimicem sternunt. Vnde conflictus strages, et mu-
 tua profligatio appellatur, quæ & clades dicitur à græco κλά-
 σμα, quod est amputo. frango. Vnde κλάσμα fragmē-
 tum. & constructio appellatur. Sunt etiam qui cladem quasi ca-
 dem à cadendo dictam uelint. Quidam à calamis, quasi cala-
 midem hoc est calamitatem. VASTA. Magna, de quo
 supra diximus. PRISCA FIDES. Veterum credu-
 litas. POST TUA MVNERA. Postquam tu ludos
 populo exhibuisti. HAEC. Quæ ab Hercule aduersus leo-
 nem gesta sunt. ACTA. Gestâ. Ago quid proprie signifi-
 cat, intelligi potius, quam uerbis exprimi potest. Dicere tamen
 licet, quod agere est operari. Nam qui sedet, qui stat, qui cogi-
 tat, quiescat. iscet. moritur, aliquid agere dicitur. ita ut nullus,
 qui modo uiuat, esse unquam possit sine actione. Quippe &
 ipsum uiuere agere est. Vnde & uitam agere dicimus, et agitur
 mecum bene, id est sum in bona conditione. & præclare tecum
 agitur. Optime cum illis agitur, si diutius uiuent. Melius cum
 hominibus ageretur. peius. in commodius. pessime tecum agere-
 tur, & alia huiusmodi. Cicero. Cum illo uero quis nescit actū
 esse præclare. necum in commodius? Nonnunquam etiam acti-
 ue ponitur. Valerius Maximus. Bene egressent Athenienses cum
 Melaeade, si eum post trecenta millia Persarum Marathone de-
 uicti in exilium protinus misissent, ac non in carcere, & uin-
 cly mori coegissent. Quid inter agere, facereq; intersit, supra
 declarauimus. ab his actus, & factus deducuntur. Quintilia-
 nus. Flexus ille, & ut sic dixerim motus dat actum quædam,
 & factum. Hæc ita differunt, ut actus sit, cum nihil remanet.
 Factus, cum opus aliquod extat. iurisconsulti agere dicunt, cū
 causam in iudicio habent. Quoniam uero bis de eadem re cum
 iisdem iudicibus agere non liceat, factum est illud prouerbi-
 um. Actum ne agas. Et actum agere dicimus, cum quid fru-
 stra agimus. Hinc actum esse semper in malam partem accipi-
 mus, ut actum est de rep. hoc est respu. extincta. desperata. per-
 dita est. Terē. Actum est, siquidem hæc uera prædicat, hoc est,
 nulla amplius spes est, non aliter, quàm in iudicio, ubi lata se-
 mel sententia retrahari non potest. Id ipsum alio modo dicere
 solemus. Conclanatum est, quod inde tractum est, quia, cum
 spiritus uitalis aliquando interclusus fallere homines soleret,
 mortui aqua calida ablui consueuerunt, & per interualla con-

clamari. In quo cum liberari nequirent, post ultimam con-
 clamationem, quasi rebus desperatis urebantur, & cineres eo-
 rum condebantur se pulchris. Vlpianus agere. gerere, & con-
 trahere, ita diuidit, ut actum generale uocabulum sit. siue uer-
 bis quid agitur, ut in stipulatione, siue re, ut in numeratione.
 Contractum uero, ultero, atroq; obligatio. ueluti emptio. uendi-
 tio. locatio. conductio. societas. Gestum res facta. alij gesta, &
 acta ita distinguunt, ut gesta sint in administratione magistra-
 tus, & in bello, ac in rebus maioribus ad rem pu. uel ad pluri-
 mos spectantibus, ut gesta Alexandri. gesta Pompeij. gesta Cæ-
 sarij. Acta etiam priuatarum rerum, & minorum, ac fami-
 liarum. Cicero. an in commentarijs, & chirographis, & libel-
 lis, se uno auctore prolatis, ac ne prolatis quidem, sed tantum-
 modo dictis acta Cæsarj firma erunt? Aliquando etiam non
 acta, sed actus in eodem sensu dicimus. idem. Quod si de me a-
 uita, atq; actibus huic conuicatori respōdeo. Lucianus, Licet in-
 gentes obruperit actus. Agere aliquando pro dicere accipimus.
 Terentius, Est ne ipse, de quo agebam? Vnde agere gratias dici-
 mus, hoc è uerbis, quam gratum aliqd habuerimus, siue quàm
 10 grati animo simus, ostendere. Aliquando pro facere. Virgilius,
 His actis pro pere exequitur præcepta Sibyllæ. Nunc pro ducere.
 uehere. Sene. Vt qui tum regis armenta agebat. Varro. Non
 hos pactolus aureas undas agens eripiet unquam è miserijs.
 Virgilius, siue errore uicæ, seu tempestatibus acti. idem. Aæ-
 lerant acta pariter testudine uolst. item pro tractare. Mar-
 tialis. Semper agis causas. Modo pro persequi. Virgil. Quam
 procul incantam nemora inter cresia fixit Pastor agens telis.
 Lucianus, Terraq; mariq; iussus Cæsar agi. Modo pro agitare.
 Plautus. Aedepol eam agam uerberibus. Virgilius, Prodigijs
 20 acti caelestibus ossa piabunt. A quo agito uerbum, concutio-
 moueo. uerbero. Vnde agitator. Idē. Sæpe oleo tardi costas age-
 tator aselli. aliquando persequor, infesto. Idem. Galbanoq;
 agitare grauers nidore chelydros. Vt etes aetate pro agi-
 tare dixerunt. Quandoq; pro uertere. Idem. ipse ter addu-
 cta arcum caput egit arena. Nonnunquam pro expellere, fu-
 gare. Idem. Et membris agit atra uenena. interdum pro ex-
 tendere, porrigere. Cicero. Vera gloria radices agit, atque eti-
 am propagatur. Plerunq; pro cogitare. moliri. Virgilius. id
 quidem ago, & tacitus Lycida mecum ipse reuoluo. Sæpe pro
 30 trahere. Apuleius. Tot simul casus diuersum eū agebant. hinc
 spe, illinc timore traheretur. Plerunq; etiam pro iurgare.
 Cicero, Perinde ac si fieri cum eo egresset. item pro efflare, ex-
 pirare. Cælius ad Ciceronem. Hortensius, cum has literas scri-
 psi, animam agebat. Præclare Martialis uno tetraſtico diuer-
 sas huius uerbi significationes expressit.
 Semper agis causas, & res agis Attale semper.
 Est, non est quod agas, Attale semper agis.
 Si res, & causæ desunt, agis Attale mulas,
 Attale, ne quod agas desit, agis animam.
 50 Præterea agere aliquem reum dicimus accusare. Per agere ue-
 ro, reum condemnare. Agere sese est incedere. Virgilius. Ec-
 ce gubernator sese Palinurus agebat. Agere cum populo. &
 concionem habere, diuersa sunt. Etenim cum populo age-
 re, est rogare quid populum, quod suffragijs aut iubeat, aut
 uctet. Concionem uero habere, est uerba facere sine ulla ro-
 gatione. Est etiam quando agere pro tractare accipitur.
 Cicero, id nunc cum hoste agimus, ut induciæ fiant. item pro
 effingere, ut ago stultum, hoc est fingo me stultum, siue re-
 præſento stultum. Hinc comædiarum, & tragædia-
 rum, & aliorum huiusmodi dicuntur actores, quoniam
 60 diuersorum hominum gestus agunt in Scæna. item orator
 quia causam, & gestum uulius, ac corporis agit, actor

uocatur, & tum ipsa pronuntiatio, nam oratio, quæ habetur, cū etiam oratio scripta actio est uocata, & partes comædiæ, & tragædiæ actus uocantur à gestibus histrionum, q̄ ex hoc ipso actiōsi dicuntur. item spatium in a gro centum uiginti pedum, de quo supra diximus actus nunciatur. iuriconsulti actum, & iter ita distinguunt, ut iter sit quò quis pedes, uel eques commeari potest. Actus uero in quo armenta trahere, & uehiculum ducere licet. item actus generali uocabulo significat omne quod agitur, & actor dicitur omnis, qui aliquid agit, & actio omnis actus. Vnde actionem iuriconsulti uocant ius, quod cuiq̄ debetur in iudicio prosequendi. Propter quod Vlpianus duo actionum genera esse scribit in rem, quæ dicitur uēdictio. & in personam, quæ conditio appellatur. in rem actio est, per quam rem nostram, quæ ab alio possidetur, petimus. in personam actio est, qua cum eo agimus, qui obligatus est nobis ad faciendum aliquid, dandum uē. Differt q̄ actor ab authore, quod actor est, qui recitat. Author, qui opus facit. Vnde scriptores ipsos comædiarum, siue tragædiarum, siue aliorum huiusmodi operum authores uocamus, & quicunq̄ fecit aliquid opus, ut puta, qui egit bellum. egit pacem, authorem hūc operis. authorem belli. authorem pacis dicimus, non actorem, quamuis res ipsæ gestæ actū aliquando appellentur. Neq̄ est author primum nomen (ut Seruius existimat) sed à græco deducitur. Quippe græca ἀδύρτωρ authorem dicunt. ἀδύρτωρ authoritatem, ἀδύρτωρ authoramentum, ἀδύρτωρ authorare, ἀδύρτωρ authoratum, quod nonnulli græca uoce authenticum dicunt. Hæc uero ab ἀδύρτωρ derivari certum est, quod ipse interpretatur, quoniam qui author est, per se ipse facit, non ab alio accipit. Propter quod sine. C. scribi debet, cum in hoc significato accipitur, & communis est generis. Nam cum ab augeo uerbo derivatur cum. C. scribitur. Actor, & λόγος aliud significat, hoc est eum, qui auget, & femininum eius est auctrix. Dicitur q̄ à græco ἀύω. Authorem etiam dicimus eum in quo est uis, potestas, & dignitas, nec ab alio pendet. Vnde auctoritas est appellata. Lilius. Deceuerunt enim ut cum populus regem iussisset, id sic ratum esset, si patres auctores fierent, hoc est si auctoritatem suam, & decorem interponerent, si ratum haberent siue ratificarent, & comprobarent. idem. Maiores nostri nullam, ne priuata quidem rem agere feminas, siue authores uoluerunt, in manu esse parentū. fratrum. uirorum. item authores pupillorum uocantur, in quorum administratione infirma ætas, resq̄ eius sunt. Paulus. Etiam si non interrogatus tutor, siue author fuit, ualet auctoritas eius, cum se probare dicat id, quod agitur, hoc est authorem fieri. Pomponius. Et si pluribus datis tutoribus, unius auctoritas sufficiat, tamen si tutor authoretur. Hinc authores sententiæ alius, siue consilij uocantur ij, quorum sententiam, siue consiliū sumus secuti. Vnde nullum dices authores appellatur. & authorare dicitur obligare sibi, atq̄ subijcere. Lilius. Si signo suo compressas tabulas misit, & uero pignore uelut authoratum sibi proditorum ratum est. id est obligatum, atq̄ subiectum. Valerius. Et authorato socij officio. Et iuriconsulti titulum habent de legendo, uel authoratio militum, & legionum, ac auxiliorum descriptione. Hinc fit authoramentum, quod est obligatio quædam siue stipendium, uel pretium alicuius militiæ, ac pugnae, actionisq̄. Quinti. Nec difficilem sanè ab illo authoramento præsertim habuisset missionem, sed noluit gladiator uiuere. Cicero. Quorum ipsa merces authoramentum seruitutis est. Seneca. Nullum sine authoramento malum est. Auaritia pecuniam promittit. Luxuria uarias uoluptates. Ambitio purpuram, & plausum. Mercede tentata sollicitant. Suetonius. Munus gladiatorum dedit, ruduarij q̄; quibusdam reuocatis au-

thoramento centenum millium. Ab hoc fit ex authore uerbum, quod est authoramento, hoc est stipendium, et pretio illo, siue mercede priuo. à quo ex authorari milites dicuntur, qui missionem habuerunt. Nihil cum ijs commune augeo uerbum habet, cuius significatio nota est. à quo fit augmentum. & auctus. & auctio. & augmento uerbum. à quo augmentatio. & coaugmento, & coaugmentatio. Auctio uenditio est in publico, quæ fit licitatione, hoc est aucto ab emptoribus pretio, cū res traditur plus offerenti, & qui ita uēdit auctoriari dicitur. et uenditor ipse uocatur auctoriarius. Auctarium quoq̄ ab augeo deducitur, si significat q̄; quod super mensuram, aut pondus iustum adiatur, ut cumulus adiectus in modio. Plautus. Auctarium adiurato, uel nulle numum plus quam potest. & auctum spatium Cyra, quod super definitum nomen uictoriae adiungebatur. item adaugeo. à quo ad aucto. Acius. Quibus rem suam, & patriam nostram quondam ad auctum pater. Et augifico. Ennius. Et tabes numeros augificat suo. Item magmentum, quod ueteres dixerunt, quasi maius augmentum, & auxilium, quoniam augebant numerum ij, qui accedebant, ut ad iumento essent alienigenæ. à quo auxilior uerbum, quod significat adiunio opem fero. Vnde auxiliator. & auxiliatrix, & auxiliares copiae. item mactio, quasi magis augeo, & mactum. & mactio uirtute, de quibus superius diximus. item autumnus, quod tunc maxime augetur hominum opes coactis terræ fructibus. ab eo autumnalis. Vnde autumnale tempus dicimus, & autumnitas. Varro. Retineat uiatorem meridie prætereuntem. nam fontem autumnitas exiatauerat. idem. Quia autumnitas uentosa fuit. Ago à græco derivatur. Quippe græca ἄγω dicunt dico. Ab ago agea, uia in nauis, quod cito agi possit, & hippagium, atque hippago, de quibus supra diximus, et ager, quod qui morbo correptus est, grauius agitur, hoc est agitur. à quo ægre ager fio, & ægritudo morbus, & ægre aduerbium, quod significat modo cum difficultate. Virgi. Ergo ægre rastis terram riuantur. Modo moleste, Vnde ægre ferre dicimus, hoc est moleste ferre. & ægroty. à quo ægroty uerbum. et ægrotytio. ægroty ab ægroty differt, quod æger animo est, ægroty corpore. Sic & ægritudo animi est, ægrotytio corporis. Cicero. Sed proprie ut ægrotytio in corpore, sic ægritudo in animo nominatur. Ab ægro fit ægrior comparatiuum. & ægerrimus superlatiuum. item ab ægre ægrius & ægerrime. Et integer, hoc est perfectus, quasi minime æger. Vnde corpus integrum dicimus, cui nihil deest, & integrum uirum, qui omni uirtute præditus est. Ab hoc integrior. integerrimus. integritas. integre. integrius. integerrime. & ab integro aduerbium, quod significat rursus, quasi res perfecta rursus inchoatur. Virgilius. Magnus ab integro seclorum nascitur ordo, hoc est de integro dicitur. & integro uerbum, quod aliquando significat perficere, proprie tamen rursus inchoo. Virgilius. Ramoq̄; sedens miserabile carmen integrat. ab hoc fit de integro. & redintegratio est. Reperitur etiam attegro pro integro. Vnde ueteres attegrare uinum in sacrificij, hoc est augete dicebant. & actiuum apud grammaticos, quod passiuo opponitur. à quo actiue aduerbium. et actio frequentatiuum, quod non est in usu, sed usurpatur aliud ab eo frequentatiuum actio. à quo actiatio, quæ proprie in actibus dicitur. & acta ab actiatis, ita distinguuntur, quod acta sunt, quæ extra iudiciū sunt. Actiatis ea quæ in iudicio. Item ab ago fit aliud frequentatiuum agito, quod est commoueo. actio. à quo subagito, quod est inchoo. Plautus. Dum ille meretricē subagitat, ego geseo. ab ijs agitatio. et subagitatio deducuntur. Et ager cum suis derivatus, q̄ in eo aliqd agatur. et age age-

uero agendum agemodo. eia age, quæ aduerbia hortantis sunt, et agulum pastoralis baculus, quo pecudes aguntur. et agri so, qui equos ducit. Plyn. Athenio in ima tabula, quam maxime inclauit, agrosnem cum equo pinxit, quod nisi in iuuentu obijisset nemo ei compararetur, et agma foramen, quo inferitur scapula trutinæ, hoc est in quo trutina agitur. i. uertitur. Ex quo agri natures dicuntur, qui ex igno lucro mouentur. et agnari, uiliaria negotari. Et axis, de quo supra diximus, circa quem agitur, hoc est uoluntate uota item quæ do tabulam significat, quod agitur, hoc est adigitur parietem. Et actiuosus, qui semper agit. Sene. ira canidos feruida animi natura facit. Est enim actiuosus, et pertinax ignis item qui gestus agit, ut supra diximus. Et agilis. leuis. dexter, qui quæ se se facile agit, a quo agilitas, hoc est dexteritas corporis dicitur, et agiliter aduerbium, hoc est facile, et cum dexteritate. Et agmen quod proprie significat agemem sese, hoc est ambulantem multitudinem. Virg. Et longum per uallens patitur agmen. id est. uocat agmina sene sororum. aliquando pro incedenti exercitu ponitur. Sallu. Egomet in agro, aut in prælio consultor. et pro uocante se multitudinem, ut maiorem impetum faciat. Virg. illi agmine facto Laocoonta petunt. Et agnum dies, in quo rex hostiam immolabat. Hostias n. antiq. etiam ab agendo agnias uocabant. Agnias quoque dicebatur deus præsidens rebus agendis, et agonalia eius dei festa, quamuis aliqui agonia dicitur uelint sacrificia, quæ fiebant in monte, quod agones montes uocabant. Vnde romæ mons Quirinalis agonus, et Collina porta Agonensis appellatur. Agoræus non ab ago deducitur (ut quidam falso existimauerunt) sed græca uox, et a nostris mundanarius dicitur. Hora. Dauidæ defende decus camoenæ. Leuis agorææ. Ab ago composita sunt mango mangonis, quod manu agatur, quæ admodum diximus. et mungo, quasi mucum ago a naribus. id enim proprie mungere est. et mucus narium humiditas. a quo mucidus, et mucosus deducitur. Item emungo, quod est nareis purgo. emunctum etiam aliquando pro exhausto ponimus. Et emungere lucernam dicimus, hoc est lychnum proferre. Mucor uero lanugo est, quæ diuino sita contrahitur, quæ admodum in pane. carne, alijsque huiusmodi fieri uidentur. a quo mucidus. Mucum quidam a græco deductum uolunt. Nam græci μύξα mucum uocant. et μύξα mucosum item ab ago euugium (ut quidam putant) quasi euugium, ut sit ex græco αἰ, quod significat bene, et Latino ago compositum, et uox boni omnis facta, cum primo uir cum uxore concubuit. Est. n. euugium media pars inter naturalia muliebria. Nenijs. Sine euugio puellâ inuenit. Laberius. Quare tam arduum ascendis, an concupiscis euugium frangere. Adigo, quod est imuto. adiungo. applico. Virg. Sed uinibus ensi adactus transfadigit costas. interdum circumago, aduero. circumuro. Vnde adagium dicitur proverbium, quasi circum agum, quod per ora omnium circumferatur, sicut adustum diuini circumustum. Gel. Hinc natum est frequens apud græcos adagium ὁ πῦρ τοῦ ἀρδρὸς ἐς κόρινθον ἢ δ' ἀπλοῦς, hoc est, Non cuius homini continget adire corinthum. idem. Vetus adagium est, Nihil cum fidibus graculo, nihil cum amaracino sui. Quod de ijs dicitur, qui se ijs rebus, quas ignorant, petulantius audent immiscere, uel de rebus suis nimis presumunt, quale est illud. Sus muneram, uel quod dici solet, Asinus ad Lyræam, uel an ferens inter olores strepere. Graculus nota uulgo uis est cornicæ similis, nisi quod longe minor est. Nomen habet a sono oris, uel quod gregatim uolet (ut placet Varroni) sine (ut alij putant) a gerendo, quod tacta segetum semina gerant, uel quod ex oliuetis cubitum se recipientes duas pedibus batis, tertiam ore gerant. Huic soli aui firacitas auri, atque argenti uirtus est. Propterea, et Monedula dicuntur, quasi mone-

tula a firandis monetis. Tria earum genera. Maiusculæ similiores cornicibus, nisi quod nigriores. Minimæ. et inter eas media, quibus rostra, et pedes rubent. Sunt etiam qui graculos a gracilitate uocatos existimant propter paruitatem. Gracile n. tenue dicimus. Hora. Quis multa gracilis te puer in rosa. Turpilius. Nost, quam sit gracili corpore. Hoc et gracile dicitur. Nenijs. Vnde graciletis colorem, et quam subito factus est gracilens. et gracilentum. Ennius. Deducunt habiles gladio filio gracilento. Hinc gracilitas, hoc est tenuitas, quæ et gracilitudo dicitur, Actius. Tametsi attenuitas, et gracilitudo facit ne dubitem. et gracilium. Nenijs. Quis non irrideret uentris gracilium. De amaracino unguento supra diximus. Perinde autem dicitur. nihil cum amaracino sui, ac si diceretur. Nihil enim cum unguento. Veteres pro adigo adasso scripsere. Plautus. Vtinam diui adassint ad suspendium. Adagia autem famini genere, modo ad agendum apta dicitur, modo uetula recentis partus. Circu ago modo circumduco. Apuleius. Nudumque hominem circumagens omnibus ostendebat. Modo insequor. Curtius. Nec uulneratum, et fere seminecem circumagere destiterunt. Aliquando retrouerto. re gredior. conuerto. Plyn. in ponte prætenui duabus capellis obujs e diuerso, cum circumactum angustie non caperent, nec reciprocaionem longitudo. Perago, quod est perficio. Seneca. Omnia inchoat. nihil peragit. Martialis, Rem peragit nullam Sertorius, inchoat omnis. interdum duco, siue produco. Plautus, Namem, peragit in portum. Apuleius, et multas noctes peregi in somnis. item pergo, quod modo significat profequor. perseuero. Virgilius, O dea si prima repetens ab origine pergam. modo ago. Cicero, Perge et nobis nomina testum indica. Virgilius, Vergite pierides. nonnunquam iter ago. Quinilianus, Dum forte in agrum pergenti obujs factus esset. Ab hoc pergula deducitur, de qua supra diximus. Transigo, modo duco. Plyn. Vt æstatem hanc quietus transigam. Modo pacifor. Vlpianus tamen transigere, ac pacifor, ita distinguit, ut transigere in re dubia, et lite incerta, nec finita dicamus. Pacifor uero cum donationis causam certam, et indubitatam liberaliter remittimus. Paulus uero transacta, finita ue intelligit, non solum de quibus controuersia fuit, sed etiam quæ sine controuersia sint possessa, ut sunt iudicio terminata. transactio composita. longo tempore silentio finita. Ab hoc transactio deducitur. Abigo, quod proprie est expello, quasi extra ago. Hinc abigere muscas a facie dicimus. abigere oues. capras. iumenta ab horreis. uineis. pratis. Et abacti magistratus dicuntur, qui coacti deposuerunt imperium, quasi a magistratu expulsi. Nam abacti, lingua gallica serui appellantur. Abigere quoque est fieri tollere, et latrocinari, sed de pecuarijs dumtaxat animalibus dicitur. Vnde abactores uocantur pecuariorum animalium fures, quos quidam abigeos nominant, Vlpianus, Abigei autem sunt, qui pecora ex pacis, uel ex armentis subtrahunt, et quodammodo deprædantur. Et differt abigeus a fure, quoniam fur generale nomen est, abigeus autem speciale. Nam si quis ouem unam, aut scrofam, siue equos in solitudine relictos abduxerit, is fur dicitur, non abigeus. Qui uero greges ipsos, aut armenta subripuerit, uel clam, uel palam, abigeus dicitur. Fur a furuo uocatus est, quod furta clam fiant, et plerumque in nocte. Furuum ueteres atrum dixerunt. a quo furnus. Furia. fumus. filigo. fiducia. fornax, quæ et caminus dicitur. a quo caminata loca dicimus testudinata, et ad fornacis similitudinem facta. et a fornax fornacula diminutiuum. et fornacula, hoc est feræ faris torrendi gratia instituta, quod ad fornacem, quæ in pistrinis erat, sacrificium fieri solet. Furuum bouem, hoc

est nigrum immolare Diti solebant. Et forceps instrumentum fabrilis, quo calidum tenetur ferrum a Feruis, hoc est à calidis capiendis. Virg. Vrsantq; tenaci forceps massam. Hoc & fornicatus, quasi fornicatus forceps dicebatur. Forfex uero ad huius similitudinem instrumentum est, quo sanatores utuntur ad sciendos ueters. Sunt tamen qui furem à fraude dictum uelint, ut Sabinus. Alij à ferendo, ut supra diximus, hoc est auferendo. Nonnulli à græco. Quippe apud ueteres græcos fier φῶς dicebatur, à quo fuerum deducitur, quod Paulus definit contractionem rei fraudulosam lucri faciendi gratia, uel ipsius rei, uel etià usus eius, possessionis uel, quod lege naturali prohibitum est, admittere. Veteres tamen fuerum uocabant, quicquid clam, & occulte committeretur. Plautus. Manifestum hinc obtorto collo teneo furem flagitij. Virg. Vulcani Martisq; dolos, & dulcia furti. hinc furti pro adulterijs legimus. Tibullus. Cælari uult sua furti. V enus. Pro insidijs. Sallustius. Meus gentis ad furti belli peridoneæ. Virg. Furti paro belli connectæ in tramite syluæ. Vt biuias armato obsidam milite fauceis. idem metaphorice furem pro seruo posuit. Quid domini facient, uident cum talia fures? A fuer etiam fit bisfuer, ac trifuer. Plau. Verberatissime etià rogatus non fuer, sed trifuer, quomodo & triuene ficam scripsit, hoc est summe uene ficam. & trifueri ferum, hoc est summe fueri ferum. Item furem trium literarum hominem uocat. Trium literarum homo est. & aurifuer, qui fueratur aurum. idem. Et mihi hic aurifuer est. Et fueror uerbum. à quo compositum suffioror. & fueruum, clandestinum. unde & fuerinae literæ, siue fuerina scripta dicuntur, quæ artificio quodam sunt, ne legi possint ab alio, quam ab eo, ad quæ scribuntur. Quæ et adulterinae literæ dicuntur. Cellius. Res quasdam occultis nuntiare regi fueruio scripto uolebat. Dicuntur etiam literæ per notas scriptæ. Suetonius de Casare in epistolis. Si qua occultius proferenda erant, per notas scripsit. id est sic stricto literarum ordine, ut nullum uerbum efficere possit, quæ si quis inuestigare, ac persequi uellet, quartam elementorum litteram id est D. pro A. & perinde reliquas commutabat. Sed tu FEDERICE. Phœtri libellum de fueruio literis edidisti, in quo multa eorum genera summo ingenio es complexus. item à fur fuerum aduerbium, hoc est latenter, occulte. & fuerunculus, quod modo genus est mustellæ syluestris, qua in cauernis ciuiculi capiuntur. modo tuberculi genus acutum cum inflammatione, & dolore maxime, ubi iam in pus uertitur, qui ubi adaperius est, & exit, super apparet pars carnis intus uersa, pars corrupta subalbida, subrupta, quem uentriculum quidam fuerunculi nominant. in hoc nullum periculum est, etiã ubi nulla curatio adhibeatur. A fueruo etiam, hoc est calido, ueteres forbeam genus tibi appellabant. quo calido uesci solebant. item ab ago dego, quod aliquando simplicis sui significatum retinet, ut dego uitam, hoc est ago uitam. Lucul. Degimus hoc quodcumq; est. Aliquando significat abigo. ex pello. detraho. Plau. Nunc ego istum soror laborem degem, & diminu à tibi. Idem. Degitur corium de tergo meo. Item exigo, quod modo extorqueo significat. Cicero. Et cum esset tritica modius sestertius duobus pro frumeto in modios singulos duodenos sestertios egresso. Modo inuestigo. Virg. Quæerere constituit, socijsq; exacta referre. interdum excludo, quasi extra ago. Plau. itaq; omnes exegit foras. Teren. Spectandæ an exigendæ sint uobis prius. Nonius. indignè exiger patria innocens. Lucilius. V estumētis frigus, atque horrorem exactum putet. Cicero. Clauis ademit, foras exegit. Nonnunquam ago. Virg. Quos improba uentris exegit caecos rabies. Plau. Et tu cuius causa hanc erumnam exigo. Quandoq; constituo. Virg. Decreuitq; mori tempus secum ipsa, modumq; exegit. Plerumq; debitum peto. Ci-

tero sed non urgeo, longiores enim expectabo, uel potius, exigam. Martia. Exigis à nobis operam sine fine rogatam. Hinc exigere pecuniam dicuntur, quæ nobis debentur. et exactores uocantur, qui pecuniam exigunt. & exactio actus ipse exigendi. & exacta pecunia, cuius nomen Vlpianus non modo ad solutionem referendum esse, sed etiã ad delegationem putat, hoc est cum pecuniam, quæ nobis debetur, alteri assignamus. Tunc enim exacta à nobis dicitur, etiã si ille non dum soluerit. Exactum etiam pro præterito ponimus. Virg. Ac tribus exactis, ubi quarta accesserit æstas. idem. Exactum ad mensē inquit, hoc est usq; ad mensis ultimam partem. A quo exacti menses appellatur, qui curat partium sunt. idem. Exactis grauidæ cum mensibus errant. Eleganter etiam exactum dicitur exhaustum & superatum. Sene. Vt tot procellis, tempestatibusq; exactis, aliquando in portum ueniamus. Veteres in hunc sensum exanclatam usurpauere. Cicero. Quod exanclauisset omnes labores cum inaderent in mortis malum sempiternum. Idem. Vt tot exanclatis laboribus aliquando quiesceremus. proprie tamen exanclare haurire erat. Plau. Næ iste ædepolinum populo exanclauit. Et aliquando pro perficere ponebatur. Pacianus. Nō potest Menalippe hic sine tua opera exanclari clamus. Quintilianus hoc uerbum, ut nimis uetustum uitandum putat. mihi certe instar flagitij uidetur aliquid uitandum affirmare, quo patens latine linguæ Cicero fuerit usus. Denique uerbo (si ita placet) Sallustio quod nimium antiquis M. Catonis uerbis usus fuerit, ex probatione etiam illius epigrammatis. Et uerba antiqui multum fuerat. Catonis Crispe Inuicta conditor historie. Reprehenditur & alij, quod uel nimis sequaces ueniunt, uel ipsi uerborum nouatores fuerint. Non nihil nō summe elegans, politum, uerq; Romanum putemus quo Cicero, uel semel fuerit usus. Item ab ago fit compositum mactio quasi magis augere, de quo superius diximus. Et prodigo, quod modo portendo, & præmonstro significat. Vnde prodigia dicta, & prodigatores, de quibus supra diximus. modo consummo, à quo prodigus dicitur luxuriosus, & bona sua consumens. Et prodigatus. & prodigatus effusio, et liberalitatis excessus. prodigus hostias uocabant ueteres, quæ consumebantur. et prodige aduerbium profuse. luxuriose. item subigo, quod modo est actio. Virg. Subigunt in core secures. Modo atrecto, agito. Cato. Farinam in mortarium indito. aquam paulatim addito. subigitoq; pulchre. Cicero. Cum autem muraretur Lysander, et proceritatem arborum, & directos in quinque ordines, et huiusmodi subactam, atq; puram. hinc aliquando pro exercere, ac mollio ponitur. Idem. subacto mihi ingenio opus est. ut a gro nō simul subacto, sed nouato. Aliquando pro subdo. subiugo. Virg. Ternaq; transierint rutulis hyberna subactis. Quandoq; pro urgeo. com pello. idem. Castigatq; auditq; dolos, subigitq; fateri. idem. Non aliter, quam qui aduerso uix flumine lembum remigijs subigit. Nonnunquam sub. agito. Cicero. Gallam subigo. Ab hoc fit aliud compositum profubigo, quod significat foedio. Virg. Et pede profubigit terram. Ambigo, quod proprie significat circum ago. Vnde ambactus circumactus, & ambages uerborum circuitus dicuntur. idem. Longe ambages. Quoniam uero ij qui in anticipi sunt, circumuoltere mentem, et agitare animo solent, factum est, ut ambigo pro dubito capiatur, quamuis sine, qui ab ambo potius deductum ambigo uelint. Vnde ambiguum de finiunt, quod i ambas agi partes potest, quod falsum est, quia non duobus tantum modis, sed pluribus etiam, quod ambiguum est, intelligi aliquando potest. Quidam dicunt omne uerbum natura ambiguum esse, quod ex eo duo, uel plura accipi possint. Alij nullum uerbum ambiguum esse opinantur. Nam ambigui uerbi natura est, ut qui id dicit, duo uel

duo, vel plura dicit, sed nemo duo, vel plura dicit, qui se sentit unum dicere. Nam cum ipse unum dico, tu aliud accipis, obscure dictum est, non ambigue. Græci tamen ab ἀμφω, quod est ambo, amphibolū, hoc est ambiguum dicunt. A quo amphibia lingua figura, cum sermo dubium habet sensum, quale fuit illud Apollinis responsum. Aio te Acacia Romanos vincere posse. Ab ambigo ambiguitas fit, hoc est dubitatio. Et ambigue ad uerbum, dubie. Quidam ango quoque ab an, et ago compositum opinantur, quod significat crucio. Etenim qui cruciantur, in diuersum agi uidentur. Sed ego à græco potius deductū existimo, quod est ἀγγω, id est stranguo, à quo synanche deducitur. Morbus sanctorum est pestifer, atque acutus. Sortitur autem diuersum apud græcos nomen, prout species diuersæ. Cui enim neque rubor, neque tumor ullus apparet, corpus aridum est, uix spiritus trahitur, membra soluiuntur, à sue, cui hic morbus cum homine communis est, ἐνράγγω, hoc est synanchen uocant. Cum uero lingua, faciesque cum rubore intumescunt, uox nihil significat, oculi uertuntur, facies pallet, singultusque est. à τῆν ἐνράγγω, hoc est cynanchen nominant, quod latrare, qui id morbi patitur, non loqui uideatur. Vbi uero tumor tantummodo, et rubor est, cætera non sentiuntur, id παρασύνραν, hoc est extra synanchen appellant. A latinis uno nomine ab angendo angina dicitur. Plautus, in angina ego nunc me uellem uerti, ut ueneficæ illi faucibus prehendam, atque enecem sceleratam simulatricem. Tradunt Demosthenem, cum in concione Athenis nescio quid petentibus Milesiorum legatis aduersa tus fuisset, perniciam ab illis, nequid aduersus eos postredie diceret, accepisse. Quia propter sequenti die prodijisse in forum lana multa collum, ac ceruicæ inuolutum, et cum rogaretur, respondisse se synanchen pati, ideoque contra Milesios loqui non posse. Quia propter unum è populo exclamasse, non synanchen quod pateretur, sed argyranchen esse, hoc est non gutturis morbum, sed argenti, hoc ipsum postea Demosthenem fuisse confessum. Nam, cum interrogasset Aristodemum fabularum actorem, quantum mercedis uti ageret accepisset, et Aristodemus tantum respondisset. At ego inquit plus, ut tacere, accipi. Ab angina Angeronia dea uocata est, cui sacra à Romanis instituta sunt. cum angina ciuitas uexaretur, eius festa angeronalia sunt uocata. putant enim ab hac dea populum eo morbo præmissis uoto fuisse liberatum, huic potestatem in sacello uoluptæ sacræ faciunt. Quam uerius Flaccus Angeroniam dicit ait, quæ angores, ac solitudines animorum propitiata depellat. Sunt qui scribant simulachrum huius deæ ore obligato, atque signato in ara uoluptæ propterea collocatum, quod qui suos dolores, anxietateque dissimulant perueniant patientiæ beneficio ad maximam uoluptatem. Anginam unariam dicuntur habere, qui uino suffocantur. Ab ango angor deducitur, quod est animi, et corporis cruciatus. Et anxius sollicitus, moestus. à quo anxietas, et anxie aduerbiū. et anxietudo pro anxietate. Acius, Persuasit moeror anxietudo, error, dolor. Idē, ubi cura est ibi anxietudo acerba. Cic. Quartaque anxietudo prona ad lucrum, et moerens semper, et anxifer. Cicero in arato. Tu tamen anxiferas curas re quiete relaxas. Item ab ago Angeroniam deam Romani uocauerunt, quæ ad agendum excitaret, sicut stimulam, quæ ad agendum ultra modum stimulet. Et e contrario muræam, quæ præter modum moueret, ac faceret hominem, ut ait Pomponius, muræadum, hoc est nimis desidiosum. Plau. Muræde homo ignaue, iners. Item ab ago cogo, quod interdum significat urgeo. Teren. lubei ne iubeo cogo, atque in pe-ro. iterum in unum colligo, congreco. Cic. Cælum hoc, in quoniam nubes, imbresque coguntur. Teren. Quasi ad talenta quindecim cogi. à quo coquo cum eius derivatiuis, de quibus inferius dice-

mus. et caseus à coactolacte, ut supra diximus, cuius dotē igno-rare, ac spernere barbaras gentes, quæ lacte uiuunt, mirum est, densantes id alioquin in acore iucundum, quod græca oxygala dicitur. Et coagumentum coniunctio arcta, et coagmento coniungo. Cic. Si uiuendi finis est optimus cum integra mente, certisque sensibus, opus ipsa suum eadem, quæ coagmentauit natura dissoluit. Et coagulo constringo. denso. Cuius passimum est coagulum. Gel. Semen in utero mulieris, primis septem diebus conglobatur, coagulatur, fitque ad capiendam figuram idoneū. 10 Hinc coagulum ea pars uiscerum, qua ad densandum lac utimur, quod in hedo præcipue laudatur. Nam leporis proorsus in utile est. Item coagulum uocatur, quicquid densat, ac iungit aliquid. Idem. V inculum illud, coagulumque animi, atque amoris. Varro. Cui nihil iucundius quicquid uiuit, hoc ægritudinem ad medendam inuenerunt. hoc hilaritatis dulcè seminarium. hoc connet coagulum. conuuiua. Item coagulum herba, siue potius spongia aquarum dulcium. Quæ alij strumum. alij strygnon. Alij conferuam uocant, de qua supra diximus. Hinc coagulum. coniunctum, ac constrictum dicitur. Et coagulatio densatio. Cogo quoque aliquando pro constringo, et condenseo accipitur. Virg. Nam frigore mella cogit hyem, eademque calor liquefacta remittit. Idem, Cogite oues pueri, si lac percepit æstus, ut nuper frustra pressabimus ubera palmis. Cogite inquit, hoc est constringendo mulgete. Nonnunquam pro imprimō, coarcto. Idem, Quadridam queram cuneis, et forte coactis scandeant. item pro subigo. Varro. Olim coacto libamēta legens. Ab Hoc coxa, et coxendix deducuntur, eiusdem significationis, quod ibi femur cum superiori parte coniungitur, ac coartetur. Varro. Lata fronte, naribus sinis. prolato pectore. laxis coxendicibus. Quoties autem uertebrium ipsum, siue os illud, quod in uertebro uoluitur, uitiatum, aut fractum est, coxa ipsa uitiata, fracta uel dicitur. Sub coxa femur est ad genua usque deductum, et ex lato in angustum desinens. Et femur de quibus supra diximus, à cuius mollitiæ dicta est foemina, ut paulo mox dicemus. Femur uero. Et femur à ferendo dicta, quod ijs præcipue paribus sustineatur animal, atque feratur. A coxa fit uerbum incoxo, quod significat in coxâ sedeo. Paen. Adeo incoxanti mihi pes obstupuerat. A con uero præpositione, et agito fit cogito, quod est mente uoluo, quasi cogito. Nihil enim aliud est cogitare, quam mente agitare. Et ueluti in mora esse consistij explicandi. Ab eo fit cogitatio, quæ et cogitatus dicitur, et cogitabundus. Et cogitabunde aduerbiū. Et cogitatum, pro cogitate. Et cogitatumcula diminutiuum. Et cogitator, qui assidue cogitat. Et ex cogito, quod est cogitando inuenio, à quo ex cogitatio, et ad res tantum in corporeas pertinet, ut ex cogitau argumenta. rationes figuras. causas. itaque ex cogitare consilij est. item ab ago indago, quod est inquirō. à quo indagatio, et indagator. Et indagatrix. et indagationis, inquisitio. Virgilius, sal tusque indagine angunt. Et indigetes dii, qui ex hominibus facti sunt, quasi in dijs agentes, ut nonnulli putant. Hoc nomine Aeneas ab Ascanio appellatus est, cum pugnant cum Mezentio nusquam apparuisset, in cuius nomine templum construxit. Alij indigetes dicunt esse deos tutelares, quorum nomina uulgari non licet. Ab hoc ueteres indigere dixerunt uocare. nominare uero proprio nomine. Macro. Nanque uirgines uestales ita indigant. Apollo medicæ. Apollo Pæan. Sunt tamen qui indigere à digitis potius deductum uolunt, quasi nomina deorum supra digitos recensere. Item ab ago porriro, quasi porro, id est procul ago. proprie enim porrigere extendere est. Plinius, Facilius quippe radices porrigunt solo subacto. Sed quia manum protendendo offerre aliquid solemus, factum est, ut porrigere sit aliquid à longe, et ueluti porrectis, hoc est protensis

brachijs offerre. Augustus, cum ei quidam libellum trepidus offerret, et modo proferreret manum, modo retraheret, Dicitur te inquit stygem elephanto porrigere: item quia quae interficiuntur, in terra extenduntur, porrigere etiam pro eo, quod est prosternere, et interficere accipimus. Mart. et uolucrum longo porrexit uulnere paridū. Ab hoc porrectio, hoc est extensio deducitur. et porrectus extensus, et porrecte aduerbium, extense. et ex porriigo, quod et ex pergo dicitur, quasi porro ago. a quo ex pergo, quasi ex porriigo, quod est ex somno exato. a quo ex porrectus exatatus, quod recentes a somno ex porriigi, hoc est extendi solemus. Ex pergo. et ex pergisco. et ex pergefacio actiue dicimus. ex pergor. et ex pergiscor. et ex pergesio passiuue. Tamen ex perrecti dicunt, qui sua sponte uigilare capiuntur. ex pergesfacti, qui ab alio excitantur. quidam ex pergescentiam pro uigilantia usurparunt, et pro actu ipso ex pergescendi. item a porrigendo, hoc est extendendo se, porriigo appellata. Lual. Tristem, et corruptum scabie, ac porriignis plenum. Morbus est capitis, ubi inter pilos quaedam, quasi squamulae surgunt, eaeque acutae resoluuntur, et interdum madent multo saepius siccae sunt, idque euenit modo sine ulcere, modo exulcerato loco. Huic quoque modo malo odore, modo nullo accidente, ferreque id in capillo fit, rarius in barba. Aliquando etiam in superalio. Nam scyphis aliud morbi genus est, quod a scia similitudine, quem graeci ούαον appellant nomen sumpsit. Caro excrescit, et id quidem generale est. Sub eo uero duae sunt species. in altero ulcus durum, et rotundum est, in altero humidum inaequale. Ex duro exiguum quiddam, et glutinosum exit. Ex humido plus, et mali odoris. Fit uero utrumque in istis partibus, quae pilis continguntur. Sed id quidem, quod aliosum, et rotundum est, maxime in barba. id uero, quod humidum praecipue in capite est, atque ano, a quo qui eum morbum patitur, ficus appellatur. Nasitur hoc ulceris genus ad fici fere similitudinem saepe ex inflammatione in capite, et ubi capilli sunt. in ano uero frequenter etiam ex attritu, quem cinedi patiuntur, et aliquando marisca appellatur. iuuenalis, Et podice leui caeduntur tumida medico ridente marisca, a similitudine fici grandioris, sed in sipidioris, qui marisca dicitur. Martialis. Infanti melimela dato, fauusaque mariscas.

Nam mihi, quae nouit pungere, chia sapit.

Area quoque ulceris genus est in capite. Duae eius species. Commune utrique, quod de mortua summa pellicula primum extenuantur, deinde excidunt, et si ictus is locus est, exit sanguis liquidus, et mali odoris. peior est, quae densam cutem, et extoto glabram facit, Haec ἀπό τῆς ἀλώπεκος hoc est a uulpe, quae hunc morbum patitur alopecia nominatur, eaque sub qualibet figura dilatur, fitque et in capillo, et in barba. Altera uero a serpentis similitudine appellatur ophis. Sic enim graeci serpentem uocant. incipit ab occipitio, duorum digitorum latitudinem non excedens, ad aureas duobus capitibus serpit, quibusdam etiam ad frontem, donec se duo capita in priorem partem committant. illud uitium in qualibet aetate est, hoc fere infansibus accidit, illud uix unquam sine curatione, hoc per se saepe finitur. A porriigo porriignosus deducitur. Ab area areosus. ab alopecia alopecus. Ab ophi ophisus. Item a porriigo porca deducitur. Quod inter duos sulcos elata terra est, Porca appellatur, quod secus eam frumentum porrigitur. Alij tamen a porcendo porcam appellatam existimant, quod ultra se iaci semina prohibet. porcere enim prohibere est, quae si porro arcere. item a sat, et ago satago uerbum componitur, de quo superius diximus. a quo secundum quosdam satelles deducitur miles mercede conductus, ut ab Imperatoris latere non discedat. et saga mulier prudens, uersuta. item perita sa-

erorum, quod satis agat. et sagax, acutus. solers. unde et canes indagatores, sagaces appellati sunt. a quo fit aduerbium sagaciter, hoc est callide. astute. et sagacitas, calliditas. et sagio uerbum, acute sentio, quemadmodum supra diximus. A quo praesagio. praesentio, diuino. et praesagus, praesentiens. Claudia. Heu mens praesaga futuri. et praesagium, praesensio. diuinatio. Sunt etiam qui sagmina ab agendo deriuante existimant, quod est sacris aguntur. Sunt enim herbae uerbene, quae in loco sacro sumebantur a legatis proficiantibus ad foedus faciendum, bellum ue indicandum. et sagino, quod est arte, et industria pinguefacio. Vnde sagina pro pinguitudine accipitur. et saginatio pinguefactio est. Quidam tamen haec a graeco deducta existimant. Graeci enim οὐζυα saginam dicunt. Sagena uero retis genus est piscatorij, σαζηνυ graeci, Latini uerriculum appellant. Sangaris (ut de eo obiter dicitur) flumens est Gallograeciae, qui per Phrygiam defluens tandem in propontidem defluit. et sagitta, quod satis longe agatur, uel quod sagaciter mittatur, uel quod sagax sit ictus eius. Item ab ago satago, de quo supra diximus. et castigo, quasi castum ago, de quo inferius dicemus. item a iure, et ago iurgo, quasi de iure ago. et iurgatio, iuris actio, de quo, et deriuatis ab eo inferius dicemus. et a lite, et ago litigo. Lis enim controuersia est, a limite (ut quidam opinantur) dicta, quod prima inter homines lites de limitibus fuerint. A lite igitur litigo, quod est discepto. contendere. et litigium litis actio. et litigosum, id, de quo lis est. et litigosus, qui frequenter in litibus uersatur et aduerbium litigiose, quod contentiose significat. et litigator, qui litigat. Cuius foemininum est litigatrix. et litis contestatio, quasi fundamentum ipsum controuersiae, siquidem litem testari dicuntur duo, aut plures aduersarij, cum ordinato iudicio contententes, utraque parti dicere solent, testes et fore. item a non, et ago nugae, quod nihil agant. Nugae enim dicuntur res, et uerba nullius momenti. Hinc nugor fit, quod si significat uana uel ago, uel loquor. et nugax qui nugatur. Vnde nugacitas. et nugatio. et nuggerulus, qui uana nuntiat. Vterque etiam nugandos appellabant omnes eos, qui aliquid mulieribus uenderent. nam omnia, quibus mulieres utuntur, pro rebus uanis, atque inutilibus habentur. Plautus, Nuguendis res soluta est omnibus. Item a leno, et ago leuigo, quod est complano, ex polio. a quo leuigator. et leuigatio. de quibus paulo post differemus. item a mitis, et ago, mitigo. placio. mulceo, quasi mitem ago. item a non, et ago quando pro dico accipitur, Nego. a quo negatio, et abnego eiusdem cum suo simplici significationis. Nihil enim aliud est negare, quam dicere aliquid non esse. et negituum, quod negatur. et negibundus negans. MANV FOEMINEA. Manus mulieris. Foemina, mulier dicitur, a feminis mollicie, ut quidam putant, siue a fati, ut nos potius remur. A foemina uero fit foemineum, et foemininum. et diminutuum foemella, et uerbum effoemino, quod est in muliebrem molliciem, atque lasciuam conuerto, cuius passiuum est effoeminor. a quo effoeminatus. emollis. lasciuus, et effoeminatio. mollicies. lasciuia. et aduerbium effoeminare, hoc est molliter. lasciuie. Quidam etiam foeminosum, pro mulieroso usurpauerunt.

DE LAVREOLO.